

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 4 Αυγούστου 2024 • Έτος 16° • Αρ. φύλλου 832

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΑΚΗΡΥΧΤΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Φόβος και αγωνία στη Μέση Ανατολή

Σε εγρήγορση η Λευκωσία μπροστά στις νέες δραματικές εξελίξεις στην περιοχή

Η εξουδετέρωση, του αρχηγού της Χαμάς Ισμαήλ Χανίγια και του υπ' αριθμόν δύο ηγέτη της Χεζμπολάχ Φουάντ Σουκρ είναι η σημαντικότερη εξέλιξη στον ακήρυκτο πόλεμο Ιράν - Ισραήλ στη Μέση Ανατολή που διαρκεί εδώ και δεκαετίες. Η κατάσταση

σίγουρα δεν αφήνει ανεπηρεάστη και την Κύπρο που βρίσκεται, λόγω γεωγραφίας, κοντά στις εξελίξεις. Η Λευκωσία έχει κινηθεί προληπτικά, ενεργοποιώντας τόσο το σχέδιο «Εστία» για τη μαζική εκκένωση πολιτών μέσω Κύπρου, ενώ ως προς τη διάσταση

μιας μαζικής ροής προσφύγων στο σενάριο μιας γενικευμένης σύρραξης στον Λίβανο η ΚΔ έχει επικαιροποιήσει το σχέδιο «Ναυκράτης». Οι Βρυξέλλες από την άλλη επενδύουν στη στήριξη του λιβανέζικου κράτους ώστε να μην καταρρεύσει, καθώς κινδυνεύει για

ακόμη μία φορά να παρασυρθεί από τη σύγκρουση. Η «Κ» παρουσιάζει την απόφαση της Κομισιόν όπου διαφαίνεται πως το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων που εγκρίθηκαν προορίζεται για τη βελτίωση της ανθρωπιστικής κατάστασης. **Σελ. 6-7**

ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Βασιλικό χαράτσι για το τερματικό

€624 εκατ. η οικονομική τρύπα

Ευρωπαϊκή χορηγία, ενδεχόμενη εννοκίαση πλοίου FSRU για λειτουργία του τερματικού στο Βασιλικό, ολοκλήρωση των έργων στις χειρσαίες υποδομές είναι τα τρία καυτά ζητήματα που καλείται να διαχειριστεί η κυβέρνηση το επόμενο διάστημα, τα οποία θα προκαλέσουν ένα ιδιαίτερα βαρύ οικονομικό κόστος. Η κυβέρνηση ήδη ανησυχεί για τις επιπτώσεις με την οικονομική τρύπα στα ενεργειακά να υπολογίζεται στα 624 εκατομμύρια ευρώ. **Σελ. 4**

Η ακτινογραφία του πολιτικού σκανδάλου

Η «Κ» αποκαλύπτει το παρασκηνίο

Τρία διαβήματα είχαν γίνει στη Λευκωσία από τις Βρυξέλλες, όπου κατέθεταν τις ανησυχίες τους για την καταλληλότητα της εταιρείας. Σε κρίσιμη συνεδρία στο Προεδρικό, το υπουργείο Οικονομικών ζήτησε επίμονα να προχωρήσει το έργο, βάζοντας στο τραπέζι ως εναλλακτική και ζήτημα έκδοσης κυβερνητικού ομολόγου. **Σελ. 3**

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ

Η κακή λύση είναι χειρότερη από τη μη λύση

Η ΔΕΔΕΚ προτείνει αλλαγή της διαδικασίας των συνομιλιών. Η πλευρά μας πρέπει να επιμείνει στη σύγκληση Διεθνούς Διάσκεψης» λέει ο Μαρίνος Σιζόπουλος και αποκαλύπτει πως δεν τέθηκε ζήτημα αποχώρησης από την κυβέρνηση. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Η κυβερνητική ατζέντα μέχρι τη ΔΕΘ

Το βλέμμα της κυβέρνησης του Κυριάκου Μητσοτάκη αναπόφευκτα στρέφεται στις αρχές του φθινοπώρου, αρχής γενομένης από τη ΔΕΘ. Τότε, η κυβέρνηση θα επιχειρήσει να κλείσει σταδιακά τα ανοικτά μέτωπα που την πληγώνουν. **Σελ. 16**

ΓΑΛΛΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

Επαναφορά για... εσωτερική κατανάλωση

Στελέχη του καθεστώτος Ερντογάν επανέφεραν τη ρητορική της «Γαλάζιας Πατρίδας» και μάλιστα σε πολύ υψηλούς τόνους. Η αναζωπύρωση αυτής της ρητορικής φαίνεται πάντως να απευθύνεται κυρίως στο εσωτερικό της Τουρκίας. **Σελ. 11**

Τα σενάρια ενός πολέμου που δεν ήθελε κανείς

Οι δολοφονίες ηγετικών στελεχών της Χεζμπολάχ και της Χαμάς από το Ισραήλ φέρνουν πιο κοντά από ποτέ το ενδεχόμενο ενός γενικευμένου πολέμου με το Ιράν και τον Λίβανο. Κανείς δεν έχει συμφέρον όμως, όλοι προετοιμάζονται γι' αυτήν. Έχει τρόπο ο Μπάιντεν

να ασκήσει πίεση στον Νετανιάχου για να αποτρέψει τη σύγκρουση; Μπορεί ο Ισραηλινός πρωθυπουργός να πεισθεί ότι η εξόντωση των Χανίγια και Σουκρ συνιστά τη «νίκη» που του επιτρέπει να προσέλθει πλέον στο τραπέζι ενός συμβιβασμού; **Σελ. 22-23**

Ιλάν Μιζράκι, Πρώην υποδιευθυντής της Μοσάντ
Προσοχή για στόχους σε Ελλάδα και Κύπρο **Σελ. 7**

Χανίν Γκαντάρ, The Washington Institute
Το λάθος που παγίδευσε Ιράν και Χεζμπολάχ **Σελ. 23**

Κριτική και ιερά οργή για το σόου του Παρισιού

Κατακλυσμός εικόνων, ποη και κλασικές αναφορές, ηθελημένο κίτς και σαρκασμός. Η τελετή έ-ναρξης των Αγώνων στο Παρίσι δεν προκάλεσε μόνο καλλιτεχνικές κριτικές, αλλά και ιερά οργή. Τι μένει από το σόου; Και πόσο δόκιμες είναι οι συγκρίσεις με την τελετή της Αθήνας; **Σελ. 20-21**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Απόδοση ευθυνών

Είναι επιτέλους καιρός να σταματήσει το αφήγημα της χρηστής διακυβέρνησης και των σωτήριων, αλλά δύσκολων αποφάσεων, για να σωθεί η χώρα ή η οικονομία της, ασχέτως αν αμαυρώνεται το όνομά της. Ακόμα και αν δεχόταν κανείς ότι το πρόγραμμα πολιτογραφώσεων είχε στόχο την ανάταξη της οικονομίας και πως έγινε κατάχρησή του, στο διαφανές σκάνδαλο του τερματικού φυσικού αερίου στο Βασιλικό η χώρα φαινόταν ευθύς εξ αρχής ότι θα έχανε. Οι ευθύνες θα πρέπει να αναζητηθούν και να αποδοθούν ώστε το τρωθέν κύρος της πολιτικής και της χώρας επιτέλους να επουλωθεί. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία κάνει την αρχή, ως ακολούθησει και η κυπριακή δικαιοσύνη. Ιδού λοιπόν πεδίο δόξης λαμπρόν για τη Νομική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ορίστε μία νομική μάχη άξια να δοθεί.

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Το πλεόνασμα όπλο για επενδύσεις

Με στόχο το πλεόνασμα η Κύπρος εστιάζει σε δαπάνες που σχετίζονται με μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις. Όλες οι χώρες θα υποβάλλουν μεσοπρόθεσμα σχέδια που θα περιγράφουν

τους στόχους των δαπανών τους. Στόχος της Κύπρου είναι να μην είναι ξανά στα κράτη μέλη που έχουν καθυστερήσεις σε σχέση με τα παραδοτέα της. **Οικονομική, σελ. 5**

ΕΚΘΕΣΗ

Συγχρονίζοντας την ιστορία

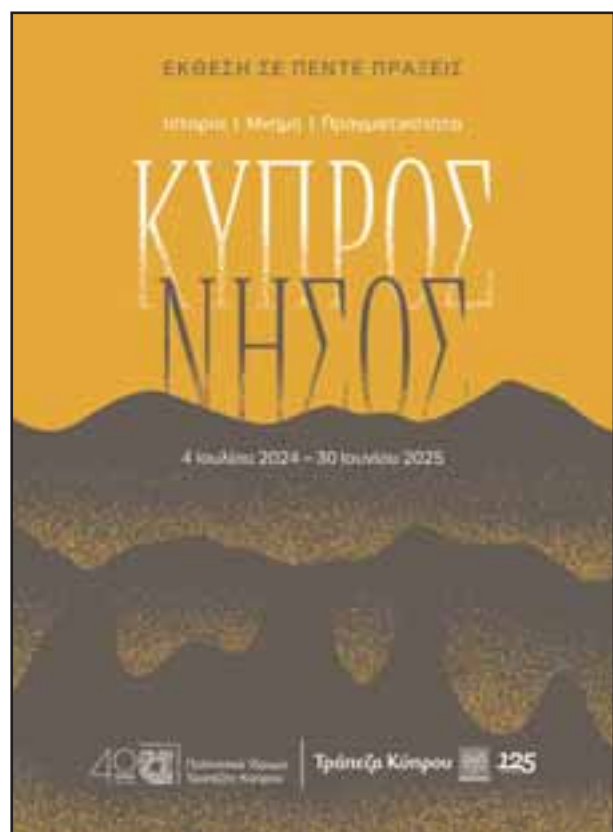
Η Τούλα Λιασά εκθέτει στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρνακας αντικείμενα από το πατρικό της σπίτι στην Αγία Τριάδα της Καρπασίας. Τα ανανοηματοδοτεί, και τους δίνει μια νέα ζωή, εγκιβωτίζοντας όμως το παρελθόν τους. **Τέχνες, σελ. 1**

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Η μνήμη ως μήνυμα

Στον χώρο Πενταδακτύλου 16» συνάντησα τους καλλιτέχνες, Λάουρα Μέγκα από την Ιταλία και Βασίλη Βασιλειάδη, αλλά και την επιμελήτρια της έκθεσης Κίρα Ντονά νταλέ Ρόζε, οι οποίοι μίλησαν για το εικαστικό δρώμενο «Cyprus Memory». **Τέχνες, σελ. 4**

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Τα Ναι και τα Οχι της τελετής έναρξης

Η Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον, ως ηγερία της αγγλόφωνης Δεξιάς, αναφέρθηκε σε «gathering του διευρυμένου καρέ». Η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακού, πάλι, ως πολιτική μειοψηφία, μίλησε για «σύναξη του Καρέ Δεξιά Παλαιές Δυνάμεις». Σε κάθε περίπτωση, η πρόσκληση για την παρακολούθηση της τελετής έναρξης είχε ως τόπο συνάντησης «τον ολόδροσο κήπο της κυρίας Ρενέ Κυπαρίσι» και καλεσμένες όσες χαρτοπαικτικές δόξες της αστικής Λευκωσίας βρίσκονται εν ζωή.

Τα πρώτα δέκα λεπτά κύλησαν αμήχανα. Αλλά έπειτα ξεκίνησαν τα χαμογυριστά. Εναλλάσσόμενα με κάποια χαμόγελα στη θέα του ομορφάντρα Μπισσοτάκη με τη νάιλον συσκευασία ένεκα της καταρακτώδους βροχής. Πιο ύστερα ήρθαν τα μουρμουρητά. Όσο δε προχωρούσε το θέαμα ανέβαινε και η πίεση των κυριών, με αποκορύφωμα το ξέσπασμα της συνταξιούχου θεολόγου Θεοπίστης Θεοδούλου, η οποία προτού λιποθυμήσει θεαματικά την ώρα του queer Μυστικού Δείπνου κατάφερε να ψελλίσει: «Ευτυχώς που δεν έζησε για να δει τα αίχνη τους η δεσποινίς Ουρανία Κοκκίνου».

Ομολογώ πως δεν το φραντάζω ποτέ ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες θα προκαλούσαν εθνικό διχασμό. Το τέλος της τελετής βρήκε άλλες κυρίες εξοργισμένες, άλλες ενθουσιασμένες και άλλες δικασμένες. Η αναστάτωση ήταν τόσο μεγάλη, που οδήγησε την Ιουλία στη ρηϊκίλευση πρώτα για να καλυφθεί το γεγονός δημοσιογραφικά. «Επιτέλους κάποτε και κάτι χρήσιμο, αγαπητέ. Νισάφι με τα ακαχούχα, ιδού η Ρόδος για να υπερτερήσει το λειτουργημά σας από το μετερίζι του ρεπορτάζ». «Τουτέστιν, κυρία Ουίλσον;». «Τουτέστιν να καταγράψετε τις δηλώσεις των μελών του διευρυμένου καρέ ως ελάχιστο φόρο τι-

«Μια ζωή ζωζώ» ομορφύνει το καρέ, αναγνωρίζοντας την πρωτοπορία της Σαπουντζάκη στα φτερά και τα πούπουλα.

μής στη μαχόμενη δημοσιογραφία, αγαπητέ». Άμ' έπος, άμ' έργον:

Ευγενία η Καλαμαρού: «Από εμένα είναι ΟΧΙ! Κατ' αρχάς τι σόι τηλεοπτική νοθεσία ήταν αυτή που δυο μέτρα (και 11 εκατοστά) παλικαρί δεν το είδαμε να κρατάει τη γαλανόλευκη; Κι αυτά τα πλοιάρια, έλεος, μάνα μου, ούτε το Μια Αιωνιότητα Και Μια Μέρα να βλέπαμε. Δεν συζητώ τον Ζιντάν που τριγυρούσε ασκόπως στους δρόμους ή τον μασκοφόρο που έκανε παρκούρ στις στέγες. Βαρεμάρα σε βαθμό κακουρητήματος».

Κουλλίτσα Κυριακού: «Από εμένα είναι ΝΑΙ! Ο Τομά Ζολί παρουσίασε

έναν ύμνο στη διαφορετικότητα και τη συμπεριληπτικότητα. Μια τελετή βαθιά πολιτική, με κορυφαία στιγμή την ποιητική σύμπραξη της όπερας με το χέβι μέταλ στο Conciergerie. Τις φυλακές της Γαλλικής Επανάστασης όπου είδαμε τη Μαρία Αντουανέτα να κρατά το κομμένο κεφάλι της, ζωντανεύοντας τον πίνακα του Ντελακρουά, ενώ την ατμόσφαιρα δονούσαν οι στίχοι του Ça ira: Όλα θα πάνε καλά, θα κρεμάσουμε τους αριστοκράτες».

Φώφη Κούταλου: «Από εμένα είναι ΟΧΙ! Ένα σίχως, ένα σίχως, που τα ξεφτίλιζε όλα -τη θρησκεία μας, μάνα μου!- με εκείνη την άθλια πα-

ρωδία του Μυστικού Δείπνου -τραβεστί και έκφυρο!- που αντί να κάνουν πασαρέλα με τα αριστουργήματα της υψηλής ραπτικής επέλεξαν την κουρελαρία -τάχαμου πρωτοπορία, μάνα μου!- που κάλπαζε ο Αντίχριστος με τ' άλογο και που δεν σεβάστηκαν το αρχαίο ελληνικό πνεύμα κι ούτε τον ελληνικό εθνικό ύμνο δεν έπαιξαν οι τάχαμου νεωτεριστές - Όχι δαγκωτό, σας λέω!».

Μαργαρίτα Πεύκου Hazelwood: «Από εμένα είναι ΝΑΙ! Η στιγμή που αναδύθηκαν μέσα από τα νερά του Σηκουάνα τα δέκα αγάλματα των Γαλλίδων που αγωνίστηκαν για τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δι-

καιώματα ήταν σημαντική για την ιστορία των Ολυμπιακών Αγώνων. Σε ένα ανδροκρατούμενο κόσμο τα αγάλματα αυτών των γυναικών ήταν πολιτική δήλωση. Ειδικά στο Παρίσι, όπου υπάρχουν 160 αγάλματα ανδρών και μόνο 40 επιφανών γυναικών. Δεν είναι μόνο το σόου λοιπόν...».

Ρενέ Κυπαρίσι: «Από εμένα είναι ΙΣΩΣ. Δεν προσπερνάω το πολιτικό του πράγματος αλλά εδώ μιλάμε για θέαμα. Η Lady Gaga επί παραδείγματι δεν ήταν κι ό,τι πιο άρτιο σε performance, για να το θέσω όσο πιο κομψά γίνεται. Αυτά αγάπη μου τα έκανε ο Δαλιανίδης στα θρυλικά

μουζικαλ της Φίνος Φίλμ ά-ψο-γα. Για να μην αναφερθώ στη Ζωζώ Σαπουντζάκη που έδωσε στο φτερό και το πούπουλο ιδεολογικό περιεχόμενο. Μια ζωή ζωζώ! Να κάτι που ομορφύνει το κατ'άλλα βαθιά δικασμένο καρέ μας».

Θεοπίστη Θεοδούλου: «Από εμένα είναι ΟΧΙ! Σιγά τη Λέιντι την Γκάγκα και το σόου περιωπής. Εδώ η Μάρθα Καραγιάννη το έκανε και καλύτερα και πιο χυμώδης ήτανε, ως μου συγχωρεθεί η τολμηρή έκφραση. Επιπλέον, η Λέιντι η Γκάγκα έκανε έξαλλες τις φιλοζωικές οργανώσεις οι οποίες ιρώνονταν την επομένη: «Τα πούλια χρειάζονται τα φτερά τους, όχι εσύ Gaga!» “Νοικιάσαμε τα πομ πομ από το αρχείο του Λίδο. Ένα πραγματικό γαλλικό καμπαρέ”, απάντησε αυτή. Σιγά μη σκίσετε κάνα καλόν».

Αντώ Περιστέρη Μουσουπέττη: «Από εμένα είναι ΝΑΙ! Για την ομορφιά των εικόνων, για τους τολμηρούς συμβολισμούς και τις θεσπέσιες μουσικές. Για τις κεφαλές από τους εμβληματικούς πίνακες του Λούβρου που ανυψώθηκαν μέσα από τα νερά του ποταμού. Για τη μαγευτική ερμηνεία της Axelle Saint-Cirel στον εθνικό ύμνο, αλλά και την ανατρεπτική Αγα Nakamura, η οποία τραγούδησε με την προεδρική φρουρά».

Ιουλία Παλαιολόγου Ουίλσον: «Από εμένα είναι ΝΑΙ! Κυρίως επειδή οι Γάλλοι μας ανάγκασαν να βγούμε από την αποκαίνωση του καναφιέ μας και να συζητήσουμε για πράγματα σημερινά. Αλλά φυσικά και για το επικό φινάλε, τη συγκλονιστική ερμηνεία της Σελίν Ντιόν στον “Ύμνο Στην Αγάπη” της Εντίθ Πιόφ. Από τον Πύργο του Άιφελ, υπό βροχή, πάνω από ένα αριστοτεχνικά φωτισμένο Παρίσι που έμοιαζε μαγικό».

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

90 χρόνια πριν στην «Κ»

4.8.1934

ΧΑΡΜΟΣΥΝΩΣ: Το μεσονύκτιο της παρελθούσης Τετάρτης, 1ης Αυγούστου, οι κώδυνες όλων των εκκλησιών της Αγγλίας ήχησαν χαρμωσύνως διά να πανηγυρίσουν την εκατοστή επέτειο από της καταργήσεως της δουλεμπορίας εις την Βρετανικήν Αυτοκρατορίαν.

Την ιδίαν ώραν ο υπουργός των Εξωτερικών κ. Σάιμον εξεφώνει εις την εκκλησίαν του Αγίου Ροδόλφου λόγον εμπνευσθέντα εκ του σπουδαιότητας τούτου γεγονότος, διά το οποίον αι εφημερίδες αφιερώνουν ειδικά άρθρα, τονίζουσαι ιδιαιτέρως την συμβολήν της Αγγλίας υπέρ του τόσον φιλανθρωπίου τούτου έργου. Ως γνωστόν, διά να καταργηθή το τρομερόν αυτόν εμπόριον [φωτογραφία] εφεισάθησαν μακροί και σκληροί αγώνες, εις τους οποίους σπουδαίον ρόλον έπαιξεν ο Λόρδος Γουίλμπερφορς, ο οποίος, εν τέλει, κατώρθωσε να εκμηδενίσαι την αντίδρασιν των ενδιαφερομένων εις την διατήρησιν του στίγματος τούτου.

ΑΙΝΙΓΜΑ: Η γαλλική «Ματέν», ασχολουμένη με την ανάληψιν των καθκόντων του αρχηγού του κράτους εκ μέρους του Χίτλερ, γράφει: Ο γερμανικός στρατός, τον οποίον ενσάρκωνεν άλλοτε ο Χίντεμποργκ, περιέρχεται ήδη εις χείρας πρώην αρχηγού ανευθύνων οργανώσεων. Ο στρατός θ' ακολουθήσει άρα γε τυφλώς τον Χίτλερ; Πρόκειται περι ανιγίματος το οποίον αφορά την Γερμανίαν της αύριον και εις το οποίον κρύπτεται ολόκληρον το πρόβλημα της ευρωπαϊκής ειρήνης και της παγκοσμίου ειρήνης. Επίσης, κατά πληροφορίας και ο Αγγλοσαξωνικός Τύπος θεωρεί επικίνδυνον την συγχώνευσιν των εξουσιών, ήτις αποτελεί επισφαλή δοκιμασίαν, ίσως δε και μοιραίαν διά το γερμανικόν καθεστώς.

ΑΝΗΕΥΧΑΣΤΙΚΗ: Τηλεγραφούν εκ Τόκιο ότι η κατάσταση είναι ανησυχαστική εις την επαρχίαν Πουκιέν. Πέντε χιλιάδες κομμουνιστάι στρατιώται, εν τη απεγνωσμένη αυτών προσπάθεια όπως παραβιάσουν τον αποκλεισμόν επί του άλατος και της ορύζης τον οποίον προεκήρυξε η κυβέρνησις του Ναγκίν κατά των ερυθρών στρατευμάτων, κατέλαβον το χωρίον Πάισα. Επιβεβαιώνεται αφ' ετέρου ο κατάπλους ιαπωνικού πολεμικού προερχομένου εκ της νήσου Φορμόζης.

ΟΜΗΡΟΥ & Σ Ε Β Ε Ρ Η / Γράφει ο ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ

Οι αερολογίες, οι αεροπρόσκοποι, η πράσινη ανάπτυξη και τα πράσινα άλογα

Όνειρα, πουλιά μου ταξιδιάρικα.

Ήμουν περήφανος αεροπρόσκοπος, δήλωσε ο Πρόεδρος σε προσκοπική τελετή και ομολογώ πως με έπιασε αδιάβαστο, αφού δεν ήξερα τη διαφορά αυτής της «ειδικότητας» από τον συνηθισμένο πρόσκοπο. Πάντως, με όλες τις δυσκολίες που προκύπτουν στην προσπάθειά μας να φέρουμε αέριο ίσως χρειαστεί να δημιουργήσουμε ακόμη ένα Σώμα: τους αεροπρόσκοπους.

Για τις ανάγκες πλιακού πάρκου θα χρειαστεί να κληθύν πέρα των 1400 πειύκων. Πρέπει να είμαστε η μόνη χώρα στον πλανήτη που για να δημιουργήσει πράσινη ενέργεια -πράσινα άλογα- καταστρέφει το πράσινο. Και γιατί δεν μπορούμε για παράδειγμα να συνδυάσουμε το τερπνό μετά του ωφελίμου, δημιουργώντας ας πούμε πλιακά πάρκα πάνω από τους αυτοκινητόδρομους; Και παραγωγή πλιακής ενέργειας και δημιουργία σκιάς για τους οδηγούς. Με ένα σμπάρο δύο τρυγόνια και είναι κάτι που εφαρμόζεται ήδη σε άλλες χώρες.

Την αδελφή του έχει προσλάβει ο Φειδίας στο Ευρωκοινοβούλιο, αποδεικνύοντας πως μαθαίνει γρήγορα και σε χρόνο ντε τε έχει γίνει άξιο τέκνο του συστήματος. Κληθείς να το σχολιάσει φέρεται να είχε «θλιβομαι που δεν είμαι παντρεμένος για να μπορώ να προσλάβω και τη

γυναίκα μου». Με τόσο νεποτισμό και περιφρόνηση κάθε μορφής αξιοκρατίας, πολύ σύντομα τον βλέπω να είναι έτοιμος ακόμη και για μεγαλύτερα αξιώματα.

Ερωτηθείς κατά πόσο θα κληθούν να λογοδοτήσουν τέως πολιτειακοί αξιωματούχοι για το πολυδάπανο σκάνδαλο του Βασιλικού, ο αναπληρωτής κυβερνητικός εκπρόσωπος δήλωσε πως «δεν είναι στις προθέσεις της κυβέρνησης να στηθούν λαϊκά δικαστήρια». Μα έχουν ήδη στηθεί δικαστήρια, θα μπορούσε να το απαντήσει ο πρόεδρος του ΠΑΝΣΥΦΙ Οδυσσέα Μικαηλίδη, κύριος Χασαπόπουλος. Βέβαια ίσως τα δι-

καστήρια που θα στηθούν για το τερματικό (λαϊκά ή και συνταγματικά) μάλλον θα συμπεριλαμβάνουν και την Ελεγκτική Υπηρεσία, η οποία μετείχε στην επιτροπή ανάθεσης του έργου και συμφώνησε με αυτή. Ασχέτως αν μετά έκανε έκθεση -καταγγελία στον εαυτό της!

Οι Κινέζοι της κοινοπραξίας του Τερματικού στο Βασιλικό μπλόκαραν εγγυητικές αξίες 70 εκατομμυρίων. Μα δεν χρειαζόταν να το κάνουν αυτό. Όπως φάνηκε και στην περίπτωση των έργων (που δεν έγιναν ποτέ) στο λιμάνι και τη μαρίνα Λάρνακας -έργων ανύπαρκτων αλλά μαμούθ-συνήθως ξεχνούμε να εξαργυρί-

σουμε τις εγγυητικές ή τις χαρίζουμε. Είμαστε λαρτζ, παιδί μου. Ο υπουργός χαρακτήρισε πάντως τις συζητήσεις με τους Κινέζους προς επίλυση των διαφορών ως «περίεργες». Πού να δεις οι συζητήσεις για την ανάθεση του έργου στους Κινέζους πόσο περίεργες ήταν. Και ας κάνουν κάποιοι τώρα τους... «Κινέζους», ονόματα δεν λέμε, υπολήψεις δεν θίγουμε.

Είναι και ο Στέφανος που έβγαλε ανακοίνωση για το τερματικό, επειδή οι Ευρωπαίοι θέλουν τα 68 εκατομμύρια πίσω. Η ανακοίνωση του ΑΚΕΛ δεν είχε κομβέντα βέβαια για τους Κινέζους που με εξαπάτησαν και έφυγαν αφού πληρώθηκαν, αφήνοντας το έργο ημιτελές. Ούτε βέβαια trend διαμαρτυρίας στο Χ' Έλον Μασκ, που ο γιος του θέλει να είναι κόρη. Ο Xavier Musk που τώρα ονομάζεται Jenna Wilson είναι και ο βασιλικός λόγος που ο πιο ισχυρός άνθρωπος στον πλανήτη υποστηρίζει ανοικτά τον Τραμπ. Παλιά γίνονταν πόλεμοι για τα μάτια της Ελένης.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΙΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρτόπουλου 2 & Λεωφ. Λυκαβητού, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Tηλ.: +357 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ της κακοδιαχείρισης

1 ΜΕΛΕΤΗ από τους συμβούλους Gaffrey, Cline & Associates, για τη μεθοδολογία, τις επιλογές/πρωτάσεις για την εισαγωγή και χρήση ΥΦΑ.

2 ΑΠÓΡΡΙΨΗ της μελέτης από τη ΔΕΦΑ και το υπουργείο Ενέργειας. Προσφορά που αφορούσε μετατροπή παλαιού τύπου σκάφους σε FSRU, κατασκευή εξέδρας 1,5 χλμ. και λειτουργία του τερματικού.

3 ΑΠÓΡΡΙΨΗ του έργου από μεγάλους κολοσσούς, καθώς έβλεπαν αυξημένα ρίσκα.

4 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ενός προσφοροδοτή κινεζικών, ελλαδικών και νορβηγικών συμφερόντων χωρίς προηγούμενη σχετική πείρα - πλην των νορβηγικών συμφερόντων- ενισχύοντας την αίσθηση ότι πρόκειται για μία φωτογραφική προκήρυξη.

5 ΠΑΡΑΒΙΑΣΙΕΣ της περι δημοσίων συμβάσεων νομοθεσίας από την εταιρεία κατά το στάδιο της αξιολόγησης προσφορών (στρογγυλοποίηση της βαθμολογίας σε τεχνικά θέματα κ.ά.).

6 ΞΥΣΚΕΨΗ στο Προεδρικό όπου ενώ γνώριζαν ότι υπήρχαν προβλήματα και παρατυπίες, αποφάσισαν να προχωρήσουν.

7 ΑΠΟΚΩΡΨΗ μέλους της κοινοπραξίας (ελλαδικών συμφερόντων) λόγω καταδίκης στην Ελλάδα αλλά και φερόμενων σκανδάλων στην Κύπρο. Ενώ αυτό αποτελούσε λόγο ακύρωσης της συμφωνίας, η ΕΤΥΦΑ επικαλούμενη την κατεπίγουσα φύση του έργου, προχωρά σε ανάθεση της σύμβασης στην εν λόγω Κοινοπραξία.

8 ΚΑΤΑΒΟΛΗ επιπρόσθετου ποσού ύψους 25 εκατομμυρίων ευρώ λόγω αύξησης του χάλυβα, έστω κι αν δεν υπήρχε τέτοια πρόνοια στη συμφωνία. Αντιθέτως στη συμφωνία υπήρχε η αναφορά ότι το ρίσκο της αυξομείωσης των τιμών επιβαρύνει την εταιρεία.

9 ΣΥΜΦΩΝΙΑ για καθυστέρηση στην υλοποίηση του Έργου με αποτέλεσμα το έργο που θα ολοκληρωνόταν σε 24 μήνες να παίρνει παράταση 22 επιπλέον μήνες μέσω της συμφωνίας γίνεται έμμεση απεμπόληση του δικαιώματος της ΕΤΥΦΑ για επιβολή στον Εργολάβη κυρώσεων λόγω αδικαιολόγητων καθυστερήσεων.

10 ΈΚΘΕΣΗ Ελεγκτικής Υπηρεσίας στην οποία καταγράφονται ανησυχίες για το ενδεχόμενο παρατυπιών και παρανομιών.

11 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ποιότητας: Αστοχίες που παρουσιάστηκαν στο πλοίο κατά τις θαλάσσιες δοκιμές στο ναυπηγείο στην Κίνα, θέτοντας ζητήματα λειτουργικότητας και ασφάλειάς του.

12 ΈΡΕΥΝΑ από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

13 ΑΠΟΚΩΡΨΗ της κινεζικής κοινοπραξίας κατηγορώντας τους υπεργολάβους.

Ο Νίκος Χριστοδουλίδης και ο Γιώργος Παπαναστασίου παρευρέθησαν στο Βασιλικό τον περασμένο Μάρτιο την στιγμή που γνώριζαν ότι η ευρωπαϊκή εισαγγελία αναλαμβάνει να διερευνήσει την υπόθεση.

Η ανατομία ενός ενεργειακού ναυαγίου

Τα διαβήματα των Βρυξελλών, οι πρωταγωνιστές και οι πολιτικές προεκτάσεις ενός διαφανόμενου σκανδάλου

Της ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Η κίνηση της προέδρου του ΔΗΣΥ Αννίτας Δημητρίου να ξεκαθαρίσει πως η ίδια θα συγκρουστεί με κάθε συμφέρον, καλώντας παράλληλα τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να μην αποκρύψει τίποτα που να αφορά το Βασιλικό είχε διπλή σημασία. Διπλή σημασία, γιατί με δεδομένο ότι το σκάνδαλο επικεντρώνεται στους χειρισμούς της διακυβέρνησης Αναστασιάδη-ΔΗΣΥ, ο αποδέκτης της δόξης ήταν ο τέως Πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης, ο οποίος είχε και την πολιτική ευθύνη του έργου.

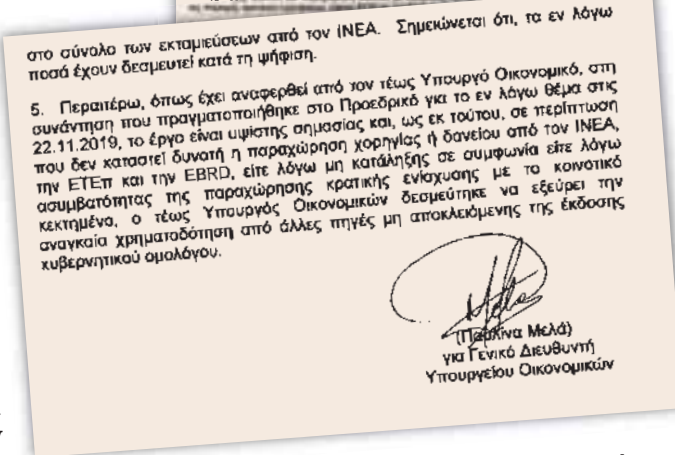
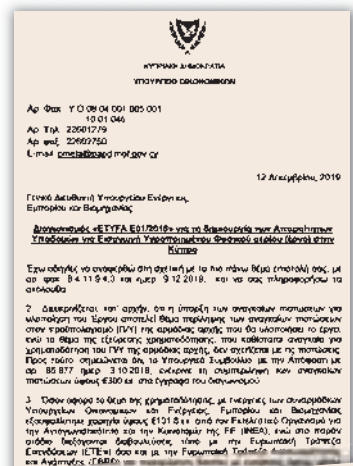
Η ίδια, νέο πολιτικό πρόσωπο, χωρίς βαρίδια, προφανώς επιχειρούσε να στείλει το μήνυμα πως δεν είναι διατεθειμένη να συμπαρουρηθεί προσωπικά -για χάρη κανενός- από τις αποκαλύψεις. Ήταν παράλληλα όμως και μία ένδειξη πως οι εξελίξεις γύρω από το σκάνδαλο του Βασιλικού είναι τέτοιες που έστω κι αν κάποιος θα το προτιμούσαν όπως φάνηκε από τις προηγούμενες δηλώσεις του ΔΗΣΥ, δεν μπορούν να συγκαλυφθούν από κανέναν, κυρίως εξαιτίας της εμπλοκής Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Μία μεγαλεπήβολη συμφωνία, η οποία παρουσιαζόταν από τον τότε υπουργό Ενέργειας Γιώργο Λακκοτρύπη πως θα αναδείκνυε τον αναβαθμισμένο ρόλο της Κυπριακής Δημοκρατίας, κατέληξε σε ένα μεγάλο φιάσκο. Το πιο σοβαρό όμως είναι πως εξελίσσεται σε σκάνδαλο ολκής που όχι μόνο εκθέτει την Κύπρο στο εξωτερικό, αλλά την ίδια στιγμή επιβαρύνει οικονομικά ακόμη περισσότερο τον Κύπριο καταναλωτή. Πέραν των σοβαρών οικονομικών επιπτώσεων, πλέον ανοίγει ένα κεφάλαιο πολιτικών ευθυνών, που στέλλουν το μήνυμα πως το τερματικό στο Βασιλικό ήταν μία ιστορία ανεπάρκειας, κακοδιαχείρισης και ανικανότητας. Στείλει σε άλλους το μήνυμα πως πρόκειται για ένα μεγάλο σκάνδαλο διαπλοκής που ίσως να αγγίζει τεχνοκράτες και πολιτικά πρόσωπα άμεσα εμπλεκόμενα με την υπόθεση.

Προδιαγεγραμμένο φιάσκο Η δόξα του Προέδρου της Δημοκρατίας τον προηγούμενο μήνα, πως το έργο δεν έπρεπε να δοθεί στην εν λόγω εταιρεία, ήταν μία παραδοχή που δεν εξέλιπτε τους καλά γνωρίζοντες του παρασκηνίου. Διαρρέονταν άλλωστε εδώ και καιρό στα πολιτικά πηγαδάκια, το είπε ευσεχώς και ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Παπαναστασίου πρόσφατα στην επιτροπή Ενέργειας. Μόνο που η κυβέρνηση γνώριζε από τον Μάρτιο την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας να παρέμβει. Ενημέρωσε άλλωστε γι' αυτό δύο πολιτικούς αρχηγούς ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας. Ο ένας ήταν ο Νικόλας Παπαδόπουλος και ο άλλος

ο Στέφανος Στεφάνου, ο οποίος είχε επιδιώξει συνάντηση με τον Πρόεδρο για να ενημερωθεί για το σκάνδαλο, να ενημερωθεί και να διαμεσολαβήσει, αν χρειαζόταν, με την κυβέρνηση της Κίνας. Ενδιαφέρον προκαλεί το γεγονός ότι για την εν λόγω εξέλιξη δεν ενημέρωσε την Αννίτα Δημητρίου της οποίας το κόμμα -δεδομένου και ότι κυβερνούσε την περίοδο του σκανδάλου-αφορούσε άμεσα. Αυτό λοιπόν που εκθέτει τη σημερινή κυβέρνηση είναι για ποιο λόγο επέλεξε να το κρατήσει κρυφό, αν ληφθεί υπόψη πως ο Γιώργος Παπαναστασίου είχε ερωτηθεί στην Επιτροπή Εμπορίου γι' αυτό το ενδεχόμενο από τον τέως πρόεδρο του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου για τυχόν παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Ο βουλευτής του ΑΚΕΛ Χρήστος Χριστοφίδης στην Επιτροπή Ελέγχου είχε ρωτήσει αν η κυβέρνηση προτίθεται να βάλει ανεξάρτητους ποινικούς ανακριτές, με τον υπουργό να αποφεύγει να ενημερώσει καταλλήλως τη Βουλή. Το παράδοξο είναι πως τον Μάρτιο, όταν η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ξεκινούσε τις έρευνες, ο Νίκος Χριστοδουλίδης μαζί με τον υπουργό Ενέργειας είχαν μεταβεί στις εγκαταστάσεις του τερματικού του Βασιλικού για να δείξουν, όπως είπε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, με πράξη την ικανοποίηση της κυβέρνησης για τα αποτελέσματα της διαβούλευσης του υπουργού Ενέργειας με την εταιρεία.

Δεν είναι λίγοι εκείνοι που βάζουν στο κάδρο της κακοδιαχείρισης τον υπουργό Ενέργειας. Ο Γιώργος Παπαναστασίου, που διετέλεσε διευθύνων σύμβουλος της VIT Vasiliko Ltd προτού αναλάβει, είναι γνωστό πως δεν ευνοούσε μία τέτοια συμφωνία. Αν και πολλοί σημειώνουν πως προσπάθησε να βρεθεί λύση με την κινεζική κοινοπραξία, υπάρχουν και οι γνωρίζοντες το παρασκηνίο, που σημειώνουν πως έκανε ό,τι μπορούσε για να οδηγηθεί η -έστω κι αν ήταν πολύ κακή- συμφωνία, σε ναυάγιο και κυρίως σε ένα διαζύγιο κάθε άλλο από βελούδινο.

Η κρίσιμη συνεδρία Όσο όμως κι αν γείρονται ερωτήματα για τον τρόπο με τον οποίο η κυβέρνηση χειρίστηκε τις εξελίξεις, η αλήθεια είναι πως το σκάνδαλο του τερματικού είναι κάτι που κληρονόμησε από την προηγούμενη κυβέρνηση. Τα ερωτήματα, μετά και τη δημόσια παραδοχή του Προέδρου ότι το έργο δεν έπρεπε

Επιστολή του υπουργείου Οικονομικών προς τον γενικό διευθυντή του υπουργείου Ενέργειας ενημέρωσε για την πρόθεση του Χάρη Γεωργιάδη να εκδοθεί ακόμα και κυβερνητικό ομολόγο με στόχο να υλοποιηθεί το πρόγραμμα.

Έτοιμοι για έκδοση και κυβερνητικού ομολόγου ήταν η κυβέρνηση Αναστασιάδη για να μην ακυρωθεί η συμφωνία, τη στιγμή που ακόμα και οι Βρυξέλλες εξέφραζαν τις ανησυχίες τους για την εταιρεία.

να δοθεί στην εν λόγω εταιρεία, είναι για ποιο λόγο η κυβέρνηση Αναστασιάδη κατέληξε εξ αρχής στην εν λόγω συμφωνία, δεδομένης της απειρίας της εταιρείας αλλά και των προβλημάτων που προέκυψαν στην πορεία. Η κρίσιμη συνεδρία που οδήγησε στην κατακύρωση της εν λόγω εταιρείας έγινε τον Νοέμβριο του 2019 στο Προεδρικό. Ήταν μία άτυπη συνάντηση του τότε Προέδρου της Δημοκρατίας Νίκου Αναστασιάδη, με τη Νομική Υπηρεσία, την Ελεγκτική Υπηρεσία, το Γενικό Λογιστήριο, τη ΔΕΦΑ και ΕΤΥΦΑ, αλλά και με τη συμμετοχή των υπουργών Οικονομικών και Ενέργειας, Χάρη Γεωργιάδη και Γιώργου Λακκοτρύπη. Παρά τις ανησυχίες που παρέθεσε η Ελεγκτική Υπηρεσία για τη βιωσιμότητα του έργου, τις παρατυπίες που έγιναν και την καταλληλότητα της εν λόγω εταιρείας να υλοποιήσει το έργο, ο Χάρης Γεωργιάδης επέμενε στην υλοποίησή του. Διαμήνυσε πως αυτό το έργο θα πρέπει να ολοκληρωθεί το συντομότερο, έστω κι αν αυτό

συνεπάγεται με την απώλεια των 100 εκατομμυρίων που θα έβαζαν οι Βρυξέλλες. Ο ίδιος ανέφερε πως θα μπορούσε σε ένα τέτοιο σενάριο να βρει χρηματοδότηση αλλού, βάζοντας στο τραπέζι το ενδεχόμενο κρατικού ομολόγου. Όσα είπε στην κλειστή συνεδρία, επιβεβαιώνονται μέσω επιστολής (12 Δεκεμβρίου 2019) που κατέχει η «Κ» του υπουργείου Οικονομικών προς τον γενικό διευθυντή του υπουργείου Ενέργειας. «[...] όπως έχει αναφερθεί από τον τέως υπουργό Οικονομικών στην συνάντηση που είχε πραγματοποιηθεί στο Προεδρικό για το εν λόγω θέμα στις 22.11.2019, το έργο είναι ύψιστης σημασίας και ως εκ τούτου σε περίπτωση που δεν καταστεί δυνατή η παραχώρηση χορηγίας ή δανείου από τον ΙΝΕΑ την ΕΤΕπ και την ΕΒΡΦ είτε λόγω μη καταλληλότητας είτε λόγω ασιμ-βατότητας της παραχώρησης κρατικής ενίσχυσης με το κοινοτικό κεκτημένο, ο τέως υπουργός Οικονομικών δεσμεύτηκε να εξεύρει την αναγκαία χρηματοδότηση από άλλες πηγές μη αποκλειόμενες της έκδοσης κυβερνητικού ομολόγου.

Έργου δεν περιορίζονταν στο εσωτερικό. Σύμφωνα με έγκυρες πηγές της «Κ» υπήρχαν τρία διαβήματα από τις Βρυξέλλες για τη συμφωνία. Η πρώτη έγινε πριν προχωρήσει η κυβέρνηση στην υπογραφή της συμφωνίας με τις Βρυξέλλες να εκφράζονταν την ανησυχία τους για το κατά πόσο η συγκεκριμένη εταιρεία έχει την τεχνογνωσία, την εμπειρία και την επάρκεια να αναλάβει ένα τόσο φιλόδοξο έργο και να το φέρει εις πέρας. Υπήρχαν οι υπόνοιες, ότι ο τρόπος που έγινε η προκήρυξη, φωτογραφίζε τη συγκεκριμένη εταιρεία. Οι άλλες δύο συστάσεις έγιναν με την αποχώρηση των ελλαδικών συμφερόντων μέρους από την κοινοπραξία που στην ουσία θα έπρεπε να οδηγούσε σε ακύρωση της συμφωνίας και κυρίως με την κίνηση της κυβέρνησης να παραχωρήσει στην εταιρεία ποσό ύψους 25 εκατομμυρίων λόγω της αύξησης της τιμής του χάλυβα, τη στιγμή που δεν υπήρχε τέτοια πρόνοια στη συμφωνία. Η κυβέρνηση αγνόησε όλες τις συστάσεις των Βρυξελλών, εγείροντας ερωτήματα και ενισχύοντας τις ανησυχίες.

Η πολιτική θύελλα Όσα βλέπουν το φως της δημοσιότητας σε συνδυασμό με την έρευνα που ξεκίνησε ήδη η ευρωπαϊκή εισαγγελία καταδεικνύουν έχουν ήδη προκαλέσει ανησυχία σε πολιτικούς και τεχνοκρατικούς κύκλους. Στην Πινδαρό του κλίμα είναι ανήσυχο. Δεν είναι μόνο το γεγονός ότι η αντιπρόεδρος του ΔΗΣΥ Σάβια Ορφανίδου παρουσίασε τις καταγγελίες του γενικού ελεγκτή ως ατεκμηρίωτες -τη στιγμή που ανησυχίες εξέφρασαν και οι Βρυξέλλες, ούτε η έμμεση προειδοποίησή της προς τον Οδυσσέα Μικαηλίδη να σταματήσει τις αποκαλύψεις με το πρόσχημα ότι αυτές αποτελούν όπλο στα χέρια του εργολάβου. Είναι και η μακροπρόθεσμη ζημία. Η Αννίτα Δημητρίου, μετά την ανακοίνωση παρέμβασης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, θέλησε να διαχωρίσει τη θέση της, ωστόσο η διαχείριση του ζητήματος από τη διακυβέρνηση Αναστασιάδη αποτελεί ακόμη μία σκιά στο κόμμα. Στην περίπτωση του σκανδάλου των χρυσών διαβατηρίων, η δικαιολογία ήταν πως βοήθησε -παρά τις κατακλίσεις- να ξανασταθεί η κυριακή οικονομία από τα συντρίμια. Στην περίπτωση του σκανδάλου στον Βασιλικό, το οποίο επιπλέον άμεσα την τσέπη των καταναλωτών, επικρατεί ένα άλλο σοβαρό δίλημμα. Αν αυτό είναι αποτέλεσμα πλήρους ανικανότητας των τότε κυβερνώντων, αναρωτώντας το διαχρονικό ερώτημα τους ότι είναι οι μόνοι που μπορούν να κυβερνήσουν επαρκώς ή αν αποτελεί ένα μεγάλο φαγοπότη που αγγίζει και πολιτικά πρόσωπα, πλττοντας το κόμμα πηκτά.

Οικονομική τρύπα €624 εκατ. στα ενεργειακά

Βαθιά το χέρι στα κρατικά ταμεία θα πρέπει να βάλει η κυβέρνηση για λειτουργία τερματικού και για επιπτώσεις στα ενεργειακά

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Ευρύτερες ενεργειακές και οικονομικές επιπτώσεις αποκαλύπτονται μετά την εγκατάληψη του τερματικού στο Βασιλικό από την ανάδοχο κινεζική κοινοπραξία αλλά και την παρέμβαση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας. Υπό τις περιστάσεις η μη ολοκλήρωση των εργασιών στις χερσαίες υποδομές ίσως να μην αποτελεί, επί του παρόντος, το κορυφαίο ζήτημα, αν εξεταστούν οι παρενέργειες που εμφανίζονται η μία μετά την άλλη το τελευταίο διάστημα, και οι οποίες ισοδυναμούν με κόστος για τα κρατικά ταμεία. Κυβερνητική πηγή που μίλησε στην «Κ» υπό καθεστώς ανωνυμίας έλεγε πως ο σοβαρότερος κίνδυνος από τις ραγδαίες εξελίξεις είναι η Κυπριακή Δημοκρατία να αναγκαστεί να διπλοπληρώσει ένα μέρος του έργου για το οποίο μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα πόσο έχει κοστίσει στα κρατικά ταμεία. Με την κυβέρνηση να βάζει ψηλά στις προτεραιότητές της την ολοκλήρωση των κατασκευαστικών έργων εκ των πραγμάτων η Λευκωσία θα αναγκαστεί το επόμενο διάστημα να διαχειριστεί συναφή ζητήματα, τα οποία μεταφράζονται σε χρήμα. Ένα τέτοιο ζήτημα είναι η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση του τερματικού ύψους €101 εκατ. από τα οποία έχουν εκταμιευτεί €68.608.438,46, από την ΕΤΥΦΑ, και τα οποία διεκδικεί να της επιστραφούν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ωστόσο, η τρύπα που θα δημιουργηθεί εάν τελικά δεν πετύχουν οι Βρυξέλλες από τις απαντήσεις που θα δώσει η κυπριακή πλευρά μέχρι τις 8 Σεπτεμβρίου δεν είναι η μοναδική. Υπάρχουν και άλλα θέματα που αφορούν απευθείας το τερματικό ή αφήνουν το αποτύπώμα τους στα ενεργειακά που θα ανεβάσουν το τελικό κόστος επιβάρυνσης μέχρι να γίνει πραγματικότητα ο στόχος για εισαγωγή Φ.Α.

Η κορντρία της Ε.Ε.

Η Ε.Ε. όπως και σε άλλα ενεργειακά έργα που αφορούν την Κύπρο με περιφερειακό αποτύπωμα

Αν και δεν λέγεται δυνατά, η απώλεια των €101 εκατ. από την Ε.Ε. θα αναγκάσει την κυβέρνηση να αναζητήσει άλλους τρόπους κάλυψης της απώλειας.

(ηλεκτρικό καλώδιο, αγωγός Φ.Α. EastMed) είχε στηρίξει το τερματικό «Cyprus Gas 2 EU» ως Έργο Κοινού Ενδιαφέροντος με €101 εκατ. Ποσό σημαντικό, το οποίο με βάση τη σύμβαση του έργου θα κάλυπτε το κόστος κατασκευής των υποδομών στο Βασιλικό. Στην ιστοσελίδα της ΕΤΥΦΑ, ιδιοκτήτη του τερματικού, αναφέρεται πως «το έργο Cyprus LNG Import Terminal είναι το μεγαλύτερο επενδυτικό έργο στην Κύπρο που υλοποιείται με κοινοτικούς πόρους. Εάν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν πειστεί από τις εξηγήσεις που θα δώσει η Λευκωσία αυτό σημαίνει πως σε πρώτη φάση θα πρέπει να επιστραφούν στα ευρωπαϊκά ταμεία με τον ένα ή τον άλλο τρόπο τα €68.608.438,46 που έχουν εκταμιευτεί. Στο κομμάτι

της ευρωπαϊκής κορντρίας θα πρέπει να προστεθεί και το υπόλοιπο ποσό των €32,4 εκατ., το οποίο να μην έχει εκταμιευτεί αλλά θα πρέπει να καλυφτεί από άλλους πόρους (πιθανότατα εθνικούς) προκειμένου να κλείσει το κενό με την ολοκλήρωση των κατασκευαστικών έργων. Όλα αυτά στη βάση του καλύτερου σεναρίου που η προσοχή των Βρυξελλών δεν θα επεκταθεί πέραν του τερματικού στο Βασιλικό και οι υποψίες για πιθανές παρατυπίες δεν προκαλέσουν ντόμιμο αναζητήσεων και σε άλλα ευρωπαϊκά χρηματοδοτούμενα έργα.

Το εγκλωβισμένο FSRU

Το δεύτερο καυτό ζήτημα είναι το πλοίο «ΙΠΡΟΜΗΘΕΑΣ», σημαντικό κομμάτι των υποδομών στο Βασιλικό, το οποίο έχει μετατραπεί σε πλωτή μονάδα εισαγωγής, αποθήκευσης και επαναεριοποίησης Υδροποιημένου Φυσικού Αερίου (FSRU) και στην ουσία βρίσκεται εγκλωβισμένο στις εγκαταστάσεις της κινεζικής COSCO στη Σαγκάη. Τον Ιούνιο του 2022 ΕΤΥΦΑ και η κινεζική κοινοπραξία του Βασιλικού κατέληξαν σε διμερή συμφωνία και εκτός από την καταβολή επιπλέον ποσού €25 εκατ. στην ανά-

Ευρωπαϊκή κορντρία, ενδεχόμενη ενοικίαση πλοίου FSRU για λειτουργία του τερματικού στο Βασιλικό, ολοκλήρωση των έργων στις χερσαίες υποδομές είναι τα τρία καυτά ζητήματα που καλείται να διαχειριστεί η κυβέρνηση.

δοχο εταιρεία του έργου μεταβίβασκε και η ιδιοκτησία του πλοίου από την κοινοπραξία στην ΕΤΥΦΑ. Από τότε σε εκκρεμότητα παραμένει η κατοχή του πλοίου που δεν είναι στον ιδιοκτήτη, ο οποίος σημειωτέον έχει αποκληρώσει το κόστος μετατροπής σε FSRU (περίπου €198 εκατ.).

Όπως έχει γίνει παραδεκτό δημοσίως από τον ίδιο τον υπουργό Ενέργειας Γιώργο Παπαναστασίου την περασμένη εβδομάδα η ΕΤΥΦΑ προετοιμάζεται να βγει σε δημόσια προσφορά για εκμίσθηση άλλου πλοίου FSRU, κίνηση που δείχνει ότι το ιδιόκτητο και πληρωμένο πλοίο της κρατικής ΕΤΥΦΑ δεν θα έλθει σύντομα στο Βασιλικό. Εδώ είναι που προκύπτει η δεύτερη οικονομική τρύπα, η οποία θα καλυφθεί για άγνωστη χρονική διάρκεια από τα κρατικά ταμεία. Σύμφωνα με εκτιμήσεις ειδικών σε ενεργειακά θέματα η τακτική των Κινέζων δείχνει πως θα κρατήσουν σε εκκρεμότητα μια σειρά ανάλογων θεμάτων μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία διαιτησίας στο Λονδίνο στην οποία έχουν προσφύγει οι ίδιοι, αξιώνοντας επιπλέον €200 εκατ. Σύμφωνα με τις ίδιες εκτιμήσεις η διαδικασία στο Λονδίνο αναμένεται

να διαρκέσει από δύο έως τέσσερα χρόνια. Στο ευνοϊκότερο σενάριο των δύο χρόνων και εφόσον όλα πάνε θετικά για την Κυπριακή Δημοκρατία στο Λονδίνο, το κόστος ενοικίασης υπολογίζεται σε \$100 εκατ. τον χρόνο (€92.630.000 με ισοτιμία νομίσματος περασμένης Παρασκευής). Εάν για την απόκτηση και κατοχής απαιτηθούν δύο ισοτιμία νομίσματος περασμένης Παρασκευής). Εάν για την απόκτηση και κατοχής απαιτηθούν δύο χρόνια το συνολικό κόστος ενοικίασης θα ανέλθει στα €185.260.000 ποσό εκ των πραγμάτων να καλυφθεί επίσης από εθνικούς πόρους.

Το έργο

Το τρίτο σοβαρό ζήτημα που αναμένεται να προκαλέσει οικονομικό κόστος για τη Δημοκρατία είναι η ολοκλήρωση των έργων για τις χερσαίες υποδομές στο Βασιλικό. Με βάση τη σύμβαση στο Βασιλικό προβλέπεται ότι θα κατασκευαστούν:

- Προβλήτα (jetty) πάνω στην οποία θα είναι μόνιμα προσδεμένη η πλωτή μονάδα καθώς και οι εγκαταστάσεις πρόσδεσης.
- Αγωγός επί της προβλήτας και βραχίονες εκφόρτωσης.
- Χερσαίος αγωγός μέχρι το σύνορο του ηλεκτροπαραγωγού σταθ-

μού Βασιλικού.

- Επιγίες εγκαταστάσεις Φ.Α. (ρυθμιστικός και μετρητικός σταθμός Φ.Α.) στο σημείο παράδοσης του Φ.Α. και σύστημα αποθήκευσης Φ.Α. για αύξηση της αδράνειας για ασφάλεια εφοδισμού (buffer).

Όπως έχει ανακοινωθεί επίσημα η κινεζική κοινοπραξία έχει ολοκληρώσει το 60% των προβλεπόμενων έργων. Μέχρι τέλος του τρέχοντος έτους, όπως είναι ο στόχος της κυβέρνησης, θα πρέπει να ολοκληρωθεί και το υπόλοιπο 40%. Σύμφωνα με τον ειδικό επί ενεργειακών θεμάτων Χαράλαμπος Έλληνα το οικονομικό κόστος θα ανέλθει στο €70 εκατ. περίπου. Ποσό που επίσης θα πρέπει να αντληθεί από εθνικούς πόρους.

Ρύποι - Μαζούτ

Στις οικονομικές επιπτώσεις εκτός από τις άμεσες προτεραιότητες που αφορούν το ενεργειακό έργο δεν μπορούν να μείνουν εκτός τα ποσά που καταβάλει ετησίως η Δημοκρατία για αγορά ρύπων, ένεκα καύσης ρυπογόνων καυσίμων, που ανέρχονται στα €268 εκατ. και που θα συνεχιστούν μέχρι τη λειτουργία του τερματικού και την εισαγωγή Φ.Α. Εδώ η επιβάρυνση δεν μπορεί να υπολογιστεί με σχετική ακρίβεια μιας και θα εξαρτηθεί από τον χρόνο ολοκλήρωσης του τερματικού, τη λειτουργία του και την αντικατάσταση του μαζούτ με Φ.Α. για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Ωστόσο, για τους ειδικούς σε θέματα ενέργειας το σοβαρότερο θέμα από οικονομικής απόψεως είναι η διαιώνιση της χρήσης μαζούτ από την ΑΗΚ στους ηλεκτροπαραγωγούς σταθμούς.

Το ποσό που καταβάλει ο ημικρατικός οργανισμός για αγορά μαζούτ είναι άγνωστο, ωστόσο, το μαζούτ σε σχέση με το πετρέλαιο είναι ακριβότερο, με σημερινές τιμές, κατά \$30. Το στοιχείο όμως που μπορεί να δώσει μια ένδειξη στις οικονομικές επιβάρυνσεις είναι οι εκτιμήσεις για το όφελος εάν για καύσιμο χρησιμοποιείτο Φ.Α. με τους ειδικούς να το υπολογίζουν στα €300 εκατ. ετησίως.

Οι προβληματισμοί

Τα ζητήματα επιβάρυνσης των κρατικών ταμείων στα ενεργειακά ένεκα του τερματικού στο Βασιλικό τα συζητούνται στο κυβερνητικό στρατόπεδο, ωστόσο, η ανάγκη τους γίνεται επί των ευνοϊκότερων σεναρίων. Ως γενική θεώρηση η κυβερνητική αντίδραση είναι πως το τερματικό στο Βασιλικό δεν κινδυνεύει και πως τα κονδύλια για ολοκλήρωση και λειτουργία του υπάρχουν. Παρά ταύτα οι διαβεβαιώσεις για το έργο και τους απαιτούμενους οικονομικούς πόρους δεν διαγράφουν τα κενά που θα δημιουργηθούν στο επόμενο διάστημα. Μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα η κυβέρνηση εκ των πραγμάτων θα αναγκαστεί να δει και πάλι το κομμάτι κάλυψης των οικονομικών κενών.

Προς το παρόν η κυβερνητική πλευρά αποφεύγει να θέσει τον δάκτυλο επί των τύπων των ήλων, ωστόσο, αρχίζει να ακούγεται πως για την απώλεια των €101 εκατ. το ταμείο θα πληρωθεί από τους συνήθεις ύποπτους... τους καταναλωτές εν ειδή τέλους στους λογαριασμούς μετά τη λειτουργία του τερματικού.

Η κυβέρνηση μέσω της ΕΤΥΦΑ θα πιεστεί σημαντικά, εάν τελικά ολοκληρωθεί η διαδικασία ενοικίασης πλοίου FSRU. Από κυβερνητικής πλευράς, αν και γίνεται παραδεκτό ότι ενδεχομένως να χρειαστεί να βάλει χέρι στα κρατικά ταμεία για το κονδύλι ενοικίασης, υποστηρίζεται πως η Δημοκρατία στη συνέχεια θα διεκδικήσει να αποζημιωθεί για τη ζημία από τους Κι-

νέζους, οι οποίοι κατακρατούν περιουσιακά στοιχεία της Δημοκρατίας. Αποζημίωση που ενδεχομένως να καταβληθεί σε βάθος χρόνου όπως παραδέχεται και η ίδια η κυβέρνηση. Ανάμεσα σε όλα αυτά υπάρχει και το θέμα με τις εγγυητικές επιστολές για τις οποίες έγινε λόγος από τον υπουργό Ενέργειας την περασμένη εβδομάδα στη Βουλή. Κυβερνητικές πηγές υποστηρίζουν πως το διαιτητικό δικαστήριο στο Λονδίνο δεν μπλόκαρε τη ρευστοποίηση των €70 εκατ. όπως προβλήθηκε στη Λευκωσία (όχι από την «Κ») αλλά αυτό που έγινε ήταν μια συνήθης διαδικασία που ακολουθείται για τη ρευστοποίησή τους που είναι «αμετάκλητη» και θα αποφασιστεί στις 8 Σεπτεμβρίου.

ΑΡΘΡΟ / Του ΧΑΡΙΔΗΜΟΥ Κ. ΤΣΟΥΚΑ

Μεταπολίτευση: και τομή και συνέχεια

Αν θα καταλάβουμε επαρκώς τη Μεταπολίτευση, αν δεν την προσεγγίσουμε ως διαδικασία. Αυτό θα πει: να μη δούμε το πολιτικο-θεσμικό σύστημα που προέκυψε μετά το 1974 ως στατικό οικοδόμημα, αλλά ως έργο εν προόδω – να αναζητήσουμε τα υλικά και την ιδιότητα της εν εξελίξει κατασκευής. Να αλλάξω αναλογία: όπως στην ανθρώπινη επικοινωνία η κατανόηση δεν προκύπτει από την εστίαση σε μεμονωμένες λέξεις αλλά στις σχέσεις που διακρίνουμε μεταξύ τους στη ροή του λόγου, έτσι και η Μεταπολίτευση δεν θα γίνει κατανοητή παρά αν ιδωθεί ως δημιουργία, αναδυόμενη από το πλέγμα ιστορικών εμπειριών και νοσημάτων στη ροή του χρόνου.

Γιατί αυτή η προοπτική είναι σημαντική; Διότι μας επιτρέπει να δούμε, με σύνθετο τρόπο, τόσο την καινοτομικότητα όσο και τη συνέχεια της Μεταπολίτευσης. Να τη δούμε, δηλαδή, ως δημιουργική αυτοθέσηση, η οποία μορφοποιεί ιδιότητα προγενέστερες πρακτικές. Ο μεγάλος φιλόσοφος της διαδικασίας Άλφρεντ Νόρθ Γουάιτκεντ παρατηρεί ότι κάθε συμβάν είναι μια «σταγόνα εμπειρίας», η οποία οργανώνει με

νέο τρόπο προηγούμενες εμπειρίες.

Τι καινούργιο έφερε η Μεταπολίτευση; Ανταποκρινόμενη στη μεταδικτατορική λαχτάρα για δημοκρατία, ελευθερία, και κράτος δικαίου, οδήγησε στην οριστική υπέρβαση τριών χρόνιας κρίσης των δημοκρατικών θεσμών που μαστίγζε τη χώρα στον 20ό αιώνα. Η Μεταπολίτευση συνιστά ποιοτική μεταβολή: δεν αποκαθιστά απλώς την προ-δικτατορική ανελεύθερη δημοκρατία αλλά θεσμίζει μια νέα, φιλελεύθερη δημοκρατία, ευθυγραμμίζοντας θεσμικά την Ελλάδα με τη δυτική Ευρώπη. Πρόκειται για επιτεύγμα τεράστιας σημασίας, το οποίο ανασυγκρότησε τον βίοκοσμό μας. Πενήντα χρόνια μετά, θεωρούμε αυτονόητο τον φιλελεύθερο δημοκρατικό τρόπο ζωής.

Όπως κάθε δημιουργία, η αυτοθέσηση της Μεταπολίτευσης είχε τη δική της ιδιότητα: μετά την κατάρρευση της δικτατορίας, σε συνθήκες εθνικής καταστροφής, η πολιτική απέκτησε «σωτηριολογικό» χαρακτήρα, ο απόηχος του οποίου διήρκεσε μέχρι τη χρεοκοπία του 2010. Την πτώση της χούντας συνόδευσαν η λυτρωτική διάθεση: η διάχυτη προσδοκία ότι η δημοκρα-

τική πολιτική θα επέφερε την απαλλαγή απ' όλα τα δεινά του αυταρχικού παρελθόντος, ικανοποιώντας τις μακροχρόνια καταπιεσμένες επιθυμίες αυτοπροσδιορισμού.

Η «σωτηριολογική πολιτικοποίηση», κατά την εύστοχη διατύπωση του Στέλιου Ράμφου, είχε σημαντικές επιπτώσεις. Πρώτον, κατέστησε τη βουλοκρατία κυρίαρχη νοοτροπία, εις βάρος της αρχής της πραγματικότητας: όλα γίνονται, «εδώ και τώρα», αρκεί να το θέλει ο «κυρίαρχος λαός» ή, ορθότερα, οι εκπρόσωποί του. Η επίγνωση δημοσιονομικών και άλλων ορίων και η πειθαρχημένη διαμόρφωση προτεραιοτήτων υποκρίθηκαν υπερ τις παιδαριώδους μαγικές σκέψεις: «αφού το θέλω, γίνεται». Η χρεοκοπία δεν προέκυψε τυχαία. Δεύτερο, τα κόμματα απέκτησαν δυσανάλογα μεγάλη ισχύ. Από απαγορευμένους καρπός επί δικτατορίας, απέκτησαν κύρος, μαζικότητα, και συμβολικό βάρος – μετατράπηκαν σε ιερές αγελάδες. Η κομματοκρατία εκλήθη ως η φυσική έκφραση της δημοκρατίας.

Ωστόσο, το δημοκρατικό ήθος – ο σεβασμός του αντιπάλου, ο αυτοπεριορισμός, και οι κανόνες που ρυθμίζουν το πολιτικό παιχνίδι χάριν

του κοινού καλού – δεν απέκτησε βαθιές ρίζες. Τρίτον, αλλοιώθηκε η θεσμική αυτοτέλεια επιμέρους θεσμικών πεδίων. Όταν συμβαίνει ένα σιδηροδρομικό ατύχημα ή μια μεγάλη πυρκαγιά δεν αρχίζουμε την αναζήτηση ευθυνών στο «καμπίο» οργανωτικό-διοικητικό-τεχνικό πεδίο των εμπλεκόμενων θεσμικών χώρων, αλλά στο «ψηλό» πεδίο της πολιτικής. Από τη στιγμή που όλα θεωρούνται πολιτικά, όλα μετατρέπονται σε πολιτικούς υπολογισμούς: ιδιοτελείς κινήσεις στο κεντρικό κομματικό παιχνίδι ισχύος. Παραδόξως, η υπερπολιτικοποίηση απαξιώνει την πολιτική, μειώνοντας έτσι την ικανότητα αποτελεσματικής διακυβέρνησης.

Η σωτηριολογική πολιτικοποίηση επέφερε την αντιστιχτική αναστομοιοδότηση δημοσίων συμπεριφορών: τον επανορισμό εννοιών με αυτοεξυπηρετικά ελευθεριακού όρους, σε αντίστιξη με σιδηρά περσέματα σε δικτατορικό αυταρχισμό. Η πολιτική βία, βαθμιαία, άρχισε να θεωρείται «πολιτικό γεγονός», η κατάληψη «συμβολική διαμαρτυρία», η παρνομία «αυπακοή», ο νόμος «αυθαιρεσία», η αυθαιρεσία «δικαίωμα», η άσκηση νό-

μιμης εξουσίας «αυταρχισμός», η αυθεντία «πατερναλισμός», η δημοσιονομική σύνεση «νεοφιλελευθερισμός».

Η μεταπολιτευτική αυτοθέσηση αναδιοργάνωσε παλαιά υλικά σε νέα μορφή. Νοοτροπίες που συνοδεύουν τη γένεση του ελληνικού κράτους, παρείχαν τα αυτονόητα νοήματα για τη λειτουργία των μεταπολιτευτικών θεσμών: πελατειασμός και λαϊκισμός, κομματισμός και τοπικισμός, κρατικός πατερναλισμός και συγκρουσιακή νοοτροπία, οικογενειοκρατία και ευνοιοκρατία, και, βεβαίως, η χρονίως προβληματική σχέση του νεοέλληνα με το νόμο και τους κανόνες. Αυτό-που-ήταν-τότε συντέθηκε με νέο τρόπο και μετατράπηκε σε αυτό-που-βιώνουμε-τώρα. Οι παραδοσιακοί κομματάρχες, λ.χ., παραμερίστηκαν, αλλά η κομματική πατρωνία παραμένει. Η δημιουργία ανεξάρτητων Αρχών καθιερώνει θεσμικά αντίβαρα, αλλά οι κυβερνήσεις τείνουν να τις υπονομεύουν ή παρακάμπτουν. Ψηφίζεται νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά επιμέρους συμφέροντα, με διακομματική ανοχή, την υπονομεύουν. Προβάλλονται ιδέες περί σύγχρονου

κράτους, αφήνοντας σποραδικά εκσυγχρονιστικά ίχνη, αλλά αποκτούν, εν πολλοίς, τη μορφή που τους προσδίδει το καλούπι των ιστορικών εθιμών. Κάνουμε άλματα εκεί που, συνήθως, μας ανάγκασαν οι δανειστές ή οι εταίροι (π.χ. συλλογή φόρων). Όπως το οκιστικό περιβάλλον μας, ό,τι ελέγχουμε εμείς φέρει την ιστορική σφραγίδα μας.

Η Μεταπολίτευση επιφέρει τόσο το ποσό που καταβάλει για φιλελεύθερη νεωτερικότητα όσο και την προσκόλληση σε ιστορικές έξεις. Η πρόκληση παραμένει να μεταπολιτευσουμε τις παραδοσιακές νοοτροπίες με όρους νεωτερικότητας. Η Μεταπολίτευση θα τελειώσει όταν η Τρίτη Ελληνική Δημοκρατία πάψει να πετροπροδιορίζεται: όταν θα έχουν παγιωθεί τόσο πολύ οι θεσμοί, η νοοτροπία και, κυρίως, το ήθος της φιλελεύθερης (όχι ελευθεριακής) δημοκρατίας που το «μετά» θα περνά απαρατήρητο. Τότε θα έχουμε βρει την ισορροπία μας.

Ο κ. Χαρίδημος Τσοκούκας είναι καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και αντεπιστέλλον μέλος της Κυπριακής Ακαδημίας Επιστημών, Γραμμάτων και Τεχνών. www.htsoukas.com

Ο Oliver Varhelyi.

«Καμένος από χέρι»;

Ο πρωθυπουργός της Ουγγαρίας, Βίκτορ Όρμπαν, πρότεινε ως υποψήφιο Επίτροπο της χώρας του, τον Oliver Varhelyi, για δεύτερη συνεχόμενη θητεία στην Κομισιόν. Ο κ. Varhelyi, Επίτροπος διεύθυνσης στην υφιστάμενη Κομισιόν, εκτιμάται ότι θα εξασφαλίσει πολύ δύσκολα την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, για την επόμενη πενταετία, ενώ κύκλοι στις Βρυξέλλες θεωρούν ότι και η Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν δεν είναι ευτυχής με την επιλογή που έκανε ο Βίκτορ Όρμπαν. Σημειώνεται ότι πριν από ενάμιση χρόνο, ο κ. Varhelyi είχε χαρακτηρίσει «ηλίθους» τους ευρωβουλευτές, μιλώντας στην ολομέλεια της Ευρωβουλής, θεωρώντας ότι το μικρόφωνό του ήταν κλειστό. Ο χαρακτηρισμός, στα ουγγρικά, προκάλεσε έντονη αντίδραση πολιτικών ομάδων που ζήτησαν την παύση του, ενώ ο ίδιος ο Επίτροπος είχε υποστηρίξει ότι δεν αφορούσε τους ευρωβουλευτές, αλλά ένα άλλο ζήτημα, εξήγηση πάντως που δεν κρίθηκε ως πειστική. Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. ανέφερε στην «Κ» ότι ο Varhelyi «θα είναι ο αδύναμος κρίκος των ακροάσεων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο» και ότι «ακόμη κι αν γίνει δεκτός από την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, θεωρώ ότι δύσκολα θα εξασφαλίσει το πράσινο φως της Ευρωβουλής, δεδομένου ότι αποτέλεσε σε αρκετές περιπτώσεις, την ασπίδα του εθνικιστή ηγέτη της Ουγγαρίας, Βίκτορ Όρμπαν, στις Βρυξέλλες». Οι ίδιες πάντως πηγές δεν απέκλειαν ο Βίκτορ Όρμπαν να έχει επιλέξει τον Oliver Varhelyi, προκειμένου να τον «θυσιάσει», θεωρώντας ότι είναι καμένος από χέρι. Σύμφωνα με τις ίδιες πηγές, «με τον τρόπο αυτό ο κ. Όρμπαν πιθανότατα θεωρεί ότι θα εξασφαλίσει τη εκτόνωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο πρόσωπο του κ. Varhelyi, προκειμένου στη συνέχεια να φανερώσει την πραγματική του επιλογή, που όπως αναφέρεται σε ουγγρικά δημοσιεύματα (σ.σ. Telex και 24.hu), είναι η ευρωβουλευτής των Παιριτών για την Ευρώπη Ενίκο Γιοργί».

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Αρνητικό προηγούμενο, τόσο σε πολιτικό όσο και σε νομικό επίπεδο, προκαλεί η δεδλωμένη τοποθέτηση του προέδρου Χριστοδουλίδη να εξαρτάσει το όνομα του προσώπου που θα προταθεί από την Κύπρο ως υποψήφιος Επίτροπος, από το χαρτοφυλάκιο, το οποίο προτίθεται να διαθέσει η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν στην Κυπριακή Δημοκρατία. Ο ίδιος ο πρόεδρος της Δημοκρατίας δήλωσε χαρακτηριστικά ότι: «... υπάρχουν τρία-τέσσερα συγκεκριμένα χαρτοφυλάκια, τα οποία συζητώ με την Πρόεδρο της Επιτροπής. Η απόφαση που θα ληφθεί σε σχέση με το χαρτοφυλάκιο που θα δοθεί στον Κύπριο ή στην Κύπρια Επίτροπο θα είναι αυτό που θα καθορίσει και το όνομα». Ενώ γράφονταν αυτές οι γραμμές την περασμένη Παρασκευή και ανεξαρτήτως των όποιων αποφάσεων λάβει τελικά ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης για το όνομα της/του Επιτρόπου, οι δηλώσεις του καθιστούν

Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. η οποία μίλησε στην «Κ» έκανε λόγο για «εμφανή αυτοπεριορισμό» των προνομίων της Κύπρου, όπως αυτά καθορίζονται από τις Συνθήκες της Ε.Ε.

σαφές ότι εξαρτά την άσκηση ενός αποκλειστικού προνομίου του κράτους-μέλους, του οποίου ηγείται, από την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και από το χαρτοφυλάκιο που θα επιλέξει να διαθέσει η πρόεδρος της Κομισιόν, προς την Κύπρο. Πηγή στην έδρα της Ε.Ε. η οποία μίλησε στην «Κ» έκανε λόγο για «εμφανή αυτοπεριορισμό» των προνομίων της Κύπρου, όπως αυτά καθορίζονται από τις Συνθήκες της Ε.Ε. Παρέπεμψε μάλιστα στο άρθρο 214 παρ. 2 εδάφιο 2, της ενοποιημένης Συνθήκης της Ε.Ε., το οποίο ορίζει ρητώς ότι η λίστα των προσώπων που θα διοριστούν ως Επίτροποι της Ε.Ε. «καθορίζεται σύμφωνα με τις προτάσεις που γίνονται από έκαστο κράτος-μέλος». Ωστόσο, στην περίπτωση της Κύπρου, η πρόταση αυτή, σύμφωνα με τον πρόεδρο της χώρας, τόσο για το φύλο, όσο και για το όνομα του

προσώπου, τελεί υπό την αίρεση του χαρτοφυλακίου που θα παραχωρήσει η πρόεδρος της Κομισιόν, κάτι που εκ των πραγμάτων συνιστά περιορισμό των προνομίων και κατά συνέπεια της άσκησης κυριαρχικού δικαιώματος του κράτους-μέλους» σημείωσε η ίδια πηγή. Είναι άλλωστε προφανές ότι η δμοσία δήλωση του προέδρου Χριστοδουλίδη περιορίζει τόσο το εύρος των επιλογών, όσο και τον όποιον ενδεχόμενων στοχεύσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Και τις εναποθέτει στην Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, η οποία σύμφωνα με τα λεγόμενα του κ. Χριστοδουλίδη, θα καθορίσει ουσιαστικά το όνομα του προσώπου, που ο ίδιος ο πρόεδρος της Κύπρου θα έπρεπε να επιλέξει.

Τούτων λεχθέντων, θα πρέπει πάντως να αναφερθεί ότι είναι θεμιτή και αναμενόμενη μια πολιτική

κουβέντα, ενδεχομένως και υπό μορφήν βολιδοσκοπίων, εκάστω ηγέτη κράτους-μέλους με την πρόεδρο της Κομισιόν, προκειμένου να διαπιστώσει τις προθέσεις της. Όπως έλεγε ξένη διπλωματική πηγή στην «Κ», «αυτό είναι κάτι που λίγο-πολύ, γίνεται απ' όλους. Ωστόσο, άλλο είναι η βολιδοσκοπία γύρω από τα πιθανά χαρτοφυλάκια που δύναται να διαθέσει η κα Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν προς ένα κράτος-μέλος. Κι άλλο είναι, η εξάρτηση του ονόματος του Επιτρόπου που θα προτείνει το κράτος-μέλος (σ.σ. εν προκειμένω η Κυπριακή Δημοκρατία) από τις επιλογές που κάνει η πρόεδρος της Κομισιόν σε σχέση με το χαρτοφυλάκιο που προτίθεται να διαθέσει».

Κάτι που –όσο κομψά και αν τεθεί– δημιουργεί εικόνα εκχώρησης προνομίων ενός κυρίαρχου κράτους-μέλους προς την Κομισιόν και

καταδεικνύει προχειρότητα και άγνοια για το γράμμα των Συνθηκών, αναφορικά με τη λειτουργία της Ε.Ε. Με ό,τι αυτό συνεπάγεται για ένα κράτος που ετοιμάζεται να αναλάβει την προεδρία της Ένωσης σε 18 μήνες.

Διαφορετικά ο Μπτσότσκς

Σε αντίθεση με τους χειρισμούς του προέδρου Χριστοδουλίδη, η Αθήνα έκανε την επιλογή της, με τον πρωθυπουργό Κυριάκο Μπτσότσκ να δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα και προσοχή στο «προνόμιο» της χώρας του να αποφασίσει η ίδια το όνομα του Επιτρόπου της, ανεξαρτήτως του χαρτοφυλακίου που προτίθεται να διαθέσει στην Ελλάδα η πρόεδρος της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. «Η χώρα θα έχει ένα Επίτροπο και το προνόμιο της επιλογής ανήκει αποκλειστικά στη χώρα», είχε αναφέρει πριν από με-

ρικές μέρες ο Κυριάκος Μπτσότσκς, προσθέτοντας ότι «δεν γνωρίζουμε το χαρτοφυλάκιο (σ.σ. που θα δοθεί στην Ελλάδα) ακόμη». Με τον τρόπο αυτό, ο κ. Μπτσότσκς κατέστησε σαφές ότι λαμβάνει τις δικές του αποφάσεις, στη βάση των προνομίων και της αρμοδιότητας των κρατών-μελών, όπως ορίζονται στο προνόμιο απόφασης του ονόματος του Επιτρόπου της χώρας του από τις προθέσεις της πρόεδρου της Κομισιόν. Όπως δημοσιεύσαμε την περασμένη Κυριακή, στην ίδια ακριβώς λογική, κινήθηκαν αρκετοί ηγέτες κρατών-μελών. Η Ισπανία, η Σουηδία και η Φινλανδία πρότειναν ένα μόνο πρόσωπο, μια γυναίκα υποψήφια Επίτροπο, έκαστη χώρα. Η Ισπανία πρότεινε την Teresa Ribera, υπουργό Οικολογικής Μετάβασης, η Σουηδία την υπουργό Ευρωπαϊκών Υποθέσεων Jessica Rosswall και η Φινλανδία την ευρωβουλευτή Henna Virkkunen (Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα).

Το ίδιο έπραξαν η Ιρλανδία, η Σλοβενία και η Τσεχία, προτείνοντας έκαστη χώρα, έναν άνδρα. Η Ιρλανδία πρότεινε τον υπουργό Οικονομικών της, Michael McGrath, η Σλοβενία τον Tomaz Vesel (πρώην πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου της χώρας), ενώ η Τσεχία τον υπουργό Βιομηχανίας και Εμπορίου Jozef Sika. Στην ίδια γραμμή κινήθηκε πριν από μερικές μέρες και η Αυστρία, προτείνοντας ως υποψήφιο Επίτροπο, τον υπουργό Οικονομικών Magnus Brunner.

Τέσσερα κράτη-μέλη αποφάσισαν να «συνεχίσουν» με τους υφιστάμενους Επιτρόπους τους. Η Σλοβακία με τον Maros Seifovic, η Λετονία με τον Valdis Dombrovskis, η Ολλανδία με τον Wopke Hoekstra και η Κροατία με την Dubravka uica. «Κλειστή» θεωρείται η Εσθονία με την προτεινόμενη Ύπατη Εκπρόσωπο Κάγια Κάλας (θα περάσει από ακρόαση στην Ευρωβουλή). Στην περίπτωση της Γερμανίας, η θέση Επιτρόπου καλύπτεται από την πρόεδρο της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν.

ΑΡΘΡΟ / Του ΝΙΚΟΥ ΔΕΜΕΡΤΖΗ

Ντροπή και αναισχυντία στην πολιτική

Διαχρονικά και σχεδόν παντού, όταν ένα πολιτικό πρόσωπο επικριθεί να απαξιώσει κάποιον αντίπαλο, μια συνηθισμένη μορφή και συνάμα επίκληση είναι εκείνη της ντροπής. Το ρητορικό αυτό επιχείρημα ανιχνεύεται ήδη στον Όμηρο: με το «αϊδώς Αργείοι» επέπληξε ο Αίας τους Αργείους για το μειωμένο ήθος τους απέναντι στους Τρώες (Ιλιάδα, στίχ. 787). Με το «shame on you, Mr Bush» απευθύνθηκε το 2003 στον πρόεδρο Μπους τον νεότερο ο γνωστός Αμερικανός σκανοθέτης και ακτιβιστής Μάικλ Μουρ με αφορμή τον δεύτερο πόλεμο του Κόλπου. Το ίδιο συμβαίνει κι όταν ένας/μία πολίτης εγκαλεί τις Αρχές: «Ντροπή σας, σήμερα μας κάψατε ξανά» ήταν τον περασμένο Μάιο η έκρηξη οργής συγγενών και θυματών της πυρκαγιάς στο Μάτι για την πρωτόδικη δικαστική απόφαση.

Ενίοτε, αντί της άμεσης επιθετικής έγκλισης επιστρατεύεται η παθητική φωνή στο πρώτο ενικό πρόσωπο, έτσι ώστε ο ομιλών να

δηλώνει ότι ντρέπεται για τις πράξεις ή παραλείψεις ορισμένων, οι οποίοι/ες ανερυθρίαστα παραβιάζουν κάποιον πανδημίως ισχύοντα ηθικό κανόνα. Πόσες φορές έχουμε ακούσει πολιτικούς (και όχι μόνον) να αναφωνούν «ντρέπομαι για λογαριασμό σας, κύριοι»; Προσφάτως, εκφράζοντας την πλειονότητα των παρόντων, ο πρόεδρος της Βουλής ανέφερε για τον βουλευτή κ. Παύλο Πολάκη: «Ντρέπομαι που αναγκάζομαι να ασχολούμαι με τέτοιους συναδέλφους».

Μολονότι στο πλαίσιο της ενσυναίσθησης και της ανθρώπινης κοινωνικότητας είναι σύνθηες να νιώθει κανείς αισχύνη για λογαριασμό κάποιου άλλου, εξίσου συχνά όμως, όταν κάποιος/α διατυπώνει τη φράση αυτή, δηλώνει συνεκδοχικά τον θυμό και την αγανάκτησή του/ης για την απρέπεια λόγων και έργων τρίτων προσώπων. Και τούτο διότι το, κατά πολλούς οικογενειακό, συναίσθημα της ντροπής βιώνεται ως μια οξεία, οδυνηρή και τιμωρητική ψυχική εμπειρία

Η ντροπή είναι τιμωρητική καθώς το υποκείμενό της παρατηρείται από το ελεγκτικό βλέμμα των άλλων ή/και από το εσωτερικό τρίτο μάτι του ηθικού Υπερεγώ.

που καταλαμβάνει ολόκληρο τον εαυτό στο μέτρο που θεωρείται πως το άτομο που τη βιώνει έχει υπερβεί τα εσκαμμένα της κοινής ηθικής ή το «περί δικαίου αίσθημα», καθιστάμενο έτσι αποσυνάγωγο. Η ντροπή είναι τιμωρητική καθώς το υποκείμενό της παρατηρείται από το ελεγκτικό βλέμμα των άλλων ή/και από το εσωτερικό τρίτο μάτι του ηθικού Υπερεγώ. Ακριβώς γ' αυτό είναι ένα αρνητικό, αυτο-στοχευμένο κοινωνικό και ηθικό συναίσθημα που αναφέρεται στο τι είναι και όχι μόνον ή απλώς στο τι κάνει το υποκείμενό της, το οποίο

εξ αυτού του λόγου προσπαθεί να την παρακάμψει ή να αποφύγει να την παρακάμψει ή να αποφύγει να την επιρησίου. Βάσει αυτών των ιδιοτήτων της, η ντροπή καθίσταται και πολιτικό συναίσθημα όταν όχι μόνον αποδίδεται εναντιωματικά στον πολιτικό αντίπαλο αλλά και όταν, προκειμένου κάποιος να την αποφύγει, συμμορφώνεται στις κατεξουσιαστικές επιταγές της πολιτικής του κοινότητας (του έθνους, του κόμματος, του κινήματος, της τρομοκρατικής οργάνωσης κ.ο.κ.). Δύναται λοιπόν να λειτουργήσει ως συγκολλητική ουσία, μέσω της οποίας νομιμοποιούνται δομές και πρακτικές εξουσίας. Σε κάθε περίπτωση, πάντως, ως σημαίνον είναι ένα όπλο πολιτικής ρητορικής. Γι' αυτό, άλλωστε, ο πρόεδρος της Βουλής θέλησε να ντροπιάσει τον συγκεκριμένο βουλευτή.

Κάτι όμως που πρέπει να προσέχθει είναι ότι ο κ. Πολάκης αποποιήθηκε την κατηγορία για το γνωστό περιστατικό στην επιτροπή της Βουλής, όπως εξάλλου έχει

κάνει και άλλες φορές: Δεν ζητάει συγγνώμη και δεν ανακαλεί. Θα έλεγε ίσως κανείς πως η τακτική αυτή είναι ένας αναμενόμενος τρόπος παράκαμψης της κατασχύνσης και του αυτο- και ετερο-στιγματισμού. Όμως δεν πρόκειται μόνο περί αυτού: είναι μια γενικότερη στάση αναισχυντίας, μια θυμική πολιτική πρακτική, η οποία στο πλαίσιο του πολυμένου κοινωνικο-πολιτικού και συναισθηματικού κλίματος λειτουργεί ως αντισυμβατική ρητορεία, ως λαϊκότερη αντισυμβατική αυθεντικότητα, που υποκαθιστά τη φωνή διαμαρτυρίας των από κάτω. Κι εδώ ο κ. Πολάκης δεν ήταν και δεν είναι μόνος. Πλην εκείνων που εγχωρίως τον αμιλλώνται, στη διεθνή σκηνή υπάρχουν μεγαλύτερα μεγέθη: οι Ντόναλντ Τραμπ, Μπόλσονάρο, Πέιτε Γκρίλο, Όρμπαν και ο «αναρχικοκαπιταλιστής» πρόεδρος της Αργεντινής Μιλέϊ είναι φορείς αυτού του πνεύματος, μιας ιδιότυπης πολιτικής συμπεριφοράς, συστατικό στοιχείο της οποίας είναι η επιδεικτική αναι-

σχυντία ως δημόσιο, καταναλωσιμο και φυσικό, μεσοποιημένο θέαμα. Στο πλαίσιο της «πολιτικής της αγαναισχυντίας» και των παραπόνων – και βεβαίως του πολιτικού μάρκετινγκ–, οι φορείς αυτής της τακτικής λειτουργούν ως φερέφωνα και πολλαπλασιαστές της δικαιολογημένης λαϊκής οργής, την οποία όμως ανακατευθύνουν σε επιλεγμένους «εκθροούς» που υποτίθεται ότι δεν αξίζουν σεβασμού και αναγνώρισης. «Επιτρέπεται» έτσι η αναστολή ηθικών φραγμών, η κατάργηση της κοσμιότητας, με την αναιδεια να γίνεται βαθμίδων αποδεκτό και αναμενόμενο στυλ πολιτικής επικοινωνίας. Αυτό, βέβαια, υποδουλίστηκε από τον ακραίο μετανεωτερικό ατομικισμό και τον καταναλωτισμό, όσο επεκτείνεται τόσο βαθύτερα καθίσταται η κρίση του πολιτικού λόγου και της δημοκρατίας.

Ο κ. Νίκος Δεμερτζής είναι καθηγητής Πολιτικής Κοινωνιολογίας και Επικοινωνίας στο ΕΚΠΑ.

Ενεση με ευρώ στον Λίβανο από Ε.Ε.

Σε πιο βιώσιμο και ικανό κράτος αλλά και σε καλύτερο έλεγχο θαλάσσιων συνόρων στοχεύει η βοήθεια προς τον Λίβανο

Τον ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Στη στήριξη του λιβανέζικου κράτους και των δυνατοτήτων των αρχών ασφαλείας του ώστε να μην καταρρεύσει, αλλά και για να ελέγχει καλύτερα τα θαλάσσια σύνορά του, επενδύουν οι Βρυξέλλες για τη σταθεροποίηση του Λιβάνου σε μια εξαιρετικά κρίσιμη περίοδο, καθώς η χώρα κινδυνεύει για ακόμη μία φορά να παρασυρθεί στη σύγκρουση Ισραήλ - Χαμάς μέσω της Χεζμπολάχ. Όπως καταγράφεται λεπτομερώς στην απόφαση της Κομισιόν την οποία παρουσιάζει η «Κ», το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων που εγκρίθηκαν από την Κομισιόν την Πέμπτη προορίζεται για τη βελτίωση της ανθρωπιστικής κατάστασης. Στόχος είναι οι πρόσφυγες από τη Συρία και την Παλαιστίνη και οικονομικοί μετανάστες, η ευάλωτοι Λιβανέζοι πολίτες, να έχουν λιγότερους λόγους να κάνουν το επικίνδυνο θαλάσσιο ταξίδι για την Ευρώπη – και ειδικότερα την Κύπρο.

Πέρα από τις περιφερειακές προκλήσεις, η χώρα αντιμετωπίζει ακόμα τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης που συνεχίζεται από το 2019, αλλά και από την έκρηξη στο λιμάνι της Βηρυτού το 2020. Οι παράγοντες αυτοί είναι που είχαν προκαλέσει τη μεγάλη αύξηση την περασμένη άνοιξη των αφίξεων στην Κύπρο με βάρκες, τις οποίες η χώρα κατηγορήθηκε από διεθνείς οργανισμούς πως επικείμενη να ανακόψει με παράνομες επαναπροωθήσεις. Η ξαφνική αύξηση οδήγησε και στην απόφαση της κυπριακής κυβέρνησης να αναστείλει την εξέταση αιτήσεων ασύλου από Σύρους πρόσφυγες, μέτρο το οποίο είναι προσωρινό βάσει της νομοθεσίας της Ε.Ε.

Ασφάλεια και πρόσφυγες

Η πρόληψη νέων μεταναστευτικών ροών ήταν κάτι στο οποίο είχε επενδύσει η Λευκωσία μέσω και της κοινής επίσκεψης του προ-

έδρου Χριστοδουλίδη με την πρόεδρο της Κομισιόν, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν στη Βηρυτό στις αρχές Μαΐου, σε μια προσπάθεια οι άτυπες συμφωνίες με τις λιβανικές αρχές για περιορισμό των ροών να ενισχυθούν και να επαναδιατυπωθούν μέσα από τη στήριξη της Ε.Ε. Μια προσπάθεια που φαίνεται να μην απέδωσε μόνο επικοινωνιακά, αλλά κατ' αρχήν και ουσιαστικά με τη μείωση των αφίξεων από τη γειτονική χώρα.

Το μεγαλύτερο μέρος των κονδυλίων που εγκρίθηκαν από την Κομισιόν προορίζεται για τη βελτίωση της ανθρωπιστικής κατάστασης.

Από τα 500 εκατ. ευρώ της πρώτης δόσης, τα 132 εκατ. ευρώ αφορούν τη στήριξη του λιβανέζικου κράτους και της οικονομίας, ωστόσο το μεγαλύτερο μέρος (368 εκατ. ευρώ) προορίζεται για τη στήριξη των ευάλωτων Λιβανέζων και των προσφύγων από τη Συρία, καθώς και την ενίσχυση της εκπαίδευσης, της υγείας και των υπηρεσιών υδροδότησης, και τη δημιουργία συνθηκών για «ασφαλείς, εθελοντικές και αξιοπρεπείς επιστροφές» όπως αναφέρεται στη σχετική απόφαση της Κομισιόν.

Στρατός και οικονομία

Μέρους του πακέτου βοήθειας συνολικού ύψους 1 δισ. ευρώ, του οποίου το πρώτο μισό εγκρίθηκε από την Κομισιόν την Πέμπτη για την περίοδο 2024 - 2025, εστιάζει σε εννέα στόχους:

- Την προώθηση της ασφάλειας και της σταθερότητας στον Λίβανο μεταξύ άλλων με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του λαθρεμπορίου (30 εκατ. ευρώ)
- Την ενίσχυση της ασφάλειας

Στόχος είναι οι πρόσφυγες από τη Συρία και την Παλαιστίνη και οικονομικοί μετανάστες, η ευάλωτοι Λιβανέζοι πολίτες, να έχουν λιγότερους λόγους να κάνουν το επικίνδυνο θαλάσσιο ταξίδι για την Ευρώπη – και ειδικότερα την Κύπρο.

και του ελέγχου των συνόρων της χώρας μέσα και από τη διευκόλυνση συνεργειών με οργανισμούς όπως η Frontex και η Eurorol, και στήριξης προς τις λιβανικές ένοπλες δυνάμεις (συνολικά 25 εκατ. ευρώ)

- Την προώθηση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς σε νομικό και θεσμικό επίπεδο και στόχο να χτίσει εμπιστοσύνη μεταξύ των αρχών και των πολιτών (11,5 εκατ. ευρώ)

- Τη λειτουργία ενός Μηχανισμού Συνεργασίας με τον Λίβανο για τη βελτίωση της διακυβέρνησης στη χώρα, μέσα και από συνεργασίες με οργανισμούς της Ε.Ε. (9 εκατ. ευρώ)

- Την καλύτερη επικοινωνιακή προώθηση της συνεισφοράς της Ε.Ε. στον Λίβανο (1,5 εκατ. ευρώ)

- Χρηματοδότηση μέσω μικροδανείων σε μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις για να ξεπεράσουν την οικονομική κρίση και να έχουν βιώσιμη ανάπτυξη στο μέλλον (10 εκατ. ευρώ)

- Την στήριξη στην πράσινη βιωσιμότητα (καταπολέμηση πυρκα-

γιών, προστασία βιοποικιλότητας, αντιμετώπιση κλιματικής αλλαγής) και στη θαλάσσια οικονομία όπως την ιχθυοκαλλιέργεια και τον τουρισμό (10 εκατ. ευρώ)

- Την προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας από τις δυνάμεις ασφαλείας της χώρας για σκοπούς βιωσιμότητας αλλά και ενεργειακής ασφάλειας (15 εκατ. ευρώ)

- Την ανάκαμψη της χώρας μετά το τέλος της σύγκρουσης στη Μέση Ανατολή, αντιμετωπίζοντας μεταξύ άλλων τις επιπτώσεις του εκτοπισμού δεκάδων χιλιάδων ανθρώπων και την καταστροφή υποδομών (20 εκατ. ευρώ).

Θαλάσσια σύνορα

Όπως σημειώνεται στο παράρτημα της απόφασης που αναλύει το μέρος της στήριξης για καλύτερη διαχείριση των συνόρων, λόγω των πολλαπλών κρίσεων στον Λίβανο η παράνομη διακίνηση ανθρώπων έχει αυξηθεί, με τις παράτυπες διελύσεις στα σύνορα της χώρας να αυξάνονται από 18 χιλιάδες το 2022

σε 28 χιλιάδες το 2023. Για το 2024, καταγράφονται μέχρι στιγμής πάνω 1000 παράτυπες διελύσεις από τη Συρία στον Λίβανο τον μήνα, με τους πρόσφυγες να συνεχίζουν την πορεία τους προς την Κύπρο. Όπως σημειώνεται, το 2023 ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης κατέγραψε 96 προσπάθειες μετάβασης στην Κύπρο (5221 άτομα), και ακόμα 32 αναχωρήσεις μέχρι τον Μάρτιο του 2024 με συνολικά 2020 άτομα, μερικές από τις οποίες ανακαίτησαν ή διασώθηκαν από τον λιβανέζικο στρατό.

Οι κύριοι στόχοι της βοήθειας για τον έλεγχο των συνόρων αφορούν και τα θαλάσσια σύνορα, και ειδικότερα την ενίσχυση των δυνατοτήτων των λιβανέζικων αρχών στη θαλάσσια έρευνα και διάσωση, τόσο μεταξύ διαφορετικών υπηρεσιών του κράτους, όσο και με άλλες χώρες. Μεταξύ άλλων στόχος είναι και η ενίσχυση της συνεργασίας ευρωπαϊκών χωρών με το κέντρο θαλάσσιων επιχειρήσεων της χώρας. Αυτό θα γίνει μεταξύ άλλων με την αναβάθμιση υποδομών και

εξοπλισμού, προώθηση της ψηφιοποίησης στα λιμάνια της χώρας, εξειδικευμένη εκπαίδευση για την έρευνα και διάσωση.

Παιδεία, υγεία, νερό

Οι πιο πάνω προτεραιότητες αφορούν συνολικά 132 εκατ. ευρώ από τα 500 εκατ. ευρώ της πρώτης δόσης. Το υπόλοιπο ποσό 368 εκατ. ευρώ αφορά τη στήριξη της Ε.Ε. στους ευάλωτους Λιβανέζους και στους πρόσφυγες από τη Συρία, καθώς και βασικές υποδομές παιδείας, υγείας και πρόσβασης σε νερό. Ειδικότερα τα κονδύλια αφορούν τη στήριξη στην εκπαίδευση στη χώρα (45 εκατ. ευρώ), την διασφάλιση της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες ύδρευσης και υποδομές υγιεινής (20 εκατ. ευρώ) και τη βελτίωση της ανθεκτικότητας των ευάλωτων Λιβανέζων και των προσφύγων από τη Συρία και για την εξεύρεση βιώσιμων λύσεων για τους πρόσφυγες από τη Συρία, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλών, εθελοντικών και αξιοπρεπών επιστροφών (190 εκατ. ευρώ).

Ειδικά όσον αφορά τους πρόσφυγες, τα κονδύλια θα διοχετευθούν μεταξύ άλλων στη βελτίωση της ικανότητας της κυβέρνησης να διαχειριστεί τη μετανάστευση, παράλληλα με «έναν πιο τακτικό πολιτικό διάλογο για την παρακολούθηση της εφαρμογής, την αντιμετώπιση των αναγκών προστασίας των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των απάτριδων στο Λίβανο και την προετοιμασία για βιώσιμες λύσεις», που συμπεριλαμβάνουν την «επαγγελματική, συμπληρωματικές οδούς προστασίας για τους πρόσφυγες από τη Συρία και εθελοντική, ασφαλή και αξιοπρεπή επιστροφή των προσφύγων, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις, όπως ορίζονται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες».

Εν αναμονή αντιποίνων από Ιράν και συμμάχους του το Ισραήλ

ΝΤΟΧΑ. Στο Κατάρ κηδεύθηκε ο πολιτικός επικεφαλής της Χαμάς Ισμαήλ Χανίγια, που δολοφονήθηκε την Τρίτη στην Τεχεράνη, με τον Γιάτ αλ Ρισκ, μέλος του πολιτικού γραφείου της οργάνωσης, να καλεί τους μουσουλμάνους σε όλο τον κόσμο να προσευχηθούν για τον εκλιπόντα μάρτυρα.

Επιμνημόσυνη δέση πραγματοποιήθηκε και στην Αγία Σοφία, στην Κωνσταντινούπολη, ενώ έχουν προγραμματιστεί μεγάλες διαδηλώσεις στην τουρκική μεγαλούπολη για σήμερα, «Διεθνή ημέρα για τη Γάζα», με βάση την επιθυμία του γιέτη της Χαμάς. Τρεις ημέρες πριν από τον θάνατό του ο Χανίγια είχε ζητήσει από τον μουσουλμανικό και αραβικό κόσμο να διαδηλώσει σε ένδειξη αλληλεγγύης προς τη Γάζα. Οι φιλοπαλαιστίνιοι ακτιβιστές θεωρούν ότι η έκκληση αυτή αποτελεί την τελευταία επιθυμία του και πραγματοποιούν εκδηλώσεις σε όλο τον κόσμο. Την Παρασκευή το απόγευμα, το Facebook

Στην Κωνσταντινούπολη έχουν προγραμματιστεί μεγάλες διαδηλώσεις, με βάση την επιθυμία του γιέτη της Χαμάς.

κατέβασε ανάρτηση της τουρκικής Προεδρίας Θρησκευτικών Υποθέσεων για τον Χανίγια και οι Αρχές ανέμεναν ανάλογες ενέργειες της Μετα και στο Instagram.

Παράλληλα, στο υπουργείο Εξωτερικών του Τελ Αβίβ κλήθηκε ο Τούρκος πρεσβευτής στο Ισραήλ προκειμένου να του επιδοθεί διαμαρτυρία για τη μεσιότητα σημαία που κυμάτιζε στο κτίριο της πρεσβείας προς τιμήν του Χανίγια. «Το κράτος του Ισραήλ δεν θα ανεχθεί εκδηλώσεις στη μνήμη ενός δολοφόνου όπως ο Ισμαήλ Χανίγια», είπε χθες ο υπουργός Εξωτερικών Ισραήλ Κατζ.

Σε τηλεοπτικό διάγγελμα του ο

Πλήθος κόσμου συγκεντρώθηκε στην επιμνημόσυνη δέση για τον Ισμαήλ Χανίγια στην Αγία Σοφία, στην Κωνσταντινούπολη.

γιέτης της Χεζμπολάχ στον Λίβανο, Χασάν Ναοράλα, εκφώνησε επί κήδειο για τον υπαρχηγό του, Φουάντ Σουκρ, που σκοτώθηκε από ισραηλινό βομβαρδισμό σε

προάστιο της νότιας Βηρυτού. «Ο πόλεμος με το Ισραήλ εισήλθε σε νέα φάση. Μπορεί να χάθηκαν με τις σφαγές αυτές, αλλά σύντομα θα κλάψουν. Δεν συνειδητοποιείτε

τι κόκκινες γραμμές παραβιάσατε. Το εβραϊκό κράτος αυτοανακηρύχθηκε δικαστής, εισαγγελέας και δέμιος», είπε ο Ναοράλα, που απέρριψε τις ευθύνες για το πλήγμα στο γήπεδο του Γκολάν με 12 παιδιά νεκρά, ζητώντας τη διεξαγωγή ανεξάρτητης έρευνας.

Οι δηλώσεις του Ναοράλα αλλά και του ύπατου θρησκευτικού γιέτη του Ιράν, αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ, προημνούν αντίποινα μεγαλύτερης κλίμακας από εκείνα για την επίθεση του Ισραήλ κατά του ιρανικού προξενείου στη Δαμασκό την 1η Απριλίου. Το Ιράν είχε εξαπολύσει δύο εβδομάδες αργότερα πρωτοφανές κύμα drones και προηγμένων πυραύλων εναντίον του Ισραήλ, έχοντας ωστόσο προειδοποιήσει εγκαίρως την Ουάσιγκτον για τις προθέσεις του.

Στο μεταξύ, σε δηλώσεις του την Πέμπτη ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν διεμήνυσε στο Ισραήλ ότι η δολοφονία του Χανίγια στην Τεχεράνη δεν βοηθάει τον

στόχο της κατάπαυσης του πυρός στη Γάζα. Την ίδια ημέρα είχε τηλεφωνική επικοινωνία με τον Μπέντζαμιν Νετανιάχου, στην οποία διαβεβαίωσε τον Ισραηλινό πρωθυπουργό για τη συνεχιζόμενη στήριξη της Ουάσιγκτον απέναντι σε κάθε επιβουλή από το Ιράν και τους αντιπροσώπους του, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τους βαλλιστικούς πυραύλους και τις επιθέσεις με μη επανδρωμένα αεροσκάφη. Στην κλήση συμμετείχε, σύμφωνα με τον Λευκό Οίκο, και η αντιπρόεδρος Κάμαλα Χάρις.

Στο πλαίσιο των προετοιμασιών οι δήμοι του Τελ Αβίβ και της γειτονικής πόλης Ρισόν Λε Ζιόν ανακοίνωσαν τη λειτουργία των αντιαεροπορικών καταφυγίων. Οι ΗΠΑ σχεδιάζουν να ενισχύσουν τις αεροπορικές δυνάμεις τους στη Μέση Ανατολή. Σύμφωνα με αξιωματούχο του Πενταγώνου, «οι αμερικανικές δυνάμεις λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για την ενίσχυση της επιχειρησιακής ετοιμότητας».

ΠC MEDOCHEMIE

Αργυρός Χορηγός της ΚΟΕ για τους Ολυμπιακούς Αγώνες «Παρίσι 2024»

Στον δρόμο για το Παρίσι 2024 είμαστε ΟΛΟΙ #Team Cyprus

PARIS 2024

ΑΡΓΥΡΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ ΠC MEDOCHEMIE

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Για το κρέμα και το κλήρο

Η Λευκωσία παρακολουθεί με προσοχή

Σε κρίσιμη φάση η κατάσταση στη Μέση Ανατολή – Σε πλήρη ετοιμότητα η Κυπριακή Δημοκρατία

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Η εξουδετέρωση, σε λιγότερο από 12 ώρες την περασμένη εβδομάδα, εκ μέρους των ισραηλινών δυνάμεων ασφάλειας του αρχηγού της Χαμάς Ισμαήλ Χανίγιε στην Τεχεράνη του Ιράν και του υπ' αριθμόν δύο ηγέτη της Χεζμπολάχ του Λιβάνου Φουάντ Σουκρ στη Βηρυτό, ως απάντηση σε επιθέσεις της Χεζμπολάχ στα Γκολάν, είναι η σημαντικότερη εξέλιξη στον ακήρυκτο πόλεμο Ιράν-Ισραήλ στη Μέση Ανατολή που διαρκεί εδώ και δεκαετίες, που επανήλθε δυναμικά λόγω του δεκάμηνου πολέμου Ισραήλ-Χαμάς στη Γάζα και που απέκτησε και χαρακτηριστικά απευθείας αναμέτρησης μεταξύ των, για πρώτη φορά τον περασμένο Απρίλιο. Η Μέση Ανατολή διανύει, χωρίς υπερβολή, την κρίσιμότερη φάση της εδώ και δεκαετίες με τον φόβο ενός περιφερειακού, γενικευμένου φύσης, πολέμου να παραμένει ρεαλιστικός αλλά και χωρίς να υπάρχει στον ορίζοντα μια ξεκάθαρη προοπτική, για την επόμενη ημέρα στη Λαοίδα της Γάζας, με όλη την ειρηνευτική διαδικασία του Μεσανατολικού να γυρίζει πίσω πολλές δεκαετίες. Το πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα τις επόμενες μέρες αφήνει ένα τεράστιο αποτύπωμα στη Μέση Ανατολή, αλλά δεν αφήνει ανεμπρόσπτη και την Ανατολική Μεσόγειο με την Κύπρο να βρίσκεται, λόγω γεωγραφίας, εγγύς των εξελίξεων.

Σε ετοιμότητα η Κύπρος

Η Λευκωσία παρακολουθεί με ιδιαίτερη προσοχή τις εξελίξεις στην περιοχή και κυρίως ως προς τη διάσταση του άμεσου ή έμμεσου επηρεασμού της Κύπρου, ιδίως, από ένα σενάριο πλήρους

έκτασης πολέμου, όπως αυτού του 2006, Ισραήλ-Χεζμπολάχ στον νότιο Λίβανο. Σε αυτό το σενάριο η Κ.Δ. έχει να αντιμετωπίσει δύο διαστάσεις, αυτή της εκκένωσης πολιτών της Ε.Ε. ή τρίτων χωρών που θα κληθούν, μαζικά, να εγκαταλείψουν τον Λίβανο για σκοπούς ασφάλειας και ενός μαζικού νέου κύματος προσφυγικών ροών –παράτυπα διάθλασσης ή και με άλλους τρόπους– από τον Λίβανο προς την Κύπρο, πτυχή που έτσι κι αλλιώς απασχολούσε τη Λευκωσία εδώ και μήνες.

Η Μέση Ανατολή διανύει την κρίσιμότερη φάση της εδώ και δεκαετίες με τον φόβο ενός περιφερειακού, γενικευμένου φύσης, πολέμου να παραμένει ρεαλιστικός.

Επί τούτου η Λευκωσία έχει κινηθεί προληπτικά ενεργοποιώντας τόσο το σχέδιο «Εστία» για τη μαζική εκκένωση πολιτών μέσω Κύπρου, μια κρίση που θα κληθεί να διαχειριστεί, όπως και με την περίπτωση του Σουδάν, όντας στο επίκεντρο των εξελίξεων. Ως προς τη διάσταση μιας μαζικής ροής προσφύγων στο σενάριο μιας γενικευμένης σύρραξης στον Λίβανο η Λευκωσία διά του υφυπουργείου Μετανάστευσης έχει επικαιροποιήσει το σχέδιο «Ναυκράτης» δεδομένου πως σε ένα τέτοιο σενάριο θα πρέπει να υπάρχει βοήθεια από τη θάλασσα ως προς τις αφίξεις και ένας fast-track μηχανισμός εξέτασης των αιτήσεων ασύλου σε σχέση με την αυξημένη ροή.

Ως προς τη διάσταση μιας μαζικής ροής προσφύγων στο σενάριο μιας γενικευμένης σύρραξης στο Λίβανο η Λευκωσία -διά του υφυπουργείου Μετανάστευσης- έχει επικαιροποιήσει το σχέδιο «Ναυκράτης».

Προκλήσεις ασφάλειας

Σημαντική για την Κύπρο σε σχέση με τις εξελίξεις στην περιοχή παραμένει πάντα η διάσταση της ασφάλειας δεδομένου πως το Ισραήλ εξουδετέρωσε πολύ υψηλά ιστάμενους ηγέτες τόσο στην ιεραρχία του στρατιωτικού σκέλους της Χεζμπολάχ όσο και τον ίδιο τον de facto πολιτικό ηγέτη της ισλαμιστικής οργάνωσης Χαμάς της Γάζας, Ισμαήλ Χανίγιε. Ένα σενάριο αντιπoinών του Ιράν επί στόχων ισραηλινών συμφερόντων ή ατόμου ίδιου ενδιαφέροντος επί κυπριακού εδάφους δεν αποκλείεται επί της αρχής, με την Κύπρο ωστόσο να παραμένει στο πιο απομακρυσμένο σενάριο λόγω της μικρότερης επίδρασης, διεθνώς, που θα είχε ένα

τέτοιο χτύπημα. Η διάσταση των Κατεχομένων ωστόσο όσο και η μεγάλη παρουσία Ισραηλινών πολιτών που διαμένουν μόνιμα στην Κύπρο ή την επισκέπτονται στην κορύφωση της τουριστικής σεζόν οδηγεί και στην αύξηση σχετικών μέτρων ασφάλειας, περιλαμβανομένου του κτιρίου της ισραηλινής πρεσβείας και λατρευτικών χώρων που φυλάσσονται με επαυξημένο τρόπο μετά τα γεγονότα της 7ης Οκτωβρίου.

Η μεγάλη εικόνα

Μέχρι τη στιγμή που γραφόταν το ρεπορτάζ η ανταπόδοση του Ιράν και της Χεζμπολάχ στο βόρειο Ισραήλ θεωρούνται δεδομένες, ωστόσο το αποτύπωμά τους δυνα-

μικά μπορεί να μην οδηγήσει σε γενικευμένη σύρραξη και έναν περιφερειακό πόλεμο για λόγους που συνδέονται με το πώς η αποτροπή δουλεύει σε αυτή την ορισμένη αναμέτρηση του Ισραήλ με τον λεγόμενο «Άξονα της Αντίστασης» - Ιράν και σίτες αντιπροσώπων του. Τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που προκύπτουν, για τις επόμενες κρίσιμες εβδομάδες, δείχνουν:

• Πώς η κρίση του περασμένου Απριλίου, που οδήγησε στην πρώτη απευθείας αναμέτρηση Ιράν-Ισραήλ δούλεψε «χορογραφημένα» και αποκλιμακωτικά ως προς τη διάσταση των επιμέρους σινιάλων της Τεχεράνης στο εσωτερικό της και του αραβόμουσουλμανικού κόσμου, που συνέδραμε το Ισραήλ αμυντικά,

ως προς την αναμέτρηση του σουνιτικού με το σιιτικό τόξο

• Πώς η εξουδετέρωση Χανίγιε ήταν βαθιά στρατηγική, με το Ισραήλ πάντα να προσπαθεί να ασκήσει συγκεκριμένη επιρροή εντός των Παλαιστινίων της Παλαιστινιακής Αρχής και της Χαμάς, δύσκολη βέβαια ως προς τον ρόλο που ο εν λόγω ηγέτης διαδραμάτιζε στις διαπραγματεύσεις αλλά όχι «αναντικατάστατη» ως προς την επόμενη μέρα στη Γάζα και στο πώς η Χαμάς αποτελεί τα τελευταία χρόνια αναπόσπαστο μέρος της εξίσωσης του Παλαιστινιακού. Ηγεσία σε αυτό το επίπεδο αντικαθίσταται εύκολα, όπως συνέβη και με την ιστορική δολοφονία του ιδρυτή της Χαμάς, Γιασίν, το 2006.

• Η διάσταση της σύγκρουσης Ισραήλ-Χεζμπολάχ έχει «ανθεκτικότητα» ως προς το πώς δουλεύει η αποτροπή στην περιοχή μετά το 2006 και τον πόλεμο του Ιουλίου.

Και η επόμενη μέρα

Για τη διπλωματία της Κ.Δ. στην περιοχή πέραν της διάστασης της «Αμάλθειας» που ωστόσο δεν απέδωσε ως προς την ανθρωπιστική διάσταση θεαματικά αποτελέσματα, η περιήγηση στη νέα Μέση Ανατολή όπως αυτή διαμορφώνεται υπό το βάρος των κλιμακώσεων και του συνεχιζόμενου πολέμου αποτελεί μέγιστη πρόκληση –και δη ως προς τις επερχόμενες αμερικανικές εκλογές. Εντός αυτού του πλαισίου η διάσταση των ενεργειακών εξελίξεων, η τύχη των σχημάτων των τριμερών συνεργασιών και το προσφυγικό-μεταναστευτικό αναδεικνύονται σε κορυφαία θέματα που η κυπριακή εξωτερική πολιτική θα κληθεί να διαχειριστεί στους επόμενους μήνες, με το ζητούμενο να παραμένει πάντα η αποτελεσματικότητα.

ΙΛΑΝ ΜΙΖΡΑΧΙ, πρώην υποδιευθυντής της Μοσάντ

Χρειάζεται προσοχή για στόχους σε Ελλάδα και Κύπρο

Ο κίνδυνος τρομοκρατικών αντιπoinών στο έδαφος τρίτων χωρών και η στρατηγική των χειρουργικών χτυπημάτων του Ισραήλ

Συνέντευξη στον **ΑΘΑΝΑΣΙΟ ΚΑΤΣΙΚΙΑΚΗ**

Τη στρατηγική των χειρουργικών χτυπημάτων του Ισραήλ και τις πιθανές παρενέργειες αναλύει στην «Κ» ο Ιλάν Μιζράχι, πρώην υποδιευθυντής της ισραηλινής υπηρεσίας πληροφοριών, Μοσάντ, και πρώην σύμβουλος εθνικής ασφάλειας του Ισραήλ.

– Γιατί το Ισραήλ επέλεξε να χτυπήσει τον Χανίγιε λίγες ώρες μετά την ορκωμοσία του νέου Ιρανού προέδρου;

– Αυτό που έγινε εναντίον αυτών των δύο ανώτερων τρομοκρατών, της Χεζμπολάχ (Φουάντ Σουκρ) στη Βηρυτό, και του Ισμαήλ Χανίγιε στο Ιράν, είναι ένα είδος ταυτόχρονης πράξης που έχει αντικτύπο σε αυτό που αποκαλούμε ριζοσπαστικό πόλο στη Μέση Ανατολή, δηλαδή στο Ιράν και στους υπερυπόγειους πόλους, όπως τους αποκαλώ. Αυτή η πράξη (πλήγμα στο Ιράν και στον Λίβανο) ήταν ένα πολύ σαφές μήνυμα προς τη Χεζμπολάχ, το Ιράν και τις άλλες τρομοκρατικές οργανώσεις που προμηθεύονται και εξοπλίζονται με όπλα από το Ιράν ότι διαθετόμαστε πολύ υψηλή ικανότητα πληροφοριών, πολύ υψηλή ικανότητα εκτέλεσης καθώς και πολιτική βούληση. Πλέον σταμάταμε τα αντίποινα και αρχίζουμε ένα είδος ανάλυσης πρωτοβουλιών στο πεδίο.

Ιλάν Μιζράχι: Ο κόσμος θα πει ότι ο Χανίγιε εκπροσωπούσε τον πολιτικό βραχίονα της Χαμάς, αλλά στην προκειμένη περίπτωση ο πολιτικός βραχίονας και ο στρατιωτικός είναι δύο κλάδοι που κάνουν την ίδια δουλειά.

– Κατά τη γνώμη σας, γιατί το Ισραήλ επέλεξε αυτή τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή για να επιτεθεί;

– Αυτοί οι δύο διέπραξαν εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας. Είναι δύσκολο για τους ξένους να το καταλάβουν, αλλά πριν από λίγες μέρες σκοτώθηκαν 12 Ισραηλινά παιδιά, ενώ στις 7 Οκτωβρίου δολοφονήθηκαν, βιάστηκαν και αποκεφαλίστηκαν πάνω 1.400 πολίτες, συμπεριλαμβανομένων παιδιών και μωρών. Αφού λοιπόν αναφέραμε και δηλώσαμε πολλές φορές ότι θα κυ-

νηγήσουμε αυτούς που βρίσκονταν πίσω από αυτήν επίθεση, τα ανώτερα μέλη, τους επικεφαλής των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένου και του Χανίγιε, τηρήσαμε την υπόσχεσή μας. Τώρα, ο κόσμος θα πει ότι ο Χανίγιε εκπροσωπούσε τον πολιτικό βραχίονα της Χαμάς, αλλά στην προκειμένη περίπτωση ο πολιτικός βραχίονας και ο στρατιωτικός είναι δύο κλάδοι που κάνουν την ίδια δουλειά.

– Από την εμπειρία σας, ήταν σοφή κίνηση η χρήση «χειρουργικών» χτυπημάτων στο έδαφος τρίτων χωρών;

– Μετά την 7η Οκτωβρίου, όλη η ηγεσία της Χαμάς είναι υπεύθυνη και αυτό σημαίνει ότι θα τους πιάσουμε. Επομένως δεν θα περιμένουμε μέχρι να έρθει κάποιος σαν τον Χανίγιε στη Γάζα. Ο Χανίγιε είχε δισεκατομμύρια δολάρια και μία υπέροχη ζωή σε ξένες χώρες, ειδικά στο Κατάρ, και τώρα είχε πάει στην Τεχεράνη. Επίσης, νομίζω ότι υπάρχει ένα μήνυμα προς το Ιράν ότι δεν φοβόμαστε από αυτά που λένε ή όταν απειλούν με περιφερειακό πόλεμο. Δεν θέλουμε τον πόλεμο, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι μπορούμε να μας απειλείτε με γενικευμένο πόλεμο.

– Αρκετοί αναλυτές χαρακτηρίζουν τα στρατηγικά πλήγματα κατά της ηγεσίας της Χεζμπολάχ και της Χαμάς ως βιαστικά. Πιστεύετε ότι ο Νετανιάχου ήταν σε συνεννόηση με τους συμμάχους πριν δώσει το

Ισραηλινές σε εκδήλωση στο Τελ Αβίβ για τη συμπλήρωση 300 ημερών από την επίθεση της 7ης Οκτωβρίου 2023. «Τηρήσαμε την υπόσχεσή μας», λέει ο Ιλάν Μιζράχι, εξηγώντας ότι το Ισραήλ είχε αναφέρει πολλές φορές ότι θα καταδίωκε όσους βρίσκονταν πίσω από την επίθεση, «τα ανώτερα μέλη, τους επικεφαλής των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένου και του Χανίγιε».

πράσινο φως;

– Δεν ξέρω αν συμβουλευτήκε τους συμμάχους, αλλά δεν νομίζω ότι είναι υποχρεωμένος να το κάνει. Αν ήμουν στη θέση του, δεν θα το έκανα. Θέλω να πω ότι αυτό είναι ένα χτύπημα και μία απόφαση του Ισραήλ και μόνο του Ισραήλ.

– Το Ιράν ύψωσε κόκκινη σημαία στο τζαμί Τζαμκαράν, ενώ ο Ιρανόσ ανώτατος ηγέτης Χαμενέϊ δήλωσε, «το βλέπουμε ως καθήκον μας να υπερασπιστούμε το αίμα του Χανίγιε». Διαβλέπετε μια ολοκληρωτική σύγκρουση με το Ιράν ή μια μορφή αντιπoinών, όπως συνέβη στις 14 Απριλίου;

– Κοιτάξτε, δεν είναι μόνο ο Χαμενέϊ, ο οποίος είναι αντι-ισραηλινός, αντισημίτης και πολύ ριζοσπαστικός, ο οποίος ανέφερε ότι πρέπει να προβούν σε αντίποινα και χρησιμοποίησε τη λέξη «εκδίκηση» στην πόλη Κομ, η οποία αποτελεί το θρησκευτικό κέντρο των σιιτών στο Ιράν. Όπως είδατε, ύψωσαν κόκκινες σημαίες πάνω από τα τζαμιά καλώντας

σε εκδίκηση και νομίζω ότι θα το κάνουν. Δεν ξέρω πού, πότε ή πώς, αλλά είμαστε προετοιμασμένοι ότι θα χτυπήσουν στο Ισραήλ ή σε ισραηλινούς στόχους σε οποιαδήποτε άλλη χώρα στον κόσμο, πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να είμαστε σε εγρήγορση.

– Πρόσφατα η Χεζμπολάχ απείλησε την Κύπρο, δηλώνοντας ότι θα αποτελέσει μέρος του πολέμου αν βοηθήσει το Ισραήλ. Με την κρίση να κορυφώνεται, πιστεύετε ότι μπορεί να χτυπηθούν στρατιωτικές εγκαταστάσεις στην Κύπρο;

– Δεν το πιστεύω, αλλά μπορεί να χτυπήσουν ισραηλινούς ή εβραϊκούς στόχους στην Κύπρο. Ελπίζω ότι θα λειτουργήσουν υπό ένα πλαίσιο λογικής και να μην κάνουν κάτι τέτοιο σε μια τρίτη χώρα, την οποία δεν μπορούν να κατηγορήσουν αλλά και μόνο λόγω μιας ισραηλινής πολεμικής πράξης. Ελπίζω για το καλό τους ότι δεν θα το κάνουν και πράγματι δεν νομίζω ότι θα πράξουν

εναντίον των κυπριακών εγκαταστάσεων.

– Αυτή τη στιγμή χιλιάδες Ισραηλινοί τουρίστες βρίσκονται στην Ελλάδα. Θα πρέπει οι αρχές να λάβουν αυξημένα μέτρα ασφαλείας για τους ισραηλινούς στόχους;

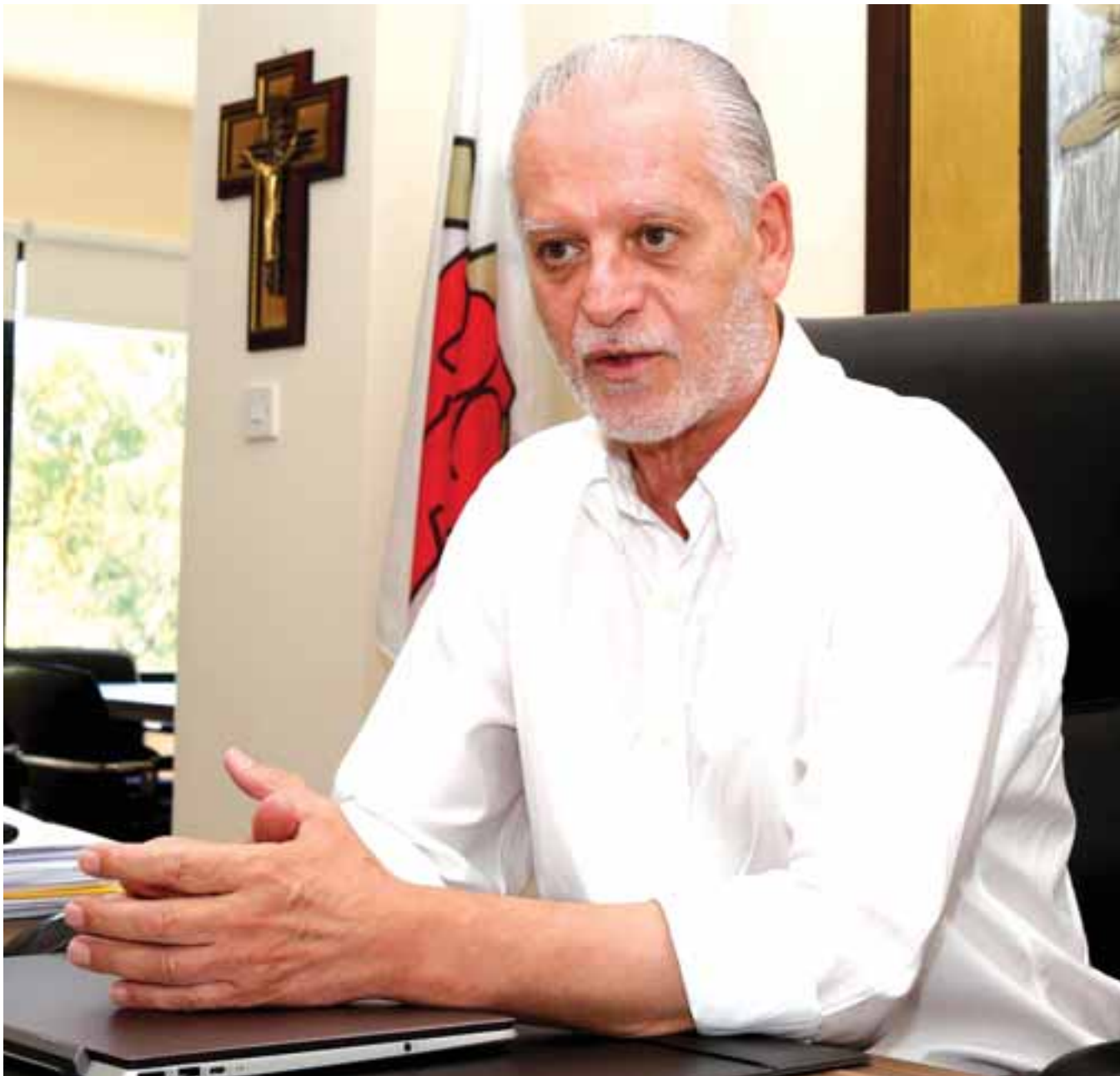
– Πράγματι, πολλοί Ισραηλινοί τουρίστες βρίσκονται τώρα στην Ελλάδα και είναι αδύνατον να τους υπερασπιστείτε όλους. Αλλά φυσικά η αστυνομία θα πρέπει να είναι πολύ πιο προσεκτική. Οι αλλοδαποί που εισέρχονται στην Ελλάδα αυτήν την περίοδο θα πρέπει να εξετάζονται και να ερωτώνται πολύ περισσότερο από ό,τι σε οποιαδήποτε άλλη στιγμή. Η ελληνική κυβέρνηση γνωρίζει ότι μπορεί να υπάρχουν αντίποινα από τη Χεζμπολάχ ή από τους Ιρανόσ και ελπίζω ότι οι αρμόδιοι ξέρουν πώς να συμπεριφερθούν και τι να κάνουν αν προκύψει ανάγκη. Προσωπικά θα πρότεινα η ισραηλινή πρεσβεία και τα ισραηλινά θρησκευτικά κέντρα να προστατευτούν ακόμα περισσότερο.

Συνέντευξη στην
ΟΡΙΑΝΑ ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

«Το κράτος πρέπει να προχωρήσει στη λήψη πολιτικών και οικονομικών μέτρων που θα επιφέρουν κόστος στο κατοχικό καθεστώς, μεταξύ αυτών πρέπει να είναι και το κλείσιμο των οδοφραγμάτων της Δερύνειας και της Λήδρας» δηλώνει σε συνέντευξή του στη «Κ» ο πρόεδρος της ΕΔΕΚ Μαρίνος Σιζόπουλος. Προσθέτει ότι η ΕΔΕΚ προτείνει αλλαγή της διαδικασίας των συνομιλιών, σημειώνοντας πως «η πλευρά μας πρέπει να επιμείνει στη σύγκληση Διεθνούς Διάσκεψης. Είναι απόφαση της Γ.Σ. του ΟΗΕ και επιπλέον ανταποκρίνεται στην πραγματική φύση του Κυπριακού, ως θέματος εισβολής και κατοχής».

—Μία σύγκληση πενταμερούς διάσκεψης από τον γ.γ. των Η.Ε. το φθινόπωρο με στόχο την επανέναρξη των συνομιλιών στο Κυπριακό βρίσκει αυτή την ώρα σύμφωνη την ΕΔΕΚ;

—Όπως πολλές φορές τόνισε η ΕΔΕΚ, για να μπορέσει να επιλύσει ένα σοβαρό και περιπλοκό πρόβλημα όπως είναι το Κυπριακό, επιβάλλεται αρχικά να προσδιορίσει τη φύση, του και στη συνέχεια να καθορίσει την τακτική που πρέπει να ακολουθήσει για να υπάρχουν ελπίδες θετικές κατάληξης. Ακόμα και στην περίπτωση που η κατάληξη θα είναι αρνητική, αφενός να μην καταστεί υπεύθυνος ή συνυπεύθυνος και αφετέρου ο αντίπαλος να μην κατοχυρώσει πρόσθετα πολιτικά κερπήματα. Άρα πρώτιστα πρέπει να καθοριστεί η φύση του προβλήματος. Το Κυπριακό δεν ε-

Κάποια κόμματα προτείνουν να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά. Δηλαδή στις επικίνδυνες υποχωρήσεις της πλευράς μας και στην προκλητική τοποθέτηση του Τούρκου τέως ΥΠΕΞ «οι Ε/κ να ξεκάσουν το μηδέν στρατευματα και μηδέν εγγυήσεις».

Φυσικά και μίλησα με την υπουργό Γεωργίας από την οποία είχα και τη διαβεβαίωση ότι σε προσωπικό επίπεδο η θέση της στο Κυπριακό παραμένει σταθερή και αμετάβλητη.

να δικονομικό πρόβλημα. Είναι ένα διεθνές πρόβλημα εισβολής, κατοχής και παράνομου εποικισμού. Ως εκ τούτου ο αντίπαλος είναι η κατοχική Τουρκία και όχι η τ/κ ηγεσία. Στη σύγκληση μιας πενταμερούς διάσκεψης όπως ήταν στο Κραν Μοντανά το αντίπαλο μέρος ήταν η τ/κ ηγεσία. Άρα το πρόβλημα το υποβαθμίζουμε σε δικονομικό και η οποία αποτυχία στην καλύτερη περίπτωση θα μας καταστήσει συνυπεύθυνους και για ακόμα μια φορά η Τουρκία θα απαλλαγεί από τις ευθύνες της. Όσον αφορά τη διαδικασία αλλά και τη βάση των συνομιλιών δεν μπορεί να είναι το πλαίσιο των Έξι Σημείων του γ.γ. του ΟΗΕ που το κατάθεσε, εάν είναι δυνατόν, προφορικά κατά τη διάρκεια ενός δείπνου. Ένα πλαίσιο όπου τα τέσσερα από τα έξι σημεία του παραβιάζουν κατάφωρα τόσο τον Καταστατικό Χάρτη του ΟΗΕ όσο και τις σχετικές του αποφάσεις. Κάποια κόμματα προτείνουν να συνεχίσουμε από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά. Δηλαδή στις επικίνδυνες υποχωρήσεις της πλευράς μας και στην προκλητική τοποθέτηση του Τούρκου τέως ΥΠΕΞ «οι Ε/κ να ξεκάσουν το μηδέν στρατευματα και μηδέν εγγυήσεις».

—Γιατί επαναφέρατε την πρόταση για διεκδίκηση σύγκλησης διεθνούς διάσκεψης για το Κυπριακό υπό την αιγίδα του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, νιώθετε ότι μία τέτοια κίνηση θα βοηθήσει στην επανέναρξη των συνομιλιών;

—Η ΕΔΕΚ προτείνει αλλαγή της διαδικασίας των συνομιλιών. Η πλευρά μας πρέπει να επιμείνει στη σύγκληση Διεθνούς Διάσκεψης. Είναι απόφαση της Γ.Σ. του ΟΗΕ και

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΖΟΠΟΥΛΟΣ, πρόεδρος του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών-ΕΔΕΚ

Δεν τέθηκε θέμα αποχώρησης από την κυβέρνηση

Η κακή λύση είναι χειρότερη εξέλιξη από τη μη λύση του Κυπριακού

επιπλέον ανταποκρίνεται στην πραγματική φύση του Κυπριακού, ως θέματος εισβολής και κατοχής. Προφανώς σε μια τέτοια διαδικασία αντίπαλο μέρος της Κυπριακής Δημοκρατίας θα είναι η Τουρκία. Εάν αρνηθεί να λάβει μέρος τότε θα είναι εκτεθειμένη και οι όποιες ευθύνες δεν θα επιμερίζονται και στην πλευρά μας. Ακόμα ο περιορισμός του Κυπριακού ως δικονομικού προβλήματος, δυστυχώς με τη συγκατάθεσή μας, δίνει την ευκαιρία σε διάφορες χώρες, ακόμα και σε μέλη της Ε.Ε., για να διασφαλίσουν τα οικονομικά και εμπορικά τους συμφέροντα με την Τουρκία, να ακολουθούν μια ποιντοπιλατική πολιτική. Δεν είναι δυνατόν χώρες οι οποίες επέβαλαν άμεσα κυρώσεις στη Ρωσία λόγω της εισβολής στην Ουκρανία, στην περίπτωση της Τουρκίας όχι μόνο δεν αποδέχονται την επιβολή κυρώσεων, αλλά ενισχύουν ακόμα περισσότερο τις διμερείς τους σχέσεις.

—Συμφωνείτε λοιπόν με την προσωπική απεσταλμένη του γ.γ. των Η.Ε. Μαρία Ολγκίν που κάλεσε την ελληνοκυπριακή πλευρά να σκεφτεί διαφορετικά και μίλησε για εναλλακτικές λύσεις;

—Η δήλωση της κας Ολγκίν είναι αμφιλεγόμενη και κρύβει κινδύνους. Ανέφερε ότι λύσεις που στο παρελθόν προκάλεσαν προσδοκίες αλλά αποδείχτηκαν μη εφαρμόσιμες και προκάλεσαν μεγαλύτερη δυσαρέσκεια, πρέπει να εγκαταλειφθούν. Οι λύσεις όμως αυτές είχαν ως βάση τη ΔΔΟ. Εάν λοιπόν καλεί την Ε/κ πλευρά να σκεφτεί διαφορετικά, τι σημαίνει; Να εγκαταλείψει τη λύση της ΔΔΟ; Ποια είναι όμως η εναλλακτική επιλογή κατά την κα Ολγκίν; Η λύση ένα κράτος, ένας λαός με

πλήρη κατοχύρωση του ευρωπαϊκού κεκτημένου σε ολόκληρη την επικράτεια όπως διεκδικεί η ΕΔΕΚ ή η λύση των δύο κρατών και της ειρηνικής συνύπαρξης του ενός δίπλα στο άλλο, όπως ήταν η απαίτηση του κ. Ντενκτάς;

—Πρόσφατα πάντως είπατε ότι το Κυπριακό δεν επιλύεται με ψευδαισθήσεις, λανθασμένη τακτική και με πολιτική χειραγώγησης. Με αυτό τον τρόπο πιστεύετε ότι λειτουργεί ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης;

—Είναι μια διαχρονική διαπίστωση και δεν αφορά τον σημερινό Πρόεδρο. Από το 1977 κάποιοι πιστεύουν ότι με μονομερείς υποχωρήσεις της πλευράς μας θα διαμορφωθεί θετικό κλίμα, ώστε οι συνομιλίες να καταλήξουν σε βιώσιμη και λειτουργική λύση. Στην ουσία υποβαθμίστηκε το πρόβλημα, κάναμε επικίνδυνες παραχωρήσεις, προχωρήσαμε σε μονομερή ΜΟΕ και η τελευταία προσφυγή στα Η.Ε. ήταν το 1985. Τελικά με όλες αυτές τις υποχωρήσεις και παραχωρήσεις λύσαμε το Κυπριακό; Έγιναν μέχρι σήμερα επτά κύκλοι συνομιλιών, που κατέληξαν; Η τουρκική πλευρά έχει προβεί έστω και σε μία υποχώρηση, υλοποίησε έστω και ένα ΜΟΕ; Το να επαναλαμβάνεις την ίδια τακτική για δεκαετίες χωρίς να έχεις κεφαλαιοποιήσει έστω και ένα όφελος και να συνεχίζεις να επιμένεις στην ίδια τακτική το είναι; Ρεαλισμός ή ψευδαισθησι;

—Μεταξύ μιας κακής λύσης, βάσει των δικών σας κριτηρίων, και μη λύσης του Κυπριακού τι επιλέγετε;

—Όπως έχουμε τονίσει η λύση δυστυχώς δεν εξαρτάται από την

πλευρά μας. Τον καθοριστικό ρόλο τον έχει η Τουρκία, την οποία αφήνουμε εκτός της ουσίας του μέχρι σήμερα διαλόγου, να ασκεί ρόλο διαιτητή. Σαφώς και η μη λύση δεν είναι επιθυμητή, γιατί στην ουσία δεν είναι λύση, είναι διαιώνιση του προβλήματος. Η κακή όμως λύση είναι χειρότερη εξέλιξη από τη μη λύση, γιατί στην ουσία οδηγεί στη διάλυση. Καταστρέφει το ισχυρότερο διαπραγματευτικό όπλο που διαθέτει σήμερα η πλευρά μας, την κρατική οντότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας και το ψήφισμα 186 του Σ.Α. της 4ης Μαρτίου του 1964, τα οποία η Τουρκία με σταθερή τακτική προσπαθεί να καταργήσει. Η ΕΔΕΚ βρίσκεται συνεχώς υπό κατηγόρια ότι δεν θέλει λύση, γιατί απορρίπτει τη ΔΔΟ. Από το 1974 μέχρι σήμερα κυβερνήσαν τουλάχιστον για 30 χρόνια Πρόεδροι οι οποίοι ήταν φανατικοί υποστηρικτές της ΔΔΟ, γιατί δεν το έλυσαν; Αναφέρονται σε συγκλίσεις που επιτεύχθηκαν. Ας μας αναφέρουν σε αυτές τις συγκλίσεις πόσες ήταν αποτέλεσμα των παραχωρήσεων της τουρκικής πλευράς.

—Κάνετε λόγο για επανειλημμένες αποτυχημένες προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού από το 1977 μέχρι σήμερα λόγω της θέσης για λύση ΔΔΟ. Εκεί εστιάζεται το πρόβλημα;

—Για την ΕΔΕΚ το πρόβλημα εστιάζεται σε δύο επίπεδα. Το ένα είναι η μέχρι σήμερα ακολουθούμενη διαδικασία για την επίλυση, που έχει αποδειχθεί αναποτελεσματική και το άλλο είναι το περιεχόμενο της λύσης, που οικοδομείται στη βάση της ΔΔΟ με πολιτική ισοτιμία. Μια διαδικασία που δίνει στην τουρκική πλευρά τη δυ-

νατότητα να διεκδικεί συνεχώς, όλο και περισσότερα. Δεν είναι τυχαίο ότι η ΔΔΟ είναι πρόταση της Τουρκίας από τη δεκαετία του 1960 και στην ουσία τα υπόλοιπα κόμματα (η ΕΔΕΚ είχε διαφωνήσει) την υιοθέτησαν στο Εθνικό Συμβούλιο τον Ιούνιο του 1989. Στη συνέχεια έντεχνα συμπεριλήφθηκε από τον πρώην γ.γ. του ΟΗΕ Ντε Κουεγιάρ στην έκθεσή του για την Κύπρο τον Ιούλιο του 1990 έγινε πρόνοια του ψηφίσματος 649 του Σ.Α.. Η ΔΔΟ με όποια μορφή και εάν εφαρμοστεί δεν είναι λειτουργική και βιώσιμη λύση. Είναι νομιμοποιημένη διχοτόμηση. Κλασικό παράδειγμα η Βοσνία - Ερζεγοβίνη, στην οποία με τη συμφωνία του Ντέιτον, τον Νοέμβριο του 1995, εφαρμόστηκε η λύση που προοριζόταν για την Κύπρο. Σχεδόν 30 χρόνια μετά την εφαρμογή της το κράτος της Βοσνίας - Ερζεγοβίνης βρίσκεται σε παράλυση και η σερβική ζώνη έχει αποσχιστεί.

—Σε μία προσπάθεια δημιουργίας μέτρων οικοδόμησης εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο κοινοτήτων πιστεύετε ακόμη πως θα έπρεπε να υπάρχει κλείσιμο οδοφραγμάτων όπως της Δερύνειας αντί διάνοξη κι άλλων;

—Η επίλυση του Κυπριακού δεν μπορεί να περιοριστεί στα ΜΟΕ, τα οποία προέκυψαν ως αποτέλεσμα των υποχωρήσεων της πλευράς μας. Όπως ήδη ανέφερα στα μέχρι σήμερα ΜΟΕ το κατοχικό καθεστώς δεν είχε καμία συμβολή. Αντίθετα τα αξιοποιεί για να αμβλύνει την επιθυμία των Τ/κ για λύση και τη δημιουργία των προϋποθέσεων για δύο κράτη με ειρηνική συμβίωση το ένα δίπλα στο άλλο. Προσωπικά

διαφώνησα από την πρώτη στιγμή με το άνοιγμα των οδοφραγμάτων. Δεν είναι τυχαίο ότι ο τουρκικός στρατός αρνείται να ανοίξει τις διόδους Πυρού και Κοκκίνων, που θα διευκόλυναν τη διακίνηση των Ε/κ. Χωρίς να αμφισβητώ τον πόθο των προσφύγων (γιατί και εγώ είμαι πρόσφυγας) για επίσκεψη στις κατεχόμενες περιοχές για συντήρηση της μνήμης, δεν μπορώ να αγνοήσω τα αρνητικά από το άνοιγμα. Μερικά από αυτά είναι, ο αθέμιτος ανταγωνισμός σε αγροτικά και όχι μόνο προϊόντα, η σημαντική ενίσχυση της οικονομίας των κατεχομένων, η επίδειξη ταυτότητας για να εισέλθεις στα κατεχόμενα όπου στην ουσία αποτελεί έμμεση εάν όχι και άμεση αναγνώριση κρατικής αρχής. Εκτιμούμε ότι η προκλητική συμπεριφορά του κατοχικού καθεστώτος με την έναρξη του παράνομου εποικισμού της Αμμοχώστου δεν πρέπει να μείνει αναπάντητη. Το κράτος πρέπει να προχωρήσει στη λήψη πολιτικών και οικονομικών μέτρων που θα επιφέρουν κόστος στο κατοχικό καθεστώς, μεταξύ αυτών πρέπει να είναι και το κλείσιμο των οδοφραγμάτων της Δερύνειας και της Λήδρας.

—Στηρίζοντας τον Πρόεδρο Χριστοδουλίδη, αν και υπήρχε διαφωνία για τη ΔΔΟ συμφωνήσατε σε τέσσερις άξονες σε ό,τι αφορά τη λύση του Κυπριακού. Συνάξει να τηρείται αυτή η δέσμευση από πλευράς προεδρικού;

—Οι δημόσιες δηλώσεις και αναφορές του Προέδρου επιβεβαιώνουν την τήρηση της δέσμευσης που ανέλαβε αναφορικά με τους τέσσερις άξονες που συμφωνήσαμε. Αναμένουμε ότι θα τηρηθεί και σε ενδεχόμενη επανέναρξη των συνομιλιών.

—Υπάρχει καλή επικοινωνία με το Προεδρικό;

—Η επικοινωνία με το Προεδρικό όπως και με τους υπουργούς της κυβέρνησης είναι πολύ καλή. Θα μπορούσε να ήταν και καλύτερη. Πάντα υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω βελτίωσης. Ο στόχος της ΕΔΕΚ παραμένει σταθερός, η εποικοδομητική συνδρομή στην υλοποίηση του κυβερνητικού προγράμματος και όχι η ποδηγέτηση του Προέδρου ή των υπουργών.

—Το τελευταίο χρονικό διάστημα υπήρξαν στιγμές που κάνατε δευτερεύουσες σκέψεις για παραμονή στην κυβέρνηση;

—Δεν υπήρξαν τέτοιες σκέψεις και ούτε τέθηκε στα συλλογικά όργανα του κόμματος είτε η συζήτηση είτε η εξέταση τέτοιου ζητήματος.

—Ποια είναι για εσάς η κόκκινη γραμμή στο Κυπριακό που αν ο Πρόεδρος στην υπερβεί θα είναι λόγος αποχώρησης από την κυβέρνηση;

—Για την ΕΔΕΚ κόκκινη γραμμή είναι η παραβίαση έστω και ενός από τους τέσσερις άξονες που έχουν συμφωνηθεί.

—Η αναφορά της υπουργού Γεωργίας και τέως εκπρόσωπου Τύπου της ΕΔΕΚ και στενής συνεργάτιδάς σας, ότι ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαμνύει πως η μόνη βιώσιμη λύση είναι η λύση της δίζωνικής, δικονομικής μοσπονδίας με πολιτική ισοτιμία σας έχει ενοχλήσει;

—Η θέση του Προέδρου για τη ΔΔΟ είναι γνωστή. Όπως τονίσαμε αρκετές φορές η στήριξη ενός Προέδρου δεν σημαίνει και πλήρη ταύτιση σε όλα τα θέματα. Το ζήτημα είναι η υλοποίηση, χωρίς παρεκκλίσεις, αυτών που συμφωνήθηκαν και ανακοινώθηκαν δημόσια, ειδικά σε θέματα υψίστης προτεραιότητας όπως είναι το Κυπριακό. Αντιλαμβάνομαι όταν ένας υπουργός εκπροσωπεί τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας το κείμενο της ομιλίας θα είναι αυτό που καθορίζει ο Πρόεδρος και όχι οι προσωπικές του απόψεις.

—Έχετε μιλήσει με την κα Παναγιώτου μετά από αυτή την αναφορά; Θελήσατε να μάθετε αν έχει αλλάξει στάση ως προς το Κυπριακό;

—Φυσικά και μίλησα με την κα Παναγιώτου από την οποία είχα και τη διαβεβαίωση ότι σε προσωπικό επίπεδο η θέση της παραμένει σταθερή και αμετάβλητη, όπως πολλές φορές στο παρελθόν δημόσια την είχε εκφράσει.

Τον εποπτικό του ρόλο διεκδικεί το Υπουργείο Υγείας

Η απόφαση για να καταργηθεί το Γραφείο Επιτρόπου Εποπτείας ΓεΣΥ και τα προμηνύματα για μάχες στη Βουλή

Του ΠΑΥΛΟΥ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Η μικρή εκδήλωση της περασμένης Τρίτης στα γραφεία του ΟΑΥ για το πενταετές έργο του Γραφείου του Επιτρόπου Εποπτείας του ΓεΣΥ προσεδιάζε περισσότερο με επικίνδεια τελετή και ο απολογισμός του αφυπηρετούντος Επιτρόπου, Χριστόδουλου Καϊσή, με επικείμενο λόγο, καθώς, αν και δεν είχε ανακοινωθεί επισήμως και ο κ. Καϊσής είχε πει ότι ανέμενε την επόμενη μέρα να εκρίνει ο Επίτροπος, ήταν πλέον ξεκάθαρο σε όλους τους παρευρισκόμενους ότι ήταν από καιρό δρομολογημένη η ταφόπλακα στο Γραφείο. Μετά από απόφαση του υπουργείου Υγείας δεν διορίστηκε νέος επίτροπος για να διαδεχθεί τον κ. Καϊσή, που αφυπρέτησε την περασμένη Τετάρτη, καθώς βρίσκονται στην τελική ευθεία δύο νομοσχέδια, για να κατατεθούν το φθινόπωρο στη Βουλή, με σκοπό να δημιουργηθούν δύο νέοι θεσμοί, οι οποίοι θα αποτελέσουν τη συνέχεια του Γραφείου του Επιτρόπου. Το ένα προβλέπει την ίδρυση του ανεξάρτητου θεσμού του Συνηγόρου του Ασθενή, ώστε, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει το σκέλος των αρμοδιοτήτων του Γραφείου του Επιτρόπου, το οποίο αφορούσε τη λήψη και διαχείριση των παραπόνων και καταγγελιών των ασθενών, και το άλλο, ως τροποποιητικό νομοσχέδιο, καταργεί τη λειτουργία του Γραφείου του Επιτρόπου Εποπτείας του ΓεΣΥ και προβλέπει τη μεταφορά των εποπτικών αρμοδιοτήτων του για την εφαρμογή της νομοθεσίας του ΓεΣΥ στο υπουργείο Υγείας, όπου θα δημιουργηθεί ξεχωριστό τμήμα με προϊστάμενο.

Οι αντιδράσεις

Η εξέλιξη αυτή έχει αρχίσει να συγκεντρώνει γύρω της φωνές υπέρμαχων αλλά και αντιδρώντων, με προμηνύματα μαχών στις συζητήσεις στη Βουλή. Από τη μία το Υπουργείο και η Ομοσπονδία Συνδέσμων Ασθενών Κύπρου (ΟΣΑΚ) κάνουν λόγο για πρόοδο στη μεταρρύθμιση του τομέα της Υγείας και από την άλλη οι συντεχνίες, όπως ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος (ΠΙΣ) και η ΙΣΟΤΗΤΑ εκ μέρους των εργαζομένων στο Γραφείο του Επιτρόπου, προβάλλουν ενστάσεις. Αναμφίβολα το κλείσιμο του Γραφείου του Επιτρόπου μόνο εύκολη υπόθεση δεν μπορεί να θεωρηθεί σε επίπεδο Βουλής. Για αρχή, με το άνοιγμα του Σώματος τον Σεπτέμβριο, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Υγείας θα ζητήσει απαντήσεις.

«Δεν ήταν σε γνώση μας και θα ζητήσουμε εξηγήσεις για την πρόθεση της κυβέρνησης, γιατί θεωρούμε ότι ο θεσμός του Επιτρόπου Εποπτείας του ΓεΣΥ, έχει συμβάλει στη μεγαλύτερη μεταρρύθμιση που είχε ποτέ ο τόπος», ανέφερε στην «Κ» ο πρόεδρος της Επιτροπής και βουλευτής του ΔΗΣΥ, Ευθύμιος Δίπλαρος. «Αναμένουμε να δούμε με βάση ποια κριτήρια και σκέψεις

Για τη μετεξέλιξη του Υπουργείου σε οργανισμό, ο οποίος θα ασκεί κυρίως εποπτεία και πολιτική, θα ήταν ορθότερο να αποκτήσει την εποπτεία του ΓεΣΥ, δήλωσε στην «Κ» ο υπουργός Υγείας.

έχει προχωρήσει η κυβέρνηση», πρόσθεσε.

Ο νέος ρόλος

Για το υπουργείο Υγείας η απόκτηση του εποπτικού ρόλου του Γραφείου του Επιτρόπου είναι ένας σημαντικός πυλώνας, ώστε σιγά-σιγά να αναλάβει στην πράξη εποπτικό ρόλο, στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του τομέα της υγείας, όπως εξήγησε στην «Κ» ο υπουργός Υγείας, Μιχάλης Δαμιανός. Ξεδιπλώνοντας τα πλάνα που ακολουθούνται, σημείωσε ότι στο πλαίσιο της μετεξέλιξης του υπουργείου Υγείας σε οργανισμό, ο οποίος θα σταματήσει να παρέχει υπηρεσίες, αλλά θα ασκεί κυρίως εποπτεία και πολιτική, θα ήταν ορθότερο η εποπτεία του ΓεΣΥ να περάσει στο Υπουργείο. Όσον αφορά τον Συνήγορο του Ασθενή, για τον οποίο το νομοσχέδιο κινείται παράλληλα με το τροποποιητικό νομοσχέδιο για τον Επόπτη, είπε ότι δεν ήταν μόνο προεκλογική δέσμευση του Προέδρου, Νίκου Χριστοδουλίδη, αλλά και μέσα στο πρόγραμμα διακυβέρνησης. Τόνισε ότι η φιλοσοφία του είναι να αναλαμβάνει θέματα των ασθενών, όχι μόνο εντός του ΓεΣΥ, αλλά και εκτός. Ο κ. Δαμιανός διευκρίνισε ότι θα είναι ανεξάρτητος θεσμός, ενώ για τον διορισμό του προσώπου του Συνηγόρου, θα ληφθούν υπόψη και οι θέσεις της ΟΣΑΚ.

Η αντικειμενικότητα

Μπορεί το υπουργείο Υγείας και η ΟΣΑΚ να τονίζουν ότι σε καμία περίπτωση δεν καταργείται ο θεσμός της εποπτείας του ΓεΣΥ, καθώς με το τροποποιητικό νομοσχέδιο οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου σε ό,τι αφορά την εποπτεία της εφαρ-

«Δεν ήταν σε γνώση μας και θα ζητήσουμε εξηγήσεις για την πρόθεση της κυβέρνησης» ανέφερε στην «Κ» ο πρόεδρος της Επιτροπής Υγείας της Βουλής, Ευθύμιος Δίπλαρος.

Ενα ερώτημα, που απορρέει και από τις αδυναμίες του Γραφείου του Επιτρόπου, είναι εάν οι δύο θεσμοί θα είναι πιο ισχυροί και κατά συνέπεια πιο αποτελεσματικοί.

μογής της νομοθεσίας του ΓεΣΥ θα μεταφερθούν στο Υπουργείο, ωστόσο οι συντεχνίες προβάλλουν έντονα ενστάσεις για τον αντικειμενικό και ανεξάρτητο χαρακτήρα ενός θεσμού κάτω από τη συγκριμένη ομπρέλα. Ένα από τα επιχειρήματά τους έχει να κάνει με τα παράπονα από παρόχους υπηρεσιών υγείας κατά του ΟΑΥ, που φτάνουν κατά καιρούς στο Γραφείο του Επιτρόπου. Θέττοντας το ερώτημα, πώς το υπουργείο Υγείας, το οποίο συμμετέχει στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΑΥ, θα έρθει και θα ελέγξει τον ΟΑΥ. Επίσης αναφέρουν ότι δεν έχει γίνει μέχρι σήμερα διαβούλευση για τα δύο νομοσχέδια,

διαμνύοντας ότι θα αντιδράσουν στις συζητήσεις στη Βουλή, όταν το φθινόπωρο θα κατατεθούν.

Από την πλευρά του ο κ. Δαμιανός διαβεβαίωσε ότι ο ένας εκπρόσωπος του υπουργείου Υγείας, από τα 13 μέλη στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΑΥ, «δεν θα επηρεάσει τις αποφάσεις του υπουργείου Υγείας όσον αφορά τον εποπτικό του ρόλο, κάθε άλλο». Επίσης ο γραμματέας της ΟΣΑΚ, Μάριος Χαραλαμπίδης, δήλωσε στην «Κ» ότι «το υπουργείο Υγείας έτσι κι αλλιώς είναι αρμόδιο για την εποπτεία του ΟΑΥ. Αυτό πηγάζει και από τη νομοθεσία του ΟΑΥ. Και για την τροποποίηση της νομοθεσίας του ΓεΣΥ, που πρέπει να γίνει, αρμόδιο το υπουργείο Υγείας είναι. Άρα εμάς αυτό δεν μας λείπει κάτι».

Σε σχέση με το προσωπικό του Γραφείου του Επιτρόπου, το οποίο είναι αποσπασμένο από τα υπουργεία Υγείας και Οικονομικών, ο κ. Δαμιανός καθυσήχασε ότι κανένας δεν θα χάσει ούτε τη δουλειά του ούτε τη δημοσιότητα της ιδιότητάς του, καθώς θα συνεχίσουν να ασκούν τα ίδια καθήκοντα στον νέο εποπτικό τμήμα που θα δημιουργηθεί στο Υπουργείο Υγείας.

Παρελθόν τα δεμένα χέρια;

Ένα ερώτημα που απορρέει τόσο από τις πιο πάνω εξελίξεις, αλλά και από τις ίδιες τις αδυναμίες του Γραφείου του Επιτρόπου, οι οποίες, κατά παραδοχή του ίδιου του κ. Καϊσή, δημιουργούσαν εμπόδια στο έργο του, είναι εάν οι δύο θεσμοί που θα προκύψουν θα είναι με πιο ισχυρά εργαλεία, και κατά συνέπεια πιο αποτελεσματικοί. Μιλώντας στην «Κ» ο τέως επίτροπος αναφέρθηκε σε προβληματικά άρθρα της Νομοθεσίας που αφορούν τον

Επίτροπο Εποπτείας, τα οποία δημιουργούσαν προβλήματα στο έργο του και παρά τις επισομάνσεις του γενικού εισαγγελέα, οι τροποποιήσεις δεν έγιναν ποτέ. Ενδεικτικά αναφέρθηκε στη δυνατότητα του ΟΑΥ να καθορίζει τον τρόπο υποβολής παραπόνων εναντίον του και ακόμα περισσότερο τον τρόπο και τις διαδικασίες εξέτασης τους από τον Επίτροπο Εποπτείας. «Αυτό είναι απαράδεκτο. Πού ακούστηκε ο ελεγχόμενος να καθορίζει αυτά τα ζητήματα για τον επόπτη;», διερωτήθηκε ο κ. Καϊσής, σημειώνοντας ότι ο ΟΑΥ δεν μπορεί αφενός να καθορίζει τη διαδικασία εξέτασης παραπόνων και αφετέρου να υπόκειται σε εξέταση, αφού έτσι τίθεται θέμα αμεροληψίας. Την ίδια ώρα τόνισε ως βασικό εμπόδιο τη μη δέσμευση των εξεταζόμενων σε σχέση με την εφαρμογή των εισηγήσεων του Γραφείου, ενώ άξια προσοχής είναι έρευνα της PWC, που επισφαιρίζει ότι το Γραφείο δεν ήταν ευρέως γνωστό στο κοινό και θα έπρεπε να γίνουν περισσότερα για αυτό.

Στο εάν το Γραφείο-νάνος που περιγράφεται πιο πάνω προορίζεται να μετεξελιχθεί σε δύο πιο ισχυρούς θεσμούς, ο κ. Δαμιανός κατ' αρχήν σχολιάζει ότι το Γραφείο του Επιτρόπου κυρίως ασχολείται με τη λήψη αιτημάτων των ασθενών, ένας ρόλος ο οποίος θα περάσει σε έναν εντελώς νέο θεσμό. Όσον αφορά τον εποπτικό ρόλο, διαβεβαιώνει ότι με το που θα περάσει στο Υπουργείο, αυτός θα ενδυναμωθεί. Εδώ σημειώνει ότι προς το παρόν το Υπουργείο αποδέχθηκε την άρνηση του ΟΑΥ, για την ένταξη άλλων νομοθετικών εργαλείων, ωστόσο σημειώνει ότι θα καταβληθεί εκ νέου προσπάθεια για να κινηθούν γρήγορα οι διαδικασίες προς αυτή την κατεύθυνση. Από την πλευρά του ο γραμματέας της ΟΣΑΚ, Μάριος Χαραλαμπίδης, λέει ότι ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούσε μέχρι σήμερα το γραφείο του Επιτρόπου Εποπτείας «μάλλον δεν εξυπηρετούσε τον σκοπό του. Γι' αυτό, ευελπιστούμε ότι με τη μεταφορά των αρμοδιοτήτων του Επόπτη στο υπουργείο Υγείας θα υπάρξουν σωστός καταρτισμός αρμοδιοτήτων και ξεκάθαροι όροι εντολής, με τρόπο που να γίνεται πραγματικός έλεγχος και πραγματική εποπτεία του ΓεΣΥ. Τα ζητήματα που, μεταξύ άλλων, αφορούν στα παράπονα των ασθενών και την καθημερινότητα τους, θα μεταφερθούν στις αρμοδιότητες του Συνηγόρου του Ασθενή, ο οποίος θα λειτουργεί ως θεματοφύλακας των δικαιωμάτων των ασθενών. Μεταξύ άλλων, θα στηρίζει, θα διασφαλίζει την επίλυση προβλημάτων και θα συνηγορεί υπέρ των ασθενών». Από την άλλη, ο κ. Δίπλαρος, ο οποίος τάσσεται υπέρ της δημιουργίας Συνηγόρου του Ασθενή, σχολιάζει ότι μπορεί το Γραφείο του Επιτρόπου να μην είχε ισχυρά εποπτικά εργαλεία, αλλά παρενέβαινε για πολλά θέματα και το προσωπικό του παρήγαγε έργο.

Για το υπουργείο Υγείας η απόκτηση του εποπτικού ρόλου του Γραφείου του Επιτρόπου είναι ένας σημαντικός πυλώνας, ώστε σιγά-σιγά να αναλάβει στην πράξη εποπτικό ρόλο, στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης του τομέα της υγείας.

«Κανένας δεν θα χάσει ούτε τη δουλειά του ούτε τη δημοσιότητα της ιδιότητάς του, καθώς θα συνεχίσουν να ασκούν τα ίδια καθήκοντα στον νέο εποπτικό τμήμα που θα δημιουργηθεί στο Υπουργείο Υγείας».

ΣΤΟ ΧΕΡΙ ΣΟΥ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΜΗΝ ΠΡΟΚΑΛΕΣΕΙΣ ΠΥΡΚΑΓΙΑ

ΜΕ ΚΑΨΑΛΙΣΜΑ ΧΟΡΤΩΝ

Παλεύουμε με στόχο την κοινωνία του σοσιαλισμού - κομμουνισμού στην οποία η εργατική τάξη θα έχει την εξουσία.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΟΥΡΤΕΛΛΑΡΗΣ, εκτελεστικός γραμματέας
Κομμουνιστικής Πρωτοβουλίας Κύπρου

Στοχεύουμε στη δημιουργία κομμουνιστικού κόμματος

Θα συμμετάσχει στις εκλογές και το έμβλημά του
θα είναι το τιμημένο σφυροδρέπανο

Συνέντευξη στον
ΑΝΤΡΕΑ ΚΗΜΗΤΡΗ

«**Στοχεύουμε** στη δημιουργία ενός κομμουνιστικού κόμματος που θα συμμετέχει και στις εκλογές», δηλώνει σε συνέντευξη στην «Κ» ο εκτελεστικός γραμματέας της Κομμουνιστικής Πρωτοβουλίας Κύπρου Χρήστος Κουρτελλάρης. Επισημαίνει ότι υπάρχει ανάγκη για ανασυγκρότηση του εργατικού και λαϊκού κινήματος και για πρόταξη μιας διαφορετικής προοπτικής για την κοινωνία και την οικονομία, έξω από το καπιταλιστικό σύστημα που, όπως υποστηρίζει, δημιουργεί ασφυκτικά αδιέξοδα και αναπαράγει τη φτώχεια. «Παλεύουμε με στόχο την κοινωνία του σοσιαλισμού - κομμουνισμού στην οποία η εργατική τάξη θα έχει την εξουσία», αναφέρει χαρακτηριστικά. Ερωτηθείς για τους λόγους που έφυγαν από το ΑΚΕΛ, ο κ. Κουρτελλάρης τονίζει ότι αποχώρησαν από το ΑΚΕΛ διότι δεν τους καλύπτει ιδεολογικά και πολιτικά.

—**Ποια ανάγκη δημιούργησε το Σωματείο «Κομμουνιστική Πρωτοβουλία Κύπρου»;**

—Η ανάγκη για ανασυγκρότηση του εργατικού και λαϊκού κινήματος και η ανάγκη για πρόταξη μιας διαφορετικής προοπτικής για την κοινωνία και την οικονομία, έξω από το υφιστάμενο κοινωνικοοικονομικό καπιταλιστικό σύστημα που δημιουργεί ασφυκτικά αδιέξοδα και αναπαράγει τη φτώχεια. Η ανάγκη να παλέψουμε για μια κοινωνία στην οποία η εργατική τάξη θα έχει την εξουσία.

—**Ποιο σύστημα εισηγησέτε εσείς;**

—Στη δική μας αντίληψη υπάρχουν τάξεις, η εργατική και η αστική τάξη, άρα υπάρχει η πάλη των τάξεων, σε αντίθεση και με το τι δήλωνε ο για λίγο καιρό υποψήφιος του ΑΚΕΛ στις προεδρικές εκλογές του 2018. Συνεπώς, εμείς παλεύουμε με στόχο την κοινωνία του σοσιαλισμού - κομμουνισμού στην οποία η εργατική τάξη θα έχει την εξουσία δηλαδή αυτοί που παράγουν τον πλούτο της χώρας. Ήρθαμε για να καταθέσουμε προτάσεις που δεν είναι στο πλαίσιο του καπιταλιστικού συστήματος, σε αντίθεση με όλα τα κόμματα που έχουν περάσει από τη διακυβέρνηση αυτού του τόπου.

—**Εφαρμόστηκε όμως και απέτυχε αυτό που προτάσατε.**

—Μια εφαρμογή 70 χρόνων με αδυναμίες και λάθη, αλλά και με μεγάλα επιτεύγματα, δεν μπορεί να αποτελεί τεκμήριο ότι είναι αποτυχημένο το σύστημα σε αντιπα-

ραβολή με το καπιταλιστικό που εδώ και δύο αιώνες είναι κυρίαρχο, διέλυσε το περιβάλλον και φόρτωσε τους λαούς με καταστροφικούς πολέμους, φτώχεια και ανέχεια.

—**Άνθρωποι που έζησαν αυτό το σύστημα λένε ότι δεν μπορούν να διανοηθούν ότι θα επιστρέψουν ξανά σε εκείνη την εποχή που περιμέναν στην ουρά για λίγο ψωμί.**

—Παρόλη την αντικομμουνιστική προπαγάνδα, όλες οι έρευνες στα χρόνια που μεσολάβησαν μετά τις ανατροπές των σοσιαλιστικών χωρών δείχνουν ότι η πλειοψηφία των λαών εκείνων υποστηρίζει ότι περνούσαν καλύτερα τότε παρά στη

καινούργια και το συγκλονιστικό. Ήρθε κόσμος κοντά στο Σωματείο μας και μάλιστα νεαροί που ακόμη συνεπαίρνονται από τα ιδανικά της κομμουνιστικής ιδεολογίας.

—**Θα παραμείνετε ένα σωματείο ή θα μετεξελιχθείτε σε κόμμα;**

—Το Σωματείο είναι ο πρόδρομος μιας προσπάθειας ανθρώπων που είναι κομμουνιστές και παιδιά της εργατικής τάξης. Στοχεύουμε στη δημιουργία ενός κομμουνιστικού κόμματος που θα συμμετέχει και στις εκλογές.

—**Με αρχή τις βουλευτικές εκλογές του 2026;**

—Θεωρώ ότι είναι ξεκάθαρη η θέση μας.

—**Πώς θα λέγεται το κόμμα και ποιο θα είναι το έμβλημά του;**

—Δεν ντρεπόμαστε να δηλώσουμε κομμουνιστές γι' αυτό και το όνομα του κόμματος θα έχει την πρόταξη κομμουνιστικό. Το έμβλημα σίγουρα θα είναι το σφυροδρέπανο που είναι το τιμημένο σύμβολο των αγώνων της εργατικής τάξης σε όλο τον κόσμο.

—**Εσείς όπως και άλλα μέλη της Κομμουνιστικής Πρωτοβουλίας ανδρωθήκατε πολιτικά στο ΑΚΕΛ, όμως επιλέξατε να αποχωρήσετε, αντί να δώσετε τη μάχη εντός. Γιατί;**

—Η ιστορία του ΑΚΕΛ για πάρα πολλά χρόνια ήταν ιστορία αγώνων για τον άνθρωπο και την εργατική τάξη. Δεν ήρθαμε ούτε να αντικαταστήσουμε ούτε να υποκαταστήσουμε το ΑΚΕΛ. Είμαστε εδώ για να προτείνουμε μια διαφορετική ανάπτυξη της κοινωνίας και της οικονομίας. Αποχωρήσαμε από το ΑΚΕΛ, διότι δεν μας καλύπτει ιδεολογικά και πολιτικά.

—**Άρα δεν θεωρείτε ότι το ΑΚΕΛ είναι κομμουνιστικό κόμμα.**

—Αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει κομμουνιστικό κοινοβουλευτικό κόμμα στην Κύπρο.

—**Ο παππούς σας ο Χρήστος Κουρτελλάρης ήταν σημαντικό στέλεχος του ΑΚΕΛ. Σας προσέγγισαν από το κόμμα για να σας αποτρέψουν από το να αυτονομηθείτε πολιτικά;**

—Όχι, δεν υπήρξε καμία παρέμβαση από το ΑΚΕΛ.

—**Η σχέση σας με το ΚΚΕ;**

—Το ΚΚΕ το τιμούμε, το σεβόμαστε, το θαυμάζουμε, έχουμε κοινή γλώσσα και κοινά οράματα.

—**Υπάρχει συνεργασία;**

—Όχι, δεν υπάρχει κάποια συνεργασία.

—**Η σχέση σας με την Ομόνοια 29ης Μαΐου;**

—Δεν υπάρχει σχέση με κανένα ποδοσφαιρικό σωματείο.

“

Αποχωρήσαμε από το ΑΚΕΛ, διότι δεν μας καλύπτει ιδεολογικά και πολιτικά.

Το ΚΚΕ το τιμούμε, το σεβόμαστε, το θαυμάζουμε, έχουμε κοινή γλώσσα και κοινά οράματα.

συνέχεια. Η λεγόμενη ελεύθερη οικονομία από την άλλη, για παράδειγμα στην Κύπρο, έχει αυτή τη στιγμή 150 χιλιάδες συνανθρώπους μας στο όριο της φτώχειας.

—**Υπάρχει κάποιο παράδειγμα που είναι σε ισχύ και σας καλύπτει π.χ. Κίνα ή Κούβα;**

—Αυτό που οφείλω να πω είναι ότι στεκόμαστε αταλάντευτα αλληλέγγυοι με το Νησί της Επανάστασης, όμως είναι άλλο το πλαίσιο της Λατινικής Αμερικής. Ούτε θεωρούμε ότι μια χώρα που αύριο θα βρίσκεται στη σφαίρα του σοσιαλισμού θα πρέπει να γίνει με αντιγραφική μιας άλλης χώρας.

—**Το να μιλάμε σήμερα για μια κοινωνία του σοσιαλισμού - κομμουνισμού ακούγεται οπισθοδρομικό.**

—Και όμως εμείς λέμε είναι το

Αποδέσμευση από την Ε.Ε. με παράλληλη πάλη για μια άλλη κοινωνία

—**Για το Κυπριακό ποιες είναι οι βασικές σας θέσεις;**

—Παλεύουμε για Κύπρο ακέραια και ανεξάρτητη, χωρίς ξένους στρατούς και βάσεις, χωρίς ξένους εγγυητές και προστάτες, για μια Κύπρο με μια κυριαρχία, μια διεθνή προσωπικότητα, μια ιθαγένεια και μια ενιαία οικονομία. Παλεύουμε για ένα κράτος με έναν λαό και όχι δύο συνιστώσα κρατίδια, ώστε να αναδεικνύεται η ταξική φύση της αντιπαράθεσης, αντί της εθνοτικής διαμάχης όπως παρουσιάζεται σήμερα.

—**Αποδέχεστε ως βάση λύσης τη ΔΔΟ;**

—Η ΔΔΟ έχει περιεχόμενο και το είδαμε στο Σχέδιο Ανάν και στο Κράν Μοντανά. Η ΔΔΟ είναι μια λύση που ενισχύει τον εθνοτικό διαχωρισμό και δεν συνιστά ομοσπονδιακή αλλά συνομοσπονδιακή διευθέτηση μεταξύ δύο συνιστώσων κρατών.

Δεν είναι πόλεμος στη Γάζα, αλλά, γενοκτονία του παλαιστινιακού λαού από το δολοφόνο κράτος του Ισραήλ.

—**Είναι όμως η βάση λύσης που καθορίζουν τα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ.**

—Η διζωνικότητα δεν υπάρχει από την αρχή των ψηφισμάτων του ΟΗΕ. Εν πάση περιπτώσει σήμερα υπάρχει τέτοιος συσχετισμός δυνάμεων στον ΟΗΕ που κινείται προς όφελος των μεθοδεύσεων του ΝΑΤΟ και της Τουρκίας.

—**Ποιο μοντέλο στηρίζετε εσείς;**

—Δεν θέλουμε να δώσουμε όνομα στη λύση και να πούμε ενιαίο κράτος, ομοσπονδία κτλ. αλλά θέτουμε τις αρχές που πρέπει να διέπουν οποι-

Η ΔΔΟ ενισχύει τον εθνοτικό διαχωρισμό και δεν συνιστά ομοσπονδιακή αλλά συνομοσπονδιακή διευθέτηση μεταξύ δύο συνιστώσων κρατών.

αδήποτε λύση.

—**Πώς αξιοποιούμε τους Τουρκοκύπριους στην προσπάθεια λύσης του Κυπριακού;**

—Έχουμε και Τουρκοκύπριους μέλη της ΚΠΚ. Οι Τ/κ είναι συμπα-

τριότητες μας και γι' αυτό στοχεύουμε σε ένα ενιαίο ταξικό μέτωπο που θα συγκροτείται με τον ιμπεριαλισμό για μια πραγματικά δίκαιη λύση του Κυπριακού και μόνιμη ειρήνη.

—**Για τη ρωσική εισβολή στην Ου-**

κρανία, ποια είναι η θέση σας;

—Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία είναι απαράδεκτη. Όμως, πρέπει να σημειώσουμε και τον βρωμικό ρόλο που διαδραματίζουν οι ΗΠΑ, το ΝΑΤΟ και η Ε.Ε. πίσω από τον Ζελένσκι. Ο πόλεμος που διεξάγεται είναι ιμπεριαλιστικός και διεξάγεται για τα συμφέροντα των αστικών τάξεων των χωρών που συγκροτούνται. Το μάρμαρο του πολέμου αυτού το πληρώνει ο απλός λαός και ο ουκρανικός και ο ρωσικός, αλλά και οι λαοί της Ε.Ε.

—**Για τον πόλεμο στη Γάζα;**

—Δεν είναι πόλεμος στη Γάζα. Είναι γενοκτονία του παλαιστινιακού λαού από το δολοφόνο κράτος του Ισραήλ.

—**Κάνετε αναφορά στην Ε.Ε. Είμαστε κράτος - μέλος. Πώς τοποθετείτε έναντι της ευρωπαϊκής ιδιότητας της Κύπρου;**

—Πριν από λίγο καιρό ετοιμάσαμε μια εμπειριστατωμένη ανάλυση για

την Ε.Ε. που αποδεικνύει τον αντιδραστικό της χαρακτήρα. Εμείς παλεύουμε για αποδέσμευση από την Ε.Ε. μαζί με την παράλληλη οργάνωση της πάλης για μια άλλη κοινωνία.

—**Άρα λέτε να φύγουμε από την Ε.Ε. και την Ευρωζώνη. Να επιστρέψουμε στη λίρα;**

—Το νόμισμα δεν είναι εκείνο που καθορίζει τον χαρακτήρα μιας οικονομίας. Εμείς τεκμηριώνουμε με στοιχεία ότι φτώχυνε ο λαός μετά την ένταξη στην Ε.Ε., καταστράφηκαν βιοτεχνίες, ισοπεδώθηκε η αγροτική οικονομία, εξαφανίστηκαν μικρομεσαίες επιχειρήσεις και διαλύθηκε ο Συνεργατισμός.

—**Υπάρχει η θέση ότι η ένταξη στην Ε.Ε. καθόρισε ουσιαστικά και τον δυτικό προσανατολισμό της Κύπρου.**

—Για μας ο σωστός προσανατολισμός είναι αυτός που καθορίζουν τα συμφέροντα της εργατικής τάξης.

SAILUN

SMART
FORWARD.

KAPODISTRIAS
AUTOMOTIVE PARTS

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΔΙΑΝΟΜΕΑΣ

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ

Καντάρας 54, Καίμακλι, 1037 Λευκωσία - Κύπρος
sales@chrkapodistriass.com, T. 22348600

«Υπάρχει ο χάρτης, δείτε, υπάρχει ο χάρτης», είπε ο Χουλουσί Ακάρ, θέλοντας να τονίσει την προσπάθεια της τουρκικής κυβέρνησης στη «Γαλάζια Πατρίδα».

Υποτροπή στη «Γαλάζια Πατρίδα»

Του ανταποκριτή μας στην ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΔΗ

Η Κάσος δεν ήταν ένα τυχαίο επεισόδιο. Αυτό το μήνυμα φρόντισε να επαναλάβει σε όλους τους τόνους η τουρκική ηγεσία, κατά τις μέρες που ακολούθησαν τη ναυτική κινητοποίηση στο νότιο Αιγαίο. Στελέχη του καθεστώτος Ερντογάν επανέφεραν τη ρητορική της «Γαλάζιας Πατρίδας» και μάλιστα σε πολύ υψηλούς τόνους. Η αναζωπύρωση αυτής της ρητορικής φαίνεται πάντως να απευθύνεται κυρίως στο εσωτερικό της γειτονίας και να απαντά στις επικρίσεις της τουρκικής αντιπολίτευσης για υποχώρηση στην εξωτερική πολιτική της χώρας. Ο πρώην υπουργός Αμυνας της Τουρκίας και νυν βουλευτής του κυβερνώντος κόμματος ΑΚΡ, Χουλουσί Ακάρ, την περασμένη Δευτέρα στην ομιλία του στη Βουλή δήλωσε ότι «η «Γαλάζια Πατρίδα» είναι η υφαλοκρηπίδα, τα χωρικά ύδατα, η ΑΟΖ, οι ζώνες θαλάσσιας δικαιοδοσίας στη Μαύρη Θάλασσα, στο Αιγαίο, στη Μεσόγειο, είναι κάθε είδους δικαιώματα και συμφέροντα πάνω και κάτω από τις θάλασσές μας. Δηλαδή είναι ο «Εθνικός Όρκος» στις θάλασσες. Η «Γαλάζια Πατρίδα» είναι το εθνικό μας θέμα. Με 12.000 χιλιόμετρα ακτές, με 462.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα θαλάσσια πεδία, η «Γαλάζια Πατρίδα» είναι μια ξεκάθαρη αλήθεια, δεν είναι παραμύθι».

Ο κ. Ακάρ, ο οποίος εκτός από κυβερνητικός βουλευτής είναι και πρόεδρος της επιτροπής Εθνικής Ασφάλειας του τουρκικού κοινοβουλίου, για να υποστηρίξει τη θέση αυτή έδειξε δύο φορές τον χάρτη της «Γαλάζιας Πατρίδας», αναφέροντας πως δεν υπάρχει καμία υποχώρηση, αφού τόνισε, «υπάρχει ο χάρτης, δείτε, υπάρχει ο χάρτης».

Με έγκριση άνωθεν

Πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν ότι ο Ακάρ δεν θα είχε προβεί σε αυτή την επίδειξη με τον χάρτη αν δεν είχε πάρει την έγκριση από την προεδρία ή το υπουργείο Εξωτερικών. Υπενθυμίζουν, επίσης, πως την περίοδο της αποκλιμάκωσης των ελληνoturκικών σχέσεων Τούρκοι αξιωματούχοι προσπαθούσαν να μην εμφανίζουν τον χάρτη.

Μια ημέρα μετά, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν στην ομιλία του μετά τη συνεδρίαση του υπουργι-

Η κυβέρνηση Ερντογάν ανασύρει τον χάρτη με τις τουρκικές διεκδικήσεις για να αμυνθεί στα πυρά της αντιπολίτευσης, που την κατηγορεί για υποχώρηση

Απογευματινή προσευχή υποστηρικτών της Παλαιστίνης στην Κωνσταντινούπολη, στο πλαίσιο διαμαρτυρίας για τη δολοφονία Χανίγια. Ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν απειλεί το Ισραήλ ακόμα και με επέμβαση, αν συνεχιστεί η πολιτική Νετανιάχου στη Γάζα.

κού συμβουλίου τόνισε ότι «δεν θα κάνουμε το παραμικρό βήμα πίσω ως προς την υπεράσπιση της «Γαλάζιας Πατρίδας» μας, η οποία αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της μητέρας πατρίδας μας. Αυτό να το ξέρονται».

Στο ίδιο μήκος κύματος ήταν και η θέση του αντιπροέδρου

της Τουρκίας, Τζεβνέτ Γιλμάζ, ο οποίος στη συνέντευξη του στο τηλεοπτικό δίκτυο Haberturk αναφερόμενος στην Ανατολική Μεσόγειο υπογράμμισε ότι «η αποκλιμάκωση δεν σημαίνει πως δεν θα υπερασπιστούμε τα δικαιώματα και τα συμφέροντά μας».

Την ίδια ημέρα, ο εκπρόσω-

πος του υπουργείου Αμυνας της Τουρκίας, Ζεκί Ακτουρκ, σε δηλώσεις του στον τουρκικό Τύπο ανέφερε ότι οι τουρκικές ναυτικές δυνάμεις «συνεχίζουν να προστατεύουν με επιμονή και αποφασιστικότητα τα δικαιώματα και τα συμφέροντά μας στη «Γαλάζια Πατρίδα» μας με

την εδραιωμένη ιστορία τους, το εξειδικευμένο προσωπικό και την ανώτερη τεχνολογία τους».

Ο Ναμίκ Ταν, πρώην πρέσβης και νυν βουλευτής του Ρεπουμπλικανικού Λαϊκού Κόμματος (CHP), αποκάλυψε στο κοινοβούλιο «παραμύθι» τη «Γαλάζια Πατρίδα», και μίλησε για υποχώρηση, γεγονός που προκάλεσε μεγάλες αντιδράσεις από το κυβερνητικό στρατόπεδο και τώρα προσπαθεί να δείξει πως δεν έχει αλλάξει καμία από τις θέσεις του.

Τον περασμένο Ιούνιο, το υπουργείο Παιδείας της Τουρκίας ολοκλήρωσε τη διαβούλευση και ενέκρινε τη νέα εκπαιδευτική ύλη για τα σχολεία της γειτονικής χώρας όπου θα διδάσκεται και η «Γαλάζια Πατρίδα» με τους σχετικούς χάρτες, όπως τουλάχιστον αναφέρει το εγκεκριμένο σχέδιο.

Το Ισραήλ

Εν τω μεταξύ, ο κ. Ερντογάν έδειξε πως η Τουρκία διατηρεί σκληρή στάση και σε ένα άλλο ζήτημα της εξωτερικής πολιτικής. Ο πρόεδρος της Τουρκίας σε ομιλία του στη γενέτειρά του τη Ριζούντα, υποστήριξε ότι αν συνεχιστεί η στάση της κυβέρνησης του Μπέντζαμιν Νετανιάχου στη Γάζα, η Αγκυρα μπορεί να επέμβει στο Ισραήλ, όπως έχει κάνει στο παρελθόν στη Λιβύη και στο Ναγκόρνο-Καραμπάχ...

Η πιθανότητα στρατιωτικής επέμβασης της Τουρκίας εναντίον του Ισραήλ προκάλεσε πολλές συζητήσεις στη γειτονική χώρα. Ο δημοσιογράφος αναλυτής θεμάτων ασφάλειας του τηλεοπτικού δικτύου Haberturk Τσετινέρ Τσετιν θεωρεί πως «αυτή η δήλωση του προέδρου Ερντογάν είναι μια απάντηση στη συζήτηση «Η Γαλάζια Πατρίδα είναι ένα παραμύθι» που ξεκίνησε από τον βουλευτή του CHP. Είναι επίσης δυνατό να το ερμηνεύσουμε ως επίδειξη δύναμης απέναντι στην κριτική του Ταν».

Ο πολιτικός αναλυτής Ρουσέν Τσακίρ υποστήριξε ότι η τουρκική κυβέρνηση δέχεται πιέσεις στο ζήτημα του Ισραήλ από το ισλαμικό κόμμα Νέας Ευμερίας που «κλέβει» ψηφοφόρους από την κυβερνητική παράταξη. Τέλος, άλλοι αναλυτές υποστηρίζουν πως και οι κατηγορίες του CHP για υποχωρητικότητα σχετικά με το Αιγαίο και την Αν. Μεσόγειο ίσως προκαλέσουν αντιδράσεις στους ψηφοφόρους.

Υποχωρεί στα γκάλοπ το κόμμα του Ερντογάν

Δημοσκοπήση της εταιρείας Metropoll αποκαλύπτει τη σημαντική πτώση της δημοτικότητας του κυβερνώντος κόμματος ΑΚΡ. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας για τον Ιούλιο, το CHP προηγείται για πρώτη φορά με διαφορά 7,7% από το ΑΚΡ. Με την κατανομή των αναποφάσιτων, τα ποσοστά του CHP φτάνουν στο 33,8% και στο 26,1% για το ΑΚΡ. Η έρευνα αυτή παρουσιάζει μια μεγάλη αλλαγή σε σχέση με τον Ιούνιο, όταν το CHP ήταν μόλις 0,4 μονάδες μπροστά από το ΑΚΡ. Αναλυτές τονίζουν πως η μεγάλη πτώση ίσως να οφείλεται στη δυσανεμία των πολιτών για την οικονομία και για υποσχέσεις που δεν τηρήθηκαν, αλλά επισημειώνουν πως ίσως να αρχίζει και η επιρροή θεμάτων της εξωτερικής πολιτικής. Γι' αυτό και αναφέρουν πως το επόμενο διάστημα θα είναι κρίσιμο, καθώς αν η πτώση των ποσοστών συνεχιστεί, τότε ίσως αλλάξουν πολλά δεδομένα της σημερινής εξωτερικής πολιτικής της Αγκυρας που μέχρι και σήμερα έχει ως στόχο την ολοκλήρωση των σχέσεων με την Ελλάδα.

ΑΠΟΨΗ

Κάσος: η επιβολή της αντικανονικής κανονικότητας

Του ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΦΙΛΗ

Με αφορμή την επέτειο συμπλήρωσης 50 ετών από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο, ήταν αναμενόμενο ότι θα προκαλούνταν λεκτική ένταση ανάμεσα σε Ελλάδα και Τουρκία. Ομως, την ίδια χρονική στιγμή προέκυψε η διεξαγωγή ερευνών βυθού του «Ievoli Relume» για την ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου - Κρήτης. Η Αγκυρα δεν άφησε την ευκαιρία ανεκμετάλλευστ. Πλοία που επέστρεφαν από τη φιάσα στα Κατεχόμενα ανέλαβαν την παρακολούθησή του, ενώ σύμφωνα με την τουρκική εκδοχή δεν του επέτρεψαν να εισέλθει σε τουρκική υφαλοκρηπίδα. Γιατί συνέβη αυτό; Προφανώς δεν ήταν θέμα συγκυρίας.

Η αρχή και το τέλος της τουρκικής στρατηγικής έχει στο επίκεντρό της την αντίληψη ότι η Τουρκία είναι η επικυρίαρχη δύναμη στην ευρύτερη γειτονία της και πως έτσι πρέπει να αντιμετωπίζεται από όλες τις γειτονικές χώρες. Κατά την τουρκική αντίληψη, κανένα σχέδιο δεν μπορεί και δεν πρόκειται να υλοποιηθεί, εφόσον δεν έχει τουλάχιστον τη συναίνεσή της, αν όχι τη συμμετοχή της. Ασφαλώς, αυτή η άποψη οδηγεί σε οιοσδήποτε φιλικό σχέδιο όπως

την αρνούνται, εφόσον θεωρείται προϋπόθεση η έγκριση της Τουρκίας για πρότζεκτ που όχι μόνο δεν την αφορούν αλλά και σχεδιάζονται εκτός περιοχών, ακόμη και δυνητικές δικαιοδοσίας της.

Η επιμέλεια της Αγκυρας να προστατεύσει τα δικαιώματά της σε περιοχή ανάμεσα στην Κάρπαθο και την Κάσο, μικρότερη του ενός ναυτικού μιλίου, και μάλιστα σε διεθνή ύδατα, και με τον τύπο των ερευνών εξ ορισμού να μην επηρεάζει την υφαλοκρηπίδα, είναι αποκαλυπτική των θέσεών της για την κυριαρχία και τα κυριαρχικά δικαιώματά της Ελλάδα στην περιοχή. Και όσο της επιτρέπεται θα επαναλαμβάνει το γνωστό μοτίβο δημιουργίας μιας συνθήκης, όπου αυτή θα κινείται αναμενόμενα στο όριο μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας (κυρίως στο δεύτερο). Οι παράνομες πράξεις δεν παράγουν δικαίωμα, ωστόσο η συστηματική επανάληψή τους παράγει μια αντικανονική κανονικότητα και βάζει θεμέλια παγίωσης μαζιμαλιστικών διεκδικήσεων. Και τουλάχιστον στο προσκήνιο, δεν υπάρχει κάποια αντίδραση εκ μέρους μας ή κάποιου εταίρου μας που να κάμψει την Τουρκία.

Υπάρχουν δύο επιπρόσθετοι παρά-

Σε μια φάση σταθερής απόκλισης της Αγκυρας από την Ουάσιγκτον και συνεπούς σύγκλισης της Ελλάδας, οι Αμερικανοί δεν τόλμησαν να κάνουν τη διαφορά, αν μη τι άλλο στα εξοπλιστικά.

γοντες που εξηγούν την τουρκική στάση, πέρα από τον βασικό στόχο αποκοπής της γεωγραφικής συνέχειας του Ελληνισμού από το Αιγαίο στη λεκάνη της Λεβαντίνης αλλά και την προειδοποίηση για δυναμικότερη αντίδραση στο επόμενο στάδιο υλοποίησης του έργου. Αφενός, η αδυναμία του τουρκικού στρατιωτικού κατεστημένου, στη σκιά της δραματικής συρρίκνωσης (σχεδόν εκμηδενισμού) των παραβιάσεων του ελληνικού εναέριου χώρου, να δηλώνει με οποιαδήποτε ευκαιρία την παρουσία του στο Αιγαίο. Το ερώτημα βέβαια είναι για πόσο ακόμη θα συνεχιστεί η πρεμία στον αέρα, δεδομένου του προβληματισμού στη γείτονα για

την παρατεταμένη απουσία της τουρκικής αεροπορίας (απόρροια εγχώριων δυσκολιών αλλά και της ανάγκης αλλαγής του κλίματος με τις ΗΠΑ για να εξασφαλιστούν τα F-16). Οπότε, αναζητούνται αφορμές για να επιστρέψει με κάποιον τρόπο στα ειωθότα. Γιατί ο φόβος είναι ότι αυτή η συνθήκη που έχει επιβληθεί τον τελευταίο ενάμιση χρόνο, των μηδενικών ή σποραδικών παραβιάσεων, θα γίνει η νέα πραγματικότητα και μετά θα πρέπει η Αγκυρα να βρει τον τρόπο να επανέλθει στη γνωστή και πάγια αμφισβήτηση του ελληνικού εναέριου χώρου. Αφετέρου, η τουρκική ηγεσία έχει αυξημένη αυτοπεποίθηση για τους ακούλουθους λόγους: η αυτονομία της έναντι των ΗΠΑ διευρύνεται και της προσφέρει μεγαλύτερα περιθώρια ελιγμών σε διάφορα πεδία, αλλά εξισορροπείται με την πολυδιάστατη χρησιμότητά της. Ακόμη και η κορυφαία διπλωματική πράξη της απελευθέρωσης Ρώσων και Αμερικανών αιχμαλώτων είχε κάποιο είδος τουρκική εμπλοκή. Σε άλλα δε πεδία, η Αγκυρα κρίνεται ως πολύτιμος -έστω και αναξιόπιστος- εταίρος, αν και η συμμαχική της προσήλυση αμφισβητείται. Εξίσου, η προσοχή της Ουάσιγκτον στο εσωτερικό, πολωμένο μέτωπο και στην Ου-

κρανία και τη Γάζα, την καθιστούν απρόθυμη να ξοδέψει χρόνο και διπλωματικό κεφάλαιο για τα ελληνoturκικά. Το πιο προβληματικό πάντως, που δίνει αέρα στον Ερντογάν, είναι πως σε μία φάση σταθερής απόκλισης της Αγκυρας από την Ουάσιγκτον (που πάντως διορθώθηκε τους τελευταίους μήνες) και συνεπούς σύγκλισης της Ελλάδας, οι Αμερικανοί δεν τόλμησαν να κάνουν τη διαφορά, αν μη τι άλλο στα εξοπλιστικά.

Τον Σεπτέμβριο η συνάντηση Μπ-τσότακ - Ερντογάν θα γίνει υπό τις πιο δύσκολες συνθήκες μετά την υπογραφή της Διακήρυξης των Αθηνών. Ενώ υποτίθεται ότι θα συζητηθεί πιθανή έναρξη ουσιαστικών διαβουλεύσεων, υπάρχει μία ευδιάκριτη διαπίστωση από το πνεύμα και το γράμμα της συμφωνίας του περασμένου Δεκεμβρίου. Αν αυτό αποτελεί πρόγνωση αλλαγής υποδείγματος σε σχέση με τους τελευταίους 18 μήνες, θα διαπιστωθεί γρήγορα, και οπωσδήποτε θα επηρεαστεί από το αποτέλεσμα των αμερικανικών προεδρικών εκλογών.

Ο κ. Κωνσταντίνος Φίλης είναι διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνών Υποθέσεων (IGA) και καθηγητής του Αμερικανικού Κολλεγίου Ελλάδος.

Όλοι κατόπιν εορτής

Της ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ

Η αλήθεια είναι πως ένα δικαίο το έχει η κ. Χαράλαμπίδου όταν λέει πως «όλοι καλοί είναι στις διακηρύξεις ενώ στις πράξεις φευ». Διότι από όποια μεριά και να το δούμε η πραγματικότητα αυτό μάς υπαγορεύει. Πως έπρεπε να έρθει η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και να αρχίσει τις έρευνες για το τερματικό Βασιλικό προκειμένου να ψελλίσει η κυβέρνηση ότι πρόκειται για σκάνδαλο (το μεγαλύτερο ενδεχομένως) και οι πολιτικοί αρχηγοί να σπεύσουν να βγάλουν τις συνθήκες ανακοινώσεις τους περί διαφάνειας και τιμωρίας, λες και οι ίδιοι μόλις τώρα επαπατρίστηκαν από το διάστημα.

Όλα όσα αποτελούν τους λόγους για τους οποίους η Κομισιόν έκοψε τη χρηματοδότηση του τερματικού και ζητάει πίσω κι αυτά που ήδη έδωσε, δηλαδή 68 εκατομμύρια, τα οποία πολύ πιθανόν να τα χρεωθούμε εμείς οι έρμιοι φορολογούμενοι, ήταν ήδη γραμμένα στην έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας ως προειδοποίηση αλλά κανείς δεν ήθελε προφανώς να τη λάβει σοβαρά υπόψη, άγνωστο το γιατί. Αυτό όμως το γιατί είναι που έρχεται να ερευνηθεί η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και αυτό το γιατί είναι που αποτελεί τον λόγο που τώρα η κυβέρνηση τρέχει να βρει άλλες λύσεις προκειμένου –θεού θέλοντος και διαφθοράς επιτρεπούσης– να έχουμε κάποιο φτηνό ηλεκτρισμό. Άρα η ουσία δεν έγκειται μόνο «στο να εστιάσουμε στην εξεύρεση άλλων λύσεων» όπως υποστήριξε ο κ. Παπαναστασίου, μιλώντας σε πρωινή εκπομπή, αλλά να απαντηθεί πρωτίστως από εκείνους που εμπλέκονται αυτό το μέγα γιατί. Γιατί δεν λήφθηκαν υπόψη οι προειδοποιήσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας και της γενικής λογίστριας. Γιατί δεν έψαξε κανείς από όλους τους αρμόδιους και από τους κύριους βουλευτές της Επιτροπής Ελέγχου το γιατί ο γενικός ελεγκτής επέμενε πως η όλη διαδικασία κατακυρώσεως του έργου εμπεριείχε σοβαρές παρανομίες και κινδύνους για τα συμφέροντα της Δημοκρατίας και πως υπάρχει σοβαρός κίνδυνος να ακρωθεί η χορηγία των 101 εκατομμυρίων της Ε.Ε., πράγμα που εν τέλει έγινε.

Γιατί δεν βρέθηκε κανένας από τους εμπλεκόμενους να πει «βρε μπας και ο κ. Μιχαηλίδης για να επιμένει τόσο πολύ μήπως να το ξαναμετάλλασσε το θέμα», πράγμα που όχι μόνο δεν λέχθηκε αλλά αποφασίστηκε να δοθούν ακόμα 25 εκατομμύρια στον εργολάβο παρότι η σύμβαση δεν προνοούσε καταβολή αποζημίωσης λόγω αύξησης στις τιμές των υλικών. Ποια ήταν στ' αλήθεια, πέρα από το «πείνιο του έργου», η ακλόνητη βεβαιότητα που τους ωθούσε να γράψουν στα παλιά τους τα παπούτσια τις προειδοποιήσεις του γενικού ελεγκτή, ως λανθασμένες ή αβάσιμες; Και σήμερα που η πραγματικότητα δικαιώνει αυτές τις προειδοποιήσεις και τους φέρνει ενώπιον της ευθύνης τους που τις αγνόησαν, γιατί δεν μίλουν;

Γιατί δεν λέει κανείς τους (πρώην υπουργοί Ενέργειας, ΔΕΦΑ, ΕΤΥΦΑ, Επιτροπή Ελέγχου και όποιοι άλλος θα έπρεπε να έχει γνώσει) ένα mea culpa που έσυραν τη χώρα και τους πολίτες σ' αυτό το μεγαλειώδες σκάνδαλο; Είναι αρκετό να βγαίνει ο πρόεδρος της Δημοκρατίας και να μας λέει πως το μόνο βέβαιο είναι πως δεν έπρεπε ποτέ να δοθεί το έργο σ' αυτή την κοινοπραξία; Είναι αρκετό να βγαίνει η κ. Δημητρίου και να λέει πως θα συγκρουστεί με κάθε συμφέρον προκειμένου να υπάρξει διαφάνεια; Είναι αρκετό να βγαίνει ο κ. Στεφάνου και να λέει πως πρέπει να πληρώσουν οι υπεύθυνοι τα στασιμμένα και όχι ο λαός;

Όχι βέβαια, τίποτα από όλα αυτά δεν είναι αρκετό, διότι από τη στιγμή που υπήρχαν οι εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας στις οποίες καταγράφονται όλοι οι λόγοι για τους οποίους σήμερα η Κομισιόν μάς βάζει στο σκαμνί, τότε κανένας νοήμονας πολίτης δεν πρόκειται να πιστέψει τις όποιες κατόπιν εορτής δηλώσεις και τις «αγνές» προθέσεις περί διαφάνειας. Εκείνο το οποίο είναι πιθανότερο είναι να στριφονιγρίζει τώρα στο μυαλό των ταλαιπωρου πολιτών είναι πως αν δεν ερχόταν η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία να διερευνήσει αυτή την ιστορία τότε ακόμα ένα σκάνδαλο σ' αυτή τη χώρα θα περνούσε στα μουλωχτά.

elenixenou11@gmail.com

Η Vilma Bobeck (Α) και η Rebecca Netzler από τη Σουηδία γιορτάζουν τη νίκη τους στον αγώνα μεταλλίων κατηγορίας 49erFX γυναικών των αγώνων Ιστιοπλοΐας στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Παρισιού 2024, στη μαρίνα της Μασσαλίας στη Μασσαλία.

Η συνήθεια της ανάγνωσης, ο κόσμος των εφημερίδων

Του ΝΙΚΟΥ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ισως να το έχετε αισθανθεί και εσείς... να αγοράζετε μια εφημερίδα από το περίπτερο και να νιώθετε πως είστε κομμάτι μιας άλλης εποχής, περασμένης. Γράφω αυτές τις γραμμές προβληματισμένος, καθώς διαμορφώθηκα μέσα στον κόσμο των εφημερίδων και του έντυπου πολιτισμού, ο οποίος ναι μεν ευδοκίμει στον χώρο του βιβλίου, αλλά έχει αβέβαιο μέλλον στον χώρο των εφημερίδων και των περιοδικών. Το διαπιστώνουμε όλοι στο περιβάλλον μας. Όλο και λιγότεροι φίλοι και γνωστοί σκέφτονται να αγοράσουν μια εφημερίδα, ιδίως τις καθημερινές εκδόσεις.

Πιθανόν σε 20 χρόνια από τώρα η επικωνία να είναι τόσο διαφορετική που η συζήτηση να έχει πάει αλλού. Ωστόσο, το θέμα του Τύπου και του χάρτινου πολιτισμού δεν είναι μια μάχη χαμένη, είναι μια μάχη που έχει πολλές παραμέτρους, όχι πάντα προφανείς. Το ζήτημα δεν είναι τόσο η διαπίδη ανάμεσα στο χαρτί και στην ψηφιακή οθόνη, όσο ανάμεσα στην ανάγνωση και στο σκρολάρισμα, ανάμεσα στον ψυχικό σύνδεσμο με ένα έντυπο και στην αποσπασματική συνάντηση μαζί του. Η σύνδεση του αναγνώστη με ένα έντυπο είναι ένας βασικός θεμέλιος λίθος του δυτικού πολιτισμού από τα τέλη του 18ου αιώνα. Οι Times του Λονδίνου κυκλοφόρησαν με αυτόν τον τίτλο για πρώτη φορά το 1788.

Σε κάθε περίπτωση, στην Ελλάδα δεν διαβάσαμε. Είμαστε σε χαμηλή θέση διεθνώς. Εφημερίδες έντυπες δεν διαβάζουμε σίγουρα, τα περιοδικά πλέον έχουν απομείνει ελάχιστα, αλλά ούτε και βιβλία διαβάζει ο Έλληνας. Βιβλία κυκλοφορούν πολλά και καλά, αλλά το κοινό είναι μερικές, λίγες, χιλιάδες... Ανψυχητική εξέλιξη είναι η μείωση των σημείων πώλησης του ημερήσιου και περιοδικού Τύπου. Τα περίπτερα έχουν λιγοστεύσει, και σε όσα έχουν απομείνει, σε όλο και λιγότερα βρίσκουμε εφημερίδες.

Σε όλους τους αυτοκινητοδρόμους, σε τόσους Σταθμούς Εξυπηρέτησης Αυτοκινητιστών (ΣΕΑ), μπορεί να βρεις πολλά προϊόντα και ορισμένα κακά βιβλία, αλλά ημερήσιου Τύπου πουθενά. Τα πρακτορεία Τύπου σε νησιά και μικρούς τόπους, πραγματικά θσαυροφυλάκια ατμόσφαιρας και κοινωνικής προσφοράς, έχουν πλέον πολύ μικρότερη σημασία για τις τοπικές κοινωνίες αλλά και για τους επισκέπτες. Κάποτε,

ήταν κέντρα ζωής. Υπήρχε κόσμος που περίμενε το δέμα με τις εφημερίδες και τα περιοδικά που θα έφθαναν στο λιμάνι ή στο αεροδρόμιο. Σήμερα, αν παρατηρήσει κανείς τον κόσμο στις γεμάτες καφετέριες, οπουδήποτε στην Ελλάδα, σπανίως θα δει κάποιον άνθρωπο να διαβάζει ένα έντυπο. Αν εντοπίσει κάποιον, είναι η σπάνια εξαίρεση. Μέσα στο μετρό, το ίδιο. Πέραν της φυσικής εξέλιξης των πραγμάτων και των κοινωνικών αλλαγών, είναι σαφές ότι όλο και πιο λίγοι άνθρωποι είναι διατεθειμένοι να κρατήσουν την προσοχή τους απερίσπαστα και να την αφιερώσουν στην ανάγνωση ενός κειμένου που είναι πιο μεγάλο και πιο πυκνό από μια συνηθισμένη ανάρτηση στα κοινωνικά δίκτυα ή από μερικούς τίτλους σε μια ροή ειδησιογραφίας. Είναι ένα ζήτημα που δεν μπορεί κανείς να προσπεράσει με έναν απλό αφορισμό για την ψηφιακή επανάσταση. Γι' αυτό όταν αγοράζω μια εφημερίδα σε ένα περίπτερο αισθάνομαι ως τελετάρικος ενός κόσμου σε απόσυρση. Στοιβαίοι απούλητες εφημερίδες. Αν πίστευα πως όσα φύλλα μένουν αδιάθετα εξισορροπούνταν από συνδρομές εφημερίδων σε ψηφιακή μορφή, θα ήταν μια ανακούφιση. Είναι όμως έτσι;

Οι εποχές που μια εφημερίδα, φρεσκοτυπωμένη, ήταν ένας ολόκληρος κόσμος που πολλοί λαχταρούσαν να πάρουν στα χέρια τους έχει προ πολλού παρέλθει. Οι ημερήσιες εκδόσεις των εφημερίδων έχουν βουλιάζει εδώ και χρόνια, αλλά πλέον μιλάμε ακόμη και για τον κυριακάτικο Τύπο. Παρατηρώ ολοένα και πιο συχνά την εγκατάλειψη της συνήθειας αγοράς έστω και ενός φύλλου την εβδομάδα από ανθρώπους που κάποτε καλλιεργούσαν ευλαβικά τη συνήθεια της καθημερινής ανάγνωσης. Έχουν απομείνει λίγοι.

Το θέμα δεν είναι μόνο κοινωνικό και οικονομικό. Είναι και πολιτικό. Και δεν είναι μόνο θέμα ενημέρωσης, διότι ο Τύπος πλέον είναι περισσότερο ανάλυση, ιεράρχηση και επιλογή. Είναι σύνδεση με έναν κόσμο που σου ταιριάζει, που θέλεις να συζητήσεις, που επιθυμείς να συμπλέεις. Αυτό τείνει να εκλείψει.

Ένας νέος ανθρωπότητα θα επικρατήσει. Χωρίς μνήμες καθημερινής ανάγνωσης εφημερίδων. Υπάρχουν πλέον όλα εκεί έξω, σε ένα κυλό. Αλλά ποιος θα καλλιεργεί το κριτήριο επιλογής;

Η ζωή δεν είναι καρτ ποστάλ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

«Μια μεγαλοπρεπής τελετή που έσπασε όλους τους κώδικες». As ξεκινήσουμε από αυτό τον τίτλο της Libération για να καταλάβουμε τι ακριβώς παρακολουθήσαμε στην τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων του Παρισιού. Γιατί αν το δούμε μόνο ως τηλεοπτικό προϊόν ή ακόμα χειρότερα μόνο ως θέαμα, θα προκύψουν μάλλον πολλές ερωτήσεις. Λίγο το σκηνολογικό λάθος, λίγο η καταρακτώδης βροχή και λίγο η μακρόσυρτη πλεύση των πλοιαρίων με τους αθλητές, δημιούργησαν χάσματα. Αν πάλι τα προσπεράσουμε αυτά και εστιάσουμε στην ουσία της τελετής, τότε ενδεχομένως να κατανοήσουμε και τη σπουδαιότητά της.

Ο Τομά Ζολι κατέθεσε μια πρόταση αμιγώς πολιτική, της οποίας η «ανάγνωση» αποτελεί απάντηση στα ζητούμενα του καιρού μας. Μια τελετή που υπερβείναι το καλλιτεχνικό ζητούμενο για να αντιπαρατεθεί στην άνοδο της Ακροδεξιάς και την έξαρση του συντηρητισμού όχι μόνο στη Γαλλία αλλά σε ολόκληρο τον κόσμο. Ήταν σαν να έβγαλε ο Ζολι τη γλώσσα στην τοξική ιδεολογία της Λεπέν, αποθεώνοντας τη διαφορετικότητα και τη συμπεριληπτικότητα. Το εύκολο θα ήταν να ανακυκλώσει τα γνωστά στερεότυπα – τη γαλλική φιλέτσα και κομψότητα, το αρχιτεκτονικό μεγαλείο, την ομορφιά σε όλες τις εκφάνσεις της. Το δύσκολο ήταν να παντρέψει την όπερα με το χέβι μέταλ, να παρουσιάσει τη Μαρία Αντουανέτα με κομμένο κεφάλι και τη μεταλλική φιογούρα της Ζαν Ντ' Αρκ καθάλα σε ένα αλόγο πάνω στα νερά του Σκουάνα, να αλιεύσει εικαστικά διαμάντια και να τα φωτίσει διαφορετικά, να δώσει φωνή στην ειρήνη με το φλεγόμενο «Imagine», να συμπεριλάβει την queer κοινότητα και να βάλει στο κάδρο τους μετανάστες. «Ήθελα να αποτυπώσω τη Γαλλία σε όλη της την ποικιλομορφία» δήλωσε ο Τομά Ζολι, όταν άρχισε να δέχεται πυρά από παντού. Από το ίδιο βράδυ κιόλας είχε ξεσπάσει το μεγάλο κύμα οργής από τους οπαδούς του «Πατρίς – Θρησκεία – Οικογένεια» για τη βεβήλωση του Μυστικού Δείπνου κι ως προσπάθησαν μάταια να εξηγήσουν κάποιες ψυχραιμές φωνές ότι δεν παρακολουθήσαμε μια παρωδή του πίνακα του Ντα Βίντσι αλλά μια διονυσιακή γιορτή («Η γιορτή των θεών», Jan Harmensz van Blijert). Η πιο σοφή ήταν η δήλωση του «Μπλε Διότυσου» («Δεν θα ήταν διασκεδαστικό, αν δεν υπήρχαν αντιπαραθέσεις. Δεν θα ήταν βαρετό, αν όλοι συμφωνούσαν σε αυτόν τον πλανήτη») αλλά ποιος τον ακούει. Με αυτό το σκεπτικό, καλοδεχούμενη είναι η κριτική από προσωπικότητες όπως ο ακαδημαϊκός Αλέν Φινκιελκρό ο οποίος χαρακτήρισε την τελετή «γκροτέσκο θέαμα» δηλώνοντας στη Figaro: «Η γαλλική διάνοια έλαμψε διά τις απουσίες της».

Ένα από τα ζητούμενα άλλωστε του Ζολι ήταν να προκαλέσει μια πολιτική συζήτηση για όλα όσα συμβαίνουν εκεί έξω και μας αφορούν. Η ζωή δεν είναι καρτ ποστάλ για να την αναπαριστούμε με ελαφρότητες. Η ζωή έτσι κι αλλιώς είναι πολύ πιο σύνθετη από τα στερεοτυπικά ενσταντανέ με τις μαρινιέρες, τα μεπρέ και τα ακορντεόν στα στενά της Μονμάρτς. Δεν πάει ούτε μήνας που οι Γάλλοι ένιωσαν την καυτή ανάσα των Λεπενιστών στον σβέρκο τους. Επέδειξαν καλά πολιτικά αντανακλαστικά και αντέδρασαν, όμως οι τοξικές πηγές είναι ακόμα εκεί και αναβλύζουν μίσος. Κι όχι μόνο στη Γαλλία, αλλά και στην Ιταλία της Μελόνι και στην Ουγγαρία του Όρμπαν και στην Αμερική του Τραμπ.

Η δεξιά συντήρηση άλλο που δεν ήθελε για να θυμηθεί τη woke culture και τα αναθέματα στους «δικαιωματιστές». Είναι κι αυτό εξάλλο μέρος του παιχνιδιού που παίζεται στην αρένα των social media. Οι Ολυμπιακοί Αγώνες του Παρισιού αποδείχτηκαν μια καλή ευκαιρία για να σταλεί ένα κληρο μήνυμα στον νέο ολοκληρωτισμό που απειλεί να μας πνίξει με την μπόχα του. Ο Τομά Ζολι το είπε πολύ απλά, αλλά βαθιά πολιτικά: «Στη Γαλλία έχουμε το δικαίωμα να αγαπάμε ο ένας τον άλλον όπως θέλουμε, με όποιο θέλουμε, στη Γαλλία έχουμε το δικαίωμα να πιστεύουμε και να μην πιστεύουμε. [...] Εργαστήκαμε δύο χρόνια για να πούμε πως είμαστε όλοι διαφορετικοί, αλλά είμαστε όλοι μαζί, ένα τεράστιο «εμείς»». Και όποιος κατάλαβε, κατάλαβε.

stavros.christodoulou@gmail.com

Το ελλιπές «προσκοπικό καθήκον» ενός προέδρου

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης δηλώνει «έσο έτοιμος» να εμπλακεί σε διαπραγματεύσεις για λύση του Κυπριακού. Όπου φτάσει κι όπου σταθεί, ο πρόεδρος μας προβάλλει τη δική του ετοιμότητα για επανέναρξη διαπραγματεύσεων «από εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντανά». Και καλεί την τουρκική πλευρά σε συνομιλίες, υπό τον ΟΗΕ, εκθέτοντας την άρνησή της να προσέλθει στο τραπέζι του διαλόγου. Εκ του ασφαλούς, βεβαίως, διότι μέχρι τώρα η Άγκυρα, υιοθετεί πολιτικά πρόταξες, αξιώνοντας εκ προοιμίου, εξασφάλιση «κυριαρχικής ισότητας» του παράνομου μορφώματος των κατεχομένων, ως προϋπόθεση για να συμμετάσχει σε νέα προσπάθεια λύσης του Κυπριακού. Τι θα γίνει όμως εάν η τουρκική πλευρά εμπλακεί τελικά σε μια νέα διαδικασία διαπραγματεύσεων, όπως έκανε το 2004; Και κυρίως ποια θα είναι η «βάση» αυτών των επιδιωκόμενων συζητήσεων;

Η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα εκτιμάται ότι θα είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς από αυτή τη «βάση» των επιδιωκόμενων συνομιλιών θα εξαρτηθεί και κατά πόσον η τουρκική πλευρά θα εμπλακεί σε ένα νέο διάλογο. Με πιο απλά λόγια, εάν η «βάση» των επιδιωκόμενων συνομιλιών έχει διαβρωθεί σε τέτοιο βαθμό, ώστε να αποκλίνει από τα ψηφίσματα του Σ.Α. ΟΗΕ και να χωράει το τουρκικό αφήγημα περί «κυριαρχικής ισότητας», τότε δεν θα ήταν έκπληξη η συμμετοχή Άγκυρας-ψευδοκράτους σε μια νέα διαδικασία λύσης του Κυπριακού. Υπήρξε όμως διάβρωση του λεγόμενου συμφωνημένου πλαισίου λύσης διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδία, μετά το Κραν Μοντανά, στο οποίο παραπέμπει ο πρόεδρος μας; As δούμε τι μεσολάβησε από τότε μέχρι σήμερα:

• Η τουρκική πλευρά κατέθεσε υπόμνημα, προς τον γ.γ. ΟΗΕ για λύση στη βάση «κυριαρχικής ισότητας».

• Ο γ.γ. ΟΗΕ παρέλαβε το υπόμνημα και δεν το επέστρεψε ως απαράδεκτο, γεγονός που προσέδωσε στο τουρκικό αίτημα επίσημη υπόσταση.

• Ο ίδιος ο Αντόνιο Γκουτέρες παρου-

σιάστηκε έτοιμος μάλιστα να «τετραγωνίσει τον κύκλο», μεταξύ του αμφιλεγόμενου πλέον «συμφωνημένου πλαισίου» διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας και του τουρκικού υπομνήματος για λύση δύο κρατών.

• Επίσης, τα Ηνωμένα Έθνη για πρώτη φορά, εκχώρησαν καθ' υπέρβαση εξουσίας, τμήμα της νεκρής ζωής στις αρχές του κατοχικού ψευδοκράτους (γήπεδο Τσετιν Καγια), παρά τα διαβήματα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

• Επιπλέον, ο εκπρόσωπος του Αντόνιο Γκουτέρες στην Κύπρο, συζήτησε με την τουρκική πλευρά μια «πρακτική διευθέτηση» μεταξύ ΟΥΝΦΙΚΥΠΙ και ψευδοκράτους, το οποίο απαιτεί χωριστή συμφωνία στρατιωτικού καθεστώτος (SOFA), σαν να είναι κυρίαρχο κράτος.

• Ο ειδικός απεσταλμένος του γ.γ. ΟΗΕ στην Κύπρο επικέρπησε ακόμη να ανακινήσει το «απευθείας εμπόριο», δηλαδή την πρόταση Κανονισμού της Κομισιόν για ταίρια-νοποίηση της κατεχομένης Κύπρου.

• Η αναβίωση έγκρισης του απευθείας εμπόριου επαναφέρεται ταυτόχρονα και ως

βασική απαίτηση της Άγκυρας και του Ερνίν Τατάρ, ενώ όπως δημοσιεύσαμε η Μαρία Άνγκελα Ολγκίν Κουεγιάρ συζήτησε τις εν λόγω τουρκικές θέσεις με τον πρόεδρο Χριστοδουλίδη. Πριν αποχωρήσει από την Κύπρο, σε συνέντευξή της στην «Κ», είχε υποδείξει ότι «η κυβέρνηση Χριστοδουλίδη έχει μια πολύ καθαρή εικόνα και ξέρει τι θα μπορούσε να ξεκλειδώσει την διαδικασία».

• Ενώ συζητείται μια νέα ενδεχόμενη προσπάθεια Γκουτέρες προς την κατεύθυνση επανέναρξης διαπραγματεύσεων, η Άγκυρα κατέστησε και τυπικά «εθνική πολιτική» τη «διεθνή αναγνώριση της ΤΔΒΚ» με απόφαση της Μεγάλης Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης.

• Σε όλα αυτά, θα ήταν ορθό να συνηγορήσουμε ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης αποφάσισε τον τερματισμό επιτήρησης της υπόθεσης Τίτινας Λοϊζίδου, με ό,τι αυτό συνεπάγεται στο προσφυγικό/περιουσιακό.

• Όπως και ότι η Ε.Ε., στην οποία είχε επενδύσει ο πρόεδρος Χριστοδουλίδης, όχι μόνο δεν ανέλαβε ενεργότερο ρόλο στο Κυπριακό, αλλά ούτε καν διόρισε «ισχυρή πο-

λιτική προσοπτικότητα με απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου», όπως διαφήμιζε η Λευκωσία ότι θα έπαιρτε.

Υπό το φως όλων αυτών, μήπως θα ήταν φρόνιμο η ελληνοκυπριακή πλευρά να «ανακρούσει πρύμνα»; Έχω την εντύπωση ότι το πλέον σημαντικό εδώ που βρίσκεται δεν είναι η άτακτη υποχώρηση του προέδρου Χριστοδουλίδη που για ενάμιση χρόνο ζητάει συνομιλίες. Αλλά, η ελικρινής παράθεση δεδομένων, προκειμένου ο κόσμος να είναι σε θέση να αποκρυσταλλώσει άποψη για τις προδιαγραφόμενες εξελίξεις. Το αφήγημα Χριστοδουλίδη περί ετοιμότητας για λύση του Κυπριακού, μπορεί να παραπέμπει στη λογική του παγκόσμιου μότο των Προσκόπων «έσο έτοιμος», αλλά από μόνο του είναι «ξεκαρφωτο». Άλλωστε, όπως είναι γνωστό, το «προσκοπικό καθήκον» εκτείνεται και στην ελικρινεία και στην ανάληψη ευθύνης, στοιχεία τα οποία έλλειπουν από το κάδρο των ενεργειών της ελεγχόμενης του προέδρου της Δημοκρατίας.

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Το κυνήγι του αυθεντικού και ο κόλπος με τις σφίγγες

Του ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ

Στην εποχή του Instagram, όσοι αναζητούν την αυθεντική γοητεία του ελληνικού καλοκαιριού νιώθουν λίγο σαν μαθητές στο «κρυφό σχολειό». Θέλουν να κρατήσουν τα μυστικά τους καλά φυλαγμένα. «Καλά, παιδιά, πήγαμε στο ...», τι απίθανο νησί, είναι σαν να πηγαίνεις πίσω στην Ελλάδα του '80», λέει κάποιος στην παρέα και προσθέτει αμέσως: «Μην τυχόν και το πείτε σε κανέναν άλλον, γιατί πάει το μέρος...». Άλλος φίλος γίνεται έξαλλος κάθε

Οι αθεράπευτα ρομαντικοί θα συνεχίσουμε να πηγαίνουμε με αγωνία στα μέρη που αγαπήσαμε για να διαπιστώσουμε αν είναι «ακόμη εκεί» και να αναζητούμε νέες «καβάζες».

φωρά που διαβάζει μια ακόμη λίστα με τα «δέκα πιο αυθεντικά ταβερνάκια». «Μα γιατί, βρε παιδιά, το κάνατε αυτό;» ρωτάει με απελπισία.

Το κυνήγι του αυθεντικού συνεχίζεται, αλλά γίνεται όλο και πιο δύσκολο. Ενθουσιαζόμαστε όταν βρίσκουμε καλό, παραδοσιακό ελληνικό φαγητό. Χωρίς βινεγκρέτ και λάιμ. Όλοι μας έχουμε τις «καβάζες» μας, παραλίες, εκκλησάκια, χύμα ταβερνάκια, ψαροχώρια που μας ταξιδεύουν και κρατάνε άκοπο το νήμα της βιωματικής μας σχέσης με μια πιο αυθεντική Ελλάδα. Για μένα είναι ο ήχος των ανθρώ-

πων που έχουν καθίσει γύρω από ένα μεγάλο τραπέζι σε κάποιο πανηγύρι του Σταυρού ή του Προφήτη Ηλία και κάθε τόσο χτυπάνε ρυθμικά τα κουτάλια τους, ενώ ο πανηγυρτζής γεμίζει τα πιάτα και τα ποτήρια. Ή η εικόνα του απόλυτα ήρεμου ανθρώπου που βάζει μπρος την παλιά πετρελαιομηχανή της φροντισμένης μικρής ψαρόβαρκας κάθε ηλιοβασίλεμα για να πάει για ψάρεμα.

Το μυαλό μας λέει πως η χώρα πρέπει να πάει μπροστά, ότι το ταβερνάκι πρέπει να επιβιώσει, το παθένο νησί να μπει σε τροχιά ανάπτυξης. Η καρδιά μας λέει ότι κάνουμε ένα κομμάτι από την «ψυχική μας», αλλά και ένα μεγάλο συγκριτικό πλεονέκτημα. Μπορούμε, όμως, και πρέπει να πετύχουμε τη σωστή συνταγή. Όταν βρίσκεται η ισορροπία, πετυχαίνουμε αυτό που σαγηνεύει κάθε ξένο επισκέπτη, τη «μαγεία» της πατρίδας μας. Όταν, π.χ., ο εγγονός συνεχίζει να κάνει ό,τι έκανε ο παππούς, το ίδιο αυθεντικά αλλά με μεγαλύτερο επαγγελματισμό. Και αρνείται να πουλήσει, όχι μόνο από περηφάνια, αλλά γιατί βρίσκει τον τρόπο να βγάλει χρήματα συνεχίζοντας στο ίδιο μονοπάτι.

Όσο για τους αθεράπευτα ρομαντικούς, θα συνεχίσουμε να πηγαίνουμε με αγωνία στα μέρη που αγαπήσαμε για να διαπιστώσουμε αν είναι «ακόμη εκεί» και να αναζητούμε νέες «καβάζες». Εν τα μεταξύ, στον αγώνα δρόμου με την κατάρτα των «Ταλιμπάν» του Instagram θα έχουμε ενίοτε και μικρές νίκες. Όπως τον κύριο που έψαχνε με μανία να βρει τον κόλπο που είχε δει, γιατί κάποιος influencer τον ανέβασε. Για να ανακαλύψει με τρόπο ότι ήταν γεμάτος επιθετικές σφίγγες...

Κινδυνεύουν οι δυτικές δημοκρατίες;

Του ΤΑΚΗ ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

Αν ξέρω αν ο φόνος του Ισμαήλ Χανίγια, πολιτικού αρχηγού της Χαμάς, μπορεί να χαρακτηριστεί δολοφονία. Σύμφωνα με το λεξιλόγιο της τρομοκρατίας μπορείς να μιλήσεις για εκτέλεση. Πάντως και δολοφονία αν τον χαρακτηρίσεις σίγουρα δεν είναι «άνανδρ», όπως την αποκάλεσε ο Μαχμούτ Αμπάς. «Ανανδρ» είναι η τρομοκρατική επίθεση της 7ης Οκτωβρίου με θύματα αμάχους, βιασμούς γυναικών και παιδιών και με την ανθρώπινη λεία της. Εδώ μιλάμε για μια καθαρά στρατιωτική επιχείρηση, η οποία είχε ως στόχο έναν αξιωματούχο του εκθρόνου. Ενα κτύπημα εντυπωσιακής ακρίβειας που πέρασε από το παράθυρο και εξαέρωσε τον Χανίγια και τον σωματοφύλακά του στο δωμάτιο όπου κοιμούνταν. Χωρίς παράπλευρες απώλειες και χωρίς μεγάλες υλικές ζημιές, πέρα από το παράθυρο. Μια επίδειξη ισχύος του Ισραήλ στην επικράτεια του Ιράν, του προστάτη και τροφοδότη της Χαμάς σε έμφυχο δυναμικό και όπλα. Ο Χανίγια φιλοξενούνταν σ' ένα κτίριο των Φρουρών της Επανάστασης, κάτι που δημιουργεί υποψίες ότι η επιχείρηση είχε συνεργούς Ιρανούς. Κανείς μούλας δεν

μπορεί να αισθάνεται ασφαλής κατόπιν τούτου. Ακόμη κι αν δεν χρησιμοποιεί τα σαράβαλα ελικόπτερα όπως αυτό που σκότωσε τον πρωθυπουργό του πριν από μερικούς μήνες. Και ό' αυτά σε ένα καθεστώς που προσπαθεί να περιόψει την αυτοπεποίθησή του. Με 40% πληθωρισμό, και τον μισό πληθυσμό κάτω από τα όρια της φτώχειας αποκαλύπτει τώρα τις αδυναμίες του στην ασφάλεια και την άμυνα. Έχει βέβαια τις θυγατρικές του, τη Χεζμπολάχ στον Λίβανο, τη Χαμάς στη Γάζα, τους Χούθι στην Υεμένη.

Έχει και τα διεθνή στηρίγματα. Είναι η διεθνής του Ολοκληρωτισμού, η Κίνα, η Κορέα και ο Μέγας Ερντογάν, ο οποίος κήρυξε εθνικό πένθος για τον θάνατο του πολιτικού αρχηγού της Χαμάς. Είναι ο «Μεγάλος Νότος» του μεταμοντέρνου προλεταριάτου που γοητεύει τα υπολείμματα της αντιδημοκρατικής αριστεράς στον δυτικό κόσμο. Και οδηγεί στον νέο αντισημιτισμό που επιπράζει τη στάση των δημοκρατικών κυβερνήσεων του δυτικού κόσμου. Διάβασα πως ο θανάτος εκπροσωπούσε τη μετριοπάλη πτέρυγα της Χαμάς. Πρώτον, αναρωτιέμαι τι σημαίνει αυτό για μια οργάνωση που έχει

ιδρυθεί με σύνθημα «από τη θάλασσα ως τον ποταμό», κοινώς με στόχο τον αφανισμό του Ισραήλ από τον χάρτη. Και δεύτερον, αναρωτιέμαι πώς επηρέασε η μετριοπάθεια του τη δράση της Χαμάς. Ίσως να έπρεπε να βιάσουν λιγότερες γυναίκες, ή να αρπάξουν λιγότερους ομήρους.

Αφήνω την υπόθεση για γενίκευση του πολέμου στη Μέση Ανατολή στους ειδικούς της γεωστρατηγικής. Δόξα τω Θεώ διαθέτουμε μπόλικους και η κατάσταση τους δίνει πολλές επιλογές για να μπρέσουν να πέσουν έξω στις προβλέψεις τους. Αυτό που μπορώ να πω είναι ότι μια αποτυχία του Ισραήλ στον πόλεμο κατά της Χαμάς θα σήμαινε ήττα της Δύσης και των δημοκρατιών της. Όσα λάθη κι αν έχει κάνει ο Νετανιάου του Ισραήλ παραμένει το προκεχωρημένο φυλάκιο του δυτικού πολιτισμού στο ολοκληρωτικό περιβάλλον του «Μεγάλου Νότου». Απ' αυτήν την άποψη η στρατηγική σημασία μαζί του είναι η μόνη δυνατή επιλογή για την Ελλάδα, αλλά και για την Ευρώπη.

Αν μάλιστα συνυπολογίσουμε και την πιθανή ήττα της Ουκρανίας, τότε η απειλή για τις δυτικές δημοκρατίες αρχίζει και μοιάζει

πραγματική. Είναι η μεγάλη ψευδαίσθηση της ευρωπαϊκής συγκρότησης. Αφησε πίσω της τα ερείπια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου πίστεψε ότι η δημοκρατία της έχει ξεμπερδέψει μια και καλά με τους ολοκληρωτισμούς. Ξέχασε πόσο εύθραυστο πολίτευμα είναι η δημοκρατία. Μια σύντημη ματιά στην Ιστορία της Δύσης θα την βοηθούσε να αντιληφθεί ότι σε τόσους αιώνες Ιστορίας η δημοκρατία είναι η εξαίρεση. Όμως η πολιτισμική της αλαζονεία την ώθησε να γυρίσει την πλάτη της στη δική της Ιστορία. Με αποτέλεσμα σήμερα να θεωρούμε τη δημοκρατία μας δεδομένη και να μη μας ανησυχεί ούτε η επεκτατική πολιτική των ολοκληρωτισμών, ούτε η μεταφορά πληθυσμών, όπως οι μουσουλμανικοί που θεωρούν τη δημοκρατία καθεστώς των απίστων.

Κινδυνεύουν οι δυτικές δημοκρατίες; Κινδυνεύουν από την επίθεση των ολοκληρωτισμών. Κινδυνεύουν όμως και από την κόπωση της δυτικής κοινωνίας, η οποία τις αντιμετωπίζει ως ένα πολιτικό σύστημα φθαρμένο, διεφθαρμένο και πάντως ανίκανο να υπερασπιστεί τον εαυτό του.

Ολυμπιακοί Αγώνες 2024

Του ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΔΑΝΙΔΗ

Η τελετή ενάρξεως των Ολυμπιακών Αγώνων στο Παρίσι ήταν μία προσπάθεια αποδόσεως διά της τηλεόρασης —σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη— του γαλλικού ιδεολογήματος της νέας εποχής, όπως τον αντιλαμβάνεται και επιμόνος προωθεί ο πρόεδρος της μεγάλης αυτής χώρας κ. Εμανουέλ Μακρόν.

Σκανδάλισε πολλούς το γεγονός ότι τα εγκαίνια των Ολυμπιακών Αγώνων 2024 δεν ετελέσθησαν σε στάδιο, όπως συμβαίνει πάντα,

Η τάση της woke κουλτούρας που εμφανίστηκε στα αμερικανικά πανεπιστήμια, πλέον επιβεβαιώνεται δυναμικά σε όλη την Ευρώπη. Ο κ. Μακρόν είναι ο μέγας Ευρωπαίος διεγέρτης της τάσεως αυτής.

αλλά στον Σκουάνα. Αλλά από τη στιγμή που η κελτική φυλή των Rarisii εγκαταστάθηκε στις όχθες του ποταμού αυτού περί τα μέσα του 3ου αι. π.Χ., η ιστορία αυτής της χώρας έχει αποτυπωθεί στις όχθες του ποταμού.

Βέβαια το θέμα των επισήμων που υπό καταρακτώδη βροχή τυλιγμένοι με διαφανή πλαστικά αδιάβροχα παρακολουθούσαν την έναρξη των αγώνων, ήταν αξιοθρήνητα κομμάκι. Αλλά και στην αρχαία Ολυμπία, όπου ασκείσαι οι θεατές παρακολουθούσαν τους αγώνες οι συνθήκες δεν ήταν ασφαλώς ιδανικές. Ο ελληνομαθηστικός Ρωμαίος Αιλιανός αρχές του 3ου αι. μ.Χ. έγραψε για έναν Χίο που οργισμένος απειλούσε τον δούλο του. «Δεν θα σε βάλω να γυρίζεις τη μυλόπετρα, αλλά στην Ολυμπία θα σε πάω, γιατί εκεί η τιμωρία είναι πολύ πικρότερη για όποιον παρακολουθεί

τους αγώνες καθώς τον τσουρουφλίζουν οι ακτίνες του ήλιου». Από την άποψη αυτή η ταλαιπωρία των επισήμων στο Παρίσι ήταν πολύ ηπιότερη. Κάποιοι κακεντρέχεις έσπευσαν να χαρακτηρίσουν την όλη εκδήλωση ως «πανηγύρι μακροκινής ματαιοδοξίας». Αλλά αυτοί είναι οι Γάλλοι. Σε αυτή τη χώρα η λέξη gloire έχει ένα μυστικιστικό περιεχόμενο, που υπαγορεύει διαχρονικά τη συμπεριφορά των ηγετών της. Εξ ου και ο βοναπαρτισμός του κ. Μακρόν, είτε όταν ενεργεί πολιτικά είτε όταν η χώρα του οργανώνει τους Ολυμπιακούς Αγώνες.

Στην αρχαία Ολυμπία η τελετή άρχιζε με τη θυσία εκατόμβης στον Δία. Το δρώμενο κατά την τελετή ενάρξεως των αγώνων με τις Drag Queens, αντιμετώπιση από εκκλησιαστικούς ηγέτες ως υβριστική αναπαράσταση του Μυστικού Δείπνου του Λεονάρντο ντα Βίντσι, με έναν ευτραφή Διόνυσο να ακιχτεί εμπρός στην Τράπεζα.

Εις μάτην όμως οι καταγγελίες εναντίον της woke κουλτούρας —του απεριόριστου δικαιώματος εκφράσεως, με λίγα λόγια. Μια τάση που εμφανίστηκε στα αμερικανικά πανεπιστήμια και πλέον επιβεβαιώνεται δυναμικά σε όλη την Ευρώπη. Ο κ. Μακρόν είναι ο μέγας Ευρωπαίος διεγέρτης της τάσεως αυτής. Ενδιαφέρον είναι επίσης ότι ενώ όπως κατέδειξαν οι τελευταίες εκλογές η Ευρώπη και ειδικότερα η Γαλλία κινείται πολιτικά προς τα Δεξιά, λόγω και του μεταναστευτικού, προεβλήθη ιδιαίτερα η ομάδα διαγωνιζομένων «προσφύγων» αθλητών.

Όπως τυχαίως, τέλος, ο μόνος πολιτικός που με ολοσέλιδο άρθρο του κάλεσε τον Μακρόν να αγνοήσει τους πάσης προελεύσεως διαρκώς μελαγχολούντες, προβλέπωντας επίσης ότι οι Ολυμπιακοί των Παρισίων «θα είναι ένας θρίαμβος», ήταν ο πρόην πρωθυπουργός της Βρετανίας Μπόρις Τζόνσον. Ίσως γιατί, όπως έγραψε ο ίδιος, αγαπάει το Παρίσι ή πάλι ίσως γιατί η γιαγιά του ήταν Γαλλίδα.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΑΝΑΠΕΤΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

Η αλήθεια ως μαγική εικόνα

Της ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗ

Το 65% των Ελλήνων, λέει, θεωρεί ότι η χώρα προχωρεί στη λάθος κατεύθυνση. Αυτό το εύρημα μιας πρόσφατης δημοσκοπήσεως μου θύμισε ένα βιβλίο που κυκλοφόρησε εδώ και καιρό σαρανταριά χρόνια και έκανε πάταγο στην Αμερική. Ο τίτλος του ήταν «The good news is the bad news, is wrong!». Δηλαδή, ότι η δημοσιογραφική αρχή πως μόνον τα κακά νέα (καταστροφές, φόνος, αποτυχίες κ.λπ.) είναι νέα καλά, πουλάνε δηλαδή, είναι λάθος.

Το λάθος συνίστατο, όπως ανέπτυσε το βιβλίο, στο ότι δημιουργείται μια πλαστική και λανθασμένη εικόνα της πραγματικότητας. Ήταν η εποχή του Ρέιγκαν, δυναμική και ανθούσα, αλλά έπρεπε να χρησιμοποιήσεις το μυαλό σου για να τη δεις. Στις ειδήσεις διάβαζες και άκουγες και έβλεπες κυρίως καταστροφές, φόνους, αποτυχίες, και τα πάντα σε τόνο μινόρε — τις γκρίνιας και της θλίψης. Την αλήθεια έπρεπε να την ανακαλύψεις ως μαγική εικόνα.

Στην Ελλάδα δεν έχουμε ανακαλύψει καιμιά καινούργια αρχή της δημοσιογραφίας. Η καταγγελία και ο σκελετομανής πάνε σύννεφο. Εντούτοις συμβαίνουν και άλλα, τα οποία ίσως είναι σημεία αλλαγής των καιρών. Σταχυολογώ μερικά: Πριν από λίγους μήνες, ο πρώην τανς επαρχιακός πανεπιστημίου, άνθρωπος εξαιρετικά δραστήριος, ξεκίνησε ένα χάρμα και πήρε σβάρνα ένα ένα τα δωμάτια της φοιτη-

τικής εστίας. «Τοκ τοκ! Καλημέρα σας, λυπάμαι που σας ξυπνώ. Είσείς μένετε εδώ; Χμ, μάλιστα! Και μπορώ να δω τη φοιτητική σας ταυτότητα; Α! Δεν έχετε; Ξέρετε, αυτά τα δωμάτια προορίζονται αποκλειστικά για φοιτητές... και επομένως... Πώς; Νοίκια; Πληρώνετε νοίκι; Λυπάμαι, αλλά πρέπει να φύγετε... Ναι, τώρα αμέσως. Μάλιστα, τώρα! Περιμένω εδώ μέχρι να μαζέψετε τα πράγματά σας». Έτσι, πόρτα πόρτα και μέχρι το βράδυ στη φοιτητική εστία καταλύθηκε ένα κατεστημένο δεκαετιών, με περιοχές εξουσίας κομμάτων, με προσοδοφόρες κρήσεις δωμάτων, με αποθηκευτικές χώρους για τα στυλιάρια, τις βενζίνες και όλα τα άλλα κρειώδη κάθε δυναμικής εξόρμησης εναντίον του κράτους και της αστυνομίας. Σήμερα, σε εκείνη τη φοιτητική εστία, επιδιορθωμένη, φρεσκοβαμμένη και καθαρισμένη, κατοικούν μόνο φοιτητές. Πραγματικοί. Κι αυτά όλα έγιναν χωρίς να πέσει ξύλο, χωρίς να ανοιχθούν κεφάλια αστυνομικών και χωρίς να γεμίσουν εικόνες bias οι τοπικές εφημερίδες.

Αντιθέτως, μεγάλη δημοσιότητα έχει δοθεί σε πρόσφατο επεισόδιο στην Αθήνα: Όταν δεν ανανεώθηκε η σύμβαση του υπαλλήλου εκείνου που κατέβαζε προ μινών τον σέρβερ στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο, προκειμένου να μη γίνουν διαδίκτυα ό,τι εξετάσεις, τρεις-τέσσερις σύλλογοι εργαζομένων κινητοποιήθηκαν διαμαρτυρόμενοι έντονα. Με λογίων λο-

γιών εκδηλώσεις, κατήγγειλαν ότι η απόλυση αυτή «καταγράφεται στις πιο μαύρες σελίδες της ιστορίας του ΕΚΠΑ, καθώς δεν υπάρχει ιστορικό προηγούμενο τα μεταπολιτευτικά χρόνια στο Δημόσιο απόλυσης εργαζομένου - εκλεγμένου στη διοίκηση σωματίου και ομοσπονδίας για τη συνδικαλιστική του δράση». Η καταγγελία είναι συγκλονιστική: Η πιο μαύρη σελίδα της ιστορίας του Καποδιστριακού είναι, λέει, η απόλυση συνδικαλιστή! Και όμως, για την ώρα δεν έμαθα να προσελήφθη εκ νέου ο αυθέντης του σέρβερ.

Πάταγο θα έπρεπε να είχε κάμει και η εκλογή των «ΑΝΕΦ». Μια ομαδούλα φοιτητών της Νομικής Αθηνών βαρέθηκε να χειραγωγείται διαρκώς και σε όλα από τις πολιτικές οργανώσεις, σήκωσε παντίερα εναντίον της αρχής «καθαροί τοίχοι, βρώμικα μυαλά», διεκδίκησαν ένα χώρο ταχτικό, ήσυχο και ωραίο για να ζήσουν τα φοιτητικά τους χρόνια και έβαλαν υποψηφιότητα με το σύνθημα «Ανευ». Δηλαδή άνευ πολιτικής. Οι παλαιοί οι εδραιωμένοι φοιτητο-συνδικαλιστές τους χλεύασαν. Εκείνοι όμως τις κέρδισαν τις εκλογές! Σαράντα χρόνια τώρα τέτοιο πράγμα δεν είχε συμβεί!

Ούτε σαράντα χρόνια τώρα είχε ξανακουστεί απόλυση δημοτικού υπαλλήλου επειδή επί χρόνια δεν είχε πατήσει ποτέ στον χώρο της εργασίας του. Προσφάτως παρακολουθήσαμε ταινία με αυτό ακρι-

βώς το θέμα, έναν δημοσιο υπάλληλο που χάρις στην σκιά του υπηρεσιακά καταφέρνει να ζει μια διπλή ζωή. Γελάσαμε και σκεφθήκαμε, και συγκινηθήκαμε λιγάκι από την ταινία αυτή! Αλλά απόλυση; Στην πραγματικότητα; Όχι, απόλυση δεν είχαμε ακούσει ως τώρα!

Και συγχρόνως βλέπουμε απολύσεις και στους δικαστικούς! Ξαφνικά οι κεφαλές του Αρείου Πάγου κάθονται και εξετάζουν τους φακέλους των δικαστών. Δεν μπορεί, λέει, να κρατάς μια υπόθεση στον φάκελό σου πέντε, έξι, οκτώ χρόνια. Αν δεν είσαι ικανός να βγάλεις τη δουλειά πέρα, τότε δεν κάνεις γι' αυτή τη δουλειά. Παραπομπή λοιπόν στην ολομέλεια με το ερώτημα της απολύσεως. Από τον Σεπτέμβριο του 2021 ως σήμερα, 32 εισαγγελείς και δικαστές έχουν απολυθεί, και Κύριος οίδε πόσοι θα ακολουθήσουν.

Η δική μου, λοιπόν, αίσθηση είναι πως κάτι γίνεται στη χώρα μας — τα παραδείγματα είναι από δύο κρίσιμους χώρους, της Ανώτατης Παιδείας και της Δικαιοσύνης. Κάτι πάρα πολύ σημαντικό, γιατί είναι πρωτοβουλίες ατόμων που ξεκινάν να συγκροστούν με μια πραγματικότητα εδραιωμένη από δεκαετίες. Και —μερικές φορές τουλάχιστον— διαπιστώνουν πως έχει πια σαπίσει. Και επομένως, μπορούν χωρίς πολλά-πολλά να ανοιχτούν νέο σωστό δρόμο.

Η κ. Αθηνά Κακούρη είναι συγγραφέας.

Δέκα μήνες μετά

Του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ

Η Μέση Ανατολή δέκα μήνες μετά την επίθεση της Χαμάς στο Ισραήλ στις 7 Οκτωβρίου του 2023 περνάει, αυτή την στιγμή, την πιο κρίσιμη καμπή της. Η τελευταία κλιμάκωση στον άξονα Ισραήλ-Ιράν-Χεζμπολάχ του Λιβάνου, η εξουδετέρωση νωρίτερα του Ισμαήλ Χανίγιε και σημειώντων στελεχών της σιιτικής οργάνωσης του Λιβάνου και το αδιέξοδο στη Λωρίδα της Γάζας, με ένα ανυπολόγιστο αποτύπωμα ανθρωπιστικής τραγωδίας (χιλιάδες νεκροί άμαχοι, επισιτιστική κρίση, κατεστραμμένα κτίρια) και ένα συνεχές αδιέξοδο στο ζήτημα της εκκελίρας/τύχης των ομήρων της Χαμάς, απειλούν ολόκληρη την περιοχή με ένα γενικευμένο, περιφερειακό, πόλεμο. Σε αυτή την κατάσταση πραγμάτων που έχει ουσιαστικά θάψει κάθε ειρηνευτική προσπάθεια στο Παλαιστινιακό έχοντας γυρίσει την περιοχή πολλές δεκαετίες πίσω αναδεικνύονται όχι μόνο οι επιμέρους αστοχίες της διεθνούς κοινότητας και η αδυναμία της αμερικανικής εξωτερικής πολιτικής να συγκρατήσει—στην προκειμένη—τον Νετανιάχου και τους ακροδεξιούς εταίρους του αλλά και οι εμμενές αναθεωρητικών δυνάμεων, όπως το Ιράν καθώς και σημαντικών μη κρατικών δρώντων όπως η Χαμάς που προκάλεσε όλο αυτό το χάος ή η Χεζμπολάχ που για δεκαετίες ορίζει την πολιτική μοίρα του Λιβάνου. Έχουν επίσης αναδειχθεί και ζητήματα όπως η ακραία παραπληροφόρηση, η ιδεοληπτική προσέγγιση στην ανάλυση, πρόσληψη και δημοσιογραφική κάλυψη των εξελίξεων και φυσικά ένας—ένθεν κακειθεν—ανθεκτικός αντισημιτισμός αλλοτινών, σκοτεινών εποχών, που σε συνδυασμό με την συχνή απαθροποίηση των Παλαιστινίων δημιουργεί ένα εκρηκτικό μίγμα πόλωσης που μέσω των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης γιγαντώνεται. Το πώς θα εξελιχθούν τα πράγματα στην περιοχή τους επόμενους μήνες—εν μέσω αμερικανικών εκλογών και του συνεχιζόμενου πολέμου στην Ουκρανία—δεν προμηνύει αισιόδοξα σενάρια. Η περιοχή διανύει, σχεδόν αβίαστα, μια περίοδο όπου δυστυχώς έχουμε να διαλέξουμε μεταξύ κακών και λιγότερο κακών σεναρίων σε ένα υποσύστημα όπως αυτό της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής που παραμένουν, διαχρονικά, ρευστά και συνεχώς μεταβαλλόμενα. Παράλληλα ένας πόλεμος Ισραήλ-Χεζμπολάχ ή μια αναμέτρηση διά αντιπροσώπων Ιράν-Ισραήλ έχει και άμεσες επιπτώσεις, ιδίως για εμάς στην Κύπρο που έχουμε να κάνουμε με τις πτυχές της ανθρωπιστικής κρίσης, δυνωτικά σενάρια που θα επηρέαζαν την εθνική ασφάλεια και τη διάσταση του προσφυγικού-μεταναστευτικού—ιδίως αν ο Λίβανος εισέλθει στη δίλητη του πολέμου.

Παράλληλα όσα συμβαίνουν, σε μια συγκυρία που το Κυπριακό επανέρχεται ως ζήτημα που μπορεί να μας αποσολήσει τόσο ως μια νέα, αλλά δύσκολη, ευκαιρία για συνομιλίες ή ως μια συνειδητοποίηση οριστικού αδιεξόδου μισό αιώνα μετά το 1974 πρέπει να μας υπενθυμίσουν πως τα χρονίζοντα και δυσεπίλυτα προβλήματα της περιοχής μπορούν εύκολα να μετατοπιστούν σε μια κατάσταση ενεργής σύγκρουσης. Ο Νετανιάχου, που στην κυπριακή δημόσια σφαίρα την περίοδο των «Τριμερών», αποθεώνονταν από τον ελληνόφωνο Τύπο σε Κύπρο και Ελλάδα, αποτελεί πλέον την μοίρα πολιτική προσωπικότητας της περιοχής μας και ίσως ο αγέτης που το σενάριο της συνέχισης της σύγκρουσης στη Γάζα παρατείνει, πολύ κυνικά, την εξαιρετικά δύσκολη πολιτική επιβιωσιμότητά του. Το ίδιο ισχύει και για προσωπικότητες όπως τον Χανίγιε που πανηγύριζε στις 7 Οκτωβρίου για βιασμούς γυναικών και δολοφονίες ανήλικων, πριν τον βρει κάτι κυριολεκτικά... πάνω στο κεφάλι του και που μερίδα ΜΜΕ ή σχολιαστών για πολλούς μήνες λειτουργούσαν απολογητικά για όσα αποτρόπαια σχεδίασε.

Καλό θα ήταν όλοι και δη η Πολιτεία να έχει ένα σοβαρό πλάνο για τα όσα μπορεί να βιώσουμε στην περιοχή και κυριότερα λύσεις για τις συνέπειες που άμεσα ή έμμεσα θα υποστούμε αν τα πράγματα οδηγηθούν σε κλιμακωτικά σενάρια. Και, κυριότερα, να θυμόμαστε πως ο δρόμος για την ειρήνη και τη σταθερότητα στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένης της Κύπρου, απαιτεί θάρρος και όραμα.

ioannoug@kathimerini.com.cy
Twitter: @JohnPikpas

Ο δημοσιογράφος της Wall Street Journal, Evan Gershkovich, αγκαλιάζει τη μητέρα του, Ella Milman, μετά από ανταλλαγή κρατουμένων 26 ατόμων μεταξύ Ρωσίας, ΗΠΑ και πέντε άλλων χωρών, στην αεροπορική βάση Andrews, στο Maryland των ΗΠΑ.

Βασιλικό στο Κυπριακό

Του ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ

Υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η διαφθορά είναι μια κύρια αιτία που το Κυπριακό παραμένει άλυτο; Πρόσφατο παράδειγμα η υπόθεση στο Βασιλικό, έργο κατασκευής «Τερματικού Αποθήκευσης και Επαναεριοποίησης Υδροποιημένου Φυσικού Αερίου» στο Βασιλικό. Οι εισαγγελικές αρχές διαφόρων για την Έκθεση της Ελεγκτικής Υπηρεσίας για το Βασιλικό, γι' αυτό η Ευρωπαϊκή Γενική Εισαγγελία (ΕΓΕ) πήρε πρωτοβουλίες. Με βάση το πόρισμα «η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως αποτέλεσμα των πιο πάνω διεκδικεί την επιστροφή ποσού €68.608.438,46, ποσό που αποτελεί την ευρωπαϊκή χορηγία που έχει καταβληθεί μέχρι σήμερα προς την ΕΤΥΦΑ, ως το συμβαλλόμενο μέρος στη σύμβαση. Σημειώνεται ότι το έργο με την ονομασία «Cyprus Gas 2 EU» αποτελεί έργο κοινού ενδιαφέροντος και χρηματοδοτήθηκε με ευρωπαϊκή χορηγία ύψους €101 εκατομμυρίων» (Πολίτης, 28/7). Το υπουργείο Ενέργειας ανακοίνωσε ότι έλαβε επιστολή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην οποία καταγράφονται πιθανές παρατυπίες που προέκυψαν στην κατασκευή και λειτουργία του Τερματικού στο Βασιλικό. Η πρώτη αφορά τα κριτήρια κατακύρωσης του διαγωνισμού στην εν λόγω κοινοπραξία (Δεκέμβριος 2019) και η δεύτερη αφορά υπογραφή της διμερούς συμφωνίας κατά την έγκριση των επιπρόσθετων €25 εκατομμυρίων (Ιούνιος 2022).

Σημερινό το Βασιλικό, κθεσινό η υπόθεση με τα χρυσά διαβατήρια. Παλαιότερα, τα υπερκέρδη από την υπεραξία σε αναπτύξεις γης σε κρίσιμες σημασίας γεωγραφικές ζώνες στην παραλιακή νήσο. Στο «κίνημα υπέρ της παρούσας κατάστασης πραγ-

μάτων» υπάρχουν, σχηματικά, διάφορες κατηγορίες:

Αυτοί που συνιστούν τον σκληρό πυρήνα, αυτούς που η εισβολή τους παρέχει υψηλά οικονομικά οφέλη ή που απέκτησαν στην πορεία εξαιρετικά μεγάλη οικονομική ισχύ. Η ομάδα αυτή των συνδεδεμένων με την ακινησία συμφερόντων, είναι ο κύριος χορηγός / δημιουργός της πορείας για την άλλη λύση

Κλειδί στον σκληρό πυρήνα ορισμένοι ιδιοκτήτες ΜΜΕ που συνδυάζουν οικονομική, πολιτική επιρροή και διάθεση να ελέγξουν / επιπρεάσουν το σκηνικό. Εκ συστήματος καταγγέλλουν κάθε προσπάθεια για επάνοδο στις συνομιλίες με την καθημερινή αποδόμηση του κλίματος. Προφανώς επειδή δεν μπορούν να πουν δημόσια αυτό που πραγματικά επιδιώκουν, ασκούν προληπτική πολιτική ώστε να μη γίνουν ξανά συνομιλίες. Η πιο

γρήγορη οδός για να επιτευχθεί ο σκοπός, είναι η καλλιέργεια του κλίματος ότι όλοι απεργάζονται την καταστροφή μας, ότι κανένας δεν μας βοηθά, άρα να κρατήσουμε ψηλά την Κ.Δ., ως τη μόνη ασπίδα μας, ευγενής υποστηρικτές τους και ο αρχιεπίσκοπος.

Τρεις κορυφαίες αντιφάσεις της γραμμής αυτής:

1) Όσο ο Ντενκτάς ήταν στα πράγματα, η επίλυση ήταν κάτι πολύ απομακρυσμένο, όταν ήταν ο Ταλάτ ήταν εφικτή και όταν ήταν ο Ακιντζι, υπόθεση μαζικής αποδοχής. Γι' αυτό ο Γ. Λιλλήκας βλέποντας τη μεγάλη απήκηση που είχε ο Μ. Ακιντζι στους Ε/κ, ζήτησε «μέτρα» για να πληγεί η εικόνα του στην ε/κ κοινή γνώμη!

2) Η αντιφάση βγάζει μάτια γι' αυτό και την κρύβουν βαθιά στο υπόγειο. Στην πιο ισχυρή στιγμή της Κύπρου, 5 Οκτωβρίου 2005, η Κύπρος αρνή-

θηκε το βέτο ως κράτος- μέλος της Ε.Ε. και ενέκρινε την έναρξη ενταξιακών συνομιλιών της Τουρκίας χωρίς κανένα αντάλλαγμα! Οι αντιφάσεις δείχνουν το μέσον, ρητορική από υψηλούς τόνους, ώστε η κοινή γνώμη να μην έχει πλήρη πρόσληψη της πραγματικής τους στόχευσης. Και γι' αυτούς, το είπε πολύ εύστοχα ο Θουκυδίδης: «Κι άλλαζαν την καθιερωμένη σημασία των λέξεων ώστε να ταίριαζει με τις πράξεις τους».

3) Είκοσι χρόνια συμμετοχής στην Ε.Ε., αντί να εργαστούμε για την επίλυση, ότι λείπει από τα Η.Ε. να το γεμίσει η Ε.Ε., η ηγετική ομάδα διακρίθηκε στα άλλα: πολιτογραφίες, Βασιλικό, Pandora papers.

Πολλοί—και δικαίως—ασκούν έντονη κριτική στα φαινόμενα διαφθοράς, κατανοούν πολύ καλά την πραγματική διάσταση της κόντρας του γενικού εισαγγελέα με τον γενικό ελεγκτή. Αλλά κατά κανόνα θεωρούν ότι η διαφθορά είναι στον αέρα, μόνη της, έτυχε. Δεν συζητούν τη διαφθορά με την μη επίλυση, δεν διασυνδέουν τη διαφθορά με την ανεξέλεγκτη άσκηση εξουσίας, την παντοδυναμία που εκτρέφει την αλαζονεία και την ασυδοσία.

Αποφεύγουν να δουν την εικόνα ενός πρόεδρου που αφιέρωνε τον περισσότερο χρόνο του στις πολιτογραφίες, ενώ όταν είχε συνάντηση με τον Μ. Ακιντζι έδινε ελάχιστη σημασία στην καλή προετοιμασία! Η χρονιά ρεκόρ στις πολιτογραφίες ήταν η χρονιά διάλυσης του διαπραγματευτικού τοπίου στο Κυπριακό από τον «βαρόνο» των χρυσών διαβατηρίων, τις αποφάσεις του ίδιου ερευνητή τώρα η Ευρωπαϊκή Γενική Εισαγγελία για το Βασιλικό!

www.larkoularkou.org.cy

Πολλοί αποφεύγουν να δουν την εικόνα ενός προέδρου που αφιέρωνε τον περισσότερο χρόνο του στις πολιτογραφίες, ενώ όταν είχε συνάντηση με τον Μ. Ακιντζι έδινε ελάχιστη σημασία στην καλή προετοιμασία!

Ο χρόνος ξαναγράφει τη νομιμότητα;

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Ο κάθε επιτιθέμενος «επιτίθει» ότι ο χρόνος θα κάνει την αποφασιστικότητα να ξεθωριάσει» και ότι «η ισχύς θα ξαναγράψει τη διεθνή νομιμότητα» διαβρώνοντας τα θεμέλια της διεθνούς τάξης, έλεγε τη Δευτέρα 22 Ιουλίου ο υπουργός Εξωτερικών, Κωνσταντίνος Κόμπος, σε ομιλία του σε έκθεση ιστορικών φωτογραφιών για τα 50 χρόνια από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο στη Μόνη Αντιπροσωπεία στις Βρυξέλλες.

Λίγο νωρίτερα την ίδια ημέρα στο Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων, η Κύπρος προσυπέγραψε με άλλα έξι κράτη μέλη πρόταση της Αυστρίας για «να δημιουργήσουμε έναν άτυπο διάλογο επικοινωνίας με τη Δαμασκό» για να υπάρχουν κατάλληλες συνθήκες για ασφαλείς, εθελοντικές και αξιοπρεπείς επιστροφές Σύρων προσφύγων σε περιοχές της χώρας που ελέγχει το καθεστώς, κάτι που αναφέρεται

«θα μπορούσε να αντιμετωπίσει το ανθρωπιστικό ζήτημα».

Στο non-paper που κυκλοφόρησε μεταξύ των κρατών μελών, οι οκτώ καλούν την Κομισιόν και τους εταίρους τους να αναλογιστούν και πώς μπορεί μια αναθεώρηση της στρατηγικής της Ε.Ε. απέναντι στο καθεστώς Άσαντ «να τροφοδοτήσει συζητήσεις για την εξωτερική διάσταση της μεταναστευτικής πολιτικής της Ε.Ε. για τη Συρία».

Τα οκτώ κράτη μέλη αιτιολογούν την ανάγκη αναθεώρησης, που θα μπορούσε να φέρει και επαφές μεταξύ του καθεστώτος και της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης, το ότι κάρη στην στήριξη Ρωσίας και Ιράν ο Μπασάρ Άσαντ έχει ανακτήσει τον έλεγχο σχεδόν 70% της συριακής επικράτειας, ενώ άλλα αραβικά κράτη με κύρια τη Σαουδική Αραβία έχουν αλλάξει την προσέγγισή τους, επιτρέποντας την επιστροφή της Συρίας στον Αραβικό Σύνδεσμο.

Με άλλα λόγια, σε αυτή την πε-

ρίπτωση, την περίπτωση της Συρίας, το μήνυμα σε δικτάτορες και σφαγείς είναι πως θα τα βρούμε. Όλα θα είναι ΟΚ αν αντέξουν αρκετά, όχι βάσει δημοκρατικής νομιμοποίησης αλλά κάρη στη ρεαλιστική των ισχυρών. Είναι και αυτό μια άτυπη ρεαλιστική όσον όπως εμείς έχουμε εργαλεία, δεν είμαστε τόσο αδύναμοι όσο νομίζουμε, αλλά παράλληλα θέλουμε να αντλούμε δικαίο και από τα όσα υποφέραμε σε άλλες εποχές.

Δηλαδή, κακό όσα κάνει ο Ερντογάν στην Τουρκία, αδιάφορα όσα κάνει ο φίλος Σισί στην Αίγυπτο. Κακός ο Αλίγιεφ αλλά όχι γιατί είναι δικτάτορας που πουλά φυσικό αέριο στην Ευρώπη, αλλά γιατί είναι φίλος της Τουρκίας. Ανεκτήσιμα ο Ορμπάν όταν υποσκάπτει τη στήριξη στην Ουκρανία, τη χώρα που δεχεται επίθεση από μεγάλο γείτονά της, αλλά όχι όταν ανεβαίνει στην Αγία Τράπεζα, συμβάλλοντας στην αναγνώριση των Τουρκοκυπρίων.

Φυσικά αυτό που προτείνει στο non-paper των οκτώ (Κύπρος, Ελλάδα, Ιταλία, Κροατία, Τσεχία, Σλοβακία και Σλοβενία) δεν είναι η εύκολη λύση της μαζικής επιστροφής Σύρων προσφύγων που ενδεχομένως θα ήθελε να προτείνει η κυπριακή κυβέρνηση στους ψηφοφόρους. Είναι η αρχή μιας διαδικασίας που δεν είναι απλή, καθώς για να χαρακτηριστεί ασφαλείς για επιστροφές περιοχές της χώρας θα χρειαστεί να πληρούν τα κριτήρια της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, την οποία επικαλούνται τόσο το non-paper όσο και τα συμπεράσματα της Συνόδου Κορυφής των 27 τον Απρίλιο. Αυτό το αναγνωρίζουν οι κυπριακές αρχές, για αυτό και όταν πρωτακούστηκε η ιδέα επιστροφών ορισμένων αιτούντων άσυλο στη Συρία, κυβερνητικού αξιωματικού αναφέρονταν σε πλοιακές επιστροφές προσώπων που είχαν σε κάποια φάση επιστρέψει στη Συρία μέσω κατεχομένων πριν βρεθούν ξανά

στην Κύπρο (τεκμηριώνοντας έτσι πως υπάρχουν περιοχές όπου είναι ασφαλείς), ή σε επιστροφές προσώπων που έχουν διαπράξει εγκλήματα.

Στο ίδιο πνεύμα ιδεών που ακούγονται ιδανικές για τους ψηφοφόρους όταν ανακοινώνονται από τον ΠτΔ ή Υπουργούς, αλλά περιορίζονται από τις ηθικές αρχές και τις πραγματικότητες την ώρα της εφαρμογής τους, είναι και η αναστολή της εξέτασης των αιτήσεων Σύρων αιτούντων άσυλο από την κυβέρνηση. Πρακτική η οποία όπως διεκρίνισαν η Κομισιόν στη συνέχεια, είναι δυνατή προσωρινά μέχρι και εννέα μήνες.

Αυτό σημαίνει πως είτε αποδώσει είτε όχι η προσπάθεια να χαρακτηριστούν κάποιες περιοχές της Συρίας ασφαλείς για επιστροφές, στα τέλη με αρχές του 2025 η κυβέρνηση θα πρέπει εκτός από το να αρχίσει και πάλι να εξετάζει αιτήσεις Σύρων προσφύγων. Μέχρι τότε βέβαια θα διαφανεί και

αν οι καλύτεροι χειρισμοί που ακολούθησαν τους πειραματισμούς του Νίκου Νουρή και οδήγησαν σε απαμβλυνση της κρίσης, θα δώσει το περιθώριο στην κυβέρνηση να αντιμετωπίσει τη μετανάστευση όχι πλέον τόσο ως πρόβλημα και ως συνεχής απειλή, αλλά ως φαινόμενο που μπορεί να διαχειριστεί ένα συντεταγμένο ευρωπαϊκό κράτος.

Στο μακράζ συνεντεύξεω του για τα 50 χρόνια της εισβολής ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης μάς είχε πληροφορήσει πως ζούμε σε έναν άναρχο κόσμο όπου έχουν την προτεραιότητα τα συμφέροντα. Ναι, χρειάζομασταν ως κράτος να κάνουμε μια μικρή στροφή σε αυτή την κατεύθυνση. Αλλά να μη ξεχνάμε πως σε αυτόν τον άναρχο κόσμο, μόνη προστασία δεν είναι οι αρχές γενικά και αόριστα, αλλά οι κοινά συμφωνημένες αρχές με τους συμμάχους μας.

ykakouris@gmail.com

Τα λουκουμάκια στο Άγιο Όρος

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΙΣ

Η καμπάνα στο Πρωτάτο του Αγίου Όρους κτυπούσε για τον εσπερινό και το ιλαρό φως στις Καρυές γαλήνευε τις ψυχές. Στον περίβολο του Ναού, ένας οδηγός από τη Ρουμανία, μιλώντας τέλεια ελληνικά, ξεκουράζονταν στα καλντερίμια, μετά τον κάματο της ημέρας και έλεγε στην παρέα των προσκυνητών, εμπειρίες που βίωσε στο περιβόλι της Παναγίας. Με θαυμαστό τρόπο, με προσευχή, εξομολόγηση και συμμετοχή στη Θεία Κοινωνία, μπόρεσαν με τη σύζυγό του, να αποκτήσουν παιδί. Στο Άγιο Όρος εργάζεται, παρά το γεγονός ότι βρίσκεται μακριά από την οικογένειά του, γιατί τα μεροκάματα είναι πιο ψηλά από την υπόλοιπη Ελλάδα. Ο άγνωστος αυτός άνθρωπος, συνέχισε να λέει θαυμαστά γεγονότα, με θεραπευτικές ασθένειες και άλλες εξ ουρανού βοήθειες, από αγίους μοναχούς, από αγίες εικόνες και από λείψανα αγίων. Ο καλός άνθρωπος κατέληξε λέγοντας ότι: «το Άγιο Όρος ξεκινά από εκεί που σταματούν τα αυτοκίνητα...». Είχε απόλυτο δίκιο και επιβεβαίωσε τις αναμνήσεις όλων όσοι βίωσαν μυστηριακές στιγμές, τις δεκαετίες του 1980 και '90 στο Άγιο Όρος, όταν δεν υπήρχαν δρόμοι για αυτοκίνητα, όταν τα ρολόγια έδειχναν μόνο τη βυζαντινή ώρα, όταν δεν υπήρχε ηλεκτρικό ρεύμα, όταν δεν υπήρχαν μπάνια και όταν δεν υπήρχαν κινητά τηλέφωνα και διαδικτυο.

Τύχη αγαθή, Θεία Πρόνοια, η καλή παρέα, ο Χριστόδουλος ο Παναγιώτης, ο Κωνσταντίνος και ο Νικόλας, ταξιδέψαμε πρόσφατα στο Άγιο Όρος, σε μια επίσκεψη προσκύνημα, αναζητήσας αγιασμένων ανθρώπων και των χαμένων αναμνήσεων των περασμένων δεκαετιών. Πρώτα στην αυστηρότερη, όπως λέγεται, Μονή του Οσίου Διονυσίου, όπου δεν προσεγγίζει αυτοκίνητο και στην οποία ασκούνται αρκετοί Κύπριοι μοναχοί. Μετά την ανάβαση στη Μονή, πρώτα το λουκουμάκι με τη ρακή, για να τονωθεί το κορμί και να χαλαρώσει η ψυχή. Το απόγευμα μετά το δείπνο και το απόδειπνο, την ώρα κατά την οποία βασίλευε ο ήλιος, στο καταγάλανο Αιγαίο, επίσκεψη στο κοιμητήριο και το οστεοφυλάκιο της Μονής.

Ο Κύπριος μοναχός, ο πατήρ Πορφύριος, με τον λαγάρο του λόγου και το απαστράπτον πρόσωπο του, μάς μίλησε τον Άγιο Νήφωνα, τον σπουδαίο Οικουμενικό Πατριάρχη, ο οποίος πέρασε τα πάνδεινα για την αγάπη του Χριστού και τελικά ως ταπεινός μοναχός και χωρίς να γνωρίζει κανείς την προηγούμενη βιωτή του, πέρασε τα τελευταία του χρόνια, στην πρώτη μονή της μετανοίας του, φροντίζοντας ζώα, μέχρι τη στιγμή, όπου ανα-

γνωρίστηκε και τιμήθηκε από τους υπόλοιπους μοναχούς. Τα θαυμαστά γεγονότα στο περιβόλι της Παναγίας δεν είχαν τελειώσει, όπως διατυπώνονταν από τα κείλη του πατρός Πορφύριου.

Την επομένη στις τρεις το πρωί, η ακολουθία του Όρθρου και ακολουθώντας τη θεία λειτουργία, στο συγκλονιστικό παρεκκλήσι του Ακαθίστου Ύμνου, όπου βρίσκεται η θαυματουργός εικόνα της Παναγίας του Ακαθίστου Ύμνου, η αρχαιότερη εικόνα του Αγίου Όρους κατασκευασμένη από κηρομάστιχα και μύρο.

Την επομένη επίσκεψη στην «έρημο» του Αγίου Όρους, στη σκιά της Αγίας Άννας, η οποία κυριολεκτικά κρέμεται σε δυσθεώρητα βράχια. Το караβάκι μάς άφησε στον αραβάν, στο λιμανάκι και από εκεί ανάβαση δύο χιλιάδων σκαλοπατιών, σε ύψος 90 ορόφων όπως έδειξαν τα ψηφιακά ρολόγια, για να φθάσουμε στο Κυριακό της Σκίπτης. Φορτωμένοι με τα βαριά σακίδια και με μεγάλη χαρά, ανεβήκαμε το δικό μας «Γολγοθά», με πολλές στάσεις, για να φθάσουμε στο φιλόξενο Κυριακό. Ο ιδρώτας έτρεχε ποτάμι, τα πόδια λυγίζαν, αλλά το πνεύμα ήταν πάντα πρόθυμο και κυριαρχούσε του σώματος.

Το λουκουμάκι και η ρακή εδώ είχαν άλλη αξία, αφού πραγματικά «ανάστησαν» τον οργανισμό από τον σωματικό κάματο. Στη μεγάλη ανάβαση μάς προσπερνούσαν πολλά γαϊδούρια, φορτωμένα με χίλια δύο αντικείμενα και αγαθά, ενώ και οι μοναχοί κυριολεκτικά χοροπηδούσαν, ανέβαιναν τα ατέλειωτα σκαλιά. Αργά το απόγευμα, από το μπαλκόνι του ουρανού, όπως συνηθίζουν να λένε τη Σκίπη της Αγίας Άννας, δίπλα από το κοιμητήριο, απολαύσαμε τη δύση του ήλιου, τη σιωπή του τοπίου και φιλοσοφημένα λόγια άγνωστων προσκυνητών. Νεαροί μοναχοί επισκέπτονταν το κοιμητήριο και προσκυνούσαν τους σταυρούς, στους τάφους αγίων γερόντων. Συγκλονιστικές και πρωτόγνωρες εικόνες, μεταξύ ουρανού και γης.

Η συνέχεια στις πέντε τα ξημερώματα, με τη θεία λειτουργία στο παρεκκλήσι του ναού της Αγίας Άννας, η οποία τελέστηκε υπό το φως των κεριών και με χαμηλόφωνες μελωδικές ψαλμωδίες. Την επομένη επίσκεψη στα καυσοκαλύβια, μια ατέλειωτη ιστορία μυστηριακής χαράς, επίσκεψη στις Καρυές και στη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας του Άξιου Εστίου και αναχώρηση για τη Θεσσαλονίκη, τη δεύτερη Βασιλεύουσα. Το περιβόλι της Παναγίας, έχει για όλους καρπούς και προσφέρει δώρα σε όλους, με μυστικό και θαυμαστό πάντα τρόπο.

kaparispan@yahoo.gr

Δημοκρατία και Λαϊκισμός

Του ΠΑΝΙΚΟΥ ΛΕΩΝΙΔΙΟΥ

Ο λαϊκισμός, η διατύπωση δηλαδή θέσεων από πολιτικές δυνάμεις που κολακεύουν την κοινή γνώμη χωρίς να είναι ρεαλιστικές, αλλά ανεφάρμοστες ή ακόμη και καταστροφικές, δεν είναι ένα σύγχρονο φαινόμενο. Πρώτοι το είχαν διαπιστώσει οι αρχαίοι Αθηναίοι, οι οποίοι διαμόρφωσαν και το πιο πρωτογενές δημοκρατικό πολιτεύμα στην πόλη κράτος τους. Έξοχο δείγμα διακωμώδησης της πολιτικής αυτής στρέβλωσης είναι οι «Ιππής» του Αριστοφάνη, στην οποία τιτλιτεύει, τον πρόγονο των σύγχρονων λαϊκιστών, Κλέωνα.

Σχεδόν 2.500 χρόνια μετά, ουδείς αμφιβάλλει ότι ο λαϊκισμός βρίσκεται εντός των τειχών της πολιτικής ζωής των σύγχρονων δυτικών δημοκρατιών, συμπεριλαμβανομένης δυστυχώς και της Κύπρου. Τρανύ απόδειξη οι πρόσφατες ευρωεκλογές. Πολλαπλασιάζονται όσοι υποκρίνουν στις σειρήνες της εύκολης δημαγωγίας, της ισοπεδωτικής ταταγγελίας ακόμη και της «δολοφονίας χαρακτήρων», με στόχο την αύξηση της δημοτικότητάς τους.

Σε αυτή τη τάση βοηθά αναμφίβολα και η επιβολή των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως βασικό εργαλείο πολιτικής επικοινωνίας. Δεν αντιλαμβάνονται, όμως, όσοι επιλέγουν μια ανάλογη πολιτική στάση ότι έτσι ανοίγουν κερκόπορτες επικίνδυνες για τη Δημοκρατία και τον τόπο. Γιατί η άνευ αρχών κριτική και η άγνοια των βασικών αρχών λειτουργίας του δημοκρατικού πολιτεύματος, υπονομεύει κυρίως τους θεσμούς και όχι τα συγκεκριμένα πρόσωπα που τους υπηρετούν στη δεδομένη στιγμή, αφού τα πρόσωπα αλλάζουν αλλά οι θεσμοί πρέπει να παραμένουν.

Η απόλυτη απόρριψη επομένως όλων της θεσμικής θεμελίωσης του πολιτεύματος απέχει πολύ λίγο. Εξάλλου, στην κούρσα του

λαϊκισμού πάντοτε θα υπάρχει κάποιος που θα κάνει μεγαλύτερες εκπτώσεις. Για τον λόγο αυτό οφείλουμε όλοι οι θεσμοί του κράτους, αλλά και εμείς ως μέλη του ανώτερου πολιτειακού οργάνου, της Βουλής των Αντιπροσώπων, να είμαστε πολύ προσεκτικοί και συνετοί σε όσα προτείνουμε. Να μην αφήνουμε περιθώρια αυτοϊσονόμευσης του θεσμού που υπηρετούμε.

Παραθέτω ως παράδειγμα προς αποφυγήν, τις προτάσεις Νόμου για το Πόθεν Έσχες, που κατατέθηκαν στη Βουλή και εν τέλει ψηφίστηκαν την προηγούμενη εβδομάδα. Με βάση την μια από αυτές, ο γενικός και ο βοηθός γενικός εισαγγελέας θα υπόκεινται στην ίδια διαδικασία ελέγχου του «πόθεν έσχες» με τους εκπροσώπους της νομοθετικής, της εκτελεστικής εξουσίας και άλλους θεσμικούς φορείς του κράτους. Ανεξάρτητα από το εάν συμφωνεί κάποιος με την ουσία της πρότασης, για ισοπέδωση ουσιαστικά όλων των θεσμών του κράτους, είναι η άποψή μου ότι αυτή η νοστοροπία ενσυνείδητου παραμερισμού του Συντάγματος, θα οδηγήσει στην σταδιακή υπόσκαψη των θεσμών με απρόβλεπτες συνέπειες.

Πρόκειται για μια εξόχως αντισυνταγματική πρωτοβουλία, αφού δημιουργεί σύγχυση εξουσιών κατ' αντίθεση με την βασική συνταγματική αρχή της διάκρισης των εξουσιών για τη θέση που υπέχουν στο πολιτειακό μας σύστημα, ο γενικός και ο βοηθός γενικός εισαγγελέας. Το Κυπριακό Σύνταγμα δεν αφήνει περιθώρια παρερμηνειών ως προς το σημείο αυτό. Ο γενικός εισαγγελέας και ο βοηθός γενικός εισαγγελέας αποτελούν έναν από τους πυλώνες των εξουσιών, που δεν συγχέεται με τους υπόλοιπους, αφού υπηρετούν με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις ως οι δικαστές του Ανωτάτου.

Συνεπώς, αυτό που ισχύει για τους δικαστές είναι εύλογο να ισχύει και για τον γενικό εισαγγελέα. Το να παραβιάζεται αυτή η αρχή και να προτείνεται ο γενικός εισαγγελέας να καθίσταται υποκείμενο ελέγχου από βουλευτές και τεχνοκράτες, καταργεί βασικές συνταγματικές διατάξεις. Το προφανές της ανωτέρας επιχειρηματολογίας, θα οδηγήσει κατά πάσα πιθανότητα σε ακύρωση του ψηφισθέντος από τη Βουλή νόμου είτε μετά από αναπομπή του Προέδρου, είτε μετά από αίτηση αναφοράς στο Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο.

Η επιμονή στον λαϊκισμό τούς δίνει την εντύπωση ότι εδράζεται περισσότερο στην ικανοποίηση ενός τμήματος της κοινωνίας, ή στο πλαίσιο μιας σύγκρουσης των θεσμών με μικροκομματικά κριτήρια. Μια πρακτική σαφώς υπονομευτική του ρόλου της νομοθετικής εξουσίας, η οποία οφείλει να υπηρετεί με σεβασμό το Σύνταγμα.

Δυστυχώς, το φαινόμενο αυτό, της ψήφισης δηλαδή νομοθετημάτων που είναι εκτός του συνταγματικού πλαισίου, τείνουν να γίνουν ρουτίνα. Χρέος, όμως, των εκλεγμένων εκπροσώπων των πολιτών στο ύψιστο νομοθετικό όργανο, δεν είναι τα επικοινωνιακά πυροτεχνήματα, αλλά το σοβαρό, δημοκρατικό νομοθετικό έργο, προς χάρη της κοινωνικής ευημερίας. Μόνον έτσι θα κλείσουμε το δρόμο στον ισοπεδωτικό λαϊκισμό, θα κερδίσουμε την εμπιστοσύνη των πολιτών και θα ενδυναμώσουμε το δημοκρατικό μας πολιτεύμα, αποφεύγοντας φαινόμενα που εμφανίζονται ως ρωγμές στο πολιτικό μας σύστημα.

Ο Πάνικος Λεωνίδου είναι κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του Δημοκρατικού Κόμματος, βουλευτής Λεμεσού, νομικός.

ΣΚΙΤΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΡΕΑ ΠΕΤΡΟΥΛΑΚΗ, apetroulakis@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΗΣΤΙΑ

Ο Χανίγια στην Ιερουσαλήμ

Αν και το κράτος του Ισραήλ δεν έχει επίσημα αναλάβει την εκτέλεση του Ισραήλ Χανίγια, η τύχη του σφραγίστηκε μετά τις σφαγές της 7ης Οκτωβρίου 2023, καθώς έγινε στόχος των ισραηλινών υπηρεσιών ασφαλείας. Ακολούθησε τη μοίρα των Mohammed Deif και Marwan Issa, του επικεφαλής και του υπαρχηγού των Ταξιαρχιών Izz al-Din al-Qassam, στρατιωτικού βραχίονα του κινήματος Χαμάς, και πολλών άλλων χαμηλόβαθμων στελεχών των τρομοκρατικών κινήσεων που ενεπλάκησαν στην τυφή και δειλή αυτή τρομοκρατική επίθεση.

Αρκετοί άλλοι παραμένουν ακόμη στο στόχαστρο και αναζητούνται από τον ισραηλινό στρατό, όπως ο Yahya Sinwar, ηγέτης του κινήματος της Χαμάς στη Λωρίδα της Γάζας. Το Ισραήλ πιστεύει ότι είναι ο ιθύνων νους του τρομοκρατικού κτυπήματος της 7ης Οκτωβρίου και ότι κρύβεται στις υπόγειες στοές της Λωρίδας της Γάζας. Το ανελέητο αυτό κυνηγητό των υπεύθυνων των σφαγών Ισραηλινών πολιτών θυμίζει δύο άλλες ιστορικές συ-

κυρίες για το Ισραήλ. Η πρώτη είναι το κυνήγι των Ναζι εγκληματιών πολέμου, συμβολική μορφή του οποίου ήταν η δική, η καταδίκη σε θάνατο και ο απαγχονισμός του Άντολφ Άιχμαν στην Ιερουσαλήμ τις πρώτες ώρες της 1ης Ιουνίου του 1962. Ο Άιχμαν είχε εντοπιστεί στην Αργεντινή και απαχθεί από Ισραηλινούς πράκτορες τον Μάιο του 1960. Η δεύτερη συγκυρία είναι το κυνήγι των υπευθύνων των σφαγών του Μονάχου, όταν μέλη της παλαιστινιακής τρομοκρατικής οργάνωσης Μαύρος Σεπτέμβρης εισέβαλαν στους χώρους όπου στεγαζόταν η ισραηλινή αποστολή στους θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου του 1972, σκοτώνοντας έντεκα μέλη της ισραηλινής ολυμπιακής αποστολής.

Η ιστορία των γεγονότων που ακολούθησαν τις σφαγές στο Μόναχο παρουσιάζεται για πρώτη φορά στο βιβλίο «Εκδίκηση. Η ελληνική ιστορία μιας ισραηλινής αντιτρομοκρατικής ομάδας» (1984), του George Jonas, που περιγράφει μέρος των δολοφονιών της Mossad μετά τη σφαγή του Μονάχου. Κύρια πηγή του βιβλίου υπήρξε ο Yunal Avin. Κύριος χαρακτήρας του βιβλίου, με κωδικό

Όσοι προχωρούν σε σφαγές κατά Ισραηλινών θα διώκονται και θα εξοντώνονται οπουδήποτε και αν κρύβονται, όποιοι και αν είναι οι προστάτες τους.

όνομα Avner, ο Avin, ήταν αξιωματικός της Mossad, που προσελήφθη για να ηγηθεί μιας μικρής ομάδας με δράση στην Ευρώπη και σκοπό να εξοντώσει έναν αριθμό τρομοκρατών της Οργάνωσης για την Απελευθέρωση της Παλαιστίνης (PLO) και του Μαύρου Σεπτέμβρη, οι οποίοι συμμετείχαν στις σφαγές του Μονάχου. Το βιβλίο μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο το 2005, με τίτλο «Μόναχο», σε σκηνοθεσία του Steven Spielberg. Σύμφωνα με το βιβλίο, στη Ρώμη, η ομάδα πυροβολεί και σκοτώνει τον Wael Zwaiter, ο οποίος ζει ως ποιητής. Στο Παρίσι πυροδοτούν βόμβα στο σπίτι του Mahmoud Hamshari. Στην Κύπρο βομβαρδίζουν το δωμάτιο ξενοδοχείου του Hussein Abd Al Chir.

Με κομάντος των IDF, καταδιώκουν τρεις Παλαιστίνιους μαχητές, τον Muhammad Youssef al-Najjar, τον Kamal Adwan και τον Kamal Nasser, στη Βηρυτό εισέρχονται στο φυλασσόμενο συγκρότημα των Παλαιστίνιων σκοτώνοντας και τους τρεις. Και στις τρεις αυτές ιστορικές συγκυρίες, το Ισραήλ, με τη δράση του, δίνει την υπόσχεση σκληρή τιμωρίας των ενόχων. Όσοι προχωρούν σε σφαγές κατά Ισραηλινών θα διώκονται και θα εξοντώνονται οπουδήποτε και αν κρύβονται, όποιοι και αν είναι οι προστάτες τους, όπως δεκαετίες και αν χρειαστεί αυτό. Χαρακτηριστική είναι η κατακλείδα της Hannah Arendt στο έργο της «Ο Άιχμαν στην Ιερουσαλήμ». Απειθυνομένη στον Άιχμαν, για να αιτιολογήσει τη θανατική ποινή που του επιβλήθηκε, καταλήγει: «As υποθέσουμε, για χάρη της επιχειρηματολογίας, ότι δεν ήταν τίποτε περισσότερο από μια ατυχία που σας έκανε πρόθυμο όργανο στην οργάνωση μαζικών δολοφονιών. Παραμένει όμως το γεγονός ότι εφαρμόσατε και υποστηρίξατε ενεργά μια πολιτική μαζικών δολοφονιών. Διότι η πολιτική δεν είναι παιχνίδι για παιδιά. Στην πολιτική υπα-

κοή και υποστήριξη είναι το ίδιο. Και όπως ακριβώς υποστηρίξατε και υλοποιήσατε μια πολιτική που δεν ήθελε να μοιραστεί τη γη με τον εβραϊκό λαό και τους λαούς πολλών άλλων εθνών – σάμπως και εσείς και οι ανώτεροί σας είχατε οποιοδήποτε δικαίωμα να καθορίσετε ποιος πρέπει και ποιος δεν πρέπει να κατοικήσει τον κόσμο – διαπιστώνουμε ότι κανείς, δηλαδή κανένα μέλος του ανθρώπινου γένους, δεν θέλει να μοιραστεί τη γη μαζί σας. Αυτός είναι ο λόγος, και ο μόνος λόγος, για τον οποίο πρέπει να απαγχονισθείτε». Χανίγια ή Άιχμαν, στη συνείδηση του λαού του Ισραήλ, τα δυο πρόσωπα είναι απλά ανατάρσ ενός αντισημιτισμού που πάσχιζε και πασχίζει ακόμη ανεπιτυχώς να εξαφανίσει το Ισραήλ από προσώπου γης.

Και οι τρεις επιχειρήσεις των Ισραηλινών προκάλεσαν και προκαλούν αντιδράσεις παγκοσμίως. Καταρχάς, διότι η «Ιερουσαλήμ» αυτοανακηρύσσεται και λειτουργεί ως ποινικό δικαστήριο με πλανητικές αρμοδιότητες. Κατά δεύτερον, διότι τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη του σκοπού, αν και σε καμία περίπτωση δεν είναι παρόμοια

με αυτά των Ναζι ή της Χαμάς, είναι ηθικά κατακρίσιμα. Τέλος, διότι όσους δολοφόνους και εάν εξοντώσουν, θα βρεθούν ακόμη περισσότεροι του έργου. Η δολοφονία Χανίγια κατά τη διάρκεια των τελετών αναγόρευσης του νέου μεταρρυθμιστή Προέδρου του Ιράν λαμβάνει τεράστιες πολιτικές και στρατιωτικές διαστάσεις. Άραγε είναι προεξοφλημένη η αποδοτικότητα του νέου Πρόεδρου να αναθεωρήσει τις σχέσεις του Ιράν με τη Δύση και το Ισραήλ ή προοπάθεια υπονόμησης του πριν καν αναλάβει τη θητεία του; Το πλήγμα πάντως κατέδειξε με αδιαμφισβήτητο τρόπο το πόσο εύαλωτο είναι το Ιρανικό καθεστώς και η αντιδικτική και αντισημιτική πολιτική του. Πώς κατάφεραν οι μυστικές υπηρεσίες του Ισραήλ να συγκεντρώσουν τις αναγκαίες για την επιχείρηση πληροφορίες και πώς προχώρησαν στην εκτέλεση ενός από τους καλύτερα φρουρούμενους «προσεκκλήμενους» του καθεστώτος χωρίς ευρεία εκ των έσω βοήθεια;

Ο κ. Παναγιώτης Χρηστάς είναι αν. καθηγητής πολιτικής και κοινωνικής φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Οι 5 ενέσεις του Σεπτεμβρίου

Με ποια ατζέντα θα επιχειρήσει η κυβέρνηση να κλείσει στη ΔΕΘ τα ανοιχτά της μέτωπα

Του ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Με τον πρωθυπουργό να στέλνει έπειτα από χρόνια ένα μήνυμα μικρής αποσυμπίεσης στο τελευταίο υπουργικό, μιλώντας για «ολιγοήμερες διακοπές» που πάντως είναι η αλήθεια πως έχουν ανάγκη, το βλέμμα αναπόφευκτα στρέφεται στις αρχές του φθινοπώρου, αρχής γενομένης από τη ΔΕΘ. Τότε, στην αφετηρία της «νέας σεζόν», η κυβέρνηση θα επιχειρήσει να κλείσει σταδιακά τα ανοιχτά μέτωπα που την πληγώνουν.

Στο Μέγαρο Μαξίμου έχουν καταλήξει —και έχουν μετρήσει σε focus group— ποια είναι τα ζητήματα που πρέπει να διορθώσουν με στόχο τη βελτίωση της εικόνας της κυβέρνησης και τη διατήρηση των πολιτικών κεκτημένων. Πρόκειται κυρίως για θέματα καθημερινότητας, καθώς η κυβέρνηση θεωρεί πως εκεί πρέπει να πέσει όλο το βάρος.

Επαγγελματίες

Μείωση εισφορών στους ελεύθερους επαγγελματίες: Είναι δημοσκοπικά διαπιστωμένο ότι οι χειρισμοί της κυβέρνησης στο θέμα των ελευθέρων επαγγελματιών κόστισαν μεταξύ άλλων στις πρόσφατες ευρωεκλογές, καθώς πρόκειται για ένα μεγάλο κοινό με νεοδημοκρατική κατά κανόνα πολιτική κατεύθυνση, που γύρισε την πλάτη του στην κυβέρνηση. Στο Μαξίμου σημειώνουν σε κάθε τόνο πως αλλαγή του νόμου για το τεκμαρτό εισόδημα δεν πρόκειται να υπάρξει, αλλά αφήνουν ορθάνοικτο παράθυρο για «προσαρμογή». Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι το οικονομικό επιτελείο εξετάζει σημειακές παρεμβάσεις, όπως είναι για παράδειγμα η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών ή η κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος.

Νοσοκομεία

Ενίσχυση στις εφημερίες: Το ΕΣΥ εξακολουθεί να αποτελεί ένα μεγάλο αγκάθι για την κυβέρνηση καθώς, παρά τις εξαγγελίες που έχουν γίνει για την αναμόρφωσή του, η εικόνα του παραμένει θολή. Εδώ το μεγάλο πρόβλημα είναι πως παρά τις προκλήσεις θέσεων δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι, με το αντίδοτο σε αυτή την κατάσταση να είναι ένα: η ενίσχυση των απολαβών. Στο πλαίσιο αυτό θεωρείται πολύ πιθανό η κυβέρνηση να εξετάσει τη χρηματική ενίσχυση στις εφημερίες ώστε να δώσει έξτρα κίνητρα στους γιατρούς να δουν διαφορετικά την προοπτι-

κή αυτή. Από εκεί και πέρα, ένα μεγάλο στοίχημα για την κυβέρνηση είναι η βελτίωση του ΕΣΥ σε όλα τα επίπεδα, με έμφαση στα εξωτερικά ιατρεία και στις υποδομές, που σε πολλές περιπτώσεις είναι σε κακή κατάσταση και παρουσιάζουν εικόνα άλλων δεκαετιών.

Σχολεία

Τρεις παρεμβάσεις στην εκπαίδευση: Το κτηριακό πρόβλημα είναι ένα θέμα που στοιχειώνει τη δημόσια παιδεία, καθώς υπάρχουν σχολεία με πολύ κακές υποδομές. Η βελτίωση των κτιρίων και η λύση ακόμα και μεταστεγάσας αποτελεί προτεραιότητα του Κυριάκου Πιερρακάκη σε συνεργασία με τον Θεόδωρο Λιβάνιο, καθώς οι σχολικές υποδομές ανήκουν στην αρμοδιότητα των δήμων, συνεπώς το Εσωτερικών έχει συντονιστικό ρόλο. Η επιθυμία του υπουργού Παιδείας πάντως είναι, μετά τις παρεμβάσεις που έκανε με την

Εχει ληφθεί η απόφαση για ενίσχυση της Επιτροπής Ανταγωνισμού με τουλάχιστον 50 άτομα επιπλέον προσωπικό, ώστε να εντατικοποιηθούν οι έλεγχοι στην αγορά.

εισαγωγή του Ψηφιακού Σχολείου και την πρόσληψη 20.000 εκπαιδευτικών, να βελτιώσει και την καθημερινότητα. Οι παρεμβάσεις όμως για το δημόσιο σχολείο δεν θα σταματήσουν εκεί. Στον σχεδιασμό του υπουργείου είναι να υπάρξουν και θεσμικές αλλαγές, που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο διοικείται ένα σχολείο, αλλά και αλλαγές περιεχομένου, δηλαδή στο πρόγραμμα

σπουδών και στον τρόπο που θα διδάσκονται τα μαθήματα.

Οικογένεια

Στόχος το δεύτερο παιδί: Οι παρεμβάσεις της κυβέρνησης που αφορούν την οικογένεια πρέπει να θεωρούνται από Σεπτέμβριο ως βασικός πυλώνας της κυβερνητικής πολιτικής. Ερευνητές έχουν δείξει πως η μετάβαση από το ένα στα δύο παιδιά είναι πιο πιθανή από οποιαδήποτε άλλη. Επομένως εκεί θα πέσει ένα αρκετά μεγάλο βάρος: πως οι τριμελείς οικογένειες θα γίνουν τετραμελείς. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται φοροαπαλλαγές στην περίπτωση απόκτησης δεύτερου παιδιού ή περαιτέρω μείωση του φόρου εισοδήματος. Η ενίσχυση της οικογένειας όμως ευρύτερα δεν θα σταματήσει εκεί, καθώς οι επιπλέον θέσεις σε βρεφονηπιακούς σταθμούς αποτελούν βασική προτεραιότητα για την κυβέρνηση, όπως και η επέκταση του προγράμ-

ματος «Σπίτι μου» με το «Σπίτι μου 2». Ο νέος κύκλος του προγράμματος θα απευθύνεται σε περισσότερους από 30.000 δικαιούχους ηλικίας έως 50 ετών και θα προβλέπει διεύρυνση των εισοδηματικών κριτηρίων καθώς και χρηματοδότηση αγορών πιο καινούργιων σπιτιών, ηλικίας κάτω των 15 ετών. Παρεμβάσεις αναμένονται και στο Airbnb, με τον στόχο να είναι να μη θιγεί ο κλάδος, καθώς όσοι ασχολούνται με τη βραχυπρόθεσμη μίσθωση κερδίζουν περισσότερο από τη μακροπρόθεσμη και αναπόφευκτα αντιδρούν στην αλλαγή μοντέλου. Η εξέταση και εδώ κάποιων φοροαπαλλαγών, ωστόσο, μπορεί να αποδεδειχθεί κάποια σπινίτα που είναι αποκλειστικά Airbnb και να ανοίξει έως ένα βαθμό την αγορά ακινήτων.

Ακρίβεια

Εξτρα προσωπικό στην Επιτροπή Ανταγωνισμού: Το Νο 1 πρόβλημα για την κυβέρνηση είναι η ακρίβεια. Ταυτόχρονα όμως είναι και το πιο πολύπλοκο στη λύση του. Αυτό που σχεδιάζει η κυβέρνηση είναι η ακόμα μεγαλύτερη αυστηροποίηση των ελεγκτικών μηχανισμών. Στο Μέγαρο Μαξίμου είναι εδραιωμένη η πεποίθηση πως τα υπαρκτά διεθνή προβλήματα που ανεβάζουν πράγματι τις τιμές λειτουργούν πολύ συχνά ως άλλοθι για επιχειρηματικούς ομίλους και όχι μόνο ώστε να κερδοσκοπούν, παρασύροντας τα πάντα προς τα πάνω. Συνεπώς, το αντίδοτο σε αυτό είναι ο αυστηρός και συστηματικός έλεγχος, εξ ου και ήδη έχει ληφθεί η απόφαση για ενίσχυση της Επιτροπής Ανταγωνισμού με τουλάχιστον 50 άτομα επιπλέον προσωπικό, κάτι που θα γίνει εντός του φθινοπώρου.

Όλα τα παραπάνω έχουν έναν βασικό πολιτικό στόχο: Ο χειμώνας που έρχεται είναι ο πιο κρίσιμος της μέχρι τώρα κυβερνητικής θητείας, όχι μόνο γιατί είναι ο πρώτος μετά το «γκρίζο» αποτέλεσμα των ευρωεκλογών, αλλά και γιατί πλέον έχουμε μπει στον 6ο χρόνο διακυβέρνησης, που συνεπάγεται φθορά. Συνεπώς οι μετρήσεις του φθινοπώρου θα δείξουν κατά πόσον η κυβέρνηση «κρατάει» δυνάμεις ή έχει μπει σε σπινάλι δικως επιστροφή. Η βελτίωση της καθημερινότητας και το κοινωνικό προφίλ αποτελούν προτεραιότητα, χωρίς πάντως η κυβέρνηση να μπορεί να υποτιμήσει θεσμικά θέματα, όπως φάνηκε από τις σφοδρές αντιδράσεις στο πόρισμα του Αρείου Πάγου για την υπόθεση των υποκλοπών.

Ο Κυριάκος Μητσοτάκης με τον Απόστολο Τζιτζικώστα στο Μαξίμου την Πέμπτη. Με την επιλογή ενός αυτοδιοικητικού όπως ο περιφερειάρχης για τη θέση του επιτρόπου ο πρωθυπουργός, σύμφωνα με τους συνεργάτες του, σηματοδοτεί την έμφαση που δίνει η κυβέρνηση σε ζητήματα της καθημερινότητας.

Με δεξιό διαβατήριο στις Βρυξέλλες

Το σίριαλ της επιλογής του Έλληνα επιτρόπου έληξε την Πέμπτη το μεσημέρι, με τον Παύλο Μαρινάκη να ανακοινώνει πως η επιλογή του πρωθυπουργού είναι ο Απόστολος Τζιτζικώστας. Γιατί ο κ. Μητσοτάκης επέλεξε τον περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας —της δεύτερης μεγαλύτερης περιφέρειας της χώρας— έναντι των άλλων επιλογών που είχαν πέσει στο τραπέζι; Τα άλλα πρόσωπα που είχαν συζητηθεί ως υποψήφιοι για την Κομισιόν ήταν ο Γιώργος Γερασιμίδης, η Νίκη Κεραμέως και ο Σταύρος Παπασταύρου, με τον περιφερειάρχη να συγκεντρώνει τελικά περισσότερα από τα χαρακτηριστικά που ήθελε ο κ. Μητσοτάκης να συμβολίσει με την επιλογή του για το ευρωπαϊκό αξίωμα.

Το μήνυμα της Μακεδονίας

Ο κ. Τζιτζικώστας εκπροσωπεί τη Μακεδονία, μια περιφέρεια με πολύ ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, και η επιλογή του σηματοδοτεί τη βαρύτητα που δίνει και θέλει να δώσει ακόμα περισσότερο ο πρωθυπουργός στη Βόρεια Ελλάδα. Αλλωστε το επόμενο διάστημα στη Μακεδονία αναμένεται

να ολοκληρωθούν πολλά και σημαντικά έργα. Η επιλογή Τζιτζικώστας ήταν η μόνη «εκτός Αθηνών» και αποτυπώνει μια λογική αποκέντρωσης, κάτι που έδινε συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών του. Η συζήτηση εξάλλου πως η Μακεδονία υποεκπροσωπείται στην κυβέρνηση δεν σταμάτησε ποτέ και η επιλογή Μητσοτάκη δίνει στη Βόρεια Ελλάδα έναν εκπρόσωπο μέσα στα κέντρα λήψης αποφάσεων των Βρυξελλών.

Ο κ. Μαρινάκης το είπε κατά την ανακοίνωση του ονόματός του. Πρόκειται για μια «πολιτική επιλογή». Τι σημαίνει πρακτικά αυτό; Πως ο Κυριάκος Μητσοτάκης θέλει διαρκώς να κρατά την ισορροπία μεταξύ τεχνοκρατών και πολιτικών στελεχών και σε μια κορυφαία θέση για τη χώρα επέλεξε ένα στέλεχος με σαφή πολιτικά χαρακτηριστικά, που έχει μάλιστα εκλογική νομιμοποίηση.

Το γεγονός ότι ο κ. Τζιτζικώστας έχει στο ενεργητικό του πολλές αναβαπτίσεις στην κάλπικη έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην επιλογή του κ. Μητσοτάκη. Μια

κριτική που δέχεται ο πρωθυπουργός είναι πως επιλέγει συχνά πυκνά πρόσωπα που δεν έχουν διεκδικήσει τον σταυρό. Η επιλογή Τζιτζικώστας δείχνει πως ο πρωθυπουργός «σέβεται και ακούει τους πολίτες», οι οποίοι για πάνω από μία δεκαετία δίνουν στον Μακεδόνα πολιτικό ποσο-

Η επιλογή Τζιτζικώστας θεωρείται ότι «κόβει την όρεξη» σε όσους έβλεπαν τη δημιουργία πολιτικού πόλου με οριζή τη Βόρεια Ελλάδα.

στά που ξεπερνούν ακόμα και το 60%. «Η επιλογή ενός αιρετού δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητη», σημειώνουν κυβερνητικές πηγές, στέλλοντας μήνυμα εκτός αλλά και εντός κυβέρνησης πως τα πάντα στο τέλος πρέπει να μεταφράζονται σε πολιτικό αποτέλεσμα.

Ο πρωθυπουργός το επόμενο

διάστημα θα δώσει μεγάλη βαρύτητα στην πολιτική της καθημερινότητας. Στο Μαξίμου θεωρούν πως η επιλογή Τζιτζικώστας «συμβολίζει» και αυτή τη στροφή, καθώς πρόκειται για έναν αυτοδιοικητικό που ως περιφερειάρχη Κεντρικής Μακεδονίας είχε αντικείμενο την τελευταία δεκαετία την καθημερινότητα, κάτι που επισήμανε και ο ίδιος απευθυνόμενος στον πρωθυπουργό κατά τη συνάντησή τους την Πέμπτη.

Στον περιφερειάρχη αναγνωρίζεται η σχέση που διατηρεί με το παραδοσιακό κομμάτι του ακροατηρίου της Δεξιάς, που δεν είναι πλέον δεδομένο για τη Ν.Δ. Το είπε ο πρωθυπουργός την Πέμπτη: «Έχει ευρύτερη αποδοχή στη δεύτερη μεγαλύτερη περιφέρεια της χώρας». Στην επιλογή ελήφθη υπόψη και η πτυχή αυτή, καθώς ο περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας, παρά το γεγονός ότι είναι ένα στέλεχος γέννημα-θρέμμα της Ν.Δ., έχει απήχηση και σε ψηφοφόρους που κινούνται δεξιότερα του κόμματος. Η επιλογή του θεωρείται ότι «κόβει την όρεξη» σε όσους έβλεπαν μια πιθανότητα δημιουργίας

ενός πολιτικού πόλου με οριζή τη Βόρεια Ελλάδα.

Στρατευμένος

Στα στοιχεία που συνεκτιμήσε ο κ. Μητσοτάκης συγκαταλέγεται και το παρελθόν του περιφερειάρχη: Το 2016, στον δεύτερο γύρο των εσωκομματικών εκλογών της Ν.Δ., ο κ. Τζιτζικώστας πήρε θέση υπέρ του κ. Μητσοτάκη, κάτι που τον βοήθησε στην εκλογή του. Δεύτερον, πιο πρόσφατο, στις ευρωεκλογές ο περιφερειάρχης Κεντρικής Μακεδονίας «δεν κρύφτηκε» και περιόδευσε σε όλη τη Βόρεια Ελλάδα με τον πρωθυπουργό, δίνοντας τη μάχη του σταυρού.

Ως προσόν του κ. Τζιτζικώστας μίσησε, λένε, και το γεγονός ότι από το 2020 είχε εκλεγεί πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Περιφερειών, κάτι που εκτιμάται ότι του έδωσε πρόσβαση στο πως λειτουργούν τα πράγματα στις Βρυξέλλες.

Με αυτά τα κριτήρια, ο πρωθυπουργός φαίνεται ότι είχε κατασταλάξει εδώ και εβδομάδες στην επιλογή του.

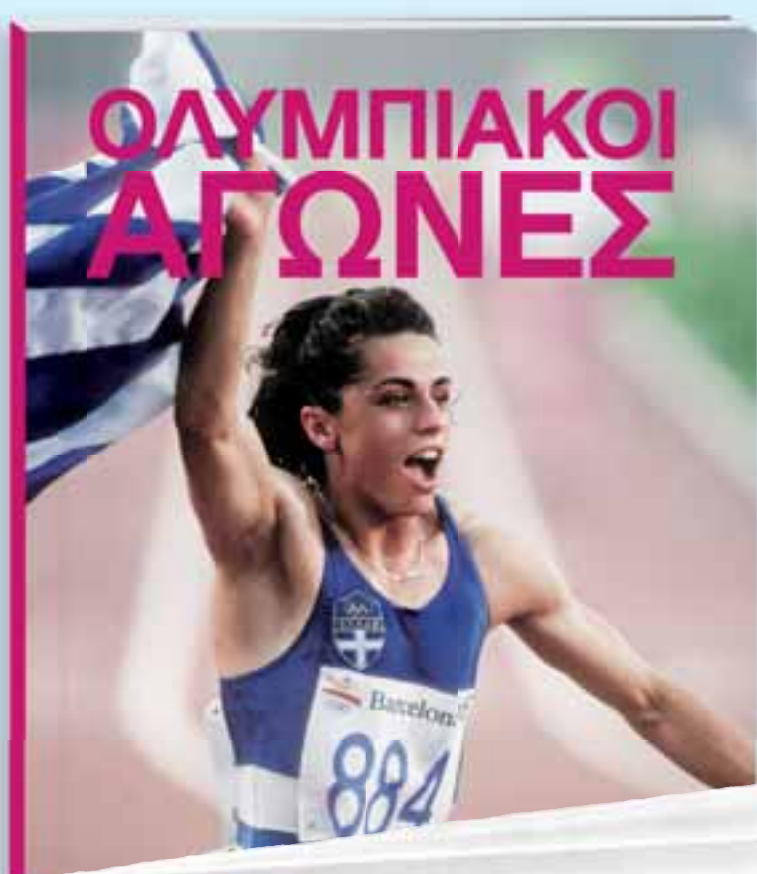
ΣΤ. Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ολυμπιακοί Αγώνες

100 μεγάλες στιγμές

Θρίαμβοι
δράματα
παράξενα
εκπλήξεις

Θυμόμαστε μερικά από
τα πιο συγκλονιστικά
επεισόδια της ιστορίας
των Αγώνων και
τους πρωταγωνιστές τους,
σε ένα φωτογραφικό
λεύκωμα που
θα εμπνεύσει και
θα συγκινήσει.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κυριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy

Κυριακή
11/8

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΣΠΑΝΟΥ

Αν δεν είχε τόσα εκατομμύρια views στο TikTok το hashtag SAHG (Stay At Home Girlfriend) δεν θα είχαν ασχοληθεί η New York Post και η Wall Street Journal με τη μετανεωτερική νοικοκυρά που δεν έχει τον νομικό δεσμό ενός γάμου αλλά έχει τη δυνατότητα να ευημερεί χωρίς να δουλεύει. Το διασκεδάσει ανεβάζοντας βίντεο με την καθημερινότητά της, από την προετοιμασία του πρωινού μέχρι τη βόλτα του σκύλου. Αν καταφέρει να γίνει δημοφιλής, μπορεί να πληρωθεί από την πλατφόρμα ως «δημιουργός περιεχομένου».

Με τον αριθμό των χρηστών της κινεζικής πλατφόρμας να ανεβαίνει διαρκώς και να εκτιμάται πως θα φτάσει στα 2,2 δισ. το 2027, η επιρροή είναι μη αναστρέψιμη και η μάχη για τον έλεγχο της από τη Δύση χαμένη. Και ενώ, σε πρώτο επίπεδο, πρόκειται για το «νέο», συχνά κερδίζει το «παλιό».

Χειραγώγηση

Η δρ Αλεξάνδρα Πάλλη, ψυχολόγος, επιστημονική συνεργάτης ΕΚΠΑ-ΕΠΑΨΥ, αναγνωρίζει, ως παράδειγμα αναχρονισμού, ότι το TikTok δεν είναι χώρος γυναικείας χειραγώγησης: «Στο περιβάλλον του οι γυναίκες δεν είναι πλέον μόνο αποδέκτες πληροφοριών αλλά επίσης παραγωγοί και καταναλώτριες. Αν και αυτό μοιάζει με εξέλιξη, εκτενείς μελέτες στην Κίνα (Wu Q. et al, 2023) διαπιστώνουν ότι οι γυναίκες εξακολουθούν να εκφράζονται βάσει των παραδοσιακών πατριαρχικών στερεοτύπων, χειραγωγούμενες μέσα σε σχέσεις εξουσίας».

Πολύς κόσμος ζει στο TikTok, για το TikTok ή με το TikTok. Ένας πανέξυπνος αλγόριθμος «ταΐζει» τον χρήστη με την «τροφή» που του αρέσει προσφέροντάς του άφθονη ποσότητα για να φάει όσο αντέχει – μέχρι να σκάσει. Ο Βασίλης Δημόπουλος, διδάσκων ψυχαναλυτής και συγγραφέας, απέχει από το TikTok αλλά γνωρίζει καλά την επίδρασή του στον ψυχισμό και τις σχέσεις μέσα από τους συνειρμούς των αναλυόμενων του: «Δεν δίνεται επαρκής χρόνος στον χρήστη για επεξεργασία και αυτό που του προσφέρεται έλκεται εύκολα από τραυματικές ζώνες του ψυχισμού, όπως το κενό, το τίποτα. Είναι μια διαδικασία ανάλογη με τις διαταραχές πρόσληψης τροφής ή με τον εθισμό σε τοξικές ουσίες. Εχω ανάγκη να γεμίσω το κενό, όχι να το υφάνω. Το κενό δεν αντέχεται και γεμίζει με ό,τι είναι άμεσα διαθέσιμο».

Θέλεις να χάσεις βάρος; Διατροφολόγοι, διαιτολόγοι, ειδικοί και δήθεν ειδικοί, πρώην υπέρβαροι που αδυνάτισαν, άνθρωποι που βρίσκονται τώρα σε διαλειμματική νηστεία, αυτοδιδάκτοι γκουρού της ευεξίας θα σου δώσουν δωρεάν και άμεσα οδηγίες, συμβουλές, συνταγές, μαγικές λύσεις, πατέντες, υποσχέσεις και κυρίως τη φαντασίωση μιας επιτυχίας χωρίς κόπο, σαν να φεύγει από το σώμα σου λίπος την ώρα που παρακολουθείς «τρία tips για να εξαφανιστεί η κοιλιά». Συνήθως είναι τρία, όχι παραπάνω, γιατί το βίντεο είναι σύντομο και υπάρχει επιστημονικός λόγος γι' αυτό.

Η Αλεξάνδρα Πάλλη εξηγεί: «Η ταχύτητα της εικόνας είναι καθοριστική. Η νευροψυχολογία μάς δείχνει ότι η πληροφορία που λαμβάνεται μέσω των βίντεο δεν μας επιτρέπει να σκεφτούμε, να αναλύσουμε, να εμβαθύνουμε, να φανταστούμε, να κρίνουμε. Δεν επεξεργαζόμαστε την πληροφορία, την προσλαμβάνουμε παθητικά».

Ο Β. Δημόπουλος εκτείνει το επιχείρημα: «Δεν τροφοδοτείται η σκέψη, γίνεται μηχανιστική, στεγνή, χρηστική. Χωρίς συναισθηματικό δεν υπάρχει σκέψη. Το TikTok μας οργανώνει σε μια ζωή προσανατολισμένη σε συμπεριφορές και δράσεις, μέσα από τη συμμόρφωση και τη μίμηση, χωρίς ουσιαστική ψυχική κίνηση».

Η Γκλόρια Μαρκ, καθηγήτρια Informatics στο πανεπιστήμιο Irvine της Καλιφόρνιας, έγραψε ένα βιβλίο (2024) για τη διάσπα-

Η διαρκώς αυξανόμενη ψηφιοποίηση του τρόπου ζωής έχει επιπτώσεις στην εγκεφαλική λειτουργία των ανθρώπων. Σύμφωνα με έρευνα της Microsoft, το 77% στις ηλικίες 18-24 συμφωνεί με την πρόταση «όταν τίποτα δεν αποσπά την προσοχή μου, το πρώτο πράγμα που κάνω είναι να στραφώ στην οθόνη του κινητού μου».

Το TikTok στο ντιβάνι του ψυχαναλυτή

Δυνατό ερέθισμα. Έυκολη τροφή. Φαντασίωση. Κατανάλωση. Ποια είναι η σαγήνη της πλατφόρμας που μαγνητίζει εκατομμύρια χρήστες σε όλο τον κόσμο; Ποιο είναι το εσωτερικό κενό που καλύπτει; Ειδικοί της ψυχικής υγείας απαντούν στην «Κ»

ση προσοχής έπειτα από έρευνα δύο δεκαετιών. Το 2012 ο μέσος όρος συγκέντρωσης σε μια οθόνη ήταν 75'. Πέντε μελέτες που έγιναν από το 2014 έως το 2020 έδειξαν σταδιακή υποχώρηση στα 44' μέχρι 50'.

Αν ένας άνθρωπος μπορεί να συγκεντρωθεί λιγότερο από ένα λεπτό και ένας στους τρεις Έλληνες δεν διαβάζει καθόλου βιβλία πια (το 35% σύμφωνα με έρευνα του Οργανισμού Συλλογικής Διαχείρισης Έργων του Λόγου, 2024), τότε το short form video του TikTok είναι ο βασικός τρόπος ενημέρωσης και ψυχαγωγίας.

Μέχρι τα 8''

Σύμφωνα με έρευνα της Microsoft, οι άνθρωποι χάνουν τη συγκέντρωσή τους στα 8 δευτερόλεπτα, ως αποτέλεσμα της επίδρασης στην εγκεφαλική λειτουργία της διαρκώς αυξανόμενης ψηφιοποίησης του τρόπου ζωής. Τα κρουσώδη έχουν μικρότερη διάσπαση προσοχής, αφού έχει μετρηθεί ότι αφαιρούνται στα 9 δευτερόλεπτα! Βέβαια, δεν ισχύει ένας κανόνας για όλους, αλλά υπάρχουν διαφορές ανάλογα με την ηλικία, την ιδιοσυγκρασία, την καταγωγή και πάει λέγοντας. Το κάμα γενεών είναι δεδομένο και ως προς αυτό (σύμφωνα με την ίδια έρευνα της Microsoft): 77% στις ηλικίες 18-24 συμφωνεί με την πρόταση «όταν τίποτα δεν αποσπά την προσοχή μου, το

πρώτο πράγμα που κάνω είναι να στραφώ στην οθόνη του κινητού μου». Το αντίστοιχο ποσοστό είναι μόλις 10% στις ηλικίες άνω των 65.

Αυτή η έρευνα αποτελεί σημείο αναφοράς για τους ειδικούς που ασχολούνται με τη διάσπαση προσοχής στον θαυμαστό ψηφιακό μας κόσμο παρόλο που έγινε το 2015, δηλαδή ένα χρόνο πριν εμφανιστεί το TikTok.

Καθόλου τυχαία, το 2020, η Microsoft προσπάθησε να αγοράσει το TikTok με τους αναλυτές και τους τραπεζίτες να έχουν αποτιμήσει την αξία της επιχειρηματικής δραστηριότητας της κινεζικής πλατφόρμας στις ΗΠΑ μεταξύ 20 και 50 δισ. δολαρίων. Το deal δεν προχώρησε και δεν αποκλείεται να ξεκινήσει μια νέα προσπάθεια μετά τις αμερικανικές εκλογές. Ετσι κι αλλιώς, όσες προσπάθειες απαγόρευσης έγιναν, απέτυχαν παταγωδώς.

«Χωρίς συναισθηματικό δεν υπάρχει σκέψη. Το TikTok μας οργανώνει σε μια ζωή προσανατολισμένη σε συμπεριφορές και δράσεις, μέσα από τη συμμόρφωση και τη μίμηση, χωρίς ουσιαστική ψυχική κίνηση».

Ένας στους τρεις δήλωσε ότι στρέφεται σε social media/influencers για συμβουλές υγείας όπως η αντιμετώπιση του άγχους (34%), της κατάθλιψης (34%). Περισσότεροι από τους μισούς στη γενιά Z (55%) αναζητούν στα social media συμβουλές για το άγχος, ενώ το 49% και 44% για την κατάθλιψη και την απώλεια βάρους.

Η Αλεξάνδρα Πάλλη σημειώνει: «Μελέτες (Zheluk et al., 2022) αναφέρουν ότι οι μαθητές χρησιμοποιούν τα smartphones τους για περισσότερο από το 25% της πραγματικής διάρκειας του μαθήματος στην τάξη και οι περισσότεροι συμβαίνουν κάθε 3-4 λεπτά, για πάνω από ένα λεπτό σε διάρκεια. Η εστίαση των μαθητών σε οποιαδήποτε εργασία αναφέρεται ότι διαρκεί 3-5 λεπτά με την υπερβολική χρήση smartphone να εμποδίζει την απόδοση, ως αποτέλεσμα του να επιτρέπει σε πληροφορίες άσχετες με τον στόχο να συναγωνίζονται εργασίες σχετικές με τον στόχο».

Πολιτικό εργαλείο

Το TikTok στην Ελλάδα απονομοποιήθηκε όταν το επέλεξε ο Κυριάκος Μητσοτάκης ως μέσο το 2022, ενώ από το 2023 άρχισε να «τσαλακώνεται» αναδεικνύοντας την αστεία και ανάλαφρη πλευρά του. Η επίκουρη καθηγήτρια Δημοσιογραφίας, πολιτικής και νέων μέσων στο ΕΚΠΑ Μαρίνα Ρήγου σχολιάζει: «Οι πολιτικοί έσπευσαν να διερευνήσουν τη "γραμματική" του μέσου προκειμένου να διασφαλίσουν πρόσβαση σε κοινά αδιάφορα στο πολιτικό τους μήνυμα. Οποιο κι αν είναι το κοινό του, το TikTok είναι ακόμη ένας ψηφιακός χώρος απειμπόλησης του δικαίωματος στην ιδιωτικότητα εν ονόματι της συμμετοχής».

Και τελικά, να ζει κανείς ή να μη ζει στο TikTok; Η απάντηση της κ. Ρήγου: «Όταν ο πρίγκιπας της Δανίας έθετε το δίλημμα ζωής ή θανάτου, ήταν ένα πλαίσιο κανόνων ηθικής τάξης και αξιών που του το υπαγόρευε. Ήταν η απελπισία του για τον χρόνο που βγήκε έξω από τους αρμούς. Σήμερα, σε μια εποχή εκτός αρμών, το TikTok μετρώντας ανελέητα τον χρόνο, γίνεται ένα θέατρο εν θεάτω στην παράσταση της ζωής μας. Σκοπός του δεν είναι η παγίδευση του δολοφόνου, αλλά του κοινού σε μια "αγορά" που μετατρέπει το ερώτημα σε προσαγωγή: μάθε πως να ζεις. Φροντίζουν γι' αυτό οι influencers, mega ή macro, με τους ακόλουθους τους έτοιμους να πολλαπλασιάσουν το μήνυμά».

Η κ. Πάλλη ανατρέπει στην κλινική εμπειρία της: «Μια κοπέλα που βλέπει ψυχοθεραπευτικά θα κανόνιζε να μου έρχεται ένα σούπερ φαγητό κάθε βράδυ στο γραφείο, με το ένα τρίτο του μισθού μου, ώστε να φορέσω το ιδανικό μαγιό σε ένα μήνα. Είχε βρει τη "λύση" στο TikTok. Εικόνα, υπόσχεση, όνειρο, παρόρμηση, κατανάλωση. Και πάντα η ευθύνη δική σου αν δεν τα καταφέρνεις. Ίσως γιατί δεν αγοράζεις αρκετά».

Επίδειξη πλούτου

Η ΑΔΑΕ, σύμφωνα με πληροφορίες, σύντομα θα ενεργοποιήσει ένα ψηφιακό πρόγραμμα για να βοηθήσει να πέσουν στα δίκτυα της κερδοσκοπίας στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Στο TikTok η σύλληψη της φοροδιαφυγής είναι δύσκολη γιατί ένα «get ready with me», ένα haul (επίδειξη αγορών) και ένα unboxing μπορεί να αποτελούν έμμεση διαφήμιση αλλά δεν είναι εύκολο να αποδειχθεί ότι πρόκειται για εμπόριο από τη στιγμή που δεν υπάρχουν θεσμοθετημένα κριτήρια.

Για τον Β. Δημόπουλο, οι χρήστες του TikTok είναι σαν τα μωρά που κλαίει ζητώντας γαλακία και η μαμά τους δίνει το μημπερό: «Μας δίνει κάτι που δεν χρειαζόμαστε και απολαμβάνοντας την κάλυψη μιας ανάγκης που συν-κατασκευάζεται καταλήγουμε να το αναζητάμε». Αλλά δεν είναι βέβαιο ότι η ψυχανάλυση που «θρέφεται» με τη βραδύτητα έχει τα εργαλεία να αναλύσει ένα φαινόμενο που στριβίζεται στην καταγιστική γρήγορη εναλλαγή...

42

ΕΚΑΤ. οι χρήστες του TikTok στην Ε.Ε.

60%

των χρηστών ανήκουν στη γενιά Z.

67%

των εφήβων χρησιμοποιούν το TikTok (προηγείται μόνο το YouTube).

45,7%

γυναίκες.

54,3%

άνδρες.

120

δισ. δολάρια το κέρδη της μητρικής εταιρείας του TikTok (ο κινεζικός κολοσσός ByteDance).

33%

λένε ότι συνήθως ενημερώνονται μέσω της πλατφόρμας.

83%

των χρηστών έχουν ανεβάσει τουλάχιστον ένα βίντεο.

1,04

δισ. υπολογίζονται οι ενεργοί χρήστες παγκοσμίως τον Μάιο του 2024.

95

λεπτά ο χρόνος που αφιερώνει κάθε μέρα ο μέσος χρήστης.

Μάρκος Κουναλάκης, επισκέπτης καθηγητής στο Ινστιτούτο Χούβερ του Στάνφορντ

Κάμαλα, μη δεσμεύεσαι

Ο πρώην σύμβουλος της αντιπροέδρου εξηγεί τι θα συμβούλευε σήμερα την υποψήφια των Δημοκρατικών

Συνέντευξη στην **ΞΕΝΙΑ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

Ο Μάρκος Κουναλάκης, επισκέπτης καθηγητής στο Ινστιτούτο Χούβερ του Στάνφορντ, διετέλεσε σύμβουλος της Κάμαλα Χάρις στην πρώτη εκστρατεία της για την προεδρία το 2020. Η σημερινή συμβουλή του προς την υποψήφια πρόεδρο των Δημοκρατικών είναι να αποφεύγει να δεσμευτεί σε συγκεκριμένες θέσεις, αφού έχει την πολυτέλεια να λάβει το χρίσμα χωρίς τη συμμετοχή της στις προκριματικές εκλογές.

– Πιστεύετε ότι θα κοπιάσει ο τωρινός ενθουσιασμός γύρω από το πρόσωπο της Κάμαλα Χάρις;
– Ναι, το φοβάμαι γιατί έτσι είναι η πολιτική. Κι ο Ντόναλντ Τραμπ έχει αποδείξει ότι είναι πολύ αποτελεσματικός στις εκστρατείες του. Ήδη έχει δοκιμάσει μια πολύ έξυπνη ατάκα στο συνέδριο των Ρεπουμπλικανών. Το λέω κάπως περιφραστικά, αλλά αυτό ήταν το νόημα: «Με κατηγορούν ότι δεν υποστηρίζω τη δημοκρατία. Εγώ δέχθηκα σφαίρα για χάρη της δημοκρατίας». Πρέπει να παραδεχθούμε ότι το πολιτικό του ένστικτο και η αντίδρασή του κατά την απόπειρα εις βάρος του ήταν αξιοθαύμαστα.

– Ησασταν σύμβουλος της Κάμαλα Χάρις σε θέματα εξωτερικής πολιτικής στην πρώτη της καμπάνια. Παίζει κάποιο ρόλο στην κούρσα η εξωτερική πολιτική;
– Όπως έχω πει στο παρελθόν, στις ΗΠΑ μπορεί να χάσει κάποιος μια αναμέτρηση λόγω της εξωτερικής πολιτικής, αλλά δεν μπορεί να κερδίσει εκλογές χάρη σε αυτήν.

– Η Κάμαλα Χάρις έχει αρκετή εμπειρία στον τομέα; Μοιάζει άπειρη.
– Όντως δεν έχει μεγάλη πείρα. Αυτό είναι λογικό γιατί υπηρέτησε με έναν πρόεδρο που ήταν ειδικός στον τομέα, τον Τζο Μπάιντεν. Το ίδιο ίσχυε για τον πρόεδρο Μπους τον πατέρα, αλλά και τον Γιώργο Παπανδρέου στην Ελλάδα. Σκεφτείτε όμως πως τα δύο πρώτα χρόνια της θητείας της είχαμε την πανδημία. Ήταν εξαιρετικά κοντά στον πρόεδρο. Για κάθε απόφαση, για κάθε συνάντηση, βρισκόταν στον πιο προνομιακό χώρο στον κόσμο, στο Οβάλ Γραφείο. Δεν υπάρχει καλύτερη προύπηρεσία.

– Το γεγονός ότι δεν συμμετείχε σε προκριματικές ούτε το 2020 ούτε το 2024 δεν είναι αρνητικό για την υποψηφιότητά της;
– Στη διάρκεια των προκριματικών εκλογών οι υποψήφιοι

τείνουν να υπόσχονται και να παρουσιάζουν πολιτικές σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, που τους «κλειδώνουν» σε συγκεκριμένες θέσεις. Αν ήμουν τώρα σύμβουλος της, αυτό θα της έλεγα: «Μην δεσμεύεσαι!».

Ενα δεύτερο θετικό στοιχείο είναι πως ανήκει στη γενιά μετά τον Ψυχρό Πόλεμο. Η εμπειρία της στις ΗΠΑ είναι πολύ διαφορετική από αυτήν των Μπάιντεν και Τραμπ. Δεν είναι πλαισιωμένη από ψυχροπολεμικές αγχώσεις. Και το τελευταίο είναι πως η προσωπική της ιστορία (μεγάλωσε σαν Ινδή Αμερικανίδα και μαύρη, πήγε σχολείο στον Καναδά με μπαμπά από την Καραϊβική και έναν παππού που εργάστηκε στην Αφρική, αφού ήταν δημόσιος υπάλληλος στη Ζάμπια) της εξασφαλίζει μια καλύτερη κατανόηση της αυξανόμενης σημασίας του παγκόσμιου Νότου.

– Μια νίκη Τραμπ τι θα σήμαινε;
– Είδαμε από την πρώτη του θητεία πόσο καταστροφικές επιλογές έκανε. Πείτε μου τι κόμισε π.χ. ο Ρεξ Τίλερσον ως ΥΠΕΞ; Υπονόμισε το Στέιτ Ντιπάρτμεντ. Στη

Ο Μάρκος Κουναλάκης ήταν σύμβουλος της Κάμαλα Χάρις σε θέματα εξωτερικής πολιτικής στην πρώτη της καμπάνια.

δεύτερη θητεία του ένας πρόεδρος Τραμπ θα αναζητάει την πίστη. Ξέρουμε ότι είχε καλή σχέση με τον Ερντογάν, δεν επικρίνει τον Πούτιν. Σίγουρα θα αποδυναμωθεί η αμερικανική αφοσίωση στην Ουκρανία και στο ΝΑΤΟ. Στη διάσκεψη του Μονάχου δεν επιβεβαίωσε, παρά μόνο αφοτόπιστη από τον υπουργό Αμυνάς του, τη δεσμευσή του στο άρθρο 5 του ΝΑΤΟ. Αυτή τη φορά θα δούμε έναν

Τραμπ «ντοπαρισμένο»: όλα τα ένστικτα που έμειναν ανεκπλήρωτα λόγω θεσμικών αντιβάρων θα είναι ανεξέλεγκτα. Μετά την απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου για μερική ασυλία, έχει το ελεύθερο να υπονομεύσει αυτό που ο ίδιος αποκαλεί «βαθύ κράτος».

– Οι Ρεπουμπλικανοί κατηγορούν συχνά τους Δημοκρατικούς για woke ελιτισμό. Πόσο σοφό είναι να αποκαλούν οι Δημοκρατικοί «παράξενους» υποστηρικτές και στελέχη των Ρεπουμπλικανών, όπως έκανε πρόσφατα ο κυβερνήτης της Μινεσότα, Τιμ Σουλτς;
– Οι Ρεπουμπλικανοί θέλουν να κολλήσουν τη ρετσινιά του ελιτισμού στους Δημοκρατικούς. Η αλήθεια είναι ότι και τα δύο κόμματα προσπαθούν να χαϊδέψουν τις πιο ακραίες πτέρυγες στο εσωτερικό τους. Η διαφορά είναι ότι η Χάρις δεν χρειάστηκε να το κάνει αυτό, ακριβώς επειδή δεν συμμετείχε στις προκριματικές εκλογές. Ενώ ο Τραμπ έχει υιοθετήσει πλήρως την ακροδεξιά ρητορική. Η Χάρις έχει την ευκαιρία να εγκατασταθεί εκεί που βρίσκεται η πλειοψηφία του αμερικανικού

εκλογικού σώματος: στο Κέντρο, και την ίδια στιγμή να απευθύνεται λόγω της βιογραφίας της στην αριστερή πτέρυγα του κόμματος.

– Ποιο είναι το θέμα που ευνοεί περισσότερο τους Δημοκρατικούς;
– Οι αμβλώσεις. Αυτή τη στιγμή υπάρχουν περισσότερες γυναίκες στην επικράτεια που δεν μπορούν να υποβληθούν σε αμβλώση από όσες μπορούν.

– Και ποιο το προνομιακό πεδίο των Ρεπουμπλικανών;
– Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι η μετανάστευση είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα στις ΗΠΑ. Είναι το brand του Τραμπ. Οι Ρεπουμπλικανοί προσπαθούν να καταστήσουν τη μετανάστευση όσο το δυνατόν μεγαλύτερο ζήτημα. Η Χάρις με τη μετανάστευση, θα το κάνουν. Ήδη την αποκαλούν «τσάρο των συνόρων», το οποίο είναι ψέμα. Αυτό που της είχε ανατεθεί ήταν η εξεύρεση επενδύσεων και η αντιμετώπιση της διαφθοράς ώστε να μην υποχρεώνονται οι κάτοικοι των χωρών αυτών να φεύγουν.

– Μία από τις αποστολές της Χάρις, όπως είπατε, ήταν να εντοπίζει τις βαθύτερες αιτίες της μετανάστευσης σε χώρες όπως της Νότιας και Κεντρικής Αμερικής. Θα ήθελα ένα σχόλιο για το αμφισβητούμενο αποτέλεσμα στη Βενεζουέλα, όπου ο πρόεδρος Νικόλας Μαδούρο διατηρείται ότι επανεκλέγεται.
– Δεν θεωρώ ότι η υπόθεση έχει τελειώσει. Ειδικά με τόσο μεγάλες δυνάμεις στη Λατινική Αμερική να ζητούν αποδείξεις για το επίσημο αποτέλεσμα. Πιστεύω ότι σοφά οι ΗΠΑ άρνησαν να παρέμβουν (σ.σ. αναγνώρισαν μόλις προχθές νίκη της αντιπολίτευσης), επιτρέποντας στις χώρες της Λατινικής Αμερικής να ηγηθούν των πύσσων. Πολλοί εξ αυτών είναι αριστεροί ηγέτες, ενώ οι μόνοι που συνεχάρησαν τον Μαδούρο είναι ο άξονας του αυταρχισμού, η Ρωσία, η Κίνα, η Κούβα, το Ιράν και το Μεξικό, αν και ο Αντρέας Μαουέλ Λόπες Ομπραδόν βρίσκεται στο τέλος της θητείας του.

– Αν σου είχατε ότι θα υπάρξουν βίαιες συγκρούσεις; Ο στρατός είναι ήδη στους δρόμους.
– Ναι, και σε κάποιες περιπτώσεις ο στρατός αλλάζει στρατόπεδο και στέκεται στο πλευρό της αντιπολίτευσης ή τουλάχιστον δεν συγκρούεται μαζί τους.

Η Κάμαλα Χάρις σε συγκέντρωση στην Ατλάντα. Σύμφωνα με τον Μάρκο Κουναλάκη, η προσωπική της ιστορία (μεγάλωσε σαν Ινδή-Αμερικανίδα και μαύρη, πήγε σχολείο στον Καναδά με μπαμπά από την Καραϊβική και έναν παππού που εργάστηκε στην Αφρική) είναι ένα από τα πλεονεκτήματά της, αφού της εξασφαλίζει καλύτερη κατανόηση της αυξανόμενης σημασίας του παγκόσμιου Νότου.

Χωρίς πυξίδα ο Τραμπ, μετά τον Μπάιντεν

Δεν έχει βρει ακόμη γραμμή επίθεσης κατά της Χάρις – Πονοκέφαλος και οι γκάφες του Βανς

Μετά την αποχώρηση του προέδρου των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν από την προεκλογική αναμέτρηση η εκστρατεία του Ντόναλντ Τραμπ μοιάζει να έχει χάσει τον βηματισμό της. Το προβάδισμα του Ρεπουμπλικανού υποψηφίου έναντι της Δημοκρατικής αντιπάλου της Κάμαλα Χάρις έχει συρρικνωθεί στα όρια του στατιστικού λάθους και το βασικότερο είναι πως δεν έχει καταφέρει να αναπροσαρμόσει τη στρατηγική του.

Όλο το ενωτικό αφήγημα που παρουσίασε ο πρώην πρόεδρος μετά την απόπειρα εναντίον του έχει καταρρεύσει και οι τοξικές επιθέσεις εναντίον των αντιπάλων του έχουν επανέλθει στο ακέραιο. Με τον Μπάιντεν αντίπαλο όμως είχε επικεντρωθεί στην ηλικία, τη σωματική και πνευματική κατάρρευση του προέδρου.

Απέναντι στη Χάρις η αμχανία του είναι έκδηλη κι αποτυπώνεται στα επίθετα που της απευθύνει: «Τρελή», «χαζή» και

όχι αρκετά «μαύρη», που μέχρι πρότινος αυτοπροσδιοριζόταν ως Ινδή. Ειδικά η τελευταία αυτή κατηγορία είναι παντελώς άσφαιρη, αφού η Χάρις και στο βιβλίο της και στις συνεντεύξεις της επέμενε πάντα ότι μεγάλωσε ως μαύρη στις ΗΠΑ, πήγε σε πανεπιστήμιο μαύρων, το Χάουαρντ και η αδελφότητα στην οποία ανήκε ήταν επίσης μαύρη παραδοσιακά.

Από την πλευρά της η αντιπρόεδρος των ΗΠΑ μοιάζει να έχει βρει το κουμπί του: τον αντιμετωπίζει ειρωνικά, με ένα μειδίαμα, χωρίς να επιχειρεί να του απαντήσει επί της ουσίας, όπως έκανε π.χ. η Χίλαρι Κλίντον. Μια λέξη που έχει γίνει viral τις τελευταίες μέρες είναι η συνήθης απόκριση των Δημοκρατικών σε τέτοιου είδους δηλητηριώδη βέλη: weird (παράξενος). Οι Ρεπουμπλικανοί, υποστηρικτές και ηγέτες, αποκρούσσονται μολεκτικά ως «παράξενοι».

Την ίδια στιγμή, προβλημα-

τική έχει αποδειχθεί η επιλογή του Τζ. Βανς για τη θέση του υποψηφίου αντιπροέδρου του Τραμπ. Απειροσ σε εκστρατείες, αφού εξελέγη μόλις πέρυσι

Απέναντι στη Χάρις η αμχανία του είναι έκδηλη και αποτυπώνεται στα επίθετα που της απευθύνει: «Τρελή», «χαζή» και όχι αρκετά «μαύρη», που μέχρι πρότινος αυτοπροσδιοριζόταν ως Ινδή.

γερουσιαστής του Ουάσιγκτον, μοιάζει να υποπίπτει από τη μία γκάφα στην άλλη. Ενώ π.χ. ο Τραμπ προσπαθεί να κρατήσει αποστάσεις από το πανταχόθεν βαλλόμενο «Πρότζεκτ 2025», εξαιτίας των ακροδεξιών αποχρώσεων

του, ο Βανς έσπευσε να γράψει τον πρόλογο στο νέο βιβλίο του προέδρου του εγχειρήματος, Κέβιν Ντ. Ρόμπερτς.

Η ιδεολογική πλατφόρμα που αποκάλυψε πρόσφατα ο ίδιος ο Ρεπουμπλικανός υποψήφιος υποσχεται, σύμφωνα με τους New York Times, μια επίθεση «στο βαθύ κράτος» – με εκκαθαρίσεις κρατικών λειτουργιών –, ενώ προτείνει τη διάλυση πολλών ομοσπονδιακών υπηρεσιών, τον αποκλεισμό των αμβλώσεων από την υγειονομική περίθαλψη και τον τερματισμό προγραμμάτων κατά της κλιματικής αλλαγής.

«Ενα μάτσο γριές...»

Αυτό όμως που μοιάζει να στοιχίζει περισσότερο στον πρώην πρόεδρο είναι μια παλιότερη δήλωση του Βανς περί άτεκνων γυναικών στις τάξεις των Δημοκρατικών που δεν θα έπρεπε να αποφασίζουν για το μέλλον των ΗΠΑ. Η αποστροφή στην οποία έκανε λόγο για

«ένα μάτσο γριές με γάτες, δυστυχισμένες με τη ζωή τους» ενόχλησε όχι μόνο τους Δημοκρατικούς (η Κάμαλα Χάρις δεν έχει δικιά της παιδιά) αλλά και πολλές διάσημες ηθοποιούς που δεν έχουν παιδιά, όπως η δημοφιλής Τζένιφερ Ανιστον. «Προσεύχομαι η κόρη σας να είναι αρκετά τυχερή ώστε να καταφέρει να κάνει μόνη της παιδιά μια μέρα. Ελπίζω να μη χρειαστεί να στραφεί στην τεχνητή γονιμοποίηση ως δεύτερη επιλογή γιατί προσπαθείτε να της στερήσετε και αυτό».

Όταν ο Βανς κλήθηκε από τη δημοσιογράφο Μέγκιν Κέλι να ανασκευάσει την επίμαχη δήλωση, που είχε κάνει προ τριετίας, επέμεινε: «Συγγνώμη, Μέγκιν, αλλά είναι αλήθεια». Ήθελε απλώς να δείξει πόσο αγαπάει την οικογένεια και τις οικογενειακές αξίες, έσπευσε να τον διορθώσει ο Τραμπ λίγες μέρες αργότερα.

ΞΕΝΙΑ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ

Μια ιστορία ανοιχτή σε ό,τι την παρασέρνει

Του ΓΙΑΝΝΗ ΜΠΑΛΑΜΠΑΝΙΔΗ

Δεν θα είχε πολύ άδικο όποιος έλεγε ότι η τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων του Παρισιού ήταν μια αντι-«ολυμπιακή» τελετή. Μια τομή στη μακρά Ιστορία αυτού του μαζικού πολιτισμικού προϊόντος που, όσο κι αν αποτελεί μέρος της «κοινωνίας του θεάματος», δεν παύει να συμπυκνώνει το πνεύμα της εποχής. Κι αν κάτι σκανδάλισε, ήταν ότι υπονόμεισε υποδειγματικά μερικούς κοινωνικούς τύπους της επινοημένης παράδοσης των Ολυμπιακών Αγώνων, τοποθετώντας το οικουμενικό στοιχείο του ολυμπισμού σε ένα πλαίσιο απολύτως σημερινό και χειραφετητικό.

Δεν είναι μόνο ότι ο σκηνοθέτης Τομά Ζολί έβγαλε για πρώτη φορά την τελετή από το βολικό τηλεοπτικό κάδρο του σταδίου για να κάνει καμβάρη του την πόλη ολόκληρη –και τι πόλη!– με σάρκα και οστά. Είναι και ότι, παίρνοντας τη σκυτάλη από την τελετή του Λονδίνου το 2012, έφτιαξε ένα πασις εικόνων και ιδεών που είχε κιούμορ, οξυδέρκεια και αφορούσε πραγματικούς ανθρώπους, με τις πολλαπλές και αντιφατικές τους ταυτότητες.

As ανακαλέσουμε ορισμένες εικόνες από αυτό το θαυμάσιο καλειδοσκόπιο. Το κομμένο κεφάλι της Μαρίας Αντουανέτας να τραγουδά το τραγούδι των Αβράκωτων και αμέσως μετά το οικολογικά υποψιασμένο προγκρέσιβ μέταλ των Gojira, στην κατακόκκινη Κονσιερζερι, και όλο αυτό μπροστά στα κάπως έκπληκτα –μπορούμε να υποθέσουμε– μάτια των γαλαζοζαίματων της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής.

Τα φύρδην-μίγδην διονυσιακά σώματα σε όλα τα μεγέθη και τα χρώματα, πάνω στην πασαρέλα της γέφυρας του Σηκουάνα, σε αντιδιαστολή με τη λατρεία του γυμνασμένου λευκού σώματος της Λένι Ριφενσταλ στους Ολυμπιακούς του Βερολίνου το 1936. Δεν είναι τυχαίο που το συγκεκριμένο απόσπασμα σόκαρε περισσότερο, είτε επειδή υποτίθεται ότι διακωμωδούσε τον Μυστικό Δείπνο (όπως διακίνησε η γαλλική Ακροδεξιά) είτε επειδή θεωρήθηκε ότι επιβάρυνε τη «woke κουλτούρα». Στην πραγματικότητα σόκαρε επειδή εξύμνησε τους κανονικούς ανθρώπους, στους αντιποδες της απάνθρωπης επιταγής του κλασικού ολυμπισμού: Citius altius fortius.

Ακόμη, η Αγία Νακαμουρά να τραγουδά πάνω στο κρυσό χαλί, κόρη μεταναστών από το Μάλι, άλλοτε γαλλική αποικία, που τη σικαίνονται οι ρατσιστές για την υβριδική σλανγκ της («μιλάει μια ξένη γλώσσα», έλεγε ο ακροδεξιός Έρικ Ζεμούρ) και για το χρώμα της. Οι τρεις νέοι που ερωτοτροπούν μέσα σε μια βιβλιοθήκη στήνοντας ένα menage à trois. Οι μεγάλοι αθλητές: ο Γάλλος αλγερινής καταγωγής Ζινεντίν Ζιντάν, ο Ισπανός Ραφαέλ Ναδάλ που έχει κατακτήσει 14 φορές το «παριζιάνικο» Ρολάν Γκαρός, η Ρουμάνια Νάντια Κομανέτσι – δίπλα στους ανώνυμους μαστορές της Παναγίας των Παρισίων.

Υβριδισμός και συμπεριληψη, δύο έννοιες πίσω από τη γιορτή που θέλησαν να στηθούν οι εμπνευστές της ως ένα «μανιφέστο κατά του φόβου». Πόσο τολμηρό φαντάζει, και είναι, κάτι τέτοιο σε μια πολιτική συγκυρία όπου λίγο έλειψε η τελετή να γίνει υπό τη σκιά ενός ακροδεξιού πρωθυπουργού.

Ακούστηκε όμως και η κριτική ότι όλα αυτά τα «προκώ» και τα «woke» αφορούν μια μικρή προοδευτική ελίτ, τη στιγμή που απομακρύνουν ακόμη περισσότερο ψυχικά τους απλούς ανθρώπους, εκείνους που λίγο λίγο τους κερδίζει ο λεπενισμός. Δεν δικαιούται κανείς να σνομπάρει αυτό το επείγον.

Η Μαρίνα Βιότι ως «Μαρία Αντουανέτα» τραγουδάει στην Κονσιερζερι, συνοδεύοντας το μέταλ γκρουπ Gojira στο «Ca Ira» – εμβληματικό τραγούδι της Γαλλικής Επανάστασης. Μια ιδιαίτερη σκηνή που εκτυλίχθηκε μπροστά στα μάτια των –έκπληκτων– γαλαζοζαίματων της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής.

Φαντασμαγορία ή προπαγάνδα;

Κατακλυσμός εικόνων, ποπ και κλασικές αναφορές, θηελμημένο κίτς και σαρκασμός. Η τελετή έναρξης των Αγώνων στο Παρίσι δεν προκάλεσε μόνο καλλιτεχνικές κριτικές, αλλά και ιερά οργή. Τι μένει από το σόου, που είχε ως σκηνή τη γαλλική πρωτεύουσα; Και πόσο δόκιμες είναι οι συγκρίσεις με την τελετή της Αθήνας;

Δικαιούται όμως να διαφωνεί.

Οχι μόνο επειδή η τελετή αυτή έβαλε τη διάσταση της ιστορίας από τα κάτω της ιστορίας των κανονικών ανθρώπων, με σάρκα και οστά, όπως το Παρίσι. Αλλά και επειδή αμφισβήτησε στην πράξη την «υποχρέωση» της διοργανώτριας χώρας να προβάλει έναν συνεκτικό μύθο εθνικής συνέχειας, αν όχι εθνικού μεγαλείου. Πειρασμός τον οποίο δεν απέφυγε ούτε η αισθητικά άψογη τελετή της Αθήνας του 2004.

Σε αυτό συνέβαλε ο ιστορικός Πατρίκ Μπουσερόν, στο πλάι του Τομά Ζολί. Δεν είναι τυχαίο ότι ο ίδιος έχει επιμεληθεί τον συλλογικό τόμο «Παγκόσμια Ιστορία της Γαλλίας» (Histoire mondiale de la France, Seuil, 2017), που προκάλεσε την οργή της Ακροδεξιάς, καθώς αμφισβητούσε πειστικά την αντίληψη ότι η Ιστορία της Γαλλίας είναι μια αποκλειστικά γαλλική υπόθεση. Να κάτι που έρχεται σε ρήξη με τον «κλασικισμό» της παράδοσης των Ολυμπιακών Αγώνων και ταυτόχρονα διασώζει αυτό που πραγματικά έχει

“

Υβριδισμός και συμπεριληψη, δύο έννοιες πίσω από τη γιορτή που θέλησαν να στηθούν οι εμπνευστές της ως ένα «μανιφέστο κατά του φόβου».

Γιάννης Μπαλαμπανίδης

Μια μικρή μειονότητα σε μερικές δυτικές χώρες θέλησε να επιβάλει τον δικό της τρόπο σε όλες τις χώρες της υψηλίου, χωρίς της υβριδικότητας στους άλλους.

Θεόδωρος Κοντιδής

αξία: τον οικουμενισμό. Την ιδέα δηλαδή ότι η ανθρωπότητα, όπως η γαλλικότητα, η ελληνικότητα, η βρετανικότητα, δεν είναι μια κλειστή και μια για πάντα καθορισμένη ταυτότητα, αλλά κάτι το ανοιχτό, που μετασχηματίζεται και ανανεώνεται στον βαθμό που έρχεται σε επαφή με το Άλλο, με ό,τι δεν της μοιάζει.

Όπως εξάλλου έγραφε θαυμάσια ο Πατρίκ Μπουσερόν στον εναρκτήριο λόγο του στο Κολέγιο της Γαλλίας (Τι μπορεί να κάνει η Ιστορία, Πόλις, 2017): «Οφείλουμε να διεκδικούμε μια Ιστορία χωρίς τελειωμό, καθότι μονίμως ανοιχτή σε ό,τι την ξεπερνά και σε ό,τι την παρασέρνει, μια Ιστορία χωρίς τελικό σκοπό. Μια Ιστορία που θα μπορούσαμε να τη διασχίσουμε απ' άκρη σ' άκρη, ελεύθερα, πρόσχαρα, να επισκεφθούμε όλες τις πιθανές μεριές της, να την ποθήσουμε σαν ένα σώμα που παραδίνεται στα χέρια, για να παραμείνει έτσι, ναι, πάντοτε εν κινήσει».

Ο κ. Γιάννης Μπαλαμπανίδης είναι πολιτικός αναλυτής, συγγραφέας.

Η επιβολή των μειονοτήτων

Του ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΟΝΤΙΔΗ

Οι Ολυμπιακοί Αγώνες δεν ανήκουν σε κανέναν αποκλειστικά. Μια χώρα, μια πόλη τους φιλοξενεί, τους οργανώνει και καλεί τους αθλητές, αλλά και τις χώρες από όπου προέρχονται σε μια αθλητική εκδήλωση αμιγώς, γιορτής, συνάντησης και συναδέλφωσης. Ο οικοδεσπότης υποδέχεται και σέβεται τους καλεσμένους του. Αυτό κάναμε στην Αθήνα το 2004, με μια γιορτή για την οποία είμαστε πάντα υπερήφανοι.

Στην αντίστοιχη τελετή στο Παρίσι οι οργανωτές και οι εμπνευστές της εκδήλωσης θέλησαν να παρουσιάσουν τις αξίες της κοινωνίας τους και την ιστορία της μέσα από την κουλτούρα της λεγόμενης «αυθεντικότητας», woke, που δεν δέχεται ηθικούς και εκφραστικούς περιορισμούς. Επί της ουσίας, χωρίς

περίσκεψη και χωρίς αιδώ, χρησιμοποιήσαν τους Ολυμπιακούς Αγώνες για να προωθήσουν τα δικά τους κοινωνικά, πολιτικά σχέδια, παρότι αυτό δεν επιτρέπεται από τον κανονισμό των Ολυμπιακών Αγώνων.

Είδαμε διάφορες επιμαχες σκηνές που ξεσήκωσαν άμεσα αντιδράσεις από όλον τον κόσμο, από διαφορετικές χώρες και θρησκείες και δεν χρειάζεται ούτε θέλω να αναφερθώ παραπάνω σε αυτές. Δεν ήξεραν άραγε οι οργανωτές ότι με αυτές τις σκηνές θίγουν την ευαισθησία, τη νοοτροπία άλλων ανθρώπων, προσβάλλουν την αίσθηση αξιοπρέπειας που έχουν, ότι τους φέρνουν σε δύσκολη θέση; Ασφαλώς το ήξεραν. Θέλησαν όμως να επιβάλουν σε όλους αυτές τις σκηνές. Μας είπαν, σας αρέσει δεν σας αρέσει, θα σας το δώσουμε με το ζόρι. Τώρα έχουμε τα μέσα, τώρα μπορούμε να μπουέμε στα σπίτια σας, θα σας τα σερβίρουμε σε σας και στα παιδιά σας, θέλετε δεν θέλετε. Γιατί είμαστε καθεστώδες και κάνουμε αυτό που θέλουμε. Θα το εφαρμόσουμε πάνω σας. Παράλληλα, οι ίδιοι μιλούν για αποδοχή, συμπεριληψη, αδελφοσύνη και αγάπη. Κάθε άνθρωπος, λένε, μπορεί να πάρει μέρος στη γιορτή μαζί μας.

Αυτοί οι άνθρωποι ζουν σε άλλον πλανήτη. Έχουν άραγε βγει ποτέ από το παρισινό διαμέρισμά τους; Ποιος θα πάρει θέση σε αυτό το τσίρκο; Ο Αφρικανός; Ο Ασιάτης; Ο Κινέζος; Ο Ινδός; Ο Μεξικανός; Ο χριστιανός; Ο μουσουλμάνος; Γιατί να προσβάλλεις αυτούς που καλείς και σου δίνουν τη δυνατότητα να τους μιλήσεις; Πώς μπορείς να καλείς και να προσβάλλεις συγχρόνως;

Αυτό που συνέβη είναι ότι μια μικρή μειονότητα σε μερικές δυτικές χώρες θέλησε να επιβάλει τον δικό της τρόπο σε όλες τις χώρες της υψηλίου, χωρίς ίχνος σεβασμού στους άλλους. Κι επειδή η πρόκληση είναι η συνταγή τους, είχαν και έξτρα πρόκληση σε έναν βολικό και ακίνδυνο γι' αυτούς στόχο, τους χριστιανούς. Δεν έχω λόγια για να περιγράψω την αγένεια, το θράσος, την αλαζονεία, τον ναρκισσισμό αυτών των ανθρώπων. Μια εκδήλωση αλληλοσεβασμού και συνάντησης βάλθηκαν να τη μετατρέψουν σε γεγονός περιορισμένης, εγωκεντρικότητας και διαχωρισμού των ανθρώπων.

Εκμεταλλεύτηκαν όχι μόνο τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την επικοινωνία που προσφέρουν, εκμεταλλεύτηκαν, όχι μόνο τους αθλητές που προετοιμάστηκαν για τους αγώνες, αλλά και την ίδια τη Γαλλία. Καταλαβαίνω την απογοήτευση και τον πόνο πολλών Γάλλων φίλων. Δεν είναι αυτή η Γαλλία με την τεράστια προσφορά της στον πολιτισμό, στις επιστήμες, στα γράμματα και τις τέχνες. Μετά ήρθαν οι ψευτοδικαιολογίες και η ψευτοσυγγνώμη τους, αλλά με την ανάλογη ειρωνεία: «Αν κάποιος προσβλήθηκε, λυπούμαστε».

Αν μη τι άλλο, έδειξαν ποιους θεωρούν εχθρούς τους: τους χριστιανούς και την Εκκλησία τους. Αυτή η εχθρότητα και η χλεύη από τέτοιο ήθος, τέτοια παιδεία, τέτοια αισθητική, δεν μας μειώνει. Αντιθέτως.

Ο κ. Θεόδωρος Κοντιδής είναι αρχιεπίσκοπος Καθολικών Αθηνών.

Ένα μεταμοντέρνο παραμύθι στον Σηκουάνα

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Είδα τα λευκοντυμένα παιδιά γύρω από τον Σλιμάν να κάνουν μπρέικ ντανς, αλλά και καταπληκτικό βόγκινγκ στην πλατεία του καθεδρικού του Σεν Ντενι, αυτού του λαϊκού και μεταναστευτικού προαστίου στα βόρεια του Παρισιού τις επόμενες μέρες του TikTok γέμισε

με αντίστοιχες εικόνες άλλων παιδιών, που επαναλάμβαναν τον χορό. Είδα την Αγία Νακαμουρά να βγαίνει από το Institut de France τραγουδώντας τα τραγούδια της σε μείζην με του Αζναβούρ – η προεδρική φρουρά να υποκλίνεται. Για μέρες τώρα ο κόσμος που περνάει την Pont des arts τραγουδάει «Oh djadja» και «Pookie», αυτά ακριβώς τα τραγούδια τα οποία τόσο πολύς ρατσιστικός γαλλικός λόγος που καμώνεται τον επίσημο θεωρεί κατάπτωση της (εκπροσωπούμενης από το Institut) υψηλής γαλλικής κουλτούρας. Είδα την καινούργια αιθουσα της Εθνικής Βιβλιοθήκης στο Ρισελιέ να γίνεται σκηνικό τύπου «ήλθε για να διαβάσει» (με έμφραση στην παύλα), με κοπέλα που κάνει εργασία συγκρινοντας Βερλέν και Ανί Ερνό (!), να καταλήγει σε τριγωνικό φλερτ με δυο κουίρ αγόρια. Καθώς η κάμερα τα ακολουθούσε να τρέχουν, είδα τον κόσμο γύρω μου να φωνάζει γελώντας τον τίτλο της ταινίας του Τριφό «Jules et Jim». Είδα τη βραδιά να ξεκινάει με τον Τζαμέλ και τον Ζιντάν, μετά τον χορό στην πόλη, τις κατακόμβες και τα χαρακώματα σαν παράσταση διαρκείας. Το ηλεκτρονικό παιχνίδι Assassin's Creed και οι Αθλιοί, η Κάρμεν, το Grand Palais και η Marsellaise. Η Μπάρμπαρα Μπουτς σε ρόλο Ιησού-ντιτζέ με τον Φίλιπ Κατρίν στον ρόλο του Διονύσου και συμποσάρισσα την ντραγκ κουνί Νικί Ντολ, πολλές αποκεφαλισμένες Μαρίες Αντουανέτες σαν μαριονέτες να τραγουδούν το επαναστατικό «Ca ira» μαζί με το μέταλ συγκρότημα Gojira, ο πολύ πολιτικός ράπερ Rim'K, ο κωφός χορευτής Σαχίμ Σάντσεζ πριν από την «ανάσταση» της φωνής της Σελίν Ντιόν με τον «Ύμνο» της Πιαφ. Τα αγάλματα γυναικών να αναδύονται στον Σηκουάνα σε μια φεμινιστική, απελευθερωτική και αντιαποικιοκρατική γενεαλογία που περιλάμβανε την Ολίμπι ντε Γκουζ, τη Λουίζ Μισέλ, την Πολέτ Ναρντάλ και τη Ζιζέλ Χαλιμί. Το Παρίσι με την αύρα αλλά και τα φαντάσματά του – μεταξύ άλλων και της αποικιοκρατίας και των αποκλεισμών. Τέλος, η σκιά των Μαρτζο Περέκ και Τεντί Ρινέρ να φαίνεται ελάχιστη μπροστά στην μπάλα-φλόγα που μόλις είχε αρχίσει την πτήση της – ο πλανήτης, ο «Γύρος του κόσμου» και το πρώτο αερόστατο σε συμβολισμούς που, όπως και όλοι οι προηγούμενοι, μπορούσαν να είναι παλιμψηφτικοί, παιγνιώδεις, συχνά ειρωνικοί και εθνικά εικονοκλαστικοί.

Είδα μ' άλλα λόγια, μαζί με πολύ καταμουσκεμένο κόσμο στις όχθες του Σηκουάνα, αυτές κι άλλες πολλές αναφορές να γίνονται κατανοητές και να καταχειροκροτούνται, το Παρίσι να γίνεται σκηνικό διασταυρώσεων, νοσταλγίας αλλά και διεκδικήσις, παραμυθιών και νέων αφηγήσεων, ταυτοτήτων και οματικών συνυπαρξής, επιτέλεσις και υπονόμησης. Θα πεις, πολλές αναφορές δεν ήταν ευκρινείς, όπως σίγουρα ούτε η δημόσια πολιτική θέση πολλών που συμμετείχαν – γι' αυτό όμως αξίζει να τις ψάξουμε ξέροντας τον Ζιντάν, αλλά πολύ λιγότερο τις δημόσιες παρεμβάσεις του ηθοποιού Τζαμέλ και τον πολιτικό στίχο του Rim'K για την τάξη και την αλγερινή καταγωγή στη σύγχρονη Γαλλία. Ακουσα για αστοχίες ή γι' αυτά που άφησε έξω η τελετή, όμως αυτό δεν είναι το θέμα, ένα τέτοιο γεγονός πάντα θ' αφήνει απ' έξω. Κι άκουσα πολύ τη λέξη «συμπερίληψη», συνήθως αρνητικά. Το θέμα αυτής της τελετής όμως δεν ήταν η συμπερίληψη με η συμπεριληπτικότητα, όχι το αποτέλεσμα αλλά ο τρόπος να ανοίξεις και να προσθέσεις φωνές, σώματα και οπτικές σε μια κλασική εθνική και υπερεθνική αφήγηση, που δεν έχει συντηρήσει να τα περιέχει. Ήταν ευρωκεντρική και γαλλοκεντρική η έναρξη αυτή – πώς αλλιώς; – αλλά όχι χωρίς προβληματισμό. Μάθαμε να ζούμε σ' αυτές τις αφηγήσεις, με τα μάτια σ' αυτές τις πόλεις, όπως το Παρίσι, που συναιρούν

Η θεά των όφρων, στην «Κλεψύδρα» της τελετής έναρξης της Αθήνας, το 2004. Σύμφωνα με τον Βασίλη Βαμβακά, η τελετή έναρξης εκείνων των Αγώνων αποτελούσε μέρος της μακράς παράδοσης που ήθελε το εθνικό να προτάσσεται και να αναδεικνύεται μέσα από αυτό η διαπολιτισμική σύνδεση όλων των λαών.

τη μαγεία τους με τη δυστοπία που έχουν προκαλέσει σε όλους για να υπάρξουν (το τραγούδι της Μασσαλιώτιδας στη στέγη του Γκραν Παλέ, του σκηνικού των αποικιοκρατικών παγκόσμιων εκθέσεων, ήταν απ' αυτή την άποψη εξουθενωτικά πολυσήμαντο).

Μάθαμε να ζούμε με αυτά τα παραμύθια. Κουρελούδες όμως καθώς είναι, μπορούν καθώς τις ξαναανοίγεις, να σκιστούν και να ξαναπλεχτούν, να συμπεριλάβουν και να αναγνωρίσουν ήττες και αποκλεισμούς, να ανοίξουν και να δεχτούν νέες φωνές. Το γνωρίζουν αυτό καλά τα κινήματα κι οι τέχνες του δρόμου, οι υποκοιλιότητες και η διαρκής αφηγηματική και αισθητική πρόκληση των αποκλεισμένων. Το γνωρίζει κάποτε και το μοναχικό παιδί, που κοιτάει το βράδυ επίμονα τις στέγες και βλέπει φανταστικούς φίλους να πετούν – ή που στις μέρες μας, κάθεται κομμάτι φορά και στην TV περιμένοντας ν' αρχίσει ο Drag Race. Μίλησε πολύ ο σκηνοθέτης Τομά Ζολί αυτές τις μέρες για τα παιδικά του χρόνια και το μπουλινγκ, για την κουίρ κοινότητά του και την κουλτούρα της. Όχι γιατί μόνο αυτά ήθελε να μας δείξει, όπως τόσο προσβλητικά έσπευσαν κάποιοι να πουν. Αλλά γιατί αυτή η εμπειρία καλά τον έμαθε να ψάχνει ψιθύρους, να ξαναλέει ιστορίες αλλιώς, να κοιτάει την εικόνα και να ανοίγει χώρο και γι' αυτό που δεν φαίνεται. Και chapeau, που λένε, γιατί έως πρόσφατα αναγκάζονταν αυτή την αυτοβιογραφική πλευρά οι δημιουργοί να την κρύβουν πίσω από έναν λόγο περί αισθητικής.

Εδώ κολλάει κι η σύγκριση με την τελετή έναρξης της Αθήνας, σε σκηνοθεσία Δημήτρη Παπαϊωάννου: ας μην ξεχνάμε ότι το πιο εικονοκλαστικό της στοιχείο, την αυτοβιογραφική, την κοινοτική, την ομοερωτική της πλευρά, εκείνη η παλιά και

“
Η γαλλική τελετή έναρξης το 2024 αποτελεί μια τομή, γιατί κάτω από την πανηγυρική ενοποίηση του διεθνούς ποπ και απενοχοποιημένου επιχειρήσεως να υποδαυλίσει τον πολιτισμικό πόλεμο που μαίνεται στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ.

Βασίλης Βαμβακάς

Το θέμα αυτής της τελετής δεν ήταν η συμπερίληψη, μα η συμπεριληπτικότητα, όχι το αποτέλεσμα αλλά ο τρόπος να ανοίξεις και να προσθέσεις φωνές, σώματα και οπτικές σε μια κλασική εθνική και υπερεθνική αφήγηση που δεν έχει συντηρήσει να τα περιέχει.

Δημήτρης Παπανικολάου

κλασικότερη τελετή την πήρε με τα χρόνια και σε μεγάλο βαθμό μέσω της μεταγενέστερης αυτοβιογραφικής αφήγησης του ίδιου του Παπαϊωάννου. Όπου πλέον γνωρίζουμε ότι και σ' εκείνο το σόου το πολύ ελληνικό, υπήρχε κάποιο... μουσικό. Βγαλμένο από μια τέχνη πολύ προσωπική, μειονοτική, έως τότε σχεδόν κρυμμένη και συγκινητικά παλιμψηφτική.

Είπε ένα πολύ ωραίο ο Ζακ Αταλί: Σε δέκα χρόνια, σίγουρα θα θυμόμαστε τις υπερβάσεις που έκανε η τελετή έναρξης του Παρισίου. Είτε που θα θεωρούναί πλέον κάτι συνθησιμμένο και δεν θα σοκάρουν κανέναν. Είτε που θα έχει επιβληθεί μια απόλυτη παλινόρθωση, για τον σκοταδισμό της οποίας τούτη η τελετή θα χρησιμοποιείται ως ορόσημο της κατρακύλας και της ντεκαντάνς «στην οποία είχαμε φτάσει». Όσο περνούν οι μέρες, συνειδητοποιώ ότι αυτό ήταν και το πιο εντυπωσιακό της στοιχείο: το πόσο έδειχνε μεταίχμια και πόσο μας αναγκάζει να κατανοήσουμε το πολιτικό διακύβευμα αυτής της μεταίχμιακότητας. Ξαν καλό, μεταγενερωτικό παραμύθι, έλεγε κάπου εδώ πρέπει να αποφασίσουμε: με ποιους θα πας και ποιους θ' αφήσεις.

Ο κ. Δημήτρης Παπανικολάου είναι καθηγητής Νεοελληνικών και Πολιτισμικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης.

Επίδειξη αισθητικής υπεροχής

Του ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΜΒΑΚΑ

Εξαιτίας της γενικής ανάμνησης της τελετής έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004 στην Αθήνα ως ενός εμβληματικού γεγονότος αισθητικής αρτιότητας

και καινοτομίας, ως μοναδικής στιγμής εθνικής ανάτασης και διάκρισης, λίγοι θυμούνται ότι για την τελετή λήξης τα σχόλια στην Ελλάδα δεν ήταν το ίδιο ομόφωνα επαινετικά. Τα social media βέβαια εκείνη την εποχή δεν είχαν πάρει την κυρίαρχη θέση και παγκόσμια επιρροή που έχουν σήμερα στον καθορισμό της δημόσιας συζήτησης, όμως τα παλιά μέσα επικοινωνίας είχαν αντιμετωπίσει με μεγάλη αμφιγνία ή με ανοικτή αποδοκιμασία την τελετή λήξης, την οποία δεν την είχαν βρει ιαόζια με την τελετή έναρξης.

Ο Δημήτρης Παπαϊωάννου είχε επιλέξει ως τελετή λήξης, όχι μια φαντασμαγορική και με αφηγηματική συνέχεια παράσταση (όπως στην τελετή έναρξης), αλλά ένα μεγάλο πανηγύρι στο οποίο θα αναμειγνύονταν όλα τα είδη της ελληνικής μουσικής, από τον Μάνο Χατζιδάκι και τον Ζορμπά μέχρι το «γύφτικο» Ντάτσουν και τραγούδια της ελληνικής πίστας. Η επιλογή του να συμπεριλάβει στο ίδιο πάρτι μουσικούς τόσο του «καλλιτεχνικού» (Νταλάρας, Γαλιάνη, Αλεξίου, Σαββόπουλος) όσο και του «εμπορικού» (Ρουβάς, Μαρβέλλα, Πάριος, Χατζηγιάννης, Βίσση, Ρέμος) είδους, δεν συνάντησε πάνδημη αποδοχή. Όπως περιέγραφε το αποτέλεσμα η Πόπη Διαμαντάκου στα Νέα: «Ενας γλυκός, γκλόσι εθνοπολιτός των ονειρών και των παραμυθιών, του ελληνικού σινεμά και των «ναών πολιτισμού» των '90s, το σαββατοπαιδικό κεφιάς και της ξενυχτίσας γλεντοκόπου χώρας», δημιούργησε μάλλον αμφίθυμες αντιδράσεις.

Η διονυσιακή επιλογή της τελετής λήξης στους Ολυμπιακούς της Αθήνας, συναντά την επίσημη διονυσιακή παραπομπή μέρους της τελετής έναρξης στο Παρίσι 20 χρόνια αργότερα. Η δημοκρατία όμως του Διαδικτύου είναι πολύ πιο δραστήρια και οι αντιδράσεις που προκάλεσε ο διονυσιασμός που σκηνοθέτησε

ο Τομά Ζολί υπήρξαν σφοδρές. Το θέμα που κέντρισε κυρίως το ενδιαφέρον είναι το κατά πόσο ο σκηνοθέτης μίμηθηκε ή όχι τον πίνακα του Λεονάρντο Ντα Βίντσι «Μυστικός Δείπνος» και αν με τη χρησιμοποίηση drag queens, τρανσέξουαλ μοντέλων και ενός γυμνού τραγουδιστή αποσκοπούσε ή όχι στη βεβήλωση ή διακωμώδηση χριστιανικών συμβόλων και αναφορών. Αν και ο ίδιος αρνήθηκε κάτι τέτοιο και οι διοργανωτές ζήτησαν συγγνώμη μετά την καταιγίδα διαμαρτυριών από θρησκευτικές οργανώσεις και μεμονωμένους πιστούς, το ζήτημα φαίνεται να αναίρεσε κατά πολύ τη βασική πρόθεση της τελετής έναρξης να παρουσιάσει ένα ασυνήθιστο, πλουραλιστικό, συμπεριληπτικό θέαμα, με σύνθεση ιστορικών στοιχείων και συμβόλων της σύγχρονης ποπ κουλτούρας.

Αυτό που είναι μάταιο να προσπαθούν οι διοργανωτές της τελετής έναρξης στο Παρίσι να αποφύγουν είναι το γεγονός ότι η τελετή ηθελημένα ή άθελά της αποτέλεσε μέρος του πολιτισμικού και πολιτικού «πολέμου» που μαίνεται στη Δύση. Το Παρίσι το ίδιο και όχι ένα στάδιο, όπως γινόταν έως τώρα, έγινε η θεαματική σκηνή, όχι μόνο για να εορταστεί το ξεκίνημα των Αγώνων αλλά και ο τρόπος ζωής που συνεπάγεται αυτή η μητρόπολη της Ευρώπης. Μια μητρόπολη πιο φιλική προς βιώσιμους τρόπους αστικής συμβίωσης (ποδηλατοκίνηση, αστικό πράσινο, «καθαρός» Σηκουάνας), αλλά ανοικτή για όλα εκείνα τα αστικά κοινωνικά στρώματα που ακόμη χρησιμοποιούν για βιοποριστικούς λόγους το αυτοκίνητό τους και ξενίζονται ή σκανδαλίζονται με το υγιεινό, κοσμοπολίτικο και ηδονιστικό στυλ ζωής της νέας διεθνοποιημένης κοινωνικής ελίτ.

Η τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων στο Παρίσι αποτέλεσε αφορμή για να εκδηλωθεί η μεγαλύτερη στη Δύση τα τελευταία χρόνια αντιπαράθεση που έχει να κάνει με τη woke κουλτούρα, τους φανατικούς υποστηρικτές και τους φανατικούς πολέμιους της. Πρώτη φορά μετά τα ψυχροπολεμικά χρόνια, που είχαμε την αποχή χωρών από τους Ολυμπιακούς Αγώνες ανάλογα με τη χώρα διεξαγωγής, που σημειώνεται μια τόσο έντονη αντιπαράθεση η οποία έχει ξεκαθάρα ταξικά χαρακτηριστικά, χαρακτηριστικά διάκρισης ανάλογα με το πολιτισμικό κεφάλαιο των δυναμικών έναντι των πιο παραδοσιακών μεσαίων στρωμάτων, μια αντιπαράθεση που παίρνει το ύψος μιας επιθετικής προοδευτικότητας απέναντι σε μια ριζοσπαστική συντηρητικότητα.

Η τελετή έναρξης των Ολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα του 2004 έφερε νέα στοιχεία, αλλά αποτελούσε μέρος της μακράς παράδοσης που ήθελε το εθνικό να προτάσσεται και να αναδεικνύεται μέσα από αυτό η διαπολιτισμική σύνδεση όλων των λαών. Αστοχα έχει ταυτιστεί η παράδοση αυτή με τη σκηνοθετική λογική της Λένι Ρίφενσταλ την περίοδο του γερμανικού ναζισμού, που πέρα από την τεχνική της πρωτοπορία αποσκοπούσε κυρίως στην υπογράμμιση της φυλετικής υπεροχής. Ακόμη και η τελετή λήξης το 2004 αποτέλεσε ένα πείραμα διονυσιακού παντρώματος διαφορετικών αισθητικών κριτηρίων και γι' αυτό προκάλεσε δυσθυμίες. Η γαλλική τελετή έναρξης το 2024 αποτελεί μια τομή, γιατί κάτω από την πανηγυρική ενοποίηση του διεθνούς ποπ και απενοχοποιημένου κιτς επιχειρήσεως να υποδαυλίσει τον πολιτισμικό πόλεμο που μαίνεται στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Και να εκπέμψει μηνύματα όχι φυλετικής αλλά αισθητικής υπεροχής, την οποία κάποιοι πτωχοί του πνεύματος είτε αγνοούν είτε παρεξηγούν.

Ο κ. Βασίλης Βαμβακάς είναι αναπληρωτής καθηγητής Κοινωνιολογίας της Επικοινωνίας στο τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ, ΑΠΘ.

Οι στοχευμένες δολοφονίες του Ισραήλ

Ισραήλ Χανίγια
30 Ιουλίου 2024

Ο ηγέτης της Χαμάς σκοτώθηκε στο Ιράν από νάρκη, που είχε τοποθετηθεί πριν από μήνες σε ξεχώρα της Τεχεράνης.

Φουάντ Σουκρ
30 Ιουλίου 2024

Στρατιωτικός διοικητής της Χεζμπολάχ. Φέρεται να σχεδίασε την επίθεση στο Γκολάν με θύματα 12 παιδιά. Σκοτώθηκε στη Βηρυτό.

Μοχάμεντ Νταϊφ
13 Ιουλίου 2024

Επικεφαλής Ταξιαρχιών αλ Κασάμ, στρατιωτική πτέρυγα της Χαμάς. Υπεύθυνος για τις επιθέσεις της 7 Οκτωβρίου. Σκοτώθηκε στη Χαν Γιουνίς.

Ο ανεξέλεγκτος πόλεμος που κανείς δεν θέλει

Μια γενίκευση της σύγκρουσης δεν συμφέρει κανέναν. Όμως, όλοι – το Ισραήλ, το Ιράν και οι σύμμαχοί του – προετοιμάζονται γι' αυτήν, καθώς μπορεί πλέον να προκύψει ανα πάσα στιγμή, ακόμη και ως ατύχημα. Το «καλό» και το κακό σενάριο

ΠΥΡΕΤΟΣ
ΣΤΗ Μ. ΑΝΑΤΟΛΗ

Τον ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ

Οι δολοφονίες ηγετικών στελεχών της Χεζμπολάχ και της Χαμάς από το Ισραήλ – η τελευταία σε ιρανικό έδαφος – δεν συνεπάγονται αυτομάτως έναν περιφερειακό πόλεμο. Παράδοξως, ανοίγουν ίσως και ένα παράθυρο ευκαιρίας: για εντατικοποίηση της διπλωματίας με στόχο την αποκλιμάκωση σε δεύτερο χρόνο.

Ο ανώτατος ηγέτης του Ιράν Χαμενεΐ εξέλαβε την απώλεια του πολιτικού ηγέτη της Χαμάς Χανίγια ως εξόντωση ενός καλεσμένου στο σπίτι του. Παρέλειψε, φυσικά, να αναγνωρίσει ότι οι υπηρεσίες ασφαλείας του απέτυχαν παταγωδώς. Σημειωτέον, το χτύπημα έδωσε πόντους στις ισραηλινές υπηρεσίες, οι οποίες αναζητούσαν μια επιτυχία για την αποκατάσταση της φήμης τους μετά το φιάσκο της τρομοκρατικής επίθεσης της Χαμάς στα εδάφη τους. Ως αποτέλεσμα, τις ώρες που γράφονται αυτές οι γραμμές, στην Τεχεράνη ζυγίζουν – όχι το αν, αλλά – το πώς και πότε είναι υποχρεωμένοι από τις εξελίξεις να απαντήσουν. Τα επιχειρήματα αναπτύσσονται σε δύο επίπεδα.

Ζυγίζουν τις συνέπειες

Από τη μία, ο Χανίγια δεν ήταν μέλος της ιρανικής ηγεσίας αλλά επικεφαλής της Χαμάς, ενός από τους πληρεξούσιους του Ιράν. Επιπλέον, η Τεχεράνη λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις επιχειρησιακές δυνατότητες αλλά και τη βούληση του Ισραήλ να ανταπαντήσει ακόμη πιο δυναμικά. Αλλωστε, είναι δεδομένη η ανησυχία της για το ενδεχόμενο μιας άμεσης σύγκρουσης με τις ΗΠΑ, η οποία συν τοις άλλοις θα διακινδύνευε και τις πετρελαϊκές υποδομές της.

Ιρανικές πηγές έχουν μεταδώσει ότι το έλλειμμα ασφαλείας μάλλον προέκυψε από τους ανθρώπους της Χαμάς και όχι από τις ιρανικές αρχές, παράμετρος η οποία δυναμικά μειώνει την πίεση στην ιρανική ηγεσία να επανρθώσει με αντεκδίκηση.

Από την άλλη, όπως και αν

το δει κανείς, η δολοφονία του Χανίγια έγινε πράγματι σε ιρανικό έδαφος και το Ιράν έχει και αυτό το «γεράκι» του, τα οποία πιέζουν για κλιμάκωση. Το κυριότερο, το ιρανικό καθεστώς θα πρέπει να υπερασπιστεί την αξιοπιστία του, μεταξύ άλλων, στα μάτια των πληρεξούσιων δυνάμεων που έχει δεσμεύσει στην περιοχή εις βάρος του Ισραήλ.

Τα αντίποινα είναι βέβαια – έχουν άλλωστε προαναγγελθεί, το Ισραήλ τα αναμένει – σε αντίθεση με το εύρος τους. Τα στοιχεία δίνουν και παίρνουν ανάμεσα στους αναλυτές. Κυρίαρχη εκτίμηση, η οποία όμως συνοδεύεται από αστερίσκους, είναι ότι θα υπάρξει μια απάντηση η οποία θα γίνει αισθητή, αλλά δεν θα σημάνει μια ανοικτού τύπου σύγκρουση.

Αφού ξεκαθαρίσει το τοπίο σε σχέση με το ρίσκο μιας γενικευμένης σύρραξης, ωστόσο, στο προσκήνιο θα επανέλθει ο αντικτύπος των τελευταίων εξελίξεων στις διαπραγματεύσεις

Υπάρχουν φωνές στο Ισραήλ οι οποίες τάσσονται υπέρ της απειλοκλής από το μέτωπο Γάζας, για να στραφεί η ισραηλινή άμυνα προς τη μεγαλύτερη απειλή της Χεζμπολάχ στα βόρεια.

για την κατάπαυση του πυρός στη Γάζα και την παράλληλη απελευθέρωση των Ισραηλινών ομήρων. Σε μια πρώτη ανάγνωση, η δολοφονία του Χανίγια – επικεφαλής της διαπραγματεύσεων από την παλαιστινιακή πλευρά – αναμφίβολα τορπιλίζει τη διαδικασία.

Σε μια δεύτερη ανάγνωση βέβαια θέτει ενδεχομένως τις βάσεις για την επίτευξη προόδου σε δεύτερο χρόνο. Και αυτό για δύο λόγους.

Πρώτον, είναι μια εξέλιξη η οποία εντείνει την πίεση στη Χαμάς και την ηγετική ομάδα της. Δεύτερον, στον βαθμό που οι συνομιλίες είχαν «κολλήσει» εξαιτίας των ισραηλινών αξιώσεων, η κυβέρνηση Νετανιάχου έχει τώρα ένα απτό επίτευγμα να παρουσιάσει στην κοινή

γνώμη του Ισραήλ αν θελήσει να καταστεί πιο ευέλικτη, ιδανικά τερματίζοντας την επιχείρηση στη Γάζα υπό την πίεση του αμερικανικού παράγοντα – σημειωτέον, ενόψει των προεδρικών εκλογών του Νοεμβρίου, η κυβέρνηση Μπάιντεν το πιθανότερο δεν επιθυμεί μια διευρυμένη κρίση στη Μέση Ανατολή.

Σε τελική ανάλυση, εφόσον πρόθεση του Ισραήλ ήταν να εξοντώσει τον πυρήνα της Χαμάς, η δολοφονία των ηγετικών στελεχών της φέρνει την ισραηλινή επιχείρηση πιο κοντά στον στόχο της. Ορισμένοι, εξάλλου, θεωρούν ότι το μαζικό των τελευταίων χτυπημάτων στις ηγετικές ομάδες των Χαμάς και Χεζμπολάχ μπορεί να στρώνει το έδαφος για το αφήγημα Νετανιάχου με στόχο την αποκλιμάκωση στη Γάζα.

Και μάλιστα, υπάρχουν φωνές στο Ισραήλ οι οποίες τάσσονται υπέρ της απειλοκλής από το συγκεκριμένο μέτωπο μόνο και μόνο για να στραφεί η ισραηλινή άμυνα προς τη μεγαλύτερη απειλή της Χεζμπολάχ στα βόρεια.

Οι κίνδυνοι

Αυτό είναι το «καλό» σενάριο. Διότι, στο μεταξύ, το Τελ Αβίβ θα πρέπει να δει την απάντηση του Ιράν και της Χεζμπολάχ για να διαπιστώσει αν έχει πυροδοτήσει έναν ευρύτερο πόλεμο.

Ανάλογα με τις διεργασίες σε Ιράν και Λίβανο, τα επιχειρησιακά πλήγματα του Ισραήλ στους αντιπάλους του ενδέχεται, αντιθέτως, να δημιουργήσουν τελικά μεγαλύτερο πρόβλημα για την εθνική του ασφάλεια. Την περασμένη άνοιξη, μετά την ισραηλινή επίθεση στο ιρανικό προξενείο στη Δαμασκό, η Τεχεράνη και οι πληρεξούσιοι προέβλεψαν σε μια θεαματική επίθεση με drones και βαλλιστικούς πυραύλους, η οποία ωστόσο αναχαιτίστηκε με χαρακτηριστική επιτυχία από το Ισραήλ. Το βασικό ερώτημα είναι αν αυτήν τη φορά το Ιράν θα επιφέρει θανατηφόρα πλήγματα σε ισραηλινό έδαφος. Η απάντηση πιθανώς θα λυθεί και την εποχή εάν η αδυναμία της προηγούμενης επίθεσης να προκαλέσει πρακτικά ζημιά στο Ισραήλ ήταν αποτέλεσμα συνειδητής επιλογής ή ελλιπούς ικανότητας.

Υποστηρικτές της Χεζμπολάχ στη Βηρυτό μεταφέρουν το φέρετρο του στρατιωτικού διοικητή της οργάνωσης, Φουάντ Σουκρ. Μπορεί τα πρόσφατα ισραηλινά χτυπήματα να φέρνουν πιο κοντά από ποτέ έναν γενικευμένο πόλεμο, παράδοξως όμως, ίσως ανοίγουν και ένα παράθυρο ευκαιρίας: για εντατικοποίηση της διπλωματίας με στόχο την αποκλιμάκωση.

Μπορεί ο Μπάιντεν να αποτρέψει τη σύρραξη;

Ποιους μοχλούς πίεσης έναντι του Νετανιάχου έχουν οι ΗΠΑ

Τον ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Στα ύψη βρίσκεται και πάλι η ένταση στην πυριτιδαποθήκη της Μέσης Ανατολής, μετά τις στοχευμένες δολοφονίες των περασμένων εβδομάδων κορυφαίων στελεχών της Χεζμπολάχ και της Χαμάς, στη Βηρυτό και (ακόμη πιο εμπρηστικά) στην Τεχεράνη, αντιστοίχα.

«Όπως και στο πρόσφατο παρελθόν, το Ιράν είναι πιθανό να εξαπολύσει αντίποινα ευθέως κατά του Ισραήλ. Αυτό δεν είναι καλό για την περιφερειακή ασφάλεια, ενώ δίνει στον πρωθυπουργό του Ισραήλ την κλιμάκωση του πολέμου την οποία επιζητούσε», σημειώνει στην «Κ» ο Μεκράν Καμράβα, καθηγητής στο παράρτημα του Πανεπιστημίου του Georgetown στο Κατάρ και συγγραφέας (μεταξύ άλλων) του περυσινού «Triumph and Despair: In Search of Iran's Islamic Republic». «Η προσοχή της διεθνούς κοινής γνώμης θα αποσπαστεί περαιτέρω από την εθνοκάθαρση που υποκρίνεται οι Παλαιστίνιοι».

«Το Ιράν έχει διακηρύξει ως πολιτική ότι θα ανταποδίδει το χτύπημα όταν το Ισραήλ θα χτυπάει εντός της επικράτειάς του. Από την οπτική της Τεχεράνης, αυτή η επίθεση (σ.σ.: η δολοφονία του Χανίγια) δεν μπορεί να μείνει αναπάντητη», εξηγεί ο Καμράβα.

Χωρίς προειδοποίηση

Μέχρι πρότινος, συνέχιζε, το ιρανικό καθεστώς επιδίωκε απλά να στέλνει στρατηγικά μηνύματα στο Ισραήλ και στους συμμάχους του, προειδοποιώντας μέρη πριν ότι επικείται κάποια επίθεση. «Αυτή τη φορά, δεν θεωρώ πιθανό να υπάρξει τέτοια προειδοποίηση. Επιπλέον, όπως στο παρελθόν, η επίθεση αντιποίνων θα συμβεί στον χρόνο επιλογής της Τεχεράνης, όχι βεβιασμένα».

Η κυβέρνηση Μπάιντεν έχει καταφέρει έως τώρα να αποτρέψει το ξέσπασμα ενός ευρύτερου

περιφερειακού πολέμου. Μπορεί να το πετύχει και τώρα, με το θερμόμετρο στη Μέση Ανατολή να βρίσκεται ακόμη πιο ψηλά και με τους πιθανούς αντιπάλους στο πεδίο της μάχης να ξέρουν ότι έχουν να κάνουν με έναν Αμερικανό πρόεδρο με λίγους μήνες ακόμη μόνο στον Λευκό Οίκο;

Ο πρόεδρος του Chicago Council on Global Affairs και πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ στο NATO, Αϊβο Ντάαλντερ, τονίζει στην «Κ» ότι η επιρροή του Μπάιντεν επί των εξελίξεων στη Μέση Ανατολή «παρμένει η ίδια παρά

Από τη στιγμή που αποσύρθηκε από την προεκλογική κούρσα, ο Αμερικανός πρόεδρος «θα έχει περισσότερο χρόνο για επαφές με τους βασικούς παίκτες στην ευρύτερη περιοχή», λέει στην «Κ» ο Αϊβο Ντάαλντερ.

την απόφασή του να αποσυρθεί από τις εκλογές». Μάλιστα, λέει, «θα έχει τώρα περισσότερο χρόνο για επαφές με τους βασικούς παίκτες στην ευρύτερη περιοχή, δια ζώσης ή τηλεφωνικά, γιατί δεν έχει πλέον τις ανταγωνιστικές απαιτήσεις της προεκλογικής εκστρατείας».

Αυτό, ωστόσο, «δεν σημαίνει ότι έχει τη δύναμη να αποτρέψει μια περιφερειακή κλιμάκωση», συνεχίζει ο Ντάαλντερ. «Αυτό είναι στα χέρια των περιφερειακών παικτών – πάνω από όλα του Ισραήλ και του Ιράν. Και οι προκλήσεις των οποίων γίνουμε μάρτυρες, όπως ο σκοταμώδης ηγέτης της Χαμάς στην Τεχεράνη, προοιωνίζονται δυσάρεστες εξελίξεις. Ο κίνδυνος να ξεφύγει η κατάσταση από τον έλεγχο είναι πλέον πολύ μεγάλος».

Ο Μπάιντεν θα συνεχίσει να προσπαθεί να αποτρέψει την ανεξέλεγκτη κλιμάκωση, καταλήγει ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ στο NATO, «αλλά δεν υπάρχει κάποια εγγύηση ότι θα τα καταφέρει».

Ο Μεκράν Καμράβα είναι ακόμη πιο απαισιόδοξος. Χαρακτηρίζει τις Ηνωμένες Πολιτείες «εξοφθαλμα απύσους» από τις εξελίξεις στη Μέση Ανατολή, τόσο εξαιτίας της αδυναμίας τους να αποτρέψουν το Ισραήλ από επιχειρήσεις που δυναμιτίζουν περαιτέρω το κλίμα. Αλλά και η Ε.Ε. «έχει επίσης φανεί ότι δεν παίζει κάποιο ρόλο», εκτιμά. Ο παραγκωνισμός των δυτικών δυνάμεων, επισμαίνει, είναι και αυτός «κακός οίονος» για την ασφάλεια της ευρύτερης Μέσης Ανατολής και ειδικά της περιοχής του Κόλπου.

Το «μονοπάτι»

Γράφοντας στους Financial Times την Πέμπτη, η Κιμ Γκάτας, distinguished fellow στο Columbia Institute of Global Politics και συγγραφέας του «Black Wave» (για τη γεωπολιτική αντιπαράθεση Ιράν-Σαουδικής Αραβίας), υπογράμμισε ότι έχει φτάσει η στιγμή για το τηλεγράφο του Μπάιντεν προς τον Μπέντζαμιν Νετανιάχου: Να δεχθεί τα νέα αντίποινα, να πανηγυρίσει για την εξουδετέρωση των αντιπάλων του Ισραήλ (την Πέμπτη το Τελ Αβίβ επιβεβαίωσε ότι σκότωσε και τον στρατιωτικό διοικητή της Χαμάς, Μοχάμεντ Νταϊφ, προ τριών εβδομάδων) και να προσχωρήσει σε συμφωνία για το τέλος του πολέμου στη Γάζα και την απελευθέρωση των ομήρων.

«Αν ο Νετανιάχου θέλει ένα μονοπάτι προς το τέλος των εχθροπραξιών, σίγουρα το έχει», είπε στην Γκάτας αξιωματούχος χώρας του Περσικού. «Το ερώτημα που μας απασχολεί από τις 8 Οκτωβρίου είναι: το επιθυμεί;».

Μοχάμεντ Ρεζά Σαχεντί
1 Απριλίου 2024

Ταξίαρχος των Φρουρών της Επαγνάστασης του Ιράν. Μαζί του άλλοι 6 ανώτατοι αξιωματικοί σκοτώθηκαν από πύραυλο στη Δαμασκό.

Μαχμούντ αλ Μαρκχούτ
19 Ιανουαρίου 2010

Στρατιωτικός διοικητής της Χαμάς. Υπεύθυνος για τη δολοφονία δύο Ισραηλινών στρατιωτών. Υπέστη πλεκτροσόκ σε δωμάτιο ξενοδοχείου.

Ιμράντ Μουκνιγέ
12 Φεβρουαρίου 2008

Στρατιωτικός διοικητής της Χεζμπολάχ. Σκοτώθηκε σε έκρηξη παγιδευμένου αυτοκινήτου.

Αμπντέλ Αζίζ αλ Ραντισί
17 Απριλίου 2004

Συνιδρυτής της Χαμάς. Διαδέχθηκε τον Γασίρ στην ηγεσία της οργάνωσης, σκοτώθηκε σε επίθεση ελικοπτερού στην πόλη της Γάζας.

Σείχησ Αχμέντ Γασίρ
22 Μαρτίου 2004

Συνιδρυτής της Χαμάς και πνευματικός ηγέτης της οργάνωσης. Σκοτώθηκε σε επίθεση ελικοπτερού στην πόλη της Γάζας.

Του ΜΑΝΟΥ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Ο όρος «ατελείωτοι πόλεμοι» άρχισε να χρησιμοποιείται στις ΗΠΑ κυρίως στα μέσα προς τέλος της δεκαετίας του 2010 για να περιγράψει την κατάσταση στο Ιράκ και στο Αφγανιστάν. Τελικά, ο πρόεδρος Μπάιντεν αποφάσισε τον τερματισμό της αμερικανικής στρατιωτικής παρουσίας στις δύο μουσουλμανικές χώρες το 2021. Ήταν μια σοφή και τολμηρή απόφαση, αν και η αποχώρηση από το Αφγανιστάν έγινε με βεβιασμένο τρόπο, που τραυμάτισε αρκετά το γόπτρο της Ουάσιγκτον.

Μετά το Ιράκ και το Αφγανιστάν, η αμερικανική ηγεσία ήθελε να επικεντρωθεί σε ανταγωνιστικές μεγάλες δυνάμεις. Η εισβολή του ρωσικού στρατού στην Ουκρανία το 2022 και η επιθετική πολιτική της Κίνας εναντίον της Ταϊβάν επιβεβαίωσαν τις επιλογές της διοίκησης Μπάιντεν.

Η αιχμηρά επίθεση της Χαμάς εναντίον του Ισραήλ άλλαξε άρδην τα γεωπολιτικά δεδομένα. Η ισραηλινή ηγεσία αποφάσισε να αντιδράσει με μεγάλης κλίμα-

Οι νέοι «ατελείωτοι πόλεμοι»

και επιχείρηση στη Λωρίδα της Γάζας, προκειμένου να αφανίσει την παλαιστινιακή ισλαμιστική οργάνωση. Επειτα από σχεδόν δέκα μήνες, χιλιάδες αθώοι άνθρωποι έχουν σκοτωθεί και ένα μεγάλο κομμάτι της στρατιωτικής υποδομής της οργάνωσης έχει καταστραφεί. Το ερώτημα είναι αν η Χαμάς μπορεί να ηττηθεί ποτέ πολιτικά, αφού έχει βαθιές ρίζες στην παλαιστινιακή κοινωνία. Η πρόσφατη εκτέλεση του Ισμαήλ Χανίγια στην Τεχεράνη δεν είναι καθόλου βέβαιο ότι θα καταστήσει την οργάνωση περισσότερο μετριοπαθή.

Στην Υεμένη, το σιιτικό κίνημα των Χούθι συνεχίζει ακάθεκτο τις επιθέσεις εναντίον εμπορικών πλοίων που ανήκουν σε ισραηλινές, αμερικανικές ή ευρωπαϊκές εταιρείες. Οι αμερικανοβρετανικοί βομβαρδισμοί δεν μπορούν να τησασύνουν την επιθετικότητα ενός ριζοσπαστικού κινήματος που θέλει και ξέρε να πολεμάει διαρκώς. Η Υεμένη βιώνει εδώ και χρόνια μια

ανθρωπιστική καταστροφή, αλλά οι Χούθι έχουν καταφέρει να εξελιχθούν σε έναν ισχυρό δρώντα στην Ερυθρά Θάλασσα.

Μεγαλύτερη πρόκληση για το Ισραήλ είναι η συνεχής ισχυροποίηση της Χεζμπολάχ, εντός και εκτός του Λιβάνου. Χωρίς καμία δόση υπερβολής, η Χεζμπολάχ δεν είναι απλά μια ριζοσπαστική ισλαμιστική οργάνωση. Ο πολιτικός της βραχίονας συμμετέχει στις δημοκρατικές διαδικασίες, ενώ προσφέρει σοβαρές κοινωνικές υπηρεσίες στα μέλη της σιιτικής κοινότητας του Λιβάνου (π.χ. σχολεία, νοσοκομεία). Η οργάνωση διαθέτει πλέον τη δομή ενός τακτικού στρατού με αυξημένες επιχειρησιακές δυνατότητες. Μέχρι τώρα, Ισραήλ και Χεζμπολάχ έχουν κρατήσει την αντιπαράθεσή τους σε σχετικά χαμηλό επίπεδο. Δυστυχώς, υπάρχουν αρκετές ενδείξεις που συνηγορούν στο συμπέρασμα ότι οι δύο πλευρές επιθυμούν την περαιτέρω κλιμάκωση. Η εκτέλε-

ση του υψηλόβαθμου στελέχους της σιιτικής οργάνωσης Φουάντ Σουκρ, στη Βηρυτό, δεν πρόκειται να μείνει αναπάντητη. Ωστόσο, αν η ισραηλινή ηγεσία αποφασίσει να ξεκινήσει μια κερσαία επιχείρηση στον νότιο Λίβανο, τότε θα έχουμε μπροστά μας το χειρότερο σενάριο για την περιφερειακή ασφάλεια.

Ταυτόχρονα, υπάρχουν ανησυχητικά σημάδια σχετικά με την επιστροφή του Ισλαμικού Κράτους στην ανατολική Συρία και στο κεντρικό Ιράκ.

Καταληκτικά, σήμερα υπάρχουν περισσότερα πολεμικά μέτωπα από όσα μπορεί διπλωματικά και στρατιωτικά να διαχειριστεί η Δύση, αλλά και το ίδιο το Ισραήλ. Η διάλυση αρκετών κρατών στη Μέση Ανατολή έχει δημιουργήσει μια προβληματική κατάσταση, που δεν είναι εύκολα αντιμετωπίσιμη. Το κρατικό μονοπώλιο της νομιμοποιημένης βίας δεν υφίσταται παντού στην περιο-

χή. Διαφορετικές ένοπλες ομάδες, πολιτοφυλακές και κινήματα διαγκωνίζονται για νομή της εξουσίας και μεγαλύτερη επιρροή στις κοινωνίες.

Από την άλλη πλευρά, η χρήση στρατιωτικής ισχύος εναντίον όλων αυτών των φιλοισραηλινών δυνάμεων δεν φαίνεται να υπηρετεί ένα στρατηγικό σχέδιο. Πέρα από το αυτονόητο δικαίωμα άμυνας, δεν είναι ξεκάθαρο τι πραγματικά επιδιώκει να πετύχει η ισραηλινή ηγεσία στην παρούσα φάση. Χωρίς μακροχρόνια πολιτική στόχευση, η χρήση στρατιωτικής βίας δημιουργεί μόνο ένα φαύλο κύκλο αντιπαράθεσης, που «κλιροδοτείται» στις επόμενες γενιές. Τώρα επείγει να δοθεί χώρος στη διπλωματία πριν να είναι πολύ αργά για όλους.

Ο κ. Μάνος Καραγιάννης είναι καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Reader in International Security στο King's College London. Το βιβλίο του «Το Νέο Πολιτικό Ισλάμ: Ανθρώπινα Δικαιώματα, Δημοκρατία και Δικαιοσύνη» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Παπαζήση.

Χανίβ Γκαντάρ, συνεργάτης στο The Washington Institute

Ιράν και Χεζμπολάχ εγκλωβίστηκαν από ένα λάθος

Συνέντευξη στον ΒΑΣΙΛΗ ΚΩΣΤΟΥΛΑ

Ένας μάλλον λανθασμένος υπολογισμός της Χεζμπολάχ έδωσε λαβή στο Ισραήλ για κλιμάκωση. Όμως οι ΗΠΑ δεν θέλουν γενίκευση του πολέμου, τρεις μήνες πριν από τις προεδρικές εκλογές. Ιράν και Λίβανος; Σε απόλυτο δίλημμα. Η Χανίβ Γκαντάρ, ανώτερη συνεργάτης στο The Washington Institute, με ειδίκευση στον Λίβανο, περιγράφει στην «Κ» την απειλή ενός περιφερειακού πολέμου τον οποίο πιθανώς δεν επιθυμούν ούτε καν οι εμπλεκόμενοι.

– Δολοφονίες διοικητών της Χεζμπολάχ και της Χαμάς. Αμερικανικά πλήγματα σε βάσεις στο Ιράκ. Μετακίνηση πολεμικών πλοίων προς τις ακτές του Λιβάνου. Ποιες είναι οι σκέψεις σας;

– Ιράν και Χεζμπολάχ έχουν βρεθεί σε εξαιρετικά δύσκολη θέση. Αντιλαμβάνονται τις τελευταίες διαδοχικές εξελίξεις, καθώς ή κακώς, ως μια συντονισμένη επιχείρηση των ΗΠΑ και Ισραήλ εναντίον των δυνάμεων που έχουν αναπτύξει. Το θέμα είναι ότι τα αντίποινα θα μπορούσαν με τη σειρά τους να οδηγήσουν τελικά σε έναν μεγαλύτερης κλίμακας πόλεμο τον οποίο μέχρι σήμερα προσπαθούσαν να αποφύγουν με κάθε κόστος. Το δίλημά τους είναι πραγματικά αδιέξοδο. Κι εδώ προκύπτουν επιμέρους ερωτήματα. Για παράδειγμα, ο δολοφονημένος διοικητής της Χεζμπολάχ ήταν υπεύθυνος για το πρόγραμμα της οργάνωσης με πυραύλους PGM, το οποίο δεν είχε χρησιμοποιηθεί μέχρι σήμερα. Θα το επιστρατεύσουν άραγε τώρα;

– Πώς αξιολογείτε το περιστατικό στα Υψώματα του Γκολάν, την αφορμή για την επιχείρηση του Ισραήλ στον Λίβανο;

– Δεν νομίζω ότι ήταν μια σκό-

«Υπάρχουν ζητήματα που θα έπρεπε να λυθούν στη Γάζα πριν από μια επιχείρηση στον Λίβανο – ο ισραηλινός στρατός θα έπρεπε πρώτα να “αναπνεύσει”» λέει η Χανίβ Γκαντάρ, ανώτερη συνεργάτης στο The Washington Institute.

Τόσο οι ΗΠΑ όσο και το Ισραήλ συνειδητοποιούν ότι δεν είναι τώρα η στιγμή για έναν μεγάλο πόλεμο. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα γίνει. Αλλά δεν σημαίνει και ότι θα γίνει σήμερα.

πιμη επίθεση. Θεωρώ ότι η Χεζμπολάχ δεν ήθελε να σκοτώσει αυτά τα 12 παιδιά. Οχι επειδή δεν έχει σκοτώσει ξανά ανηλικούς. Όμως δεν ήθελαν να προκαλέσουν τους Ισραηλινούς σε κάτι μεγαλύτερο από τη σύγκρουση που έχουμε δει μέχρι σήμερα. Αυτή τη στιγμή δεν είναι έτοιμοι για τον μεγάλο πόλεμο. Αισθάνονται ότι δεν είναι η στιγμή να θυσιάσουν τους στρατιωτικούς

τους πόρους, τους οποίους χρειάζονται για ασφαλιστήριο συμβόλαιο για το Ιράν. Ήταν λοιπόν ένας από τους σημαντικότερους λανθασμένους υπολογισμούς της Χεζμπολάχ. Χτυπούσαν τα Υψώματα του Γκολάν ασταμάτητα τις προηγούμενες εβδομάδες και το έκαναν χωρίς να χρησιμοποιήσουν τους κατευθυνόμενους πυραύλους ακριβείας. Οι πύραυλοι που έπληξαν το γήπεδο ποδοσφαίρου είχαν σημαντικό περιθώριο λάθους.

– Θα ήταν σε θέση το Ισραήλ να πολεμήσει ταυτόχρονα σε Λίβανο και Γάζα;

– Το Ισραήλ θα ήθελε σίγουρα να έχει πολύ μεγαλύτερη υποστήριξη από τις ΗΠΑ για μια μεγάλη στρατιωτική επιχείρηση στον Λίβανο. Διότι μια τέτοια επιχείρηση δεν θα ήταν εναντίον της Χεζμπολάχ. Θα ήταν εναντίον της Χεζμπολάχ, του Ιράν, των Χούθι και όλων των σιιτικών πολιτοφυλα-

κών που θα υποστήριζαν τη Χεζμπολάχ στον μεγάλο της πόλεμο εναντίον του Ισραήλ. Οι Ισραηλινοί χρειάζονται τους Αμερικανούς. Όμως οι Αμερικανοί είναι ξεκάθαροι ότι σε αυτό το σημείο, πριν από τις προεδρικές εκλογές, δεν θέλουν αυτόν τον πόλεμο. Και υπάρχουν ζητήματα που θα έπρεπε να λυθούν στη Γάζα πριν από μια επιχείρηση στον Λίβανο – ο ισραηλινός στρατός θα έπρεπε πρώτα να “αναπνεύσει”. Τόσο οι ΗΠΑ όσο και το Ισραήλ συνειδητοποιούν ότι δεν είναι τώρα η στιγμή για έναν μεγάλο πόλεμο. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν θα γίνει. Αλλά δεν σημαίνει και ότι θα γίνει σήμερα.

– Πώς διαμορφώνονται τώρα οι σχέσεις της Χεζμπολάχ με το Ιράν;

– Η διαφορά μεταξύ της Χεζμπολάχ και των άλλων πληρεξούσιων είναι ότι, στην πραγματικότητα, η Χεζμπολάχ δεν είναι

πληρεξούσιος. Είναι μέρος της ομάδας Quds του IRGC, της ιρανικής περιφερειακής δύναμης. Προτού σκοτωθεί στο Ιράκ, ο Κασέμ Σουλείμανι φρόντισε να καταστεί η Χεζμπολάχ βασική πτέρυγα της δύναμης Quds. Επομένως, δεν είναι ότι το Ιράν απαγορεύει στη Χεζμπολάχ τι να κάνει. Η οργάνωση είναι μέρος της διαδικασίας στη λήψη αποφάσεων. Η σχέση τους είναι συστηματική. Ισχυρή και οργανική.

– Ποιο μπορεί να είναι το τέλος του παιχνιδιού στην κρίση της Γάζας;

– Το πρόβλημα στη Γάζα είναι ότι και οι δύο πλευρές έχουν την ανάγκη να δικαιολογήσουν στους ανθρώπους τους τα μέχρι τώρα πεπραγμένα. Θα πρέπει να εμφανίσουν κάποια επιτεύγματα. Γι' αυτό και καθυστερεί να τελειώσει αυτή η κρίση. Και σε ό, τι αφορά προσωπικά τον Νετανιάχου, πιστεύω ότι δεν θα επιβιώσει πολιτικά αν σταματήσει τον πόλεμο χωρίς μια ευδιάκριτη νίκη.

– Η επιρροή των ΗΠΑ; Ποια είναι τα δύο σενάρια μετά τις εκλογές του Νοεμβρίου;

– Αν κερδίσει η Κάμαλα Χάρις, θα δούμε συνέχεια στην πολιτική του Τζο Μπάιντεν – αν και ο Μπάιντεν είναι νομίζω πιο φιλικός προσκείμενος στο Ισραήλ σε σύγκριση με τη Χάρις. Αν κερδίσει ο Ντόναλντ Τραμπ, δεν μπορούμε να ξέρουμε, καθώς δεν είναι προβλέψιμος. Μπορεί να επιμείνει στην πολιτική των σκληρών κυρώσεων εις βάρος του Ιράν, όπως έκανε στην πρώτη θητεία του. Μπορεί όμως και να κάνει μια συμφωνία με το Ιράν, για να δείξει ότι είναι ηγέτης που λύνει προβλήματα. Πάντως, αν λάβουμε υπόψη το προφίλ του ως απομονωτιστή, το πιθανότερο είναι ότι θα αποφύγει να εμπλέξει τις ΗΠΑ σε έναν περιφερειακό πόλεμο.

Χανίβ Γκαντάρ

Αν κερδίσει η Κάμαλα Χάρις, θα δούμε συνέχεια στην πολιτική του Τζο Μπάιντεν – αν και ο Μπάιντεν είναι νομίζω πιο φιλικός προσκείμενος στο Ισραήλ σε σύγκριση με τη Χάρις.

Ο ΑΠΟΕΛ έγινε η πρώτη κυπριακή ομάδα που θα συμμετάσχει σε League Phase (πρώην όμιλοι) ευρωπαϊκής διοργάνωσης και προχωρεί αποφασιστικά και χωρίς άγχος, για τον μεγάλο στόχο της συμμετοχής του στο League Phase του Champions League.

Ρίξε μια... ζαριά καλή

Μαθαίνουν αντιπάλους για τα play off του Champions League, ο ΑΠΟΕΛ και για τα play off του Conference League Ομόνοια και Πάφος FC

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΤΙΚΗ

Τρεις από τους τέσσερις εκπροσώπους μας στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις, ΑΠΟΕΛ, Ομόνοια και Πάφος FC, συνεχίζουν το «ταξίδι» τους. Αντίθετα η ΑΕΚ, δεν τα κατάφερε να προκριθεί στον Γ' προκριματικό γύρο του Conference League. Οι τρεις που συνεχίζουν θα δώσουν αυτή την εβδομάδα τους πρώτους τους αγώνες για τον Γ' προκριματικό γύρο του Champions League, ο ΑΠΟΕΛ και για τον Γ' προκριματικό του Conference League, η Ομόνοια και η Πάφος FC. Τη Δευτέρα 5 Αυγούστου, στην κλήρωση που θα διεξαχθεί στη Νιόν, θα μάθουν και τους πιθανούς αντιπάλους τους, εφόσον προκριθούν στα play off του Champions League, ο ΑΠΟΕΛ και στα play off του Conference League, η Ομόνοια και η Πάφος FC. Οι πρωταθλητές μας θα μάθουν και τον πιθανό αντίπαλο τους στα play off του Europa League, στην περίπτωση που αποκλειστούν από την Σλόβαν Μπρατισλάβας. Ας δούμε αναλυτικά τους πιθανούς αντιπάλους των τριών εκπροσώπων μας:

ΑΠΟΕΛ

Η πρόκριση επί της Πετροκούμπ, ήταν πολύ σημαντική για τον πρωταθλητή ΑΠΟΕΛ αφού τον έφερε στον 3ο προκριματικό γύρο του Champions League ενώ συνάμα «κλείδωσε» παρουσία στο League Phase του Conference League, τουλάχιστον. Ο ΑΠΟΕΛ έγινε η πρώτη κυπριακή ομάδα που θα συμμετάσχει σε League Phase (πρώην όμιλοι) ευρωπαϊκής διοργάνωσης και προχωρεί αποφασιστικά και χωρίς άγχος, για τον μεγάλο στόχο της συμμετοχής του στο League Phase του Champions League. Επόμενο εμπόδιο η Σλόβαν Μπρατισλάβας που παρουσιάζεται επίσης πολύ φιλόδοξη και σημαντικά ενισχυμένη με προπολογοισμό μεγαλύτερο από των γαλαζοκίτρινων. Πάντως, οι πιθανοί αντίπαλοι στα play off της διοργάνωσης, το τελευταίο εμπόδιο για τη League Phase της κορυφής διασυλλογικής διοργάνωσης, δεν είναι μεγάλα και καμία τους δεν προκαλεί τρόμο και δέος.

Champions League: Οι πιθανοί αντίπαλοι του ΑΠΟΕΛ στα play off του Champions League θα είναι ομάδες που αρχίζουν απευθείας από τα play off και ζευγάρια από τον 3ο προκριματικό.

- Δυναμό Ζάγκρεπ (Κροατία)
- Ερυθρός Αστέρας Βελιγραδίου (Σερβία)
- ΠΑΟΚ ή Μάλμε (Σουηδία)
- Φερεντσβάρους (Ουγγαρία) ή Μίντιλαντ (Δανία)
- Γιανγκ Μπόις (Ελβετία)

Ο δρόμος για πρόκριση στη League Phase του Conference League άνοιξε για την Ομόνοια, μετά τη δεύτερη νίκη επί της Τορμπέντο.

Με την ΤΣΣΚΑ 1948 θα αγωνιστεί η Πάφος fc στον 3ο προκριματικό γύρο του Κόνφερενς Λιγκ.

Europa League: Στην κλήρωση της Δευτέρας ο ΑΠΟΕΛ θα μάθει και τον πιθανό του αντίπαλο για τα play off του Europa League, σε περίπτωση αποκλεισμού από την Σλόβαν Μπρατισλάβας. Το ΑΠΟΕΛ θα είναι στους δυνατούς της κλήρωσης του Europa League.

Πιθανοί αντίπαλοι θα είναι:

- Από το Europa League:
- Ραπίντ Βιέννης - Τράμπζονσπορ
 - Μπεσίκτας
 - Ριέκα - Ελφσμποργκ
 - Κλάκσβικ - Μπόρατς
 - Μπάνια Λούκα
 - Τσέλιε - Σάμροκ Ρόβερς
 - Ντινάμο Μινσκ - Λίνκολν
 - Ρεντ Ιμψ
 - Πετροκούμπ - Δε Νιου Σεντς
 - Σάντα Κολόμα - ΡΦΣ Ρίγα
 - Χαρτς
 - Μπάτσκα Τόπολα
- Από το Champions League** (Οι ομάδες που θα αποκλειστούν)
- Σπάρτα Πράγας - Στεάουα
 - Γιαγκελόνια - Μπόντο Γκλιμτ

Ομόνοια

Ο δρόμος για πρόκριση στη League Phase του Conference League άνοιξε για την Ομόνοια, αφού μετά τη δεύτερη νίκη επί της Τορμπέντο στον β' προκριματικό γύρο, προκρίθηκε στην επόμενη φάση και θα τοποθετηθεί στο γκρουπ των ισχυρών για την κλήρωση των play off που θα γίνει τη Δευτέρα (5/8) στις 15:00. Το «τριφύλλι» που έδειξε να βρίσκεται σε καλό βαθμό ετοιμότητας, εφόσον αποκλείσει τη Φέρεντβαρ από την Ουγγαρία, μπορεί να βρει στο δρόμο του είτε μία ομάδα από 12 ζευγάρια του γ' προκριματικού του Conference League, είτε μία από τις 6 ομάδες που θα αποκλειστούν στον τρίτο προκριματικό του Europa League.

Είναι πολύ σημαντικό ότι η Ομόνοια αποφεύγει πλέον οίγουρα ομάδες όπως η Τσέλιε, η Μπέιτς, η Λανς, η Φιορεντίνα και η Χάιντενχάιμ. Αναλυτικά, τα 12 ζευγάρια του τρίτου προκριματικού του Conference League, από τα οποία μπορεί να προ-

κύψει ο αντίπαλος της Ομόνοιας:

- Κιλμάρνοκ (Σκωτία) - Τρόμσο (Νορβηγία)
 - Μπότσεφ (Βουλγαρία) - Ζρίνσκι (Βοσνία)
 - Μάριμπορ (Σλοβενία) - Βοϊβοτίνια (Σερβία)
 - Χάιντοκ (Κροατία) - Ρουζομπέρκ (Σλοβακία)
 - Αουνα (Λετονία) - Ντρίτα (Κόσοβο)
 - Σεντ Μίρεν (Σκωτία) - Μπραν (Νορβηγία)
 - Οσιγιεκ (Κροατία) - Ζιρε (Αζερμπαϊτζάν)
 - Χάκεν (Σουηδία) - Πάιντε (Εσθονία)
 - Σπάρτακ Τρνάβα (Σλοβακία) - Βισλα Κρακοβίας (Πολωνία)
 - Πάτσι (Ουγγαρία) - Μόρναρ (Μαυροβούνιο)
 - Αραράτ (Αρμενία) - Πουσκας Ακάντεμι (Ουγγαρία)
 - Σεντ Πάτρικς (Ιρλανδία) - Σαμπάχ (Αζερμπαϊτζάν)
- Από το Europa League που οι αποκλεισμένοι τους είναι υποψήφιοι αντίπαλοι της Ομόνοιας:
- Σερκλ Μπρίζ (Βέλγιο) - Μόλντε (Νορβηγία)
 - Ριέκα (Κροατία) - Ελφσμποργκ (Σουηδία)
 - Κρίβμας (Ουκρανία) - Βικτόρια Πλζεν (Τσεχία)
 - Παρτιζάν (Σερβία) - Λουγκάνο (Ελβετία)
 - Σερβέτ (Ελβετία) - Μπράγκα (Πορτογαλία)
 - Παναθηναϊκός (Ελλάδα) - Άγιαξ (Ολλανδία).

Πάφος FC

Σε περίπτωση που η Πάφος FC ξεπεράσει το εμπόδιο της ΤΣΣΚΑ Σόφιας 1948, στα πλέι οφ του Κόνφερενς Λιγκ πιθανοί αντίπαλοι είναι:

- Κλειδωμένη θέση έχουν οι Τσέλιε, Φιορεντίνα, Μπέιτς, Χάιντενχάιμ και Λανς. Πιθανόν να βρεθούν απέναντι στους κυπελλούχους οι νικητές των ζευγαριών του 3ου προκριματικού γύρου του Κόνφερενς Λιγκ:
- ΑΕΚ Αθηνών - Νόα
 - Κοπεγχάγη - Μπάνικ Οστράβα
 - Σίλκεμποργκ - Γάνδη
 - Ιμπέρια - Μπασάκσεχιρ
 - Κλουζ - Πετάρ Τίκβα
 - Ολίμπια Λουμπλιάνας - Σερφ Τρασπόλ
 - Μπρόντμπι - Λέγκια
 - Χάποελ Μπερ Σέβα - Μπόλεσλαβ
 - Ντζουργκάρντενς - Ιλβες
 - Γκιμαράες - Ζυρίχη
 - Κορνιβούλ - Αστάνα
- Τέλος, θα προκύψουν και δύο πιθανοί αντίπαλοι από τις ηττημένες στον 3ο προκριματικό γύρο του Γιουρόπα Λιγκ:
- Σερκλ Μπρίζ - Μόλντε
 - Τράμπζονσπορ - Ραπίντ Βιέννης

ΑΠΟΦΕΙΣ

Τι να πεις του (νοερού) παρατηρητή;

Του ΧΡΗΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ

Ας υποθέσουμε ότι υπάρχει ένα φανταστικό κολάζ φωτογραφιών, μέσα από τις οποίες απεικονίζεται ο πρώτος πολίτης της χώρας ν' ασχολείται με τους αθλητές και τον αθλητισμό γενικότερα. Τι άραγε θα υπέθετε ένας νοερός παρατηρητής, βλέποντας τον πρόεδρο της χώρας να ασχολείται με ευρέως με όλο το χάσμα του αθλητισμού;

Δεν μπορεί! Φωτογραφία με τζουντόκα, φωτογραφία κρατώντας το ξίφος, φωτογραφία σε ποδοσφαιρικό γήπεδο, φωτογραφία με αστέρι του NBA, φωτογραφία ως παίκτης του μπάσκετ, φωτογραφία να παρακολουθεί αγώνες ενόργανης γυμναστικής... ένας ξένος παρατηρητής, άνετα θα είχε κάνει τον συνηθισμένο ότι και οι πολίτες, δεν πολύ διαφέρουν απ' αυτόν που εξέλεξαν ως πρόεδρός τους.

Πού να συμπεράνει ο παρατηρητής, ότι το κολάζ είναι αποτέλεσμα μιας παλιομοδίτικης επικοινωνιακής καμπάνιας, ο πρωταγωνιστής της οποίας πρέπει να πλασαριστεί ως χαλαρός, φιλικός και υπέρθετος του αθλητισμού. Πού να υποθέσει κιόλας, ότι οι παρεμβάσεις του κράτους του οποίου ηγείται ο πρωταγωνιστής της καμπάνιας, στον αθλητισμό, αρχίζουν και τελειώνουν, σ' ένα πλαίσιο πελατειακών, κομματικών, και ψυχοθηρικών σχέσεων και ότι επί της ουσίας, δεν υπάρχει κανένα πλάνο, καμία μεθοδολογία για το πώς θα καλλιεργηθεί, θ' αναπτυχθεί και θα εδραιωθεί ο αθλητισμός ανάμεσα στην κοινωνία. «Δεν μπορεί» θα σκεφτόταν ο ξένος παρατηρητής, μια χώρα που διαθέτει ένα τέτοιο φιλάθλο πρόεδρο, όλο και κάποια παράδοση θα έχει αναπτύξει στον αθλητισμό.

Πού να γνωρίζει ότι η μοναδική παράδοση που έχει αναπτυχθεί στον αθλητισμό, είναι αυτή της διαφθοράς και ότι η πλειοψηφία των αθλητικών Ομοσπονδιών είναι υπό διερεύνηση, όπως η ίδια η Επιτροπή Δεοντολογίας και Προστασίας του Αθλητισμού ισχυρίζεται. Πώς αλήθεια να μάθει, ότι η κυβέρνηση της οποίας ηγείται ο φιλάθλος πρόεδρος, κλείνει τα μάτια απέναντι στα μεγάλα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα σωματεία στην ευρύτερο χάσμα του αθλητισμού, την ίδια ώρα που παρέχει, μάλλον φοβούμενη το όποιο πολιτικό κόστος, σκανδαλώδη οφέλη σε ποδοσφαιρικές εταιρείες που απαρτίζουν το δεύτερο παγκοσμίως πρωτάθλημα, σε ποσοστό εργοδότησης ξένων;

Εταιρείες-σωματεία δηλαδή που ενώ απολαμβάνουν την προνομαχική μεταχείριση του κράτους, στρέφουν ολοκληρωτικά την πλάτη τους στο πρωτογενές υλικό της κοινωνίας, αρνούμενοι να διαμορφώσουν ένα πλάνο για ν' αναδείξουν παίκτες από την εγχώρια κοινωνία. Μάλλον μπερδέμα θα είχε προκαλέσει στον παρατηρητή, η εντύπωση ότι ο πρόεδρος χώρας, αποτελεί εμπνευστή για τους πολίτες και ότι το «ευ αγωνίζεσθαι» επικρατεί ως βασική αξία της κοινωνίας. Πού να σκεφτεί, ότι η επικοινωνία, οι δημόσιες σχέσεις και γενικώς τα συμφέροντα κάνουν κουμάντο και ότι τα ιδεώδη του αθλητισμού μακράν απέχουν από τον τρόπο λειτουργίας της Πολιτείας... την οποία εκπροσωπεί σε κάθε λογής εκδήλωση ο πρόεδρος. Ως φιλάθλος, ως αθλητής, οπαδός και ότι σκεφτεί το μυαλό του καθενός.

Τι να του πεις του «νοερού» παρατηρητή;

Σαν τανία παλιά, σ' επανάληψη!

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΔΗ

Για όσους ενδεχομένως να ανησυχούν δεν αναμένεται να προκύψει οποιοδήποτε πρόβλημα και πολύ περισσότερο δεν προβλέπεται να δημιουργηθεί θέμα μη αδειοδότησης οποιοδήποτε γηπέδου, από τα εννέα τα οποία έχουν δηλωθεί ως έδρες του νέου πρωταθλήματος πρώτης κατηγορίας. Λογικά θα μπορούσε να πει κάποιος να ανησυχία, όταν ένα περίπου μήνα πριν από την έναρξη του νέου πρωταθλήματος, μόνο τέσσερα από τα γήπεδα αυτά (ΓΣΠ, «Άλφα Μέγα», ΑΕΚ Αρένα και «Στέλιος Κυριακίδης») έχουν εξασφαλίσει τη σχετική αδειοδότηση. Φυσολογικά μπορεί κάποιος να αμφισβητήσει την ετοιμότητα των πέντε άλλων γηπέδων, όταν ακούει από τον πλέον αρμόδιο, τον πρόεδρο της Αρχής Αδειοδότησης, πως δεν έχουν ακόμη υποβληθεί οι σχετικές αιτήσεις...

Προς τι όμως η ανησυχία και η αμφιβολία; Υπήρξε προηγούμενο, τα τελευταία πολλά χρόνια, που δεν τρέχαμε την υστέρη για βελτιωτικά ή συμπληρωματικά έργα; Για... πατσαρισμένα της τελευταίας στιγμής σε συγκεκριμένα γήπεδα και ενώ οι ομάδες που τα χρησιμοποιούσαν προπολούσαν ήδη εισιτήρια για τους αγώνες τους; Ξεμύνη μάλιστα κάποιον το γεγονός πως καμία ευθύνη δεν προκύπτει, παρά τις επανειλημμένες παρατηρήσεις, υποδείξεις και εκκλήσεις των αρμοδίων για κενά ή παρατυπίες που παρατηρούνται και χρονολογούνται και το σημαντικότερο έχουν να κάνουν με θέματα ασφάλειας, για φιλάθλους ή ακόμη και αθλητές/ποδοσφαιριστές;

Πονεμένη ιστορία και η αναβάθμιση του λογισμικού κάρτας φιλάθλου προκειμένου να καταστεί πιο αποτελεσματική η ταυτοποίηση προσώπων όπως και η εγκατάσταση καμερών ασφαλείας σε γήπεδα όπου δεν υπάρχουν ή ακόμη η αναβάθμιση υφιστάμενων κλειστών κυκλομάτων, εκεί που απλώς υπάρχουν για να λέμε πως τρώνονται οι απαραίτητες προϋποθέσεις. Η πρόσφατη ενημέρωση από τον ΚΟΑ για την αυτόματη νέα (κατ' επανάληψη) ανανέωση της κάρτας φιλάθλου αποτελεί την απόδειξη πως με τα υφιστάμενα και προβληματικά σε μεγάλο βαθμό δεδομένα θα μπορούσε και στη νέα αγωνιστική περίοδο και όχι μόνο στο ποδόσφαιρο... Αρχίζουμε και βλέπουμε και συνήθως το ουδέν μονιμότερο του προσωρινού αποδεικνύεται ότι επικρατεί.

Κατά τα' άλλα, το υπουργείο Δικαιοσύνης ζητούσε παράταση στην εφαρμογή του μέτρου απαγόρευσης μετακίνησης φιλάθλων, μέχρι τον Οκτώβριο. Κατά τ' άλλα, εθελουφλούμε όλοι όσοι πιστεύουμε πως το αίτημα του Υπουργείου απορρίφθηκε οριστικά και αμετάκλητα. Αγωνώντας πως με την πρώτη... στραβή και τα πρώτα επεισόδια, αφού άλλοι τρόποι αντίδρασης δεν θα υπάρχουν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, θα αποκαρφύνομε τους πολλούς από τα γήπεδα, αφού τους λίγους δεν θέλουμε και δεν μπορούμε ουσιαστικά να τους αντιμετωπίσουμε.

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
4,59%

Χ.Α.
-2,61%

0,80%

-3,28%

-4,01%

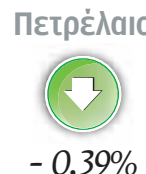
-1,18%

1,19%

ΚΟΜΙΣΙΟΝ
Σε ετοιμότητα
για ενδεχόμενη
επιστροφή
του Τραμπ
Σελ. 9

Πετρέλαιο
-0,39%

€/€
-0,53%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΕΛΛΕΙΨΕΩΝ

Ο καύσωνας πλήττει την αγροτική παραγωγή

Επανερχεται ο κίνδυνος των ελλείψεων τροφίμων, καθώς ο καύσωνας και η ξηρασία πλήττουν περιοχές της Ευρώπης που παράγουν σιτηρά, καλαμπόκι, ελαιόλαδο και φρούτα. Ανάμεσά τους η Σικελία, όπου πλήττεται η παραγωγή σιτηρών και η Ρουμανία, όπου πλήττεται η παραγωγή καλαμποκιού. Σελ. 10

ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ 15 ΧΡΟΝΙΑ

Επεσε κάτω από 10% η ανεργία στην Ελλάδα

Σε μονοψήφιο αριθμό επέστρεψε η ανεργία στην Ελλάδα, ύστερα από 15 χρόνια και διαμορφώθηκε στο 9,6% τον Ιούνιο. Παρουσιάζει μείωση 1,8% σε σχέση με τον Ιούνιο του 2023. Οι άνεργοι μειώνονται, οι απασχολούμενοι αυξάνονται, αλλά παραμένουν πολλές κενές θέσεις εργασίας. Σελ. 7

ΚΤΗΜΑΤΑΓΟΡΑ ΕΛΛΑΔΑΣ

Περιζήτητα τα πολυτελή ακίνητα στην Αθήνα

Την τέταρτη θέση μεταξύ 30 πόλεων, όσον αφορά την αύξηση των τιμών στις πολυτελείς κατοικίες, κατατάσσεται η Αθήνα. Ο ρυθμός ανόδου το πρώτο εξάμηνο διαμορφώθηκε σε 3,5%, πίσω από τη Λισαβώνα, το Άμστερνταμ και τη Μεδρίτη. Η ζήτηση είναι σημαντική από την εγκύρια αγορά και από ξένους. Σελ. 12

Το πλεόνασμα όπλο για επενδύσεις

Το βλέμμα στους νέους δημοσιονομικούς κανόνες της Ε.Ε. έχει στραμμένο η Κύπρος

Πλεόνασμα ύψους 424,5 εκατομμυρίων ευρώ, που αντιστοιχεί σε 1,3% του ΑΕΠ, έναντι πλεονάσματος 62 εκατομμυρίων ευρώ (0,2% στο ΑΕΠ) για την ίδια περίοδο του 2023, παρουσιάζει η Κύπρος το πρώτο εξάμηνο του 2024. Ωστόσο διαφαίνεται

πως βάσει των νέων δημοσιονομικών κανόνων που πρέπει να εφαρμόζει η χώρα, στόχος δεν είναι να παρουσιάζει μόνο μεγάλα «νούμερα». Απώτερος σκοπός θα πρέπει να είναι οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις. Μέχρι στιγμής, αυτό που

έκανε εντύπωση είναι ότι η Κύπρος εστιάζει κατ'επανάληψη, όπως αποδείχθηκε και από τον προηγούμενο μήνα, σε εξαγγελίες αύξησης μισθών που θα ισχύσουν από τον Οκτώβριο, αντί να εστιάζει στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και

της παραγωγικότητας. Με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες που θα ισχύουν από το 2025, θα είναι πλέον πιο δύσκολο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει ένα κράτος μέλος σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος εάν συνεχίζονται οι απα-

ραίτητες επενδύσεις και όλες οι εθνικές δαπάνες για τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων θα εξαιρεθούν από τον υπολογισμό των δαπανών της κυβέρνησης, δημιουργώντας περισσότερα κίνητρα. Σελ. 5

Η υποτίμηση του γιεν απογείωσε τον τουρισμό της Ιαπωνίας

Την ώρα που οι δημοφιλέστεροι τουριστικοί προορισμοί της Ευρώπης καταβάλλουν προσπάθειες για να αντιμετωπίσουν τις δυσάρεστες παρενέργειες του υπερβολικού τουρισμού, όλο και περισσότεροι τουρίστες από την Ασία επισκέπτονται τη μακρινή και εξωτική Ιαπωνία. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του Reuters, καθοριστική στην αύξηση των τουριστών στην Ιαπωνία έχει σταθεί η υποτίμηση του γιεν, που μέσα στον Ιούλιο είχε φτάσει στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων 38 ετών. Το φθινό νόμισμα της Ιαπωνίας, όμως, καθιστά προσιτά τα είδη πολυτελείας των ακριβότερων εταιρειών και οι τουρίστες αγοράζουν μαζί πολλά από αυτά. Σελ. 11

Πληρώνουν με πλαστικό χρήμα τώρα οι Κύπριοι

Ακόμα και τα στοιχήματα

Το πιο δημοφιλές μέσο πληρωμής σε συνολικό όγκο συναλλαγών αποτελούν οι πιστωτικές κάρτες στην Κύπρο. Τα μεγαλύτερα ποσά που δαπανώνται αφορούν ιδρύματα πληρωμών και πληρωμές σε παντοπωλεία/υπεραγορές. Αξιοσημείωτο το γεγονός ότι, το όγδοο σε αξία αγαθό και υπηρεσία που πληρώνεται με κυπριακές κάρτες αφορά ποδοσφαιρικά και άλλα στοιχήματα. Σελ. 4

Αεροπορική σύνδεση για Ολυμπιακούς

Τουρίστες και φιλάθλοι

Το παρίον τους στους Ολυμπιακούς αγώνες του Παρισιού δεν έδωσαν μόνο οι κύπριοι αθλητές αλλά και Κύπριοι φιλάθλοι και τουρίστες. Οι περισσότεροι προτίμησαν τις απευθείας πτήσεις. Η Cyprus Airways διέθεσε 1300 θέσεις και ταξίδεψαν συνολικά 692 επιβάτες. Σελ. 4

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ και ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ

Κεντρικές Τράπεζες: διευρυμένος ρόλος και μεταρρυθμίσεις

Τα τελευταία 15 χρόνια, και ιδιαίτερα μετά τη χρηματοοικονομική κρίση του 2008, ο ρόλος των Κεντρικών Τραπεζών (Κ.Τ.) στις ανεπτυγμένες οικονομίες έχει διευρυνθεί και καταστεί ακόμη πιο καθοριστικός. Οι πολιτικές των Κ.Τ. στη σημερινή εποχή έχουν ισχυρές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη, στις αγορές αξιών και στη χρηματοοικονομική σταθερότητα. Ακόμη και θέματα με έντονο κοινωνικο-πολιτικό χαρακτήρα, όπως το δημόσιο χρέος, η οικονομική ανισότητα και η κλιματική αλλαγή, επηρεάζονται από τις πολιτικές των Κ.Τ.

Είναι, λοιπόν, φυσιολογικό ότι οι προεκτάσεις του διευρυμένου ρόλου των Κ.Τ. τροφοδοτούν τις επιστημονικές και πολιτικές συζητήσεις. Αριθμός αναλυτών θεωρούν ότι η ανεξαρτησία και η

αποτελεσματικότητα των Κ.Τ. τίθεται σε κίνδυνο, μεταξύ άλλων, λόγω παρεμβάσεων στις αγορές κυβερνητικών ομολόγων και έμμεσες στάρξιες ευάλωτων οικονομικών. Ευρύτερα, τίθεται υπό συζήτηση η αναγκαιότητα διαμόρφωσης ενός νέου ισοζυγίου μεταξύ της απαιτούμενης ανεξαρτησίας και της λογοδοσίας των Κ.Τ.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται εισηγήσεις από αναλυτές, μερικές εκ των οποίων, μέχρι πρόσφατα, θεωρούνταν «ταμπού». Ο οικονομικός ιστορικός Μονέτ προτείνει τη δημιουργία ενός επιστημονικού Ευρωπαϊκού Πιστωτικού Συμβουλίου, με σκοπό την κριτική αξιολόγηση των πολιτικών των Κ.Τ., λαμβάνοντας υπόψη τον διευρυμένο τους ρόλο. Η ευθύνη του Συμβουλίου θα είναι αποκλειστικά συμβουλευτική, ενώ θα υπο-

βοηθεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στην άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου τροφοδοτώντας, παράλληλα, τον επιστημονικό διάλογο. Μία άλλη εισήγηση αφορά τη θεσμοθέτηση του συντονισμού πολιτικών των Κ.Τ. των ανεπτυγμένων οικονομιών, αναβαθμίζοντας, με τον τρόπο αυτό, τη διαδικασία άτυπης ανταλλαγής απόψεων που πραγματοποιείται σε διεθνή φόρα, όπως το «Jackson Hole Economic Symposium».

Αλλά θέματα που τίθενται στο πλαίσιο του διαλόγου περιλαμβάνουν: Διαφοροποίηση του στόχου των Κ.Τ. για διατήρηση του πληθωρισμού στο 2% και διαμόρφωσή του σε υψηλότερα επίπεδα, με σκοπό να υπάρξουν μεγαλύτερα περιθώρια αντίδρασης των Κ.Τ. σε περιόδους ύφεσης. Οι πλείστοι

αναλυτές δεν προκρίνουν αυτή την εισήγηση. Διεύρυνση της αποστολής των Κ.Τ., πέραν του στόχου για διατήρηση χαμηλού πληθωρισμού, στο πλαίσιο του διαφοροποιημένου τους ρόλου. Υιοθέτηση ενός απλοποιημένου ημι-αυτόματου πλαισίου για σκοπούς διαμόρφωσης επτοκιακής πολιτικής, που θα περιορίζει τη διακριτική ευχέρεια των Κ.Τ. και θα βελτιώνει τη προβλεψιμότητα και αποτελεσματικότητα της νομισματικής πολιτικής.

Αναμόρφωση της επικοινωνιακής πολιτικής, περιλαμβανομένων και της λεγόμενης «μελλοντικής καθοδήγησης», η σκοπιμότητα της οποίας, στην παρούσα της μορφή, αμφισβητείται από αριθμό αναλυτών. Σε γενικές γραμμές, οι Κ.Τ. αν-

ταποκρίθηκαν ικανοποιητικά στον αναβαθμισμένο τους ρόλο, παρά το γεγονός ότι αριθμός αναλυτών θεωρούν ότι άργησαν να αντιδράσουν κατά την έξαρση του πληθωρισμού μετά την πανδημία. Επίσης, ασκείται κριτική που εστιάζεται στο γεγονός ότι το εποπτικό πλαίσιο των τραπεζών, μετά τη χρηματοοικονομική κρίση του 2008, έχει καταστεί υπέρμετρα περιοριστικό. Οι ριζοσπαστικές αλλαγές που συζητούνται σήμερα για τον τραπεζικό τομέα απαιτούν, αναπόφευκτα, ανοικτό διάλογο και τολμηρές μεταρρυθμίσεις. Η αναγκαία διατήρηση της ανεξαρτησίας των Κ.Τ. από πολιτικές παρεμβάσεις δεν πρέπει να αποτελέσει εμπόδιο.

Ο Ανδρέας Χαράλαμπος και ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι οικονομολόγοι.

Απόδοση δεκαετών ομολόγων		
	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	3,02%	-0,15%
Γερμανία	2,24%	-0,20%
Γαλλία	2,95%	-0,16%
Ιταλία	3,64%	-0,16%
Ισπανία	3,09%	-0,06%
Ιρλανδία	2,58%	-0,27%
Ελλάδα	3,30%	-0,15%
Ην. Βασίλειο	3,88%	-0,25%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης		
Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Προοπτικές (outlook)
DBRS	BBB (High)	Σταθερή
Fitch	BBB+	Θετική
Moody's	Baa2	Σταθερή
S&P	BBB+	Θετική
Score Ratings	BBB+	Σταθερή

PwC Foundation

Ενδυναμώνουμε την τοπική κοινωνία

Ανακαλύψτε τις δράσεις μας

ΑΝΑΛΥΣΗ

Των ΣΕΪΛΑ ΠΑΖΑΡΜΠΑΣΙΟΓΛΟΥ* και ΠΑΜΠΛΟ ΣΑΒΑΔΕΡΑ**

Βρόχος, τα χρέη για τις αδύναμες χώρες

Πολλές χώρες υφίστανται πιέσεις από τις αυξανόμενες πληρωμές τόκων και τις υψηλές δόσεις χρέους. Οι οικονομικές πιέσεις της πανδημίας, οι συγκρούσεις σε όλο τον κόσμο και η απότομη άνοδος των επιτοκίων διεθνώς έχουν πλήξει περισσότερο τις χώρες χαμηλού εισοδήματος. Μια μεσαία χώρα χαμηλού εισοδήματος διαπανάει υπερδιπλάσια χρήματα για την εξυπη-

που οι χώρες χρειάζονται κρίσιμες επενδύσεις για βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη και για να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή.

Αν δεν αντιμετωπιστούν, αυτές οι πιέσεις ρευστότητας θα οδηγήσουν σε προβλήματα φερεγγυότητας για εύλατα κράτη. Αυτό, που είναι τώρα μια συμπίεση στα δημόσια οικονομικά, δυνητικά θα μετατραπεί σε κρίση χρέους, με δυσμενείς επιπτώσεις στην ανάπτυξη, στη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη φτώχεια. Το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα από κοινού προτείνουν ένα πακέτο δράσεων για τη στήριξη χωρών χαμηλού εισοδήματος και άλλων εύλατων κρατών. Η προσέγγισή μας βασίζεται σε τρεις πυλώνες. Ο πρώτος αφορά την αποδέσμευση εγχώριων πόρων. Οι κυβερνήσεις μπορούν να ενισχύσουν την ανάπτυξη και τις θέσεις εργασίας και να δημιουργήσουν δημοσιονομικό χώρο μέσω της ενεργοποίησης τέτοιων πόρων. Η κοινή μας νέα πρωτοβουλία ενεργοποίησης εγχώριων πόρων ΔΝΤ - Παγκόσμιας Τράπεζας θα παρέχει συμβουλές πολιτικής και βοήθεια για την ανάπτυξη ικανοτήτων, ώστε να εφαρμοστούν οι χώρες τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις. Ο δεύτερος πυλώνας αφορά τη διεθνή στήριξη, η οποία μπορεί να βοηθήσει τις χώρες να ανταποκριθούν στις ανάγκες τους, καθώς αναλαμβάνουν σημαντικές μεταρρυθμίσεις. Θα χρειαστεί υποστήριξη από διμερείς και πολυμερείς αναπτυξιακούς εταίρους, μεταξύ άλλων με την παροχή χρηματοδότησης και επικυρωμένων χαμηλότερου κόστους. Τέλος, ο τρίτος πυλώνας αφορά νέες λύσεις για τη στήριξη χωρών που δεν έχουν προβλήματα φερεγγυότητας, αλλά πρέπει να διαχειριστούν τα υψηλά επίπεδα εξυπηρέτησης του χρέους.

Οι υψηλότερες καταβολές τόκων και οι εξαγορές χρέους στραγγαλίζουν την ανάπτυξη.

ρέτηση του χρέους προς τους ξένους πιστωτές ως μερίδιο εσόδων από ό,τι πριν από 10 χρόνια – περίπου 14% στα τέλη του 2023 από 6% το 2013. Οι βελτιωμένες διαδικασίες χάρη στο έργο των επιτροπών πιστωτών και της στρουγγυλής τραπεζής για το παγκόσμιο δημόσιο χρέος, του G20, της Λέσχης του Παρισιού και άλλων βοήθησαν στον εξορθολογισμό της αναδιάρθρωσης του δημοσίου χρέους και στη συντόμηση των χρονοδιαγραμμάτων αναδιάρθρωσης. Κι ενώ μέχρι στιγμής αποφεύγαμε μια συστημική κρίση χρέους, οι υψηλότερες καταβολές τόκων και οι εξαγορές χρέους στραγγαλίζουν την ανάπτυξη και την απασχόληση, πιέζοντας πολύ τα δημόσια οικονομικά. Αυτό έρχεται σε μια εποχή

* Διευθύντρια τμήματος Στρατηγικής, Πολιτικής και Επιθεώρησης του ΔΝΤ και ** αντιπρόεδρος Π. Τράπεζας, υπεύθυνος για την ευημερία. Το άρθρο δημοσιεύεται στο ιστολόγιο του ΔΝΤ.

ΔΗΚΤΗΣ

Χωρίς αποτέλεσμα

Χωρίς αποτέλεσμα ολοκληρώθηκε η περίοδος της δημόσιας πρότασης που απηύθυνε η Eurobank στους μετόχους της ελληνικής τράπεζας. Η Eurobank κατάφερε μέσα από την διαδικασία της δημόσιας πρότασης να αποκτήσει οριστικό επιπλέον ποσοστό φτάνοντας την συμμετοχή της στο 55,9% των ψήφων. Ως αναμενόμενα η κυριακή πλευρά (περίπου 37%), με συμμετοχή στο ΔΣ της τράπεζας, δεν ανταποκρίθηκε θετικά ενώ αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι οι retail επενδυτές της τράπεζας (περίπου 7%) δεν επέδειξαν ενδιαφέρον. Οι επόμενες κινήσεις αναμένονται τον Σεπτέμβριο οπότε η Eurobank θα χρησιμοποιήσει τη Γενική Συνέλευση για να πετύχει αλλαγές στην εκτελεστική και μη εκτελεστική διεύθυνση της τράπεζας. Με τα έως τώρα δεδομένα, αυτό που δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί είναι σχέδια που απαιτούν ενισχυμένη μετοχική πλειοψηφία, όπως για παράδειγμα συγχωνεύσεις. Ως εκ τούτου τα μεγάλα οφέλη της εξαγοράς που θα προκύψαν από τη συνένωση των δύο οντοτήτων που ελέγχει η Eurobank στην Κύπρο θα πρέπει να περιμένουν.

Τα ψηλά επιτόκια δίνουν επιλογές

Όπως στην περίπτωση των Κύπριων μετόχων της ελληνικής τράπεζας που θεωρούν την προσφερόμενη από τη Eurobank τιμή χαμηλή, έτσι και η διοίκηση της Τράπεζας Κύπρου θεωρεί την τιμή της μετοχής της στο ΧΑΚ χαμηλή. Ως εκ τούτου έχει αποφασιστεί και υλοποιείται πρόγραμμα εξαγοράς και ακύρωσης ιδίων μετοχών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον νόμο. Μέχρι στιγμής η Τράπεζα Κύπρου έχει ολοκληρώσει το ένα τρίτο του προγράμματος ξεδολογώντας περίπου 8 εκατ. ευρώ και αποκτώντας περίπου 1,9 εκατ. μετοχές. Η δυναμική που καθορίζει τις εξελίξεις στις δύο συστημικές τράπεζες της Κύπρου είναι να κάνει με τα πολύ ψηλά βασικά επιτόκια που επιτρέπουν κινήσεις στην πλευρά των κεφαλαίων.

Δέσμια των αναδόχων

Την επικαιρότητα απασχολούν αυτή την περίοδο δύο μεγάλα έργα, αυτό στη Λάρνακα και το άλλο στο Βασιλικό. Το πρώτο αφορά στο λιμάνι και τη μαρίνα και το δεύτερο στο τερματικό και την πλατφόρμα. Και οι δύο περιπτώσεις αφορούν σε έργα υποδομής εκατοντάδων εκατομμυρίων, τα οποία διακόπηκαν, προκαλώντας ποικίλες αντιδράσεις σχετικά με το κατά πόσο είναι ρεαλιστικό να ολοκληρωθούν στο κόστος και την έκταση που αρχικά σχεδιάστηκαν. Και η απάντηση είναι όχι, είτε γιατί η ολοκλήρωσή τους θα απαιτήσει επιπλέον εκατομμύρια είτε γιατί θα αλλάξουν οι σχεδιασμοί για να απλοποιηθούν.

Την ίδια περίοδο που η ΕΚΤ διενεργεί στρες τεστ, ελέγχοντας την ψηφιακή εφάρκεια των τραπεζών, ο κολοσσός κυβερνοασφάλειας CrowdStrike προκαλεί παγκόσμιο χάος και υπόκειται σε αξιολογίες εκατομμυρίων.

Άλλος ένας κοινός παρονομαστής που παρουσιάζεται έχει να κάνει με το πώς και οι δύο ανάδοχοι των έργων βρίσκουν τρόπο να εκβιάζουν τη Δημοκρατία προκαλώντας επιπλοκές.

Η πολυτέλεια των διακοπών

Το είχαμε σημειώσει και σε προηγούμενο ΔΗΚΤΗ, εν μέσω καλοκαιριού μια σημαντική οικο-

νομική παράμετρος είναι το ποσοστό των κατοίκων μιας χώρας που δηλώνει ότι έχει την οικονομική δυνατότητα να πραγματοποιήσει διακοπές. Σύμφωνα με την ETUC (Ευρωπαϊκός Οργανισμός Συνδικάτων) η Κύπρος είναι η δεύτερη χώρα με ψηλά ποσοστά εργαζομένων που δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν διακοπές. Την εξέλιξη αναδεικνύει η ΣΕΚ που σωστά τονίζει πως η αγοραστική δύναμη των εργαζομένων υποχωρεί χρόνο με τον χρόνο. Αυτό, σημειώνουμε εμείς, επιτείνει το πρόβλημα της χαμηλής παραγωγικότητας και της χαμηλής ζήτησης στην οικονομία. Δύο προβλήματα που αν δεν αντιμετωπιστούν η κυβέρνηση με τη σωστή οικονομική πολιτική θα προκαλεί ρήγμα στην ανταγωνιστικότητα της εσωτερικής οικονομίας.

Η ανεργία των νέων στο επίκεντρο

Οι συνθήκες στην κυπριακή αγορά εργασίας για τα δεδομένα της εποχής συγκρίνονται με αυτά της πλήρους απασχόλησης. Αυτό σημαίνει ότι οι αυξήσεις στο εργατικό κόστος θα πρέπει να στοχεύουν στη βελτίωση της παραγωγικότητας και τη διασφάλιση της αγοραστικής δύναμης των μισθών στα χαμηλά και μεσαία κοινωνικά στρώματα. Όσον αφορά στην ανεργία των νέων κάτω των 25 ετών, εκεί η Κύπρος παρουσιάζει ψηλότερους δείκτες από τον μέσο ευρωπαϊκό όρο. Αυτό μάλλον έχει να κάνει με τις χαμηλές απολαβές που προσφέρονται σε απόφοιτους χωρίς εμπειρία οι οποίοι προτιμούν να περιμένουν εξαντλώντας τις διαθέσιμες επιλογές πριν να εισέλθουν στην αγορά. Αυτό παραπέμπει στην ανάγκη δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας με απολαβές που να καλύπτουν το κόστος ζωής

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Τρέχουσα Απόδοση Ομολόγου

CYPRUS INSTITUTE OF MARKETING THE CYPRUS BUSINESS SCHOOL

Τρέχουσα Απόδοση καλείται η ετήσια απόδοση (έσοδο) ενός ομολόγου επί της τιμής αγοράς του, ανεξάρτητα από τη διάρκεια ζωής του. Για τον υπολογισμό, διαιρούμε το ετήσιο τοκομερίδιο (καταβολή τόκων στον κάτοχο του ομολόγου: ονομαστικό επιτόκιο x ονομαστική αξία) με την τρέχουσα τιμή αγοράς του ομολόγου. Εάν όμως ο επενδυτής έχει αγοράσει το ομολόγο στην ονομαστική του αξία (αρχικό ποσό έκδοσης το οποίο ο εκδότης θα αποπληρώσει στη λήξη του ομολόγου), τότε η τρέχουσα απόδοση ισούται με το ονομαστικό επιτόκιο του ομολόγου.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής διοίκησης και οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

Εκπαιδεύοντας τα ένζυμα να «τρώνε» τα πλαστικά

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΛΑΦΡΟΥ

Οι θάλασσες και οι παραλίες μας έχουν γεμίσει πλαστικά όλων των ειδών και των μεγεθών. Οπου κι αν γυρίσουμε το βλέμμα η εικόνα αυτή μας πληγώνει. Περίπου 20 εκατομμύρια πλαστικού πέρφτου τον κάθε χρόνο στο παγκόσμιο υδάτινο περιβάλλον, σύμφωνα με τον ΟΗΕ. Από τη δεκαετία του 1950 έχουν παραχθεί περίπου 8,3 δισ. τόνοι πλαστικού, το 60% έχει καταλήξει σε χώρους υγειονομικής ταφής ή στη φύση. Τα προγράμματα ανακύκλωσης πλαστικού αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα. Υπάρχουν άλλες απαντήσεις;

Θα μπορούσαμε να χρησιμοποιήσουμε μύκητες, «εκπαιδευμένους» από τη φύση, για να αποδομήσουμε τα πλαστικά και να δημιουργήσουμε νέα υλικά; Πώς οι πιο σύγχρονες εφαρμογές της βιοτεχνολογίας μπορούν να «συναντηθούν» και να αξιοποιηθούν την αιώνια πείρα των φύσος και αρχέγονους οργανισμούς; Η ομάδα Βιομηχανικής Βιοτεχνολογίας και Βιοκατάλυσης (IndBioCat) στη Σχολή Χημικών Μηχανικών του ΕΜΠ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της καινοτομίας για την αντιμετώπιση ενός από τα πιο καυτά περιβαλλοντικά προβλήματα.

«Η διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων δεν είναι καθόλου εύκολη υπόθεση. Η ταφή και η καύση προκαλούν περιβαλλοντικές συνέπειες, ενώ και η ανακύκλωση τους δεν είναι κάτι απλό, ούτε χωρίς επιπτώσεις. Κατ' αρχάς τα πλαστικά προϊόντα αποτελούνται από δύο και περισσότερους τύπους πλαστικών. Τα πλαστικά απόβλητα συλλέγονται όλα ενιαία και ο διαχωρισμός με βιομηχανικές μεθόδους

αντιμετωπίζει μεγάλες δυσκολίες. Το αποτέλεσμα είναι, μετά την ανακύκλωση, να προκύπτουν συχνά προϊόντα με προσμείξεις που δεν είναι εύκολο να χρησιμοποιηθούν. Γι' αυτό, δυστυχώς, μεγάλο μέρος από τα πλαστικά προϊόντα που ριχνονται στους κάδους ανακύκλωσης καταλήγουν για ταφή στους ΧΥΤΑ. Ακόμη και έπειτα από προσεκτική διαλογή, η μηχανική ανακύκλωση συνήθως αποδίδει προϊόντα κατώτερης ποιότητας, δηλαδή αντί για re-cycling έχουμε down-cycling», λέει στην «Κ» ο Ευάγγελος Τόπακας, καθηγητής στον τομέα της Βιομηχανικής Βιοτεχνολογίας στη Σχολή Χημικών Μηχανικών του ΕΜΠ και επικεφαλής της ομάδας IndBioCat. Η ομάδα αναζητεί άλλους δρόμους, με μεθόδους βιολογικής διάσπασης και αναβάθμισης (up-cycling) των πλαστικών αποβλήτων. Πώς;

Η μέθοδος

«Έχουμε παρατηρήσει πως υπάρχουν ειδικοί μικροοργανισμοί στη φύση, μύκητες και βακτήρια, που αποδομούν τα σάπια φύλλα, τα σάπια βιομάζα. Για να το πετύχουν αυτό οι μύκητες χρησιμοποιούν ένζυμα. Εμείς με χρήση βιοπληροφορικής βρήκαμε τα ένζυμα που είναι χρήσιμα για τη διάσπαση των πλαστικών ή και για άλλες λειτουργίες, κι έχουμε τη δυνατότητα να αναπαράγουμε μέσα σε ελεγχόμενα περιβάλλοντα μικροβιακής ανάπτυξης, που ονομάζονται βιοαντιδραστήρες», σημειώνει ο κ. Τόπακας. «Μάλιστα, καθώς αυτά τα ένζυμα από βακτήρια ή μύκητες έχουν «εκπαιδευθεί» μέσα στη φύση, μπορούμε να βρούμε αυτά που διασπούν συγκεκριμένα είδη πλαστι-

κών κι έτσι να πετύχουμε πιο καθαρά ανακυκλωμένα σκευάσματα. Διαπιστώσαμε, για παράδειγμα, πως ο ασαρφυτικός μύκητας Fusarium oxysporum που τρώει την ντομάτα, αποδομεί και το πλαστικό. Βρήκαμε κάποια ένζυμα που έχουν τη δυνατότητα να διασπούν τον πολυτερεφθαλικό αιθυλεστέρα, το γνωστό PET, από το οποίο γίνονται τα πλαστικά μπουκάλια», εξηγεί ο καθηγητής της Βιομηχανικής Βιοτεχνολογίας. Στο εργαστήριο της ομάδας IndBioCat το πλαστικό μπουκάλι γίνεται σκόνη, έτσι ώστε να σπάσουν τα μακρομόρια και να είναι πιο εύκολη η αποδόμησή τους. Στη συνέχεια, η σκόνη μπαίνει σε αντιδραστήρα με παρουσία ενζύμων, τα οποία σπάνε τα πολυμερή, λιώνοντας καθαρά μονομερή όπως τερεφθαλικό οξύ και αιθυλενογλυκόλη. Σε τι υπερέχει η μέθοδος της βιοδιάσπασης σε σχέση με τη χημική ανακύκλωση; «Κατ' αρχάς, γίνεται σε πολύ πιο ήπιες συνθήκες, χωρίς ανάγκη υψηλών θερμοκρασιών, που οδηγεί σε υψηλές απαιτήσεις για χώρους, ενέργεια κ.λπ. Επίσης, δεν χρησιμοποιούνται σκληρά χημικά, καταλύτες, που έχουν αρνητικές συνέπειες. Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό πλεονέκτημα αποτελεί η εξειδίκευσή που παρουσιάζουν τα ένζυμα από τη φύση, με αποτέλεσμα να διασπούν στοχευμένα τα πλαστικά για τα οποία είναι σχεδιασμένα, αφήνοντας ανέπαφες τις προσμείξεις από άλλους τύπους πλαστικών, δίνοντας έτσι ένα υδρόλυμα με υψηλή ποιότητα μονομερή που επιτρέπουν επαναπολυμερισμό τους. Ακόμα, μέσω των βιοτεχνολογικών μεθόδων εργαζόμαστε για να πάρουμε από

Η μέθοδος της βιοδιάσπασης υπερέχει σε σχέση με τη χημική ανακύκλωση, καθώς παράγονται πιο «καθαρά» σκευάσματα.

την ανακύκλωση αναβαθμισμένα υλικά, να κάνουμε δηλαδή up-cycling. Κατ' αρχάς, να πάρουμε βιοπλαστικά πλήρως βιοδιασπώμενα, γιατί αυτά που κυκλοφορούν δεν είναι», εξηγεί ο κ. Τόπακας.

Η ομάδα IndBioCat συλλέγει υλικά για να βρει τους κατάλληλους μικροοργανισμούς και τα ένζυμά τους για την αξιοποίηση αγροτικών παραπροϊόντων, όπως υπολείμματα άχυρου και πίτουρου από σιτάρι, καθώς και από υπολείμματα καλαμποκιού, κάτι που έχει προκαλέσει μεγάλο ενδιαφέρον από εταιρείες ζωοτροφών στις ΗΠΑ, που έχουν

μεγάλες καλλιέργειες καλαμποκιού. «Ηδη έχουμε το δεύτερο συμβολαίο μας με αμερικανική εταιρεία», λέει ο κ. Τόπακας με ικανοποίηση. Η ερευνητική ομάδα αξιοποιεί «άχρηστα» βιομάζα, «εφαρμόζουμε δηλαδή κυκλική οικονομία δίνοντας βιώσιμες λύσεις με έντονο βιομηχανικό ενδιαφέρον».

Βιοενέργεια

Αλλά δεν μένουν εκεί. Αξιοποιώντας τα γεωργικά υπολείμματα η ερευνητική ομάδα του κ. Τόπακα παράγει βιοενέργεια και νέα υλικά. Χρησιμοποίησαν αγροτική υπολειμματική βιομάζα για να ανακτήσουν ωμέγα-3 λιπαρά οξέα από καλλιέργειες μικροφυκών. Στο πλαίσιο του έργου ΑΜΑΛΘΥΑ, που ολοκληρώθηκε πρόσφατα, χρησιμοποιώντας άχυρο σίτου παρήγαγαν ωμέγα-3 λιπαρά οξέα, προκαλώντας αποδόμηση μέσω ενζύμων και στη συνέχεια ζύμωση με φύκη C. cohnii. «Η αξιοποίηση των γεωργικών υπολειμμάτων για την παραγωγή προϊόντων προστιθέμενης αξίας συγ-

Περίπου 20 εκατομμύρια πλαστικά καταλήγουν στις ακτές και στη θάλασσα παγκοσμίως, την ώρα που τα προγράμματα ανακύκλωσης πλαστικού αντιμετωπίζουν μεγάλα προβλήματα. Η ομάδα του Ευάγγελου Τόπακα, IndBioCat, προσπαθεί να δώσει λύση στη διαχείριση των πλαστικών αποβλήτων με τη βοήθεια της βιοτεχνολογίας.

κεντρώνει αυξανόμενο ενδιαφέρον τα τελευταία χρόνια. Υπάρχει μια άφθονη πηγή βιολογικά προερχόμενου άνθρακα, που σήμερα υποτιμάται. Η αξιοποίησή του θα μπορούσε να οδηγήσει σε απεξάρτηση από τον ορυκτό άνθρακα, που έχει βαριές συνέπειες σε κλίμα και περιβάλλον», υπογραμμίζει ο κ. Τόπακας.

Στο νέο έργο TwInn4MicroUp, που υλοποιεί η ομάδα IndBioCat, επιδιώκεται η δημιουργία μιας ευρείας γκάμας προϊόντων, όπως αντιβακτηριακά, αντιικά, αντικαρκινικά, αντιμυκητιασικά και πολλά άλλα. Η ερευνητική ομάδα των Χημικών Μηχανικών του ΕΜΠ φιλοδοξεί να γίνει πρωτοπόρα στη μετατροπή των πλαστικών απορριμμάτων σε βιοχρωστικές ουσίες επόμενης γενιάς, βιοθεραπευτικά, βιοδιατροφικά, βιοεπιφανειοδραστικά και άλλα βιοϋλικά. Με στόχο τη μείωση χρήσης του πλαστικού, η επιδίωξη δεν είναι απλά η ανακύκλωσή του, αλλά η δημιουργία νέων υλικών με αναβάθμιση (up-cycling).

ΕΝΩ ΑΥΞΑΝΟΥΝ ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥΛΜΑΖΕ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΩΣ ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΕΜΦΑΝΙΖΕΤΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΛΕΥΡΑ ΣΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΔΥΜΗΣΗΣ Η ΡΟΖΙΑ

Το κυρίαρχο θέμα της 11ης σελίδας της «Καθημερινής» είναι η κατάσταση στην Κύπρο...

45 ΗΜΕΡΕΣ ΘΥΛΑΚΗ ΣΤΟΝ ΒΑΥΤΙΚΟ ΠΟΥ ΕΙΧΕ ΣΥΛΛΗΦΗ ΟΣ ΥΠΟΠΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΦΩΝΗΤΕΣ

ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΑΠΟΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΑΡΕΛΑΒΑΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΛΕΓΕΙ Ο κ. ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ

Οι οικονομολογοί και οι πολιτικοί αναλύουν τις επιπτώσεις της κρίσης στην ελληνική οικονομία...

«ΕΙΜΑΙ ΛΙΣΙΟΛΟΓΟΣ ΤΗΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ»

ΕΠΙΤΡΕΥΟΝΤΑΙ ΟΙ ΚΟΙΝΩΙΚΕΣ ΕΞΕΛΕΞΕΙΣ

ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΘΑ ΕΠΙΤΡΑΠΗ ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΘΑ ΣΕ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ

Ομοφώνως οι χώρες της κοινής αγοράς δέχονται την Ελλάδα ως δεκάτο μέλος

Πρόεδρος της Κύπρου, λέγει ο κ. Γ.Α. Κληριδής

Προχωρούν οι διαπραγματεύσεις για δάνειο 800 εκατ. δολαρίων

Δεν έχει ακόμη εξορμήσει η τιμή

Αρσενί κρυβό η ανταλλαγή

Είμαι λισιολόγος την δημοκρατική Ελλάδα

Κυκλοφορεί την Κυριακή 11 Αυγούστου με την «Καθημερινή»

1974

2024

ΜΕΤΑ ΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

Πρώτες σελίδες μιας εποχής

Κυκλοφορεί την Κυριακή 11 Αυγούστου με την «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»

ΠΡΟΧΩΡΟΥΝ ΟΙ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΔΑΝΕΙΟ 800 ΕΚΑΤ. ΔΟΛΛΑΡΙΩΝ

ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΚΟΜΗ ΕΞΟΡΜΗΣΗ Η ΤΙΜΗ

ΑΡΣΕΝΙ ΚΡΥΒΟ Η ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ

ΕΙΜΑΙ ΛΙΣΙΟΛΟΓΟΣ ΤΗΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Κυκλοφορεί την Κυριακή 11 Αυγούστου με την «Καθημερινή»

Με πλαστικό χρήμα πληρώνει ο Κύπριος

Ο συνολικός όγκος και η αξία των συναλλαγών αυξήθηκε με ταχύτερο ρυθμό στο νησί παρά στη ζώνη του ευρώ

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Οι κυπριακές κάρτες πληρωμών αποτελούν το πιο δημοφιλές μέσο πληρωμής σε συνολικό όγκο συναλλαγών στην Κύπρο. Τα μεγαλύτερα ποσά που δαπανώνται από κυπριακές κάρτες πληρωμών αφορούν ιδρύματα πληρωμών και πληρωμές σε παντοπωλεία/υπεραγορές, τα οποία ισοδυναμούν με 10% και 9% της συνολικής αξίας των πληρωμών με κάρτα, αντίστοιχα. Αξιοσημείωτο το γεγονός ότι, το

Οι κάρτες πληρωμών χρησιμοποιήθηκαν σχεδόν πέντε φορές συχνότερα από ό,τι οι μεταφορές πιστώσεων, οι οποίες κατατάχθηκαν δεύτερες σε όγκο συναλλαγών.

80 σε αξία αγαθό/υπηρεσία που πληρώνεται με κυπριακές κάρτες αφορά στοιχήματα.

Σύμφωνα με έρευνα της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου για τις πληρωμές με κάρτα, ο συνολικός όγκος των συναλλαγών (εκτός μετρητών) αυξήθηκε κατά 15% σε 152 εκατομμύρια συναλλαγές το δεύτερο εξάμηνο του 2023, σε σύγκριση με το δεύτερο εξάμηνο του 2022, ενώ η συνολική αξία αυξήθηκε κατά 12% σε 129 δισεκατομμύρια για την ίδια περίοδο. Πολύ σημαντικό επίσης πως, ο συνολικός όγκος και η αξία των συναλλαγών

Στην Κύπρο οι πληρωμές μεγαλύτερης αξίας πραγματοποιούνται κυρίως μέσω των μεταφορών πιστώσεων, αντιπροσωπεύοντας το 83% των συνολικών συναλλαγών για το δεύτερο εξάμηνο του 2023.

αυξήθηκε με ταχύτερο ρυθμό στην Κύπρο παρά στη ζώνη του ευρώ. Ενδεικτικά, στη ζώνη του ευρώ ο συνολικός όγκος το δεύτερο εξάμηνο του 2023 αυξήθηκε κατά 7% σε 71 δισεκατομμύρια σε σύγκριση με το δεύτερο εξάμηνο του 2022, ενώ η συνολική αξία μειώθηκε κατά 7% σε 111 τρισεκατομμύρια για την ίδια περίοδο.

Αναλύοντας περαιτέρω το παραπάνω, στην Κύπρο οι κάρτες πληρωμών χρησιμοποιήθηκαν σχεδόν πέντε φορές συχνότερα από ό,τι οι μεταφορές πιστώσεων, οι οποίες κατατάχθηκαν δεύτερες

σε όγκο συναλλαγών. Για το δεύτερο εξάμηνο του 2023, τα σχετικά μερίδια ανήλθαν σε 73% για τις κάρτες πληρωμών και 15% για τις μεταφορές πιστώσεων. Αντίστοιχα, όπως μεταφέρει η Κεντρική, στη ζώνη του ευρώ, οι πληρωμές με κάρτες αντιπροσώπευσαν το 56% του συνολικού όγκου των συναλλαγών και οι μεταφορές πιστώσεων το 21% για το δεύτερο εξάμηνο του 2023.

Αύξηση κατά 13%

Στα σημαντικά ευρήματα της έρευνας της Κεντρικής τονίζεται

πως στην Κύπρο, ο όγκος των μεταφορών πιστώσεων κατά το δεύτερο εξάμηνο του 2023, αυξήθηκε κατά 13% σε 23 εκατομμύρια, ενώ ο όγκος των άμεσων χρεώσεων μειώθηκε κατά 4% στα 8 εκατομμύρια σε σύγκριση με το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Ο όγκος των πληρωμών με κάρτα και των πληρωμών με ηλεκτρονικό χρήμα σημείωσαν αύξηση 18% και ανήλθαν σε 111 εκατομμύρια και πέντε εκατομμύρια, αντίστοιχα, σε σύγκριση με το δεύτερο εξάμηνο του 2022. Ο όγκος των επιταγών μειώθηκε κατά 12% σε τρία εκατομμύρια,

ενώ τα εμβάσματα εμφάνισαν ανοδική τάση ύψους 19% φτάνοντας στα δύο εκατομμύρια για την αντίστοιχη περίοδο.

Οι μεταφορές πιστώσεων

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΚΤΚ, στην Κύπρο οι πληρωμές μεγαλύτερης αξίας πραγματοποιούνται κυρίως μέσω των μεταφορών πιστώσεων, αντιπροσωπεύοντας το 83% των συνολικών συναλλαγών για το δεύτερο εξάμηνο του 2023. «Οι επιταγές κατέλαβαν τη δεύτερη θέση με μερίδιο 8%, επιβεβαιώνοντας έτσι τη σημαντική τους παρουσία στην εγχώρια αγορά για την ίδια περίοδο», σχολιάζει η Κεντρική.

Στη ζώνη του ευρώ, οι μεταφορές πιστώσεων συγκρότησαν το 93% της συνολικής αξίας των συναλλαγών για το δεύτερο εξάμηνο του 2023, ενώ το δεύτερο πιο δημοφιλές μέσο πληρωμής ήταν οι άμεσες χρεώσεις με μερίδιο 5%. «Το μερίδιο των επιταγών στη ζώνη του ευρώ ήταν αμελητέο (λιγότερο από 1%) για την ίδια περίοδο», συμπληρώνει επί τούτου η ΚΤΚ.

Αντέχουν οι επιταγές

Όσον αφορά σε αξία συναλλαγών, οι μεταφορές πιστώσεων και οι πληρωμές με κάρτα αυξήθηκαν με ταχύτερο ρυθμό στην Κύπρο σε σχέση με τη ζώνη του ευρώ, ενώ οι άμεσες χρεώσεις και οι πληρωμές με ηλεκτρονικό χρήμα αυξήθηκαν με πιο χαμηλό ρυθμό στην Κύπρο παρά στη ζώνη του ευρώ. Η αξία των επιταγών μειώθηκε με ταχύτερους ρυθμούς στη ζώνη του ευρώ σε σχέση με την Κύπρο, ενώ είναι αξιοσημείωτο

ότι η μέση αξία των πληρωμών με επιταγές στην Κύπρο (3.351 ευρώ) ήταν 3 φορές μεγαλύτερη από αυτή της ζώνης του ευρώ (1.112 ευρώ).

Οι πληρωμές σε POS

Σύμφωνα με την ΚΤΚ, στην Κύπρο, η μέση αξία των πληρωμών με κάρτα σε POSs με φυσική παρουσία ανήλθε στα 40 ευρώ περίπου, ενώ η μέση αξία των διαδικτυακών πληρωμών με κάρτα ήταν 122 ευρώ για το δεύτερο εξάμηνο του 2023, διαγράφοντας μια ξεκάθαρη προτίμηση για πληρωμές μεγάλης αξίας μέσω διαδικτύου παρά με φυσική παρουσία. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μέση αξία των διαδικτυακών πληρωμών με κάρτα στην Κύπρο ήταν μια από τις μεγαλύτερες στη ζώνη του ευρώ.

Για του λόγου το αληθές, στη ζώνη του ευρώ, η μέση αξία των πληρωμών με κάρτα σε POSs με φυσική παρουσία ανήλθε στα 36 ευρώ περίπου, ενώ η μέση αξία των διαδικτυακών πληρωμών με κάρτα ήταν 59 ευρώ.

2 κάρτες ο καθένας

Το δεύτερο εξάμηνο του 2023, ο συνολικός αριθμός των καρτών πληρωμών αυξήθηκε κατά 8% φτάνοντας στα 1,9 εκατομμύρια σε σύγκριση με το δεύτερο εξάμηνο του 2022, με μέσο όρο 2 κάρτες πληρωμών να αντιστοιχούν σε κάθε Κύπριο πολίτη. Στη ζώνη του ευρώ, ο συνολικός αριθμός των καρτών πληρωμών αυξήθηκε κατά 7% φτάνοντας στα 703,1 εκατομμύρια σε σύγκριση με το δεύτερο εξάμηνο του 2022, με μέσο όρο δύο κάρτες πληρωμών για κάθε πολίτη της ζώνης του ευρώ.

Τουριστική κυπριακή παρουσία στους Ολυμπιακούς

Από τις 15 μέχρι τις 31 Ιουλίου, η Cyprus Airways διέθεσε 1300 θέσεις και ταξίδεψαν συνολικά 692 επιβάτες

Της ΑΝΝΑΣ ΠΟΥΛΥΒΙΟΥ

Η Γαλλία, και πιο συγκεκριμένα το Παρίσι, που φιλοξενεί τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2024, ήταν και είναι ένας εκ των κορυφαίων τουριστικών προορισμών στον κόσμο. Πόσοι ήταν οι επισκέπτες από Κύπρο που επέλεξαν να ταξιδέψουν κατά τη διάρκεια των αγώνων στο Παρίσι και πόσο ακόμα αναμένεται να ταξιδέψουν στο κεντρικό αεροδρόμιο του Παρισιού, το Charles de Gaulle (CDG); Σύμφωνα με τον κ. Theo Malla, Head of Marketing της Cyprus Airways, σχετικά με τις πτήσεις και την επιβατική κίνηση από Κύπρο προς Παρίσι κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, δήλωσε στην «Κ» πως ως εταιρεία «Δεν είδαμε αξιοσημείωτη αύξηση της ζήτησης για το CDG τελευταία». Σε ερώτηση για το εάν πρόσθεσαν επιπλέον πτήσεις για τη γαλλική πρωτεύουσα, μας ανέφερε πως δεν υπήρχε επιπλέον χωρητικότητα στο αεροδρόμιο CDG, λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων.

Αναλυτικότερα για την επιβα-

τική κίνηση της Cyprus Airways κατά τη διάρκεια των Ολυμπιακών Αγώνων, σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας, από τις 15 Ιουλίου 2024, είχαν διατεθεί 1300 θέσεις και ταξίδεψαν συνολικά 692 επιβάτες. Για το διά-

«Δεν είδαμε αξιοσημείωτη αύξηση της ζήτησης για το αεροδρόμιο Charles de Gaulle τελευταία», δήλωσε στην «Κ» εκπρόσωπος της Cyprus Airways.

στημα από 1η Αυγούστου μέχρι 15 Αυγούστου, η εταιρεία θα διαθέσει 1002 θέσεις, και αναμένεται να ταξιδέψουν περίπου 850 επιβάτες.

Κίνηση στο Παρίσι

Οι εκτιμήσεις για σχεδόν 15 εκατ. επισκέπτες στη γαλλική

πρωτεύουσα για την παρακολούθηση των Ολυμπιακών Αγώνων, όπως φαίνεται, δεν επιβεβαιώνονται, καθώς ο αριθμός είναι αρκετά μειωμένος. Συγκεκριμένα, από 15 εκατ., ο αριθμός έχει μειωθεί σχεδόν σε 11 εκατ. επισκέπτες στο Παρίσι, ενώ, σύμφωνα με το γραφείο τουρισμού του Παρισιού, περίπου 1,5 εκατ. επισκέπτες αναμένεται να έρθουν από το εξωτερικό για τους αγώνες, ενώ το μεγαλύτερο μέρος των κατόχων ολυμπιακών εισιτηρίων είναι κάτοικοι της Γαλλίας, από το Παρίσι και τις υπόλοιπες πόλεις. Όπως αναφέρει το Γραφείο Τουρισμού του Παρισιού οι περισσότεροι από τους επισκέπτες θα έρθουν στο Παρίσι μόνο για μια ή δύο νύχτες ή το πολύ τέσσερις έως πέντε νύχτες, ενώ αρκετοί από αυτούς, πιθανόν να μείνουν σε σπιτία συγγενών ή φίλων. Σημειώνεται πως από την Κύπρο οι αεροπορικές εταιρείες που πραγματοποιούν απευθείας πτήσεις από προς το Παρίσι είναι οι Cyprus Airways, Ryanair, Wizz Air, Transavia France και EasyJet.

Οι εκτιμήσεις για σχεδόν 15 εκατ. επισκέπτες στη γαλλική πρωτεύουσα για την παρακολούθηση των Ολυμπιακών Αγώνων, όπως φαίνεται, δεν επιβεβαιώνονται, καθώς ο αριθμός είναι αρκετά μειωμένος.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΧΟΛΓΚΕΡ ΣΜΙΕΝΤΙΝΓΚ, ΦΕΛΙΞ ΣΜΙΝΤ και ΣΑΛΟΜΟΝ ΦΙΝΤΛΕΡ*

Η οικονομία στο επίκεντρο των εκλογών στις ΗΠΑ

Ο χρόνος μέχρι τις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ λιγοστεύει και οι Δημοκρατικοί είναι το αουτσάιντερ στην κούρσα για τον Λευκό Οίκο. Ωστόσο, με την αλλαγή της υποψηφίου τους, η οποία εισήλθε αργά στο παιχνίδι, ενίσχυσαν κάπως τις πιθανότητές τους. Η καταστροφική απόδοση του Τζο Μπάιντεν στην τηλεοπτική συζήτηση στις 27 Ιουνίου ήγειρε ανησυχίες σχετικά με την πνευματική και ψυχική του ικανότητα και επικέντρωσε εκεί τους ψηφοφόρους. Η θεωρητικά αντικαταστάτριά του, η αντιπρόεδρος των ΗΠΑ Κάμαλα Χάρις, κάλυψε

τμήμα από το χαμένο έδαφος, αλλά το κόμμα της αντιμετωπίζει μια δύσκολη μάχη. Οι ψηφοφόροι είναι δυσαρεστημένοι με τα στοιχεία σχετικά με την παράνομη μετανάστευση και τον πληθωρισμό, ενώ η δημοφιλία του Ντόναλντ Τραμπ ενισχύεται από την αποτυχημένη απόπειρα δολοφονίας εναντίον του.

Η Κάμαλα Χάρις έχει γίνει αρκετά αποδεκτή από τους Δημοκρατικούς και είναι πλέον σχεδόν βέβαιο ότι θα κερδίσει επίσημο υποψήφια για τις προεδρικές εκλογές. Σε σύγκριση με τον Μπάιντεν, ο οποίος ήταν περισσότερο μετριοπαθής, μπορεί

Η ενίσχυση της ανάπτυξης αφήνει αδιάφορους πολλούς ανθρώπους, που είναι δυσαρεστημένοι από την άνοδο των τιμών.

να αντιμετωπίσει δυσκολίες στο να πείσει το εκλογικό κοινό ειδικά σε ζωτικές σημασίας πολιτικές, διότι έχουν προϋπάρξει ορισμένες

αριστερές απόκλισης δηλώσεις της. Λόγου χάριν, η έκκλησή της να απαγορευθεί η υδραυλική ρηγάτωση μπορεί να τη βλάψει στην Πενσίλβανια, μια μεγάλη παραγωγή φυσικού αερίου. Πάντως, σε επίπεδο οικονομικών μεγεθών και πάλι υπήρξε μια ευχάριστη έκπληξη το δεύτερο τρίμηνο. Τώρα αναμένουμε ότι το πραγματικό ΑΕΠ θα αυξηθεί κατά 2,5% το 2024 αντί για 2,3% προηγουμένως. Ωστόσο, τα καλά μακροοικονομικά δεδομένα αφήνουν αδιάφορους πολλούς ανθρώπους, που εξακολουθούν να είναι δυσαρεστημένοι με την οικονομία

και την άνοδο των τιμών. Η καταπολέμηση του πληθωρισμού δέχθηκε άλλο ένα μικρό πλήγμα πρόσφατως, όταν ο δείκτης τιμών στις βασικές ατομικές δαπάνες καταναλωτών είχε άνοδο 2,6% σε ετήσια βάση τον Ιούνιο.

Η Κάμαλα Χάρις ελπίζει ότι ο πληθωρισμός θα μειωθεί περαιτέρω μέχρι τις εκλογές. Ωστόσο, τα παράπονα πολλών ψηφοφόρων πιθανότατα τροφοδοτούνται από τα υψηλότερα επίπεδα τιμών μετά την άνοδο του πληθωρισμού το 2021-2023 – και αυτό γιατί τα υψηλότερα επίπεδα ήρθαν για να μει-

νουν. Αναμένουμε ότι ο πληθωρισμός θα αποβεί αρκετά ευνοϊκός, ώστε η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ να προχωρήσει σε μια πρώτη μείωση των επιτοκίων κατά 25 μονάδες βάσης τον Σεπτέμβριο. Αυτό, βέβαια, ελάχιστα θα άλλαζε την οικονομική κατάσταση στους περισσότερους σε λιγότερο από δύο μήνες που θα μεσολαβούν έως τις εκλογές, αλλά θα μπορούσε τουλάχιστον να έχει ένα ψυχολογικό αποτέλεσμα.

* Οικονομολόγοι της επενδυτικής τράπεζας Berenberg Bank.

Με βλέμμα στους νέους δημοσιονομικούς κανόνες

Ο εποπτικός ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα ασκηθεί τον ερχόμενο Νοέμβριο με Δεκέμβριο - Το πλάνο της Κύπρου

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Τα προκαταρκτικά δημοσιονομικά αποτελέσματα της Κύπρου για το πρώτο εξάμηνο του 2024 καταδεικνύουν πλεόνασμα ύψους 424,5 εκατομμυρίων ευρώ, που αντιστοιχεί σε 1,3% του ΑΕΠ, έναντι πλεονάσματος 62 εκατομμυρίων ευρώ (0,2% στο ΑΕΠ) για την ίδια περίοδο του 2023. Η Κύπρος μπορεί να παρουσιάσει πλεονάσματα, ωστόσο

Τα προκαταρκτικά δημοσιονομικά αποτελέσματα της Κύπρου για το πρώτο εξάμηνο του 2024 καταδεικνύουν πλεόνασμα ύψους 424,5 εκατομμυρίων ευρώ, που αντιστοιχεί σε 1,3% του ΑΕΠ.

Οποιαδήποτε απόκλιση από τα ανώτατα όρια δαπανών θέτει σε αμφιβολία την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων και κατ' επέκταση την αξιοπιστία της κυπριακής οικονομίας.

διαφαίνεται πως βάσει των νέων δημοσιονομικών κανόνων που πρέπει να εφαρμόζει η χώρα, στόχος δεν είναι να παρουσιάζει μόνο μεγάλα «νούμερα», αλλά απόλυτος σκοπός θα πρέπει να είναι οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις. Μέχρι στιγμής, αυτό που έκανε εντύπωση είναι ότι η Κύπρος εστιάζει κατ'επανάληψη, όπως αποδείχθηκε και από τον προηγούμενο μήνα, σε εξαγγελίες αύξησης μισθών που θα ισχύσουν από τον Οκτώβριο, αντί να εστιάζει στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας. Με τους νέους δημοσιονομικούς κανόνες που θα ισχύουν από το 2025, θα είναι πλέον

πολύ δύσκολο για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει ένα κράτος μέλος σε διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος εάν συνεχίζονται οι απαραίτητες επενδύσεις και όλες οι εθνικές δαπάνες για τη συγχρηματοδότηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων θα εξαιρεθούν από τον υπολογισμό των δαπανών της κυβέρνησης, δημιουργώντας περισσότερα κίνητρα. Πρακτικά, η αναθεώρηση των δημοσιονομικών κανόνων τους καθιστά «σαφέστερους και πιο φιλικούς προς τις επενδύσεις», όπως περιγράφει η ίδια η Επιτροπή.

Όπως σημειώνεται στο Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής

Πολιτικής της Κύπρου για το 2025 - 2028, οποιαδήποτε απόκλιση από τα ανώτατα όρια δαπανών θέτει σε αμφιβολία την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων και κατ' επέκταση την αξιοπιστία της κυπριακής οικονομίας. Ως εκ τούτου, κατά τη διάρκεια του 2025 θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια ώστε να μην υποβάλλονται νέες προτάσεις πολιτικής προς το Υπουργικό Συμβούλιο που συνεπάγονται πρόσθετο δημοσιονομικό κόστος.

Γυρνώντας ξανά στα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, οι νέοι κανόνες, θα καταστήσουν σαφέστερο και απλούστερο τον δημοσιονομικό

έλεγχο, εστιάζοντας στις επίσημες δαπάνες κάθε Κυβέρνησης (στην περίπτωση μας στην Κύπρο) για την ανάλυση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών. Όλες οι χώρες θα υποβάλλουν μεσοπρόθεσμα σχέδια που θα περιγράφουν τους στόχους των δαπανών τους και τον τρόπο με τον οποίο θα πραγματοποιηθούν οι επενδύσεις και οι μεταρρυθμίσεις. Τα κράτη μέλη να υψηλά επίπεδα ελλείμματος ή χρέους θα λαμβάνουν καθοδήγηση πριν την κατάρτιση των σχεδίων τους σχετικά με το πώς θα πρέπει να διαμορφωθούν οι στόχοι των δαπανών τους. Οι κανόνες θα προσθέσουν επίσης νέα έμφαση στο

σύστημα για να συμβάλει πλέον ενεργά στην ενίσχυση των δημόσιων επενδύσεων σε τομείς προτεραιότητας. Συνάμα, το σύστημα θα είναι περισσότερο προσαρμοσμένο στην κατάσταση κάθε χώρας, αντί να εφαρμόζει μια ενιαία προσέγγιση για όλους και θα λαμβάνει καλύτερα υπόψη τις κοινωνικές ανησυχίες.

Είπαν όχι σε συστάσεις

Όπως περιγράφεται στο Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής 2025-2028 του υπουργείου Οικονομικών της Κύπρου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν θα εξέδωσε φέτος ειδικές ανά χώρα συστάσεις (τον Ιούνιο δηλαδή) στη βάση αξιολόγησης των Προγραμματικών Σταθερότητας και Εθνικών Μεταρρυθμιστικών Προγραμμάτων που υπέβαλαν τα κράτη-μέλη τέλος Απριλίου 2024. Ο εποπτικός ρόλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα ασκηθεί τον ερχόμενο Νοέμβριο με Δεκέμβριο, αρχής γενομένης με την υποβολή του «Πλάνου Δημοσιονομικού Προγράμματος 2025» που θα γίνει κανονικά στις 15 Οκτωβρίου 2024 και με την υποβολή του νέου μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού διαρθρωτικού πλάνου της Κυπριακής Δημοκρατίας που αναμένεται να υποβληθεί το ερχόμενο φθινόπωρο, όπως έχει συμφωνηθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι χώρες με υπερβολικό χρέος θα πρέπει να το μειώσουν κατά μέσο όρο 1% ετησίως εάν το χρέος τους υπερβαίνει το 90% του ΑΕΠ και κατά 0,5% ετησίως κατά μέσο όρο εάν είναι μεταξύ 60% και 90%. Εάν το έλλειμμα μιας χώρας υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ, θα πρέπει να μειώνεται κατά τη διάρκεια περιόδων ανάπτυξης για να φτάσει

το 1,5% και να δημιουργεί περιθώριο δαπανών για δύσκολες οικονομικές συνθήκες.

Πλεονάσματα και το 2025

Με βάση το μακροοικονομικό σενάριο του υπουργείου Οικονομικών, το δημοσιονομικό ισοζύγιο το 2025 προβλέπεται ότι θα είναι πλεονασματικό ύψους 936 εκατ. ευρώ, ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθει στο 2,8%, χαμηλότερο κατά 0,1 ποσοστιαία μονάδα του ΑΕΠ σε σύγκριση με την πρόβλεψη για το δημοσιονομικό αποτέλεσμα κατά τον τρέχοντα χρόνο. Μεσοπρόθεσμα, το δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να παραμείνει πλεονασματικό παρουσιάζοντας οριακή επιδείνωση, και να κυμανθεί στο 2,4% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο κατά την περίοδο 2026 - 2028.

Το 2025, ο ρυθμός αύξησης των δημόσιων εσόδων προβλέπεται να φθάσει το 4,9% στη βάση της αναμενόμενης περαιτέρω αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας, ενώ κατά την περίοδο 2026-2028 τα δημόσια έσοδα αναμένεται να αυξηθούν κατά 2,9%, κατά μέσο όρο. Το 2025 ο ρυθμός ανάπτυξης των πρωτογενών δημόσιων δαπανών αναμένεται να είναι της τάξης του 4,9%, ενώ κατά την περίοδο 2026-2028 οι δημόσιες δαπάνες αναμένεται να αυξηθούν κατά 3,4%, κατά μέσο όρο.

Λαμβάνοντας υπόψη τις εκτιμήσεις των εσόδων, καθώς και τους δημοσιονομικούς στόχους, το συνολικό ανώτατο όριο δαπανών για την κεντρική κυβέρνηση μεσοπρόθεσμα καθορίζεται στα 10,1 δισ. ευρώ (2025), 10,2 δισ. ευρώ (2026), 10,01 δισ. (2027) και 10,5 δισ. (2028).

City of Dreams Mediterranean Αναβαθμίζει το τουριστικό τοπίο της Κύπρου

Από τη στιγμή που άνοιξε τις πόρτες του στο κοινό, πριν από μόλις ένα χρόνο, το City of Dreams Mediterranean έχει επαναπροσδιορίσει την τουριστική βιομηχανία της Κύπρου. Ως το πρώτο ευρωπαϊκό εγχείρημα της Melco Resorts & Entertainment, αυτό το εκπληκτικό θέρετρο έχει αναβαθμίσει σημαντικά το κύρος της Κύπρου ως κορυφαίου τουριστικού προορισμού.

Συνδυάζοντας πολυτέλεια, ψυχαγωγία και κορυφαίες εμπειρίες, το City of Dreams Mediterranean είναι κάτι περισσότερο από ένα απλό θέρετρο - είναι ένας προορισμός που αλλάζει όλην τη δεδομένα. Η Melco έχει επενδύσει περισσότερα από €600 εκατ. ευρώ για την κατασκευή του City of Dreams Mediterranean, ενός από τα μεγαλύτερα αναπτυξιακά έργα του είδους του στην Κύπρο και του μεγαλύτερου πολυθεματικού θέρετρου της Ευρώπης.

Από την έναρξη λειτουργίας του το καλοκαίρι του 2023, πάνω από τρία εκατομμύρια επισκέπτες από όλο τον κόσμο έχουν γνωρίσει την απaráμιλλη πολυτέλεια που προσφέρει το θέρετρο, δίνοντας σημαντική ώθηση για την κυπριακή οικονομία. Η επιτυχία αυτή δεν περιορίζεται στον τουρισμό, καθώς ο αντίκτυπος του θερέτρου είναι ορατός σε διάφορους τομείς, συμβάλλοντας στη συνολική οικονομική ανάπτυξη του νησιού.

Ο Γενικός Διευθυντής του City of Dreams Mediterranean και Cyprus Casinos, κ. Grant Johnson, σημειώνει ότι ήταν μια αξιόλογη πρώτη χρονιά για το πολυθεματικό θέρετρο. «Ως το μεγαλύτερο πολυθεματικό θέρετρο στην περιοχή, το City of Dreams Mediterranean κατάφερε να αναβαθμίσει το τουριστικό τοπίο της Κύπρου και έχει συμβάλει σημαντικά στην οικονομία του τόπου. Το City of Dreams Mediterranean προσφέρει μια πρόσθετη διάσταση στην έννοια του προορισμού που μπορεί να βοηθήσει το νησί να αναπτύξει τουρισμό ολόχρονα. Στόχος μας, με το βλέμμα στο μέλλον, είναι να συνεχίσουμε να βελτιώνουμε την εμπειρία των επισκεπτών μας ολόχρονα και περισσότερο, προκειμένου να εδραιώσουμε τη θέση μας στην αγορά και να καταστήσουμε βασικούς

μοχλούς της τουριστικής βιομηχανίας του τόπου».

Κορυφαία επιλογή διεξαγωγής συνεδρίων και εκθέσεων (MICE)

Το City of Dreams Mediterranean δεν είναι απλώς ένας προορισμός αναψυχής, αλλά και ένας κορυφαίος χώρος για τη διεξαγωγή συνεδρίων, εκθέσεων και άλλων εκδηλώσεων, στοιχείο που έλειπε από την Κύπρο. Το θέρετρο διαθέτει τις μεγαλύτερες συνεδριακές εγκαταστάσεις στο νησί και αξίζει να σημειωθεί πως τον χρόνο που περράσε, φιλοξένησε περισσότερες από 120 εκδηλώσεις με περισσότερους από 300.000 επισκέπτες. Ανάμεσα στα διεθνή συνέδρια και τις εταιρικές συναντήσεις που προσέλκυσε, ξεχωρίζουν τα IFX EXPO και I-CON, LVMH, Google, NMBS και Knexs. Επιπλέον, το θέρετρο κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του φιλοξένησε γαμήλιες τελετές τοπικές, αλλά και διεθνούς εμβέλειας, συμπεριλαμβανομένου και του μεγαλύτερου ινδικού γάμου που έγινε ποτέ στην Κύπρο. Το City

of Dreams Mediterranean έχει τοποθετήσει την Κύπρο στον χάρτη του συνεδριακού τουρισμού, συμβάλλοντας έτσι στην επέκταση του τουριστικού της προϊόντος.

Αναψυχική και ευεξία... όλο τον χρόνο

Μέσα από τη μεγάλη γκάμα επιλογής ανέσεων, δραστηριοτήτων και επιλογών ψυχαγωγίας που προσφέρει, το City of Dreams Mediterranean καταφέρνει να εξασφαλίσει μια σταθερή ροή επισκεπτών καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Έτσι, το θέρετρο συμβάλλει έμπρακτα στη βιώσιμη ανάπτυξη και την οικονομική σταθερότητα της τουριστικής βιομηχανίας της Κύπρου ολόχρονα.

Το φρενικό καλοκαίρι, οι αθλητικές εγκαταστάσεις του θερέτρου υποδέχονται την Ακαδημία Τένις του διεθνούς σπαρ του αθλήματος, Μάρκου Παγδατή, η οποία φιλοδοξεί με το άνοιγμά της να συμβάλει στην καθιέρωση του αθλητικού τουρισμού ως μέρος του τουριστικού προϊόντος, μέσα από τη φιλοξενία τουρνουά και training camps διεθνούς

Το City of Dreams Mediterranean κατάφερε να αναβαθμίσει το τουριστικό τοπίο της Κύπρου και έχει συμβάλει σημαντικά στην οικονομία του τόπου.

επιπέδου. Το ξενοδοχείο περιλαμβάνει επίσης ατραξιόν όπως το Adventure Park, το Waverider και το Kid's City, όπου μικροί και μεγάλοι βιώνουν μοναδικές εμπειρίες, δημιουργώντας όμορφες αναμνήσεις.

Επιπλέον, το Renu Spa & Fitness, το οποίο καλύπτει 1.600 τ.μ., διαθέτει ιδιωτικά δωμάτια θεραπείας, λουτρά, εσωτερική πισίνα, κομμωτήριο και ένα πλήρες εξοπλισμένο γυμναστήριο.

Εξαιρετικές επιλογές ψυχαγωγίας

Ένα από τα βασικότερα συστατικά της επιτυχίας του θερέτρου City of Dreams Mediterranean, αποτελούν οι επιλογές που προσφέρει στον τομέα της ψυχαγωγίας. Από την έναρξη της λειτουργίας του, το θέρετρο έχει φιλοξενήσει γνωστά ονόματα performers από το εξωτερικό όπως η Nancy Ajram, η Myriam Fares, ο Melhem Zein και ο Karam Fares, καθώς και τις δημοφιλείς Ελληνίδες σπαρ όπως η Άννα Βίσση, η Έλενα Παπαρίζου και η Λέσποινα Βανδή.

Έχει φιλοξενήσει επίσης Κύπριους καλλιτέχνες και παγκοσμίου φήμης DJs, από τα μεγαλύτερα ονόματα της μουσικής βιομηχανίας, όπως οι Lost Frequencies, Nicky Romero, Valeron κ.ά., βάζοντας τη δική του σφραγίδα ως ένα κορυφαίο σημείο αναφοράς για την ψυχαγωγία.

Η συμβολή του City of Dreams Mediterranean στην τοπική κοινωνία

Η εταιρεία εργοδοτεί περισσότερους από 1.800 εργαζόμενους, παραμένοντας προσηλωμένη με διάφορους τρόπους στη συνεισφορά της στην τοπική κοινωνία. Εξάλλου, τόσο η διεύθυνση, όσο και το προσωπικό του θερέτρου, αναλαμβάνουν σημαντικές πρωτοβουλίες εταιρικής κοινωνικής ευθύνης μέσα από προγράμματα περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, όπως για παράδειγμα ο καθαρισμός παραλιών σε συνεργασία με τον Δήμο Λεμεσού και τον Όμιλο Υποβρυχίων Δραστηριοτήτων Λεμεσού «Nautillus». Το 2021, με τον τοπικό εταίρο της, τον όμιλο CNS, η Melco δώρισε πέντε ελαφρά οχήματα αντιμετώπισης πυρκαγιών σε πέντε κοινότητες για να τις βοηθήσει να γίνουν πιο ανθεκτικές στην απειλή πυρκαγιών.

Επιπλέον, η εταιρεία προσφέρει στήριξη σε τοπικούς φιλανθρωπικούς οργανισμούς όπως το Hope for Children, τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Καρκινοπαθών και Φίλων, το Καρσιόσκακιο Ίδρυμα και το Ίδρυμα «Μικροί Ήρωες».

Ζήστε μοναδικές εμπειρίες στο City of Dreams Mediterranean

Το City of Dreams Mediterranean είναι το μέρος όπου η πολυτέλεια, η ψυχαγωγία και η κοινότητα ενώνονται για να δημιουργήσουν αξέχαστες εμπειρίες. Είτε αναζητούν διακοπές παγκόσμιας κλάσης, έναν κορυφαίο συνεδριακό χώρο ή ένα χώρο διασκέδασης, οι επισκέπτες θα τα βρουν όλα στο πιο γνωστό θέρετρο της Κύπρου. Ανακαλύψτε τη μοναδικότητα - μόνο στο City of Dreams Mediterranean.

«Τρέχει» μεγάλα έργα η Cybarco

Από τη Λεμεσό και τη Λευκωσία μέχρι και την Πόλη Χρυσόχους με επίκεντρο την καινοτομία και τη δημιουργικότητα

Συνέντευξη στον
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου ο αριθμός των οικιστικών μονάδων για τις οποίες εγκρίθηκε άδεια οικοδομής, και ο οποίος αποτελεί πρόδρομη ένδειξη της κατασκευαστικής δραστηριότητας, κατέγραψε αύξηση 13,4% τον Ιανουάριο - Φεβρουάριο 2024 (από 1.546 μονάδες το Ιανουάριο - Φεβρουάριο 2023 σε 1.753 μονάδες το Ιανουάριο - Φεβρουάριο 2024). Ως εκ τούτου, αναμένεται να υπάρξει σταδιακή αύξηση στην προσφορά οικιστικών μονάδων στο μεσοπρόθεσμο μέλλον. Η Cybarco Developments προχωρά με μεγάλα οικιστικά έργα σε Λευκωσία, Λεμεσό και Πόλη Χρυσόχους, ενώ όπως τονίζει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Διευθυντής Πωλήσεων Cybarco Development, κ. Γιώργος Γεωργίου, η εταιρεία προσαρμόζει διαρκώς τη στρατηγική της, ανταποκρινόμενη στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις και προσδοκίες, όπως και σε γεγονότα που επηρεάζουν την αγορά ακινήτων.

- Πως θα περιγράφατε το προφίλ της Cybarco Development σε «πέντε γραμμές»;

Με επίκεντρο την καινοτομία και τη δημιουργικότητα, οι εμβληματικές αναπτύξεις μας – όπως η Μαρίνα Λεμεσού, το The Oval και το Trilogy Limassol Seafont – αλλάζουν το πρόσωπο της πόλης, μεταμορφώνουν το αστικό περιβάλλον και βελτιώνουν την τρόπο ζωής των κατοίκων. Ως μια κατά βάση πελατοκεντρική εταιρεία, προτεραιότητά μας είναι η ικανοποίηση των αναγκών των πελατών μας, αφογκραζόμενοι και τις δυναμικές της αγοράς. Προσαρμόζουμε διαρκώς τη στρατηγική μας, ανταποκρινόμενοι στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις και προσδοκίες, όπως και σε γεγονότα που επηρεάζουν την αγορά ακινήτων.

- Αυτή την περίοδο η Cybarco

Cybarco Development: «Οι εμβληματικές αναπτύξεις μας – όπως η Μαρίνα Λεμεσού, το The Oval και το Trilogy Limassol Seafont – αλλάζουν το πρόσωπο της πόλης».

μεταξύ άλλων προχωρά και με το έργο Park Residences στην Λευκωσία. Σε τι στάδιο βρίσκεται αυτό το έργο και ποιο το προφίλ του πελάτη;

Με τη μεγάλη επιτυχία του έργου μας Attikis Residences στη Λευκωσία, εξασφαλίσαμε γη σε μια προνομιούχα περιοχή για το νέο μας έργο στην πρωτεύουσα, το Park Residences. Βρίσκεται σε ένα από τα καλύτερα σημεία της πόλης, δίπλα ακριβώς από το καταπράσινο πάρκο του Αγίου Δημητρίου στην Ακρόπολη. Οι εργασίες του έργου – το οποίο θα αποτελείται από 12 διαμερίσματα 2 και 3 υπνοδωματίων εντυπωσιακού, σύγχρονου σχεδιασμού και με τις τιμές τους να ξεκινούν από €300,000 – θα ξεκινήσουν σύντομα. Το προφίλ του πελάτη που προσελκύει αυτό το έργο περιλαμβάνει επαγγελματίες, νεαρές οικογένειες και άτομα που εκτιμούν την πολυτέλεια και την άνεση. Το Park Residences συνδυάζει ιδανικά την αστική ζωή με τη φύση, καθιστώντας το ως μια εξαιρετική επιλογή για όσους αναζητούν το καλύτερο. Θεωρώ πως η απόκτηση διαμερίσματος σε αυτό το project, θα αναβαθμίσει την ποιότητα ζωής των ενοίκων, ενώ σε βάθος χρόνου θα πολλαπλασιάσει την αξία του.

- Συνεχίζοντας στο ίδιο «μοτίβο» και αφού αναφερθήκατε στο προφίλ του αγοραστή, ποια είναι η στόχευση για το Akamas Bay Villas στο Λατσιά; Αυτό το έργο

Οι αγοραστές στο Akamas Bay Villas επιθυμούν να επενδύσουν σε ακίνητα υψηλής ποιότητας, ως εξοχικές κατοικίες, σε ασφαλείς και φιλόξενους προορισμούς όπως η Κύπρος.

Ο κ. Γιώργος Γεωργίου, Διευθυντής Πωλήσεων Cybarco Development Ltd.

σε τι στάδιο είναι και ποιες οι βλέψεις;

Αυτό είναι το αγαπημένο έργο πολλών από εμάς στη Cybarco αφού βρίσκεται στην εκπληκτική χερσόνησο του Ακάμας, στην οποία υπάρχει κάτι το σχεδόν ιερό. Στόχος μας ήταν να δημιουργήσουμε ένα παραθαλάσσιο οικιστικό έργο, μακριά από την πόλη, που να προσφέρει στους ιδιοκτήτες των υπερπολυτελών επαύλεων ένα διαφο-

ρετικό, χαλαρό και άνετο τρόπο ζωής. Για το έργο αυτό εστιάζουμε τις ενέργειες μας σε ένα πολύ συγκεκριμένο προφίλ αγοραστών, υψηλού εισοδήματος που αναζητούν πολυτέλεια, άνεση και ιδιωτικότητα, μακριά από τη βαβούρα της πόλης. Οι αγοραστές – ως επί το πλείστον ξένοι – επιθυμούν να επενδύσουν σε ακίνητα υψηλής ποιότητας, ως εξοχικές κατοικίες, σε ασφαλείς και φιλόξενους προορισμούς όπως η Κύπρος. Επιπλέον οι αναβαθμίσεις που έχουν προγραμματιστεί στην Πόλη Χρυσόχους, θα φέρουν νέα ώθηση στην ανάπτυξη της περιοχής, αυξάνοντας την αξία και την ελκυστικότητα των ακινήτων στο Akamas Bay Villas.

Τη δεδομένη στιγμή, στο Akamas Bay Villas, το οποίο αναπτύσσεται σε διαφορετικές φάσεις, οι πλείστες επαύλεις έχουν ολοκληρωθεί και πωληθεί, με μόνο πέντε να είναι διαθέσιμες προς πώληση – δύο από αυτές ετοιμοπαράδοτες – η κάθε μία με ξεχωριστό σχεδιασμό, με μεγάλους τοπιστεχνημένους κήπους, ιδιωτικές πισίνες και απίστηνη θέα. Με τις τιμές των επαύλεων 4 και 5 υπνοδωματίων να ξεκινούν από €1,370,000, οι επαύλεις

αποτελούν μια καλή ευκαιρία για ντόπιους και ξένους αγοραστές να αποκτήσουν τον δικό τους ιδιωτικό παράδεισο σε αυτή την απαρμιλλή ομορφιάς τοποθεσία.

2+1 πύργος

- Εστιάζοντας στο Trilogy, σε τι στάδιο βρίσκεται; Αποκλίνεται καθόλου των αρχικών σχεδιασμών και γιατί;

Στο Trilogy, ένα από τα μεγαλύτερα έργα μεϊκτής χρήσης στη Μεσόγειο, συνεχίζονται οι παραδόσεις διαμερισμάτων και γραφείων στους δύο εμβληματικούς μπροστινούς πύργους. Παράλληλα, ετοιμάζεται το άνοιγμα της δημόσιας πλατείας μεγέθους 6,850τ.μ., η οποία θα είναι σημείο αναφοράς για τους λάτρεις του καλού φαγητού, και τους ταξιδιώτες από όλες τις γωνιές του νησιού και όχι μόνο. Εκεί, θα φιλοξενοούνται προσεγγισμένοι χώροι εστίασης, καταστήματα, κομμωτήριο, γκαλερί και μπαρ. Στο βόρειο κομμάτι του έργου, προχωρούν με εντατικούς ρυθμούς οι εργασίες ολοκλήρωσης του τρίτου και τελευταίου κτηρίου «North Residences», το οποίο βρίσκεται στον 10ο όροφο. Σχετικά με την αλλαγή των αρχικών σχεδιασμών αλλά και τη φημολογία που υπήρξε για την ολοκλήρωση του τρίτου κτηρίου, όλα έγιναν βάσει στρατηγικής. Το «North Residences» αποδείχτηκε πολύ πετυχημένο, αφού λιγοστά διαμερίσματα είναι πλέον διαθέσιμα προς πώληση. Για εμένα, τα διαμερίσματα αυτά αποτελούν ευκαιρία για όσους επιθυμούν να ζήσουν την μοναδική εμπειρία που θα προσφέρει το Trilogy, μόλις 150 μέτρα από την θάλασσα και σε τιμές που ξεκινούν από €760,000. Η τεράστια επιτυχία του έργου, αντικατοπτρίζεται από το ρεκόρ πωλήσεων, με όλα τα γραφεία να έχουν πωληθεί πριν 2 χρόνια και με μόνο 27 διαμερίσματα από τα 268 να είναι διαθέσιμα προς πώληση.

- Έχοντας πλέον σαφή εικόνα, πώς επηρέασε η παύση του Επεν-

δυτικού προγράμματος τα έργα της εταιρείας, ή και γενικότερα του τομέα;

Η παύση του Επενδυτικού Προγράμματος οδήγησε τις εταιρείες ανάπτυξης ακινήτων σε οικονομικές πιέσεις και στην αναπροσαρμογή στρατηγικών τους. Ο τομέας γενικότερα αναγκάστηκε να στραφεί σε εναλλακτικές αγορές για να προσελκύσει επενδύσεις, ενώ η συνολική αγορά ακινήτων αναδιαρθρώθηκε για να ανταποκριθεί στις νέες συνθήκες. Παρ' όλα αυτά, για τα έργα της Cybarco το ενδιαφέρον δεν μειώθηκε. Αντιθέτως, τα τελευταία χρόνια οι πωλήσεις μας ξεπερνούν τους στόχους που είχαμε θέσει, πετυχαίνοντας ιστορικά ρεκόρ πωλήσεων για την εταιρεία μας. Αυτό αποτελεί ισχυρή ένδειξη πως οι αξιόπιστες εταιρείες που τολμούμε και που εργαζόμαστε με σωστό στρατηγικό σχεδιασμό, προσφέροντας στην αγορά έργα που ξεχωρίζουν, δεν χάνουμε την εμπιστοσύνη των αγοραστών.

Δυναμική από ICT

- Η IT κοινότητα με τις εταιρείες ICT τι δυναμική έχουν φέρει στον τομέα του Real Estate; Βλέπετε να επεκτείνεται σε κατοπινό στάδιο και εκτός Λεμεσού;

Η IT κοινότητα και οι εταιρείες ICT έχουν δώσει σημαντική δυναμική στον τομέα του real estate, δημιουργώντας νέες ανάγκες και ευκαιρίες. Η ενίσχυση της ζήτησης για σύγχρονα, τεχνολογικά προηγμένα ακίνητα έχει οδηγήσει σε ανάπτυξη πολυτελών γραφείων και κατοικιών, ιδιαίτερα στη Λεμεσό, όπου συγκεντρώνεται η πλειοψηφία των εταιρειών αυτών.

Φαίνεται όμως πως οι εταιρείες αυτές, επεκτείνονται και εκτός Λεμεσού. Το αναδυόμενο ενδιαφέρον για επενδύσεις σε τεχνολογικές υποδομές και γραφεία σε περιοχές όπως η Λευκωσία και η Πάφος ενδέχεται να δημιουργήσει νέες αγορές και προοπτικές ανάπτυξης στον τομέα μας.

Χαμηλώνουν οι υψηλές προσδοκίες για την ανάπτυξη στην Ελλάδα

Ρυθμό μεγέθυνσης κοντά στο 2% βλέπουν ολόένα και περισσότεροι αναλυτές

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Ενδείξεις για ασθενέστερη από την προβλεπόμενη ανάπτυξη στην ευρωπαϊκή αλλά και την ελληνική οικονομία εντοπίζουν οι οικονομολόγοι, ενώ ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος Γιάννης Στουρνάρας υποστήριξε επίσης ότι οι νέες ενδείξεις για χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης στην Ευρωζώνη ίσως οδηγήσουν και τον πληθωρισμό σε χαμηλότερο επίπεδο από το αναμενόμενο.

«Υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί ο πληθωρισμός κάτω από τον στόχο του 2% μεσοπρόθεσμα», είπε, προσθέτοντας ότι τα γεγονότα αυτά συνηγορούν υπέρ της μείωσης των επιτοκίων. Σε ό,τι αφορά την Ελλάδα, η Eurobank εξέδωσε χθες σημείωμα του επικεφαλής οικονομολόγου της Τάσου Αναστασάου, σύμφωνα με το οποίο η ελληνική οικονομία εκτιμάται ότι θα αναπτυχθεί μ' έναν ρυθμό της τάξης του 2%. Σημειώνεται ότι η κυβέρνηση προέβλεπε τον Απρίλιο στο Πρόγραμμα Σταθερότητας ρυθμό ανάπτυξης 2,5%, έχοντας αναθεωρήσει προς τα κάτω την πρόβλεψη του προϋπολογισμού για 2,9%. Η δε Τράπεζα της Ελλάδος στην Έκθεση Νομισματικής Πολιτικής του Ιουνίου προέβλεπε ρυθμό 2,2%, έχοντας κι αυτή αναθεωρήσει την προηγούμενη πρόβλεψή της για 2,3%.

Για τα επόμενα δύο χρόνια, 2025 και 2026, η Eurobank εκτιμά ότι η ανάπτυξη έχει τη δυνατότητα

Η Eurobank εξέδωσε σημείωμα του επικεφαλής οικονομολόγου της Τάσου Αναστασάου, σύμφωνα με το οποίο η ελληνική οικονομία εκτιμάται ότι θα αναπτυχθεί μ' έναν ρυθμό της τάξης του 2%.

Εξακολουθεί να περιμένει δύο μειώσεις επιτοκίων φέτος ο διοικητής της ΤτΕ Γ. Στουρνάρας.

να επιταχυνθεί σε 2,4%, «καθώς η Ευρωζώνη που είναι ο κύριος εμπορικός εταίρος της χώρας μας θα ανακάμψει και τα έργα του ΤΑΑ, τόσο στο σκέλος των δανείων όσο και στο σκέλος των επιδοτήσεων, θα πλησιάζουν σε μεγαλύτερο βαθμό ωριμότητας». Η Τράπεζα της Ελλάδος προέβλεπε στην προ μηνός έκθεσή της ρυθμό 2,5%

για το 2025 και 2,6% για το 2026. Η κυβέρνηση στο Πρόγραμμα Σταθερότητας προέβλεπε ρυθμό 2,6% για το 2025. Γεγονός είναι ότι η αισιοδοξία για ρυθμούς ανάπτυξης 2,5%-3% έχει εγκαταλειφθεί και πλέον οι αναλυτές πλησιάζουν στην περιοχή του 2%, κάτι που σημαίνει ότι θα καθυστερήσει και η σύγκλιση με την Ευρωζώνη, παρότι κι αυτή επιβραδύνει.

«Τα στοιχεία δείχνουν ότι η ανάπτυξη στην Ευρωζώνη έχει εξασθενήσει και ότι η δυναμική της οικονομικής δραστηριότητας επιβραδύνεται», είπε ο κ. Στουρνάρας στο Platow.de. Επικαλέστηκε την υποχώρηση του PMI σε χαμηλά 5 μηνών τον Ιούλιο, την έλλειψη ενδείξεων ανάκαμψης

στη μεταποίηση και τη βιομηχανική παραγωγή, τους γεωπολιτικούς κινδύνους και τη μείωση της εμπιστοσύνης στις δύο μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης – τη γερμανική και τη γαλλική. Ο ίδιος πρόσθεσε ότι αν τα στοιχεία του Σεπτεμβρίου δείξουν ότι ο πληθωρισμός συνεχίζει να μειώνεται, όπως αναμένεται, «θα είναι σκόπιμο να γίνουν σταδιακές μειώσεις των επιτοκίων προκειμένου να ενισχυθεί η οικονομική ανάπτυξη». Πάντως, επισήμανε ότι εξακολουθεί να περιμένει δύο μειώσεις επιτοκίων φέτος, υπό την προϋπόθεση πως η αποκλιμάκωση του πληθωρισμού θα συνεχιστεί όπως αναμενόμενο.

Στο σημείωμα της Eurobank για την ανάπτυξη στην Ελλάδα επισημαίνεται ότι «η αδύναμη ανάπτυξη στην Ευρωζώνη και η περιοριστική νομισματική πολιτική ασκούν συσταλτικές πιέσεις στην οικονομία». Εκτιμά ότι και φέτος κινήτρια δύναμη θα είναι η ιδιωτική κατανάλωση και ο τουρισμός. Καταλήγει δε, ότι για να συνεχιστεί η υπεραπόδοση της ελληνικής οικονομίας μεσοπρόθεσμα «είναι επιτακτική ανάγκη να επιταχυνθεί η υλοποίηση των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που θα υποστηρίξουν τον μετασχηματισμό του μοντέλου ανάπτυξης προς την κατεύθυνση της εισαγωγής περισσότερων γνώσης και εξωστρέφειας στην παραγωγή και θα του προσδώσουν χαρακτηριστικά βιωσιμότητας».

Νέες ενδείξεις επιβράδυνσης στη μεταποίηση

Εξασθένιση για τέταρτο συνεχή μήνα κατέγραψε τον Ιούλιο ο δείκτης υπευθύνων προμηθειών στον τομέα της μεταποίησης, γνωστός ως δείκτης PMI, με τον ρυθμό ανάπτυξης να είναι ο βραδύτερος που έχει παρατηρηθεί από τον Δεκέμβριο του 2023. Αν και η ζήτηση και οι νέες παραγγελίες αυξήθηκαν, ο ρυθμός ήταν ασθενέστερος, ενώ συνεχίστηκαν οι καθυστερήσεις στις παραδόσεις των πρώτων υλών, λόγω των αναταραχών στις ναυτιλιακές μεταφορές που προκαλεί η κρίση στην Ερυθρά Θάλασσα, γεγονός που επιβάρυνε σημαντικά το κόστος. Δεν είναι τυχαίο ότι η S&P Global, η οποία καταρτίζει τον δείκτη PMI, κάνει ιδιαίτερη αναφορά στην άνοδο του πληθωρισμού, εκτιμώντας ότι σε ετήσια βάση θα διαμορφωθεί σε 2,7%.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η S&P Global, ο δείκτης PMI διαμορφώθηκε στην Ελλάδα στις 53,2 μονάδες τον Ιούλιο από 54 τον Ιούνιο. Οι νέες παραγγελίες που δέχθηκε ο κλάδος ήταν αυξημένες τον Ιούλιο, ωστόσο ο ρυθμός αύξησης ήταν ο χαμηλότερος που έχει καταγραφεί εντός του 2024.

Το θετικό είναι ότι συνεχίστηκε η αύξηση νέων παραγγελιών από το εξωτερικό, με τα στοιχεία να δείχνουν εντονότερη ζήτηση από την Ιταλία, τη Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Αν και τα παραπάνω οδήγησαν σε περαιτέρω αύξηση της παραγωγής, ο ρυθμός αύξησης ήταν ο βραδύτερος που έχει καταγραφεί από τον Σεπτέμβριο του 2023.

Οι διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού συνεχίστηκαν κατά τη διάρκεια του Ιουλίου, οδηγώντας σε υψηλότερο κόστος μεταφορών, το οποίο, σε συνδυασμό με τις υψηλότερες τιμές πρώτων υλών και ενέργειας, οδήγησε σε άνοδο του πληθωρισμού. Μάλιστα, ο ρυθμός αύξησης της επιβάρυνσης κόστους ήταν ο εντονότερος που έχει καταγραφεί από τον Νοέμβριο

Ο δείκτης PMI εξασθένησε για τέταρτο συνεχή μήνα τον Ιούλιο - Με χαμηλότερο ρυθμό αυξάνονται οι παραγγελίες.

του 2022. Οι μεταποιητικές επιχειρήσεις προσπάθησαν να μετακυλίσουν το υψηλότερο κόστος στους πελάτες τους, με συνέπεια οι τιμές πώλησης να αυξηθούν με τον ταχύτερο ρυθμό που έχει καταγραφεί από τον Φεβρουάριο του 2023.

Η βραδύτερη αύξηση των νέων παραγγελιών ώθησε τις εταιρείες να μετριάσουν τον ρυθμό δημιουργίας θέσεων εργασίας τον Ιούλιο, καθώς τα επίπεδα απασχόλησης αυξήθηκαν με τον ασθενέστερο ρυθμό που έχει καταγραφεί από τον Φεβρουάριο. Ωστόσο, οι μεταποιητικές επιχειρήσεις εξακολούθησαν να επισημαίνουν την πρόσληψη προσωπικού πλήρους απασχόλησης.

Κάτω από 10% η ανεργία έπειτα από 15 χρόνια

Τον Ιούνιο υποχώρησε στο 9,6% έναντι 11,4% τον αντίστοιχο μήνα του 2023, ενθαρρυντικά στοιχεία αύξησης της απασχόλησης

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

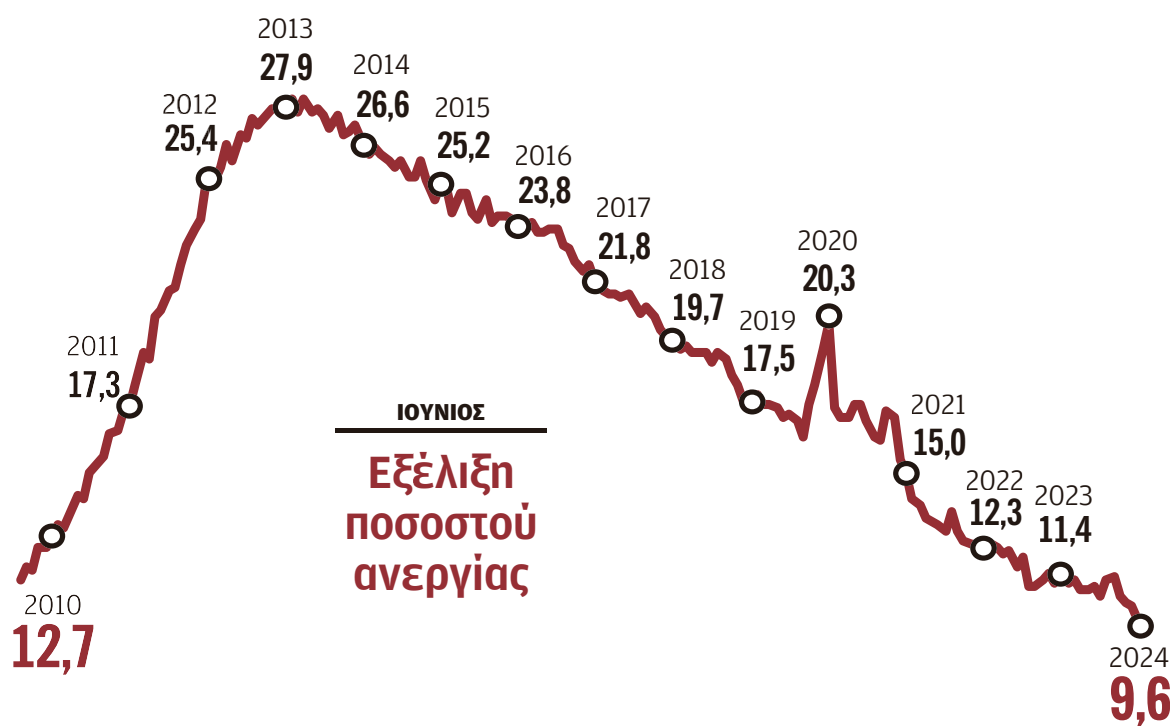
Σε μονοψήφιο ποσοστό, για πρώτη φορά έπειτα από 15 χρόνια, επέστρεψε η ανεργία, καθώς η ΕΛΣΤΑΤ κατέγραψε τον Ιούνιο ποσοστό ανεργίας της τάξης του 9,6%, έναντι 11,4% τον Ιούνιο του 2023. Αν και θα πρέπει να περιμένουμε τα εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία για να επαληθευτεί και στατιστικά το θετικό κλίμα στο οποίο φαίνεται πως κινείται η ελληνική αγορά εργασίας, τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η Ελληνική Στατιστική Αρχή δείχνουν, όχι μόνο μείωση της ανεργίας αλλά και αύξηση της απασχόλησης.

Να σημειωθεί ότι και τον Οκτώβριο του 2023 η ΕΛΣΤΑΤ διαπίστωνε αρχικά πτώση της ανεργίας κάτω από το ψυχολογικό όριο του 10%, όμως ήρθαν τα εποχικά προσαρμοσμένα αποτελέσματα να ανατρέψουν την εικόνα. Έτσι, βάσει των επίσημων στοιχείων, η ανεργία ήταν κάτω του 10% και συγκεκριμένα στο 9,3% τον Σεπτέμβριο του 2009, σχεδόν 15 χρόνια πριν.

Αναλυτικά, τα στοιχεία δείχνουν σημαντική υποχώρηση του ποσοστού ανεργίας κατά 1,8 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με τον Ιούνιο του 2023 και κατά 0,7 μονάδες από το 10,3% του αμέσως προηγούμενου μήνα (Μάιος). Παράλληλα, οι άνεργοι μειώνονται, ενώ οι απασχολούμενοι αυξάνονται. Μείωση παρατηρείται και στα άτομα έως 75 ετών που δεν αναζητούν εργασία, μικρότερη όμως από αυτή των προηγούμενων μηνών, που είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της ανεργίας, καθώς πολλοί μετακινήθηκαν από τον μη

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

ΙΟΥΝΙΟΣ

ΕΞΕΛΙΞΗ
ΠΟΣΟΣΤΟΥ
ΑΝΕΡΓΙΑΣ

Ο αριθμός των απασχολούμενων συνεχίζει να υπολείπεται κατά τουλάχιστον 300.000 σε σύγκριση με αυτούς του 2009.

ενεργό πληθυσμό στον πληθυσμό των ανέργων. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, οι άνεργοι περιορίστηκαν τον Ιούνιο σε 456.663 άτομα, σημειώνοντας μείωση κατά 85.865 σε σχέση με τον Ιούνιο του 2023 (-15,8%) και κατά 30.629 συγκριτικά με τον Μάιο του 2024

(-6,3%). Αντίστροφα, οι απασχολούμενοι ανήλθαν σε 4.293.899 άτομα, σημειώνοντας αύξηση κατά 79.229 σε σχέση με τον Ιούνιο του 2023 (+1,9%) και κατά 41.192 σε σχέση με τον Μάιο του 2024 (+1%). Οσο για τα άτομα κάτω των 75 ετών που δεν περιλαμβάνονται στο εργατικό δυναμικό, ή «άτομα εκτός του εργατικού δυναμικού», δηλαδή όσοι δεν εργάζονται αλλά ούτε αναζητούν εργασία, αυτά ανήλθαν σε 3.027.673, σημειώνοντας μείωση κατά 16.999 σε σχέση με τον Ιούνιο του 2023 (-0,6%) και κατά 12.838 συγκριτικά με τον Μάιο του 2024 (-0,4%).

Πάντως, κι ενώ το ποσοστό ανεργίας προσεγγίζει τα προ δη-

μοσιονομικής κρίσης επίπεδα, αυτό δεν αντανακλάται στον αριθμό των απασχολούμενων, οι οποίοι υπολείπονται κατά τουλάχιστον 300.000 σε σύγκριση με αυτούς του 2009.

Σε επίπεδο φύλου η ψαλίδα μεταξύ ανδρών και γυναικών παραμένει. Έτσι, στους άνδρες η ανεργία τον Ιούνιο εκτιμήθηκε μόλις 7,5%, ενώ στις γυναίκες ήταν σημαντικά υψηλότερη, στο 12,2%.

Σε σχέση με τον αμέσως προηγούμενο μήνα διαπιστώνεται και εδώ αξιοσημείωτη αποκλιμάκωση, καθώς τον Μάιο η ανεργία είχε υπολογιστεί 8,1% και 13,8% αντίστοιχα. Υπερδιπλάσια του γενικού

ποσοστού ήταν η ανεργία τον Ιούνιο και στους νέους. Στις ηλικίες 15-24 ετών υπολογίστηκε στο 22,5%, δείχνοντας εμφανή σημάδια υποχώρησης έναντι του φετινού Μαΐου - 23,8%.

Στη μείωση της ανεργίας αναφέρθηκε με ανάρτησή του στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, επισημαινώντας τα εξής: «Τελευταία ημέρα του Ιουλίου σήμερα και θα ήθελα να κλείσω τον μήνα με ένα πολύ θετικό νέο. Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ η ανεργία στην πατρίδα μας τον Ιούνιο έπεσε στο 9,6%, από 10,3% τον Μάιο. Πρόκειται για το χαμηλότερο επίπεδο από τον αντίστοιχο μήνα του

2009! Σε σχέση μάλιστα με τον Ιούνιο του 2019 η πτώση της ανεργίας ανέρχεται στις 8 ποσοστιαίες μονάδες, 9,6% από 17,5%. Και παράλληλα έχουμε αύξηση των απασχολούμενων κατά 400.000. Θέλω επίσης να παραθέσω κάποια πιο συγκεκριμένα στοιχεία τα οποία θεωρώ ότι έχουν τη δική τους σημασία. Η ανεργία των γυναικών έχει πέσει 2,2 μονάδες σε σχέση με τον Ιούνιο του 2023, ενώ αντίστοιχα η ανεργία των νέων έχει πέσει κατά 2 μονάδες. Στοιχεία που δείχνουν ότι οι στοχευμένες πολιτικές μας έχουν θετικά αποτελέσματα. Φυσικά, δεν επαναπαυόμαστε. Γνωρίζουμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι πολίτες. Γνωρίζουμε ότι έχουμε ακόμη πολλά δουλειά μπροστά μας. Στόχος μας είναι η σύγκλιση με την Ευρώπη σε όλα τα επίπεδα: στους μισθούς, στην ανεργία, στην ποιότητα ζωής. Και αυτόν τον στόχο θα συνεχίσουμε να υπηρετούμε».

Στο θέμα αναφέρθηκε και η αρμόδια υπουργός Εργασίας Νίκη Κεραμέως, επισημαινώντας τα εξής:

«Κάτω από το 10% το ποσοστό της ανεργίας για τον μήνα Ιούνιο 2024, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ που μόλις ανακοινώθηκαν. Στο 9,6% για την ακρίβεια διαμορφώνεται η ανεργία τον Ιούνιο του 2024, έναντι 11,4% τον Ιούνιο του 2023 και 10,3% τον Μάιο του 2024. Προχωράμε δυναμικά με πολιτικές τόνωσης της απασχόλησης, με ιδιαίτερη έμφαση σε τέσσερις τομείς με σημαντικά περιθώρια βελτίωσης: τους νέους, τις γυναίκες, τα άτομα με αναπηρία, τους συνταξιούχους».

Η Τράπεζα Κύπρου στο πλαίσιο των εορτασμών για τα 125 χρόνια της παρουσιάζει το πολιτιστικό γεγονός της χρονιάς:

ΣΤΑΥΡΟΣ ΞΑΡΧΑΚΟΣ

ΡΕΜΠΕΤΙΚΟ

40 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ'
(ΣΧΟΛΗΣ ΤΥΦΛΩΝ)

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΤΕΤΑΡΤΗ 11.09.2024

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΚΗΠΟΘΕΑΤΡΟ "Μ. ΤΟΚΑΣ"

ΛΕΜΕΣΟΣ, ΠΕΜΠΤΗ 12.09.2024

Τράπεζα Κύπρου

125
ΧΡΟΝΙΑ

ricos

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ: **ticketmaster**.cy | **ACS** | 7777 7040

ΧΟΡΗΓΟΣ: **UoL**

ΕΠΙΣΗΜΟΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΑΣ: **AEGEAN**

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: **Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ**

LOVE
100.7 FM
98.1 & 105.7

wizguide

«Μαργαριτάρια» υψηλής πολιτικής

Του ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΔΡΥΜΙΩΤΗ

Αρκές Αυγούστου και όπως συνήθως τα τελευταία χρόνια, το σημερινό κείμενό μου θα είναι ελαφρύ σαν πούπουλο. Το 2021 και το 2022 τα κείμενά μου είχαν τίτλους «Πανωλεθρίαμβος» και «Πανωλεθρίαμβος Encore», όπου είχα παραδείγματα «μαργαριτάρων» από εκθέσεις μαθητών και απαντήσεις από νέους σε διάφορα παιχνίδια. Το 2023 το κείμενό μου είχε τίτλο «Αφιερωμένο εξαιρετικά στη βλακεία» και περιλάμβανε αποφθέγματα μεγάλων ανδρών για τη βλακεία. Σήμερα επιχειρώ να αναδείξω ορισμένα «μαργαριτάρια» πολιτικών, που ξεπερνούν κατά πολύ την ανοησία και την άγνοια των νέων παιδιών. Ελπίζω να μη σας απογοητεύσω.

-Το Koh-i-noor
Το ανεκτίμητο αυτό διαμάντι, που ζυγίζει 103,6 καράτια απονέμεται εκτός συναγωνισμού στον **Ευάγγελο Αντώνιο**, υποψήφιο βουλευτή και ευρωβουλευτή του Σύριζα, και πρώην εκπρόσωπο Τύπου και υπουργό του Κώστα Καραμανλή, για την ανάρτησή του στο Χ αμέσως μετά την πανωλεθρία του 2023: «**Κάποτε έδωσαν σε έναν πύθκο μια μπανάνα κι ένα διαμάντι. Ο πύθκος διάλεξε την μπανάνα. Το διαμάντι δεν παρεξηγήθηκε κι ούτε προσπάθησε ποτέ να γίνει μπανάνα για ν' αρέσει στον πύθκο.**»

Ομολογώ ότι δεν βρίσκω χαρακτηρισμό για έναν υποψήφιο που δεν εκλέχτηκε, ο οποίος αποκαλεί τους ψηφοφόρους της πλειοψηφίας μαϊμούδες και τη Ν.Δ. μπανάνα. Αυτό όμως το περίφημο διαμάντι που έχασε 6 συνεχόμενες εκλογές και παραιτήθηκε, μάλλον γυαλάκι ήτανε. **Φαίνεται όμως ότι ο Ευάγγελος Αντώνιος** ειδικεύεται στην κολακεία του εκάστοτε αρχηγού του. Μόνο έτσι εξηγείται η ανάρτησή του: «**O @skasselakis σόκωσε το γάντι κι είπε "βρείτε μου αντίπαλο" και πάμε στις κάλπες. Οχι γιατί του το "υπέδειξε" ο Τσίπρας με τη δήλωσή του. [...] Η πρόβλεψη μου: ο σημερινός πρόεδρος θα τους πάρει τα σώβρακα. Όπως έστρωσαν, έτσι ας κοιμηθούν τώρα. Τους βρήκε απροετοίμαστους.**»

Αλήθεια, ποιος περίμενε τέτοιο φτύσιμο στο διαμάντι του; Πάμε παρακάτω γιατί εδώ πρόκειται για φάρμα μαργαριταριών. Ερωτηθείς για το αποτέλεσμα των ευρωεκλογών (περίπου στα τέλη Μαΐου) εξέπληξε τους πάντες λέγοντας: «**Και γιατί απο-**

κλείετε το 3 μπροστά στο ποσοστό του Σύριζα;». Πολιτική διορατικότητα υψηλού βαθμού.

Για την ιστορία, ο Αντώνιος με την πολιτική οξυδέρκεια πάτωσε στις βουλευτικές εκλογές του Μαΐου 2023—πύρε 6.846 ψήφους, έναντι 12.694 του Χρήστου Σπίρτζη που είναι ο τελευταίος που εξελέγη—και στις πρόσφατες ευρωβουλευτικές ήταν δέκατος. Κρίμα το γλείψιμο!

-Το τελεσίγραφο του Κασσελάκη και άλλες ιστορίες

Αν το θέμα δεν ήταν τόσο σοβαρό, θα είχαμε σκάσει στα γέλια. Ο κατά φαντασίαν πρωθυπουργός με τελεσίγραφικό διάγγελμα του καλεί τον πρωθυπουργό να παραιτηθεί «**ήρεμα**» και να προκηρύξει εκλογές παρούσια «**[...] διεθνών παρατηρητών, διότι ένας πρωθυπουργός που υπό την ηγεσία του μοντάρνται στοιχεία εγκλήματος, παρακολουθούνται πολιτικοί και στρατιωτικοί από ΕΥΠ - Predator και διοικούνται από ρόμπρα προσωπικά δεδομένα με**

Σήμερα επιχειρώ να αναδείξω ορισμένα «μαργαριτάρια» πολιτικών, που ξεπερνούν κατά πολύ την ανοησία και την άγνοια των νέων παιδιών.

σκοπό την εκλογική εργαλειοποίηση, **ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΗΣΕΙ ΑΔΙΑΒΑΗΤΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ χωρίς αμφιβολία [...]** Με την παρουσία διεθνών παρατηρητών, **καλά τον Κυριάκο Μητσοτάκη να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων για μία και μόνη φορά και να μου απαντήσει εντός 24 ωρών αν συμφωνεί με τον οδικό χάρτη προς την ομαλότητα που περιέγραψα.**

Το τελεσίγραφο εξέπνευσε και ο Μητσοτάκης εξακολουθεί να είναι πρωθυπουργός, ενώ ο Κασσελάκης προσπαθεί με νύχια και με δόντια να διατηρηθεί στην ηγεσία του κόμματός του.

-Κασσελάκης Uber Alles
Με περισσή μετριοφροσύνη μάς δήλωσε: «**Αν υπάρχει ένα άτομο το οποίο μπορεί να εμπνεύσει περισσότερο από εμένα, να ενώσει όλο τον προοδευτικό κόσμο, να διοικήσει καλύτερα τη χώρα, να εκπροσωπήσει καλύτερα τη χώρα στο εξωτερικό, βρες το μου να το στηρίξω.**»

Μια ασύλληπτη δήλωση έγινε πριν από χρόνια από τον βουλευτή της Δημ.Αρ και του Ποταμιού Σπύρο Λυκούδη. Εχω το ηχητικό documento και το ακούω κατά καιρούς για να συνειδητοποιώ ποιους στέλνουμε στη Βουλή. Σας το χαρίζω: «**Το σκέφτηκα σοβαρά. Γιατί οι μισοί σηματοδότες της κίνησης να μην έχουν γυναικείες φιογούρες ως σκίτσα και να έχουν μόνο τους γνωστούς Σταμάτη και Γρηγόρη, δηλαδή σκίτσα που παραπέμπει ευθέως στην υπόθεση μιας αρσενικής μορφής. Γιατί;.**»

Κάτι μου θύμισε αυτή η δήλωση. Σε μια συνέντευξή του στον Αλέξη Παπαχελά, ο μέγας **Γιάννης Βαρουφάκης** είπε το εξής ασύλληπτο: «**Ακόμα και ο Θεός να γινόταν πρωθυπουργός, ακόμα και εγώ...**». Με άλλα λόγια βάζει τον εαυτό του πάνω και από τον Θεό, ο αθεόφοβος! Από τον Γιάννη φαίνεται ότι γλιτώσαμε για καλά. Τώρα πώς θα ξεμπερδέψουμε με τον Στέφανο τον θαυματουργό δεν γνωρίζω.

-Επικίνδυνη άγνοια
Εκεί όμως που ο Κασσελάκης προκάλεσε διεθνές επεισόδιο αφορά τη Χαμάς. Μιλώντας σε τηλεοπτικό σταθμό διατύπωσε την άποψη ότι «**η Χαμάς έχει ένα μέρος το οποίο όντως κάνει τρομοκρατικές ενέργειες. Αυτό ισχύει. Από εκεί και πέρα, το θέμα είναι πώς μπορούμε εμείς να παρέμβουμε ως Διεθνής Κοινότητα, ώστε να φέρουμε μια ανάπτυξη σε αυτή την περιοχή, η οποία να μην έχει ανάγκη τη Χαμάς να καλύπτει**

κενά, στο κομμάτι στο οποίο κάνει τοπικό έργο σε ζητήματα ανθρωπιστικής βοήθειας κ.λπ.». **Όπως είναι ευνόμο, η δήλωση αυτή για «ένα μέρος που κάνει τρομοκρατικές ενέργειες» και ταυτόχρονα ανθρωπιστικό έργο προκάλεσε τεράστιες αντιδράσεις και μάλιστα από τον πρόεδρο του Ισραήλ.**

Φανταστείτε τον Κασσελάκη πρωθυπουργό να λέει όλες αυτές τις κοτσάνες στον πρόεδρο των ΗΠΑ! «**Απελθέτω απ' εμού το ποτήριον τούτο.**»

Μετά τον σόλο που ξέσπασε εμφανίστηκε ο νεοφώτιστος σύμβουλος του Κασσελάκη, **Αρης Σπηλιωτόπουλος** (πρώην port parole του **Κώστα Καραμανλή**) ο οποίος διευκρίνισε ότι «**δεν υπάρχει ανασκευή καμίας δήλωσης (σημ. από τον Στέφανο Κασσελάκη).** Αυτό που είπε είναι αυτό που λέμε όλοι μας μεταξύ μας, ότι σε κάθε οργάνωση, ακόμα και στον πυρήνα μιας τρομοκρατικής

οργάνωσης, υπάρχουν εξτρεμιστές και μη εξτρεμιστές. Όταν τα ντάνια παίρνουν οι ακραίοι, δυστυχώς αυτά που λέμε *casualties* αυξάνονται» και πρόσθεσε ότι «**εντός της Χαμάς υπάρχουν μόνο τρομοκράτες, αλλά υπάρχουν ακραίοι και μη ακραίοι. Ετσι ήταν παλαιότερα οι τρομοκρατικές οργανώσεις και έτσι θα είναι.**»

Βέβαια, οι μη ακραίοι της Χαμάς κάνουν και ανθρωπιστικό έργο! Μερικές από τις γυναίκες ομήρους τις σκότωσαν χωρίς να τις βιάσουν.

-Όταν ο αρχηγός τρέφεται με καβιάρι και σαμπάνια...

Το μαργαριτάρι που ακουλούθει το αντέγραφο από τα ΝΕΑ. Απολαύστε το:

«**Καφές. Κάτι μου λέει ότι η Ιφιγένεια Μουμιτζή θα γίνει η νέα σαρ της Ομάδας Αλήθειας. Μετά τις 4.000 καθαρά τον μήνα που υποσχέθηκε σε κάθε μεσαίο με κυβερνηση ΣΥΡΙΖΑ, μίλησε για τους εργαζόμενους νέους οι οποίοι δεν**

βγαίνουν πια για πολλά ποτά, αλλά κάθονται πέντε ώρες για έναν καφέ επειδή δεν έχουν λεφτά για δεύτερο. Μάλλον κανείς δεν της έχει πει πως αν κάποιος μπορεί να ξοδέψει ένα πεντάωρο σε μια καφετέρια, είναι με κάποιον τρόπο προνομιούχος.»

Αν δεν το γνωρίζετε, η Ιφιγένεια Μουμιτζή είναι 25 χρονών, απόφοιτος του **London School of Economics** και μέλος του think tank του Κασσελάκη. Δεν γνωρίζω τι τους μαθαίνουν εκεί στο LSE, αλλά μου φαίνεται ότι και αυτή έχει φυτέψει πολλά λεφτόδετρα για να υποσχεταί 4.000 καθαρά στη μεσαία τάξη. Φαντάζομαι ότι λόγω ηλικίας θα έχουμε πολλά να ακούσουμε και να διασκεδάσουμε από την Ιφιγένεια στο μέλλον.

-Δεν είμαστε στα καλά μας!

Αφσα για το τέλος μια ασύλληπτη δήλωση που έγινε πριν από χρόνια από τον βουλευτή της Δημ.Αρ και του Ποταμιού **Σπύρο Λυκούδη.** Εχω το ηχητικό documento και το ακούω κατά καιρούς για να συνειδητοποιώ ποιους στέλνουμε στη Βουλή. Σας το χαρίζω:

«**Το σκέφτηκα σοβαρά. Γιατί οι μισοί σηματοδότες της κίνησης να μην έχουν γυναικείες φιογούρες ως σκίτσα και να έχουν μόνο τους γνωστούς Σταμάτη και Γρηγόρη, δηλαδή σκίτσα που παραπέμπει ευθέως στην υπόθεση μιας αρσενικής μορφής. Γιατί;.**»

Βρίσκω ότι η πρόταση είναι ελλιπής. Γιατί μόνο αρσενικό και θηλυκό; Και οι ΛΟΑΤΚΙ δεν περιλαμβάνονται στη συμπεριληψη; Επίσης, μερικά ανθρωπάκια πρέπει να είναι χοντρά για να εκπροσωπούν και τους υπέρβαρους συμπολίτες μας. Γιατί να είναι τα ανθρωπάκια κανονικού ύψους; Αλλά πρέπει να είναι ψηλά και άλλα κοντά. Και μετά, γιατί οι γυναίκες να φοράνε φούστα; Μήπως οι περισσότερες γυναίκες δεν φοράνε παντελόνια; Πρέπει να βρούμε άλλη σηματοδότηση για τα φανάρια της τροχαίας και να την πατεντάρουμε σε όλο τον κόσμο, ώστε όλοι μας να γίνουμε πάμπλουτοι! Πώς δεν το σκέφτηκε κανένας άλλος στον κόσμο;

Βλέπετε τι μπορεί να συμβεί όταν ξεφύγουμε από την οδό της λογικής. Κατ' ευθείαν στο φρενοκομείο!

Καλό καλοκαίρι! Ραντεβού τον Σεπτέμβριο!

Ο Ανδρέας Γ. Δρυμιώτης είναι σύμβουλος επιχειρήσεων.

Τεχνητή νοημοσύνη: το παρόν και το μέλλον της επιχειρηματικότητας

Του ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΛΙΚΟΥ

Στον 21ο αιώνα, η τεχνητή νοημοσύνη (AI) αναδεικνύεται μία από τις πλέον καθοριστικές τεχνολογίες, επηρεάζοντας κάθε πτυχή της ανθρώπινης δραστηριότητας. Από τη βιομηχανία και την υγειονομική περίθαλψη μέχρι την εκπαίδευση και τις μεταφορές, η AI φέρνει επανάσταση στον τρόπο που ζούμε και εργαζόμαστε. Δεν πρόκειται απλώς για μια παροδική τάση, αλλά για τον καταλύτη μιας νέας εποχής καινοτομίας και αποτελεσματικότητας.

Η δυναμική της AI στην επίλυση παγκόσμιων προκλήσεων είναι αδιαμφισβήτητη. Στον αγώνα κατά της κλιματικής αλλαγής, για παράδειγμα, μπορεί να βελτιστοποιήσει τη διαχείριση ενέργειας και να συμβάλει στην ανάπτυξη καθαρών και τις μεταφορές. Στον τομέα της υγείας, η AI μπορεί να επιταχύνει τη διάγνωση ασθενειών, να υποστηρίξει την ανάπτυξη νέων θεραπειών και να βελτιώσει την ποιότητα της φροντίδας των ασθενών.

Στον επιχειρηματικό κόσμο, η τεχνητή νοημοσύνη ανοίγει νέους ορίζοντες αποδοτικότητας, καινοτομίας και εξατομικεύσεως. Ιδιαίτερα στον τομέα του επιχειρηματικού λογισμικού, οι εφαρμογές της AI είναι ήδη εντυ-

πωσιακές και αναμένεται να διαφορλώσουν το μέλλον των επιχειρηματικών πρακτικών.

Τα οφέλη για τις επιχειρήσεις είναι πολλαπλά. Πρώτον, η αυτοματοποίηση διαδικασιών μέσω AI μπορεί να μειώσει σημαντικά τα λειτουργικά κόστη, αυξάνοντας παράλληλα την αποδοτικότητα. Η ικανότητα της AI να αναλύει τεράστιους όγκους δεδομένων,

Από τη βιομηχανία και την υγειονομική περίθαλψη μέχρι την εκπαίδευση και τις μεταφορές, η AI φέρνει επανάσταση στον τρόπο που ζούμε και εργαζόμαστε.

να αναγνωρίζει πρότυπα και να κάνει ακριβείς προβλέψεις ξεπερνά κατά πολύ τις ανθρώπινες δυνατότητες. Αυτό επιτρέπει τη λήψη αποφάσεων βασισμένη σε δεδομένα, την αυτοματοποίηση πολύπλοκων διαδικασιών και την εξατομικευση υπηρεσιών σε πρωτοφανή επίπεδα.

Στον επιχειρηματικό κόσμο, η τεχνητή νοημοσύνη ανοίγει νέους ορίζοντες αποδοτικότητας, καινοτομίας και εξατομικεύσεως. Ιδιαίτερα στον τομέα του επιχειρηματικού λογισμικού, οι εφαρμογές της AI είναι ήδη εντυπωσιακές και αναμένεται να διαφορλώσουν το μέλλον των επιχειρηματικών πρακτικών.

Επιπλέον, η AI μπορεί να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να προβλέψουν τις τάσεις της αγοράς, να βελτιστοποιήσουν την εφοδιαστική αλυσίδα και την παραγωγή, και να αναβαθμίσουν την εξυπηρέτηση πελατών. Μέσω της ανάλυσης των δεδομένων πελατών, οι επιχειρήσεις μπορούν να προσφέρουν εξατομικευμένες εμπειρίες και να δημιουργήσουν προϊόντα και υπηρεσίες που ανταποκρίνονται ακριβώς στις ανάγκες και προτιμήσεις των καταναλωτών.

Ωστόσο, είναι κρίσιμο να θυμόμαστε ότι η AI είναι ένα εργαλείο και όχι υποκατάστατο της ανθρώπινης νοημοσύνης. Η ανθρώπινη κρίση, η δημιουργικότητα και η ενσυναίσθηση είναι ιδιότητες ανεκτίμητες, που δεν μπορούν να αναπαραχθούν από μηχανές. Η AI πρέπει να χρησιμοποιείται ως ένα μέσο που ενισχύει τις ανθρώπινες ικανότητες και συμβάλλει στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Για να αξιοποιήσουμε πλήρως τις δυνατότητες της AI, είναι απαραίτητο να επενδύσουμε στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα επιτρέψουν στους εργαζομένους να συνεργαστούν αποτελεσματικά με τα συστήματα AI. Δεν πρόκειται για

αντικατάσταση των ανθρώπων, αλλά για ενδυνάμωσή τους με νέα εργαλεία, που θα ενισχύσουν τη δημιουργικότητα και την παραγωγικότητά τους.

Συμπερασματικά, η τεχνητή νοημοσύνη θα καθορίσει αναμφισβήτητα το παρόν και το μέλλον της επιχειρηματικότητας και της κοινωνίας μας ευρύτερα. Εξομολογούμε την ευθύνη να ενσωματώσουμε την AI στις επιχειρηματικές πρακτικές μας με τρόπο που προάγει την καινοτομία και την αποτελεσματικότητα, χωρίς να παραβλέπουμε την ανθρώπινη διάσταση.

Με την κατάλληλη προσέγγιση, μπορούμε να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες της AI για να προωθήσουμε την καινοτομία, να βελτιώσουμε την αποδοτικότητα και να δημιουργήσουμε αξία, τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για την κοινωνία στο σύνολό της. Η πρόκληση και η ευκαιρία που έχουμε μπροστά μας είναι να διαφορλώσουμε ένα μέλλον όπου η τεχνητή νοημοσύνη και η ανθρώπινη ευφυΐα συνυπάρχουν και αλληλοσυμπληρώνονται, οδηγώντας σε μια νέα εποχή προόδου και ευημερίας.

Ο κ. Γιάννης Σαλικός είναι επικεφαλής Τεχνολογίας (CTO) της Softone.

Σε ετοιμότητα η Κομισιόν για το ενδεχόμενο επιστροφής Τραμπ

Ποια μέτρα εξετάζει εάν επιβάλει δασμούς στα ευρωπαϊκά προϊόντα

Ενα κλίμα εγγήγορης και προετοιμασίας επικρατεί στην Ε.Ε. που ανασυντάσσει τις δυνάμεις της ενόψει μιας δεύτερης θητείας του Ντόναλντ Τραμπ στο τιμόνι της υπερδύναμης και των όσων ενδέχεται να συνεπάγεται τόσο για τις εμπορικές σχέσεις ανάμεσα στις δύο πλευρές του Ατλαντικού όσο και για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Δεδομένου ότι ο Ντόναλντ Τραμπ απειλεί και πάλι τα ευρωπαϊκά προϊόντα με δασμούς ύψους 10%, σε θεσμικό επίπεδο η Κομισιόν ετοιμάζει τη στρατηγική με την οποία θα αντιμετωπίσει μια επανάλψη του εμπορικού πολέμου, αλλά την ίδια στιγμή οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις αναθεωρούν τα σχέδιά τους μέχρις ότου δουν το αποτέλεσμα των προεδρικών εκλογών.

Όπως αναφέρει σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, η εμπορική στρατηγική της Ε.Ε. έναντι του Τραμπ θα αποτελείται από δύο σκέλη: σε πρώτο επίπεδο θα προτείνει στην ομάδα συμβούλων του Ντόναλντ Τραμπ να αυξήσει η Ε.Ε. τις εισαγωγές ορισμένων αμερικανικών προϊόντων. Κάτι ανάλογο δηλαδή με αυτό που είχε συμφωνήσει, ή είχε αναγκαστεί να δεχτεί, περίπου προ οκτώ ετών ο τότε πρόεδρος της Κομισιόν Ζαν-Κλοντ Γι-

ούνκερ μετά από πιέσεις του τότε προέδρου Τραμπ. Αν, όμως, αποτύχει αυτή η προσέγγιση και δεν επιτευχθεί βελτίωση των διμερών εμπορικών σχέσεων, η διαπραγματευτική ομάδα της Ε.Ε. σχεδιάζει να μπει στην αντεπίθεση, καθώς η Κομισιόν συντάσσει αυτή τη στιγμή

Η Ε.Ε. συντάσσει αυτή τη στιγμή λίστα αμερικανικών προϊόντων στα οποία μπορεί να επιβάλει δασμούς έως και πάνω από 50%.

μή κατάλογο αμερικανικών προϊόντων στα οποία μπορεί να επιβάλει δασμούς έως και κατά 50% ή και ακόμη περισσότερο. Μιλώντας στη βρετανική εφημερίδα σε καθεστώς ανωνυμίας, ανώτερος αξιωματούχος της Ε.Ε. τόνισε πως «πρέπει να εμφανιστούμε ως εταίρος των ΗΠΑ και όχι ως πρόβλημα, γι' αυτό και θα επιδιώξουμε συμφωνίες, αλλά είμαστε έτοιμοι να υπερασπιστούμε τα συμφέροντά μας και δεν θα αφήσουμε τον φόβο να μας κυριεύσει».

Σχεδιάζοντας τα αντιποινά, η

Ανώτερος αξιωματούχος της Ε.Ε., μιλώντας στους Financial Times, τόνισε πως «πρέπει να εμφανιστούμε ως εταίρος των ΗΠΑ και όχι ως πρόβλημα, γι' αυτό και θα επιδιώξουμε συμφωνίες, αλλά είμαστε έτοιμοι να υπερασπιστούμε τα συμφέροντά μας και δεν θα αφήσουμε τον φόβο να μας κυριεύσει».

Κομισιόν επέλεξε να πλήξει όσα ενδιαφέρουν μέγιστα τους ψηφοφόρους του Τραμπ και να επιβάλει δυσανάλογα μεγάλους δασμούς σε αμερικανικά προϊόντα, όπως το αμερικανικό ουίσκι, οι μοτοσυκλέτες Harley-Davidson και τα μικρά σκάφη. Μέχρι τον Μάρτιο, πάντως, δεν πρόκειται να επιβληθούν αυτοί οι δασμοί, καθώς αυτό προβλέπει συμφωνία που έχει συνάψει η Κομισιόν με την κυβέρνηση Μπάιντεν και η οποία αναστέλλει κάθε δασμό στα μέταλλα.

Οι πράσινες επιδοτήσεις

Κι ενώ στις Βρυξέλλες είναι σε εξέλιξη οι συζητήσεις για το θέμα, όσες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις επικεντρώνονται στην καθαρή ενέργεια και στις καθαρές τεχνολογίες «παγώνουν» τα αναπτυξιακά τους σχέδια φοβούμενες μείωση των πωλήσεών τους, αλλά προπαντός φοβούμενες πως θα

χάσουν τις επιδοτήσεις από την Ουάσινγκτον. Ο λόγος είναι ότι ο Ντόναλντ Τραμπ διαφωνεί ριζικά με την πολιτική Μπάιντεν για τη στήριξη της καθαρής ενέργειας και των καθαρών τεχνολογιών, την οποία αποκαλεί «πράσινη νέα απάτη». Σε περίπτωση ανάδειξής του σε νικητή των προεδρικών εκλογών αναμένεται να αναστείλει την ισχύ των πολιτικών του προκατόχου του, συμπεριλαμβανομένου και του λεγόμενου «πακέτου Μπάιντεν», των επιδοτήσεων και φοροαπαλλαγών ύψους 360 δισ. δολ. για πράσινες επενδύσεις που γίνονται εντός της επικράτειας των ΗΠΑ.

Το εν λόγω πακέτο ανακοινώθηκε το 2022 και έκτοτε έχει προσελκύσει στις ΗΠΑ ευρωπαϊκές επιχειρήσεις του κλάδου που έχουν σπεύσει να επωφεληθούν από τις επιδοτήσεις και τις φοροαπαλλαγές. Σε περίπτωση επανεκλογής του Τραμπ, όμως, όλα αυτά

τα κίνητρα ενδέχεται να εξανεμιστούν. Μιλώντας στο Reuters ο Πίτερ Ρόνσερ, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας υδρογόνου H2Apex που έχει έδρα στο Λουξεμβούργο, επισήμανε πως «πρέπει κανείς να αναρωτηθεί αν έχει νόημα να στοιχηματίσει σε μια τέτοια επένδυση με πρόεδρο τον Τραμπ, που είναι καιροσκόπος, επιθετικός και απολύτως απρόβλεπτος». Με το πακέτο Μπάιντεν εν ισχύ, η εν λόγω εταιρεία θα μπορούσε να κατασκευάσει στις ΗΠΑ μονάδα παραγωγής υδρογόνου με το 1/3 του κόστους, ύψους περίπου 15 εκατ. δολ. Τον Φεβρουάριο, όμως, κι ενώ είχαν προηγηθεί συνομιλίες με ενδεχόμενους μελλοντικούς πελάτες της, ο Ρόνσερ αποφάσισε να «παγώσει» τα σχέδιά της υπό τον φόβο μιας επανεκλογής του Τραμπ. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της συμβουλευτικής Wood Mackenzie, η επανεκλογή του απρόβλεπτου τέως προέδρου εν-

δέχεται να θέσει σε κίνδυνο επενδύσεις σε καθαρή ενέργεια συνολικού ύψους 1 τρις. δολ.

Η συμβουλευτική Roland Berger θεωρεί, πάντως, απίθανη μια πλήρη ανάκληση του «πακέτου Μπάιντεν», αλλά υπογραμμίζει πως μια δεύτερη κυβέρνηση Τραμπ μπορεί να θέσει σε κίνδυνο όσα κίνητρα έχουν δοθεί για την ανάπτυξη ηλεκτροκίνητων οχημάτων, την ανέγερση σταθμών τροφοδοσίας, την παραγωγή φωτοβολταϊκών, αλλά και τη λήψη μέτρων που θα διασφαλίζουν την αποτελεσματική χρήση της ενέργειας και την εξοικονόμησή της. Σημειώτέον ότι η γερμανική εταιρεία φωτοβολταϊκών SMA Solar έχει ήδη ανακοινώσει από τον περασμένο μήνα ότι θεωρεί πιθανή μια πτώση των κερδών της εξαιτίας της αναμενόμενης πολιτικής αλλαγής στις ΗΠΑ, που είναι και η δεύτερη σε μέγεθος αγορά φωτοβολταϊκών μετά την Κίνα.

H soeasy της Cytamobile-Vodafone παρουσιάζει

SUMMER TOUR

14 ΙΟΥΛΙΟΥ / ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ - NISSI BAY
11:00 - 13:00

21 ΙΟΥΛΙΟΥ / ΛΑΡΝΑΚΑ - ΦΟΙΝΙΚΟΥΔΕΣ
11:00 - 13:00

28 ΙΟΥΛΙΟΥ / ΛΑΡΝΑΚΑ - ΜΑΚΕΝΖΙ
11:00 - 13:00

03 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ / ΛΕΜΕΣΟΣ - GOVERNOR'S PALM BEACH
11:00 - 13:00

04 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ / ΠΡΩΤΑΡΑΣ - KOHILI BEACH BAR
11:00 - 13:00

11 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ / ΠΑΦΟΣ - SANDY BEACH
11:00 - 13:00

ΠΡΩΤΑΡΑΣ
ΛΑΡΝΑΚΑ
ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ
ΛΕΜΕΣΟΣ
ΠΑΦΟΣ

POKKA **LIVE the coffee experience**

2024

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ 2023 - 2027

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΠΡΟΚΗΡΥΞΗΣ

Ενίσχυση επενδύσεων με στόχευση σε επαγγελματίες γεωργούς και σε παραγωγούς ορεινών και άλλων κοινοτήτων

Το Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (Διαχειριστική Αρχή του Στρατηγικού Σχεδίου ΚΑΠ 2023-2027), σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών, ανακοινώνει την 1η προκήρυξη των Παρεμβάσεων **4.1.1 «Επενδύσεις για εκσυγχρονισμό, βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των συνολικών επιδόσεων και της βιωσιμότητας των γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων»** και **A.A 4.1.2 - «Επενδύσεις που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ευημερία των ζώων».**

Μέσω των Παρεμβάσεων παρέχεται ενίσχυση για επενδύσεις από **€5.000** μέχρι **€80.000** σε γεωργοκτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Το ποσοστό ενίσχυσης κυμαίνεται μεταξύ **60% - 80%** της συνολικής επιλέξιμης δαπάνης.

Ενθαρρύνονται οι επενδύσεις επαγγελματιών γεωργών και κατοίκων σε ορεινές και απομακρυσμένες περιοχές.

Η προκήρυξη περιλαμβάνει τις ακόλουθες κατηγορίες επενδύσεων:

Προτεραιότητα 1 Επενδύσεις σε περιοχές με υψόμετρο από 400 μέτρα και άνω, καθώς και περιοχές ΕΣΑΟΚ (επαγγελματίες και μη επαγγελματίες γεωργοί)	Προτεραιότητα 2 Επενδύσεις στην περιοχή της Τηλλυρίας
Προτεραιότητα 4 Επενδύσεις για συστήματα ενεργητικής προστασίας των καλλιεργειών, με έμφαση στην αντικαλαζική και αντιβρόχινη προστασία	Προτεραιότητα 3 Επενδύσεις σε Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, καθώς και σε δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας (επαγγελματίες γεωργοί)
Προτεραιότητα 6 Επενδύσεις για δημιουργία δικτυοκινήτων στα Ορεινά και Ημιορεινά για παραγωγή λαχανικών, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες	Προτεραιότητα 5 Ειδική στοχευμένη δράση για την αγορά συσκευών τεχνητού θηλασμού από αιγοπροβατοτρόφους
	Προτεραιότητα 7 Πρώιμη της εφαρμογής έξυπνων συστημάτων άρδευσης

Ο συνολικός προϋπολογισμός της προκήρυξης ανέρχεται στα €10.000.000

Το Ενημερωτικό Έντυπο και όλο το συνοδευτικό υλικό είναι διαθέσιμα στις ιστοσελίδες www.cap.gov.cy | www.capo.gov.cy

Υποβολή αιτήσεων από 5 Αυγούστου μέχρι 29 Νοεμβρίου 2024.

Οι αιτήσεις υποβάλλονται ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα www.eas.capo.gov.cy μόνο μέσω διαπιστευμένων φορέων - συμβούλων, οι οποίοι εγκρίθηκαν για το σκοπό αυτό από το Τμήμα Γεωργίας.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ Διαχειριστική Αρχή Σ.Σ. ΚΑΠ 2023 - 2027

Κίνδυνος ελλείψεων σε τρόφιμα λόγω καύσωνα

Πλήττει η παραγωγή σιτηρών, φρούτων και ελαιολάδου σε χώρες της Ευρώπης

Επανερχεται ο κίνδυνος των ελλείψεων τροφίμων, καθώς ο καύσωνας και η ξηρασία πλήττουν χώρες της Ευρώπης που παράγουν σιτηρά, καλαμπόκι, ελαιολάδο και φρούτα. Ανάμεσά τους το νησί της Σικελίας, όπου παρατεταμένη ξηρασία πλήττει την παραγωγή και εμπνέει ανησυχία για τα σιτηρά. Μήνες ανομβρίας σε συνδυασμό με τις πρωτοφανείς υψηλές θερμοκρασίες έχουν καταστρέψει μεγάλο μέρος του σαναού που παράγει η περιοχή, ενώ οι δυσκολίες στη συγκέντρωση νερού και ζωοτροφών έχουν εξωθήσει τους αγρότες στα άκρα. Μιλώντας στο Associated Press, αγρότες της Σικελίας ομολογούν πως αν συνεχιστεί η ξηρασία και ο καύσωνας θα αναγκαστούν να πουλήσουν τα ζώα τους.

Η περιοχή αυτή της νότιας Ιταλίας γνωρίζει τη χειρότερη ανομβρία εδώ και περισσότερα από 20 χρόνια, με αποτέλεσμα να έχει μειωθεί η παραγωγή ζωοτροφών σε ολόκληρη τη Σικελία. Παράλληλα, η ξηρασία έχει πλήξει την παραγωγή σιτηρών, ενώ η περιοχή αντιπροσωπεύει το 20% της συνολικής παραγωγής της χώρας σε σκληρό σιτάρι από το οποίο παράγονται τα ιταλικά ζυμαρικά. Παράγοντες της αγοράς και ειδικοί προειδοποιούν πως η ξηρασία θα μπορούσε να

οδηγήσει σε μείωση της παραγωγής του νησιού έως και κατά 70%. Στην περίπτωση αυτή μια περιοχή που παραδοσιακά τροφοδοτεί άλλες με αγροτικά προϊόντα θα αναγκαστεί να στραφεί σε εισαγωγές. Αν, άλλωστε, παραταθεί περαιτέρω η ξηρασία τους επόμενους μήνες, οι ειδικοί προειδοποιούν ότι ενδέχεται να πλήξει η παραγωγή ελαιολάδου και ροδακινών. Η κατάσταση έχει προκαλέσει ανησυχία στην κυ-

Η παρατεταμένη ξηρασία απειλεί την αγροτική καλλιέργεια σε Σικελία, Ρουμανία, ακόμη και στην εμπόλεμη Ουκρανία.

βέρνηση, που έχει από τον Μάιο κηρύξει τη Σικελία σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης, ενώ έχει δεσμεύσει 20 εκατ. ευρώ για την αγορά δεξαμενών νερού και βυτιοφόρων που θα μεταφέρουν νερό στην περιοχή, θα σκαφτούν νέα πηγάδια και θα αποκατασταθούν οι διαρροές στα υδραγωγεία.

Στο μεταξύ, ακραία και παρατεταμένη επί μήνες ξηρασία στη Ρουμανία έχει πλήξει την παρα-

Ειδικοί προειδοποιούν πως η ξηρασία στη Σικελία θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση της αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής της έως και κατά 70%. Η κατάσταση έχει προκαλέσει ανησυχία στην ιταλική κυβέρνηση, που έχει από τον Μάιο κηρύξει το νησί σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης.

γωγή καλαμποκιού σε μια από τις σημαντικότερες χώρες της Ε.Ε. σε ό,τι αφορά το προϊόν. Η κυβέρνηση έχει ήδη ζητήσει από την Ε.Ε. οικονομική στήριξη τουλάχιστον 500 εκατ. ευρώ προκειμένου να καλύψει τις ζημιές που έχει υποστεί ο αγροτικός κόσμος της χώρας σε περισσότερα από 4,9 εκατ. εκτάρια καλλιέργειας καλαμποκιού και κτηνοτροφικών. Η κυβέρνηση προειδοποίησε προηγουμένως οι θερμοκρασίες ενδέχεται να φτάσουν έως και τους 40 βαθμούς Κελσίου, οπότε εκτός από την αγροτική παραγωγή θα πλήξει και η προσφορά ενέργειας. Και το χειρότερο που αναφέρεται ο αγρότης της παραδουνάβιου χώρας είναι ότι ο καύσωνας ξεραινει τα αποθέματα νερού που διατηρεί μέσα του το χώμα υπό κανονικές συνθήκες.

Στο μεταξύ, η εμπόλεμη Ουκρανία, που έχει πλήξει στην παραγωγή σιτηρών και δυσκολεύεται στη διακίνησή τους λόγω του πολέμου, έχει γνωρίσει καύσωνα με θερμοκρασίες 38 βαθμών Κελσίου. Οι ασυνήθιστες για τη χώρα υψηλές θερμοκρασίες αποβαίνουν εις βάρος της παραγωγής, που έχει μειωθεί από 20% έως 30%. Ακόμη και στο Μεξικό η παρατεταμένη ξηρασία στην επαρχία των Τσιάπας πλήττει την παραγωγή του καφέ, που σημαίνει πως η τιμή θα παραμείνει στα ύψη. Οπως, όμως, επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ της Deutsche Welle, παρά την ξηρασία και τον καύσωνα στη παγκόσμια αγορά δεν φαίνεται να αυξάνονται επιθετικά. Παρα-

μένει, όμως, το μέγα πρόβλημα των πλωτών οδών μεταφοράς εμπορευμάτων, της διώρυγας του Παναμά και της διώρυγας του Σουέζ, που για εντελώς διαφορετικούς λόγους υπολειπόμενες, με αποτέλεσμα να έχουν παρουσιαστεί προβλήματα, καθυστερήσεις και αυξήσεις ναύλων στην εφοδιαστική αλυσίδα. Και όλα αυτά εγκυμονούν τον κίνδυνο νέας ανόδου των τιμών των τροφίμων. Η παγκόσμια αγορά έχει αντιδράσει με μια σημαντική αύξηση πωλήσεων καλαμποκιού από τις ΗΠΑ. Τους πρώτους έξι μήνες του έτους η Ε.Ε. παρέλαβε περισσότερους από 270.000 τόνο καλαμποκιού από την υπερδύναμη.

Ευοίωνη εξέλιξη αναμένεται, πάντως, να αποτελέσει η παράταση των βροχοπτώσεων

στο υπόλοιπο της περιόδου των μουσώνων στην Ινδία, καθώς θα δώσει ώθηση στην παραγωγή ρυζιού και σόγιας. Οπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, εκτιμάται πως στην Ινδία οι βροχοπτώσεις θα είναι φέτος στο 106% του συνήθους επιπέδου μέχρι το τέλος της περιόδου των μουσώνων, που διαρκεί από τον Ιούνιο έως και τον Σεπτέμβριο. Στην περίπτωση αυτή η αύξηση της παραγωγής, όχι μόνον θα τονώσει την οικονομία της Ινδίας αλλά θα δώσει στη χώρα τη δυνατότητα να χαλαρώσει τους περιορισμούς που έχει επιβάλει στις εξαγωγές ρυζιού και ζάχαρης, δίνοντας ανάσα και στην παγκόσμια αγορά τροφίμων.

REUTERS, BLOOMBERG, CNN, ASSOCIATED PRESS, DEUTSCHE WELLE

Η Τράπεζα της Αγγλίας μείωσε τα επιτόκια για πρώτη φορά από το 2021

Στην πρώτη μείωση των επιτοκίων δανεισμού από τον Δεκέμβριο του 2021 προχωράει η Τράπεζα της Αγγλίας, κρίνοντας ότι υπάρχουν αρκετές ενδείξεις πλέον για αποκλιμάκωση των πληθωριστικών πιέσεων στη χώρα. Σε μια οριακή συνεδρίαση με χωρισμένες ψήφους (5 υπέρ προς 4 κατά), οι αρμόδιοι αξιωματούχοι αποφάσισαν να μειώσουν το επιτόκιο αναφοράς κατά 0,25 μονάδες βάσης στο 5%.

Τα τελευταία χρόνια η Τράπεζα της Αγγλίας είχε επιδοθεί σε έναν εξαιρετικά επιθετικό κύκλο σύσφιξης της νομισματικής πολιτικής, ακόμη και σε σύγκριση με πολλές μεγάλες κεντρικές τράπεζες, οι οποίες επίσης προσπαθούσαν να τιθασεύσουν τον πληθωρισμό το ίδιο διάστημα. Από τον Δεκέμβριο του 2021 είχε ανεβάσει τα επιτόκια 14 συναπτες φορές, φέρνοντας το κό-

Το κόστος δανεισμού βρισκόταν τουλάχιστον για ένα χρόνο σε υψηλό 16 ετών.

στος δανεισμού σε υψηλό 16 ετών, όπου και βρίσκεται εδώ και τουλάχιστον έναν χρόνο.

Βέβαια, αυτό είχε τεράστιο αντίκτυπο στη βρετανική οικονομία, η οποία παλεύει να αναδυθεί από την —ομολογουμένως «ρηχή»— ύφεση στην οποία περιέπεσε πέρυσι.

«Οφείλουμε να διασφαλίσουμε ότι ο πληθωρισμός παραμένει χαμηλός και να είμαστε προσεκτικοί, ώστε να μη μειώσουμε τα επιτόκια πολύ γρήγορα ή σε υπερβολικά μεγάλο βαθμό», υποστήριξε ο επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας Αντριου Μπέιλι.

Η Τράπεζα της Αγγλίας προβλέπει ότι θα υπάρξει ανάπτυξη περίγυ του 1,25% φέτος, αναθεωρώντας προς τα επάνω την προηγούμενη εκτίμηση για ανάπτυξη 0,5% στη βρετανική οικονομία.

Παραδόξως, η Τράπεζα της Αγγλίας αναμένει σύντομη ανάφλεξη των πληθωριστικών πιέσεων στο τέλος του χρόνου, με τον δείκτη τιμών καταναλωτή να διαμορφώνεται στο 2,75% το τελευταίο τρίμηνο του 2024, όταν και θα «σβήνει» ο αντίκτυπος της διόρθωσης του ενεργειακού κόστους. Επειτα, προβλέπει η Τράπεζα, θα κινείται πτωτικά και θα επιστρέψει στον στόχο του 2% στις αρχές του 2026 προτού υποχωρήσει περαιτέρω.

Υπενθυμίζεται ότι ο πληθωρισμός στον κλάδο των υπηρεσιών ανήλθε πολύ υψηλότερα από τις προβλέψεις της κεντρικής τράπεζας τον Ιούνιο, τον οποίο όμως απέδωσε στα ευμετάβλητα στοιχεία και τις ρυθμισμένες πλέον τιμές που επηρεάστηκαν από τον υψηλό πληθωρισμό τους προηγούμενους μήνες.

Σε ό,τι αφορά την οικονο-

μία, η Τράπεζα της Αγγλίας προβλέπει ότι θα υπάρξει ανάπτυξη περίγυ του 1,25% φέτος, αναθεωρώντας προς τα επάνω την προηγούμενη εκτίμηση για ανάπτυξη 0,5%. Η σημαντική αύξηση των προβλέψεων αποδόθηκε στους ρυθμούς που καταγράφηκαν το πρώτο εξάμηνο και ήταν πολύ ταχύτεροι από το προσδοκώμενο.

Η ανεργία αναμένεται να αυξηθεί ελαφρώς, όσο τα υψηλά επιτόκια συνεχίζουν να αποτελούν «βαρίδι» για την ανάπτυξη, περιορίζοντας τις ανοδικές πιέσεις που θα ασκεί ο πληθωρισμός.

Σημειώνεται ότι η Τράπεζα της Αγγλίας αναγνώρισε ότι οι πληθωριστικές πιέσεις μπορεί να αποδειχθούν πιο επίμονες και να κρατήσουν τον δείκτη πάνω από τον στόχο για περισσότερο καιρό από τη βασική τους εκτίμηση.

Φρενάρουν οι τιμές των τροφίμων στις ΗΠΑ

Η εποχή των ραγδαίων αυξήσεων στις τιμές των τροφίμων ήρθε στο τέλος της. Αυτό εκτιμά τουλάχιστον η Wall Street Journal, που σε σχετικό ρεπορτάζ της υπογραμμίζει την κόπωση των καταναλωτών από την ακρίβεια και την προσπάθεια των εταιρειών τροφίμων να προσφέρουν πλέον σταθερές τιμές. Αναφερόμενη κυρίως στην αμερικανική αγορά, η WSJ τονίζει πως οι βιομηχανίες τροφίμων αυξάνουν μεν ακόμη τις τιμές, αλλά με πολύ χαμηλότερους ρυθμούς, ενώ προσφέρουν εκπτώσεις και παρουσιάζουν νέα προϊόντα.

Στόχος τους είναι, βέβαια, να δελεάσουν και να έχουν και πάλι πελάτες όσους εγκατέλειψαν ορισμένα επώνυμα προϊόντα, όταν οι τιμές τους έφτασαν στα ύψη. Μιλώντας στην αμερικανική εφημερίδα, ο Κάρλος Αμπραμς Ριβέρα, διευθύνων σύμ-

Οι αμερικανικές βιομηχανίες προσφέρουν εκπτώσεις και παρουσιάζουν νέα προϊόντα.

βουλος της Kraft Heinz, δήλωσε πως «είχαμε μεν πληθωρισμό 3% μέσα στο έτος, αλλά εμείς αυξήσαμε τις τιμές μόνον κατά 1%». Τα τελευταία δύο χρόνια οι Αμερικανοί, όπως άλλωστε και οι περισσότεροι λαοί σε πλούσιες και φτωχές χώρες, δαπάνησαν για τη διατροφή τους πολύ μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός τους από όσο δαπανούσαν τις προηγούμενες τρεις δεκαετίες. Οι τιμές των τροφίμων έφτασαν να αποτελούν καυτό ζήτημα στην προεκλογική εκστρατεία στις ΗΠΑ ενόψει των προεδρικών εκλογών του Νοεμβρίου. Ως εκ τούτου, ο

Ράσελ Βάινερ, διευθύνων σύμβουλος της Pizza Domino, υπογραμμίζει πως τα εστιατόρια δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να αυξάνουν τις τιμές τόσο όσο πίστευαν πως μπορούσαν μέχρι προφάτως.

Τα τελευταία χρόνια, όταν ο πληθωρισμός κάλυπτε ανά τον κόσμο, τα υψηλόβαθμα στελέχη των βιομηχανιών τροφίμων δήλωναν πως ήταν αναγκασμένα να αυξήσουν τις τιμές για να καλύψουν την άνοδο των μισθών και την εκτόξευση του κόστους των πρώτων υλών και των μεταφορών. Τελευταία, όμως, οι εταιρείες έχουν επωφεληθεί από την αποκλιμάκωση του κόστους όλων αυτών, ενώ έπειτα από συντονισμένες προσπάθειες κατέφεραν να αυξήσουν την αποτελεσματικότητα του κόστους. Πολλές αλυσίδες εστιατορίων κατόρθωσαν να μειώσουν

το κόστος τους με τη χρήση των νέων τεχνολογιών. Στη διάρκεια πάντως του περασμένου οικονομικού έτους, οι 10 μεγαλύτερες αλυσίδες εστιατορίων στις ΗΠΑ εμφάνισαν κέρδη αντίστοιχα ή και μεγαλύτερα από το 2019, που ήταν η τελευταία χρονιά πριν από την πανδημία. Κάτι αντίστοιχο συνέβη και με τις μεγάλες βιομηχανίες τροφίμων των ΗΠΑ. Στο διάστημα από το 2019 έως το 2023 τα καθαρά ετήσια κέρδη δύο μεγάλων αμερικανικών βιομηχανιών τροφίμων, των Hershey και Mondelez International, αυξήθηκαν κατά 62% και 28% αντίστοιχως, ενώ εκείνα των General Mills και Kraft Heinz κατέγραψαν αύξηση κατά 48%. Τα στοιχεία του αμερικανικού υπουργείου Εμπορίου καταδεικνύουν πάντως ότι τα έσοδα των εταιρειών τροφίμων αυξήθηκαν παράλληλα και σε πλήρη αναλογία.

Πολλές αλυσίδες εστιατορίων κατόρθωσαν να μειώσουν το κόστος τους με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το πετρέλαιο ως βαρόμετρο των γεωπολιτικών απειλών

Του ΤΖΟΤΡΤΖ ΧΕΪ / BREAKINGVIEWS / REUTERS

Οι τιμές του πετρελαίου θεωρούνται συχνά βαρόμετρο των γεωπολιτικών απειλών. Μια ερμηνεία της ανοδικής πορείας του πετρελαίου τύπου Brent κατά 2,5% στα μέσα της εβδομάδας μπορεί επομένως να είναι ότι οι συναλλασόμενοι στα εμπορεύματα δεν ανησυχούν υπερβολικά για τον κίνδυνο ενός ευρύτερου πολέμου στη Μέση Ανατολή, παρά τη δολοφονία ανώτερων στελεχών της Χαμάς και της Χαμάς, σε επιθέσεις που αποδίδονται στο Ισραήλ. Ωστόσο, αυτή μπορεί να μην είναι και η ολοκληρωμένη εικόνα.

Εκ πρώτης όψεως, οι επενδυτές σε αργό φαίνονται σίγουρα σαν μια ομάδα αισιόδοξων ανθρώπων. Ανεξαρτήτως του ότι ολόένα και περισσότερο παρατείνεται ο πόλεμος στη Γάζα, οι τιμές του αργού από τις αρχές του παρελθόντος έτους έχουν παραμείνει σε μεγάλο

Ανεξαρτήτως του ότι παρατείνεται ο πόλεμος στη Γάζα, οι τιμές του αργού από τις αρχές του 2023 έχουν παραμείνει σε μεγάλο βαθμό στο εύρος των 75 έως 85 δολαρίων το βαρέλι.

βαθμό στο εύρος των 75 έως 85 δολαρίων το βαρέλι, σύμφωνα με το Ινστιτούτο Ενεργειακών Μελετών της Οξφόρδης. Όταν το Ιράν είχε εκτοξεύσει εκατοντάδες πυραύλους κατά του Ισραήλ τον Απρίλιο, η άμεση αντίδραση του πετρελαίου τύπου Brent ήταν να υποχωρήσει. Αυτό απέχει πολύ από τα όσα συνέβησαν τον Φεβρουάριο του 2022, όταν εκτινάχθηκε η τιμή του κατά 30% μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία. Η χλιαρή αντίδραση που παρατηρήθηκε στη δολοφονία του πολιτικού αρχηγού της Χαμάς, Ισμαήλ Χανίγια, στην Τεχεράνη μπορεί να οφείλεται απλώς στο ότι οι συναλλασόμενοι δεν μπορούν να διαβλέψουν ένα σενάριο κάκιστων εξελίξεων. Κι αυτό θα ήταν το Ιράν να αποφασίσει να μπλοκάρει τα Στενά του Ορμούζ, από τα

οποία διέρχεται μέσω τάνκερ το ένα πέμπτο της παγκόσμιας προσφοράς πετρελαίου καθημερινά. Εν συντομία, μπορεί να υποθέτουν οι παράγοντες της αγοράς αργού ότι η παγκόσμια ροή του θα παραμείνει σχετικά ανεμπόδιστη.

Εξάλλου, το πρώτο εξάμηνο του 2024 η ημερήσια παγκόσμια παραγωγή πετρελαίου από τη Ρωσία, το Ιράν και τη Βενεζουέλα αθροιστικά ήταν μόλις 300.000 βαρέλια χαμηλότερη από το 2019, όπως εκτιμά το Ινστιτούτο Ενεργειακών Σπουδών της Οξφόρδης, και παρά τις διεθνείς κυρώσεις που είχαν επιβληθεί στις χώρες αυτές. Εντούτοις, οι αυξομειώσεις στην τιμή του πετρελαίου τύπου Brent δεν μπορούν να εκληφθούν ως ένα σαφές μήνυμα.

Οι προβλέψεις για την παγκόσμια ζήτηση πετρελαίου επί του παρόντος αναθεωρούνται προς τα κάτω, αμβλύνοντας τις τυχόν αιχμές των τιμών, οι οποίες έρχονται ως απόρροια των γεωπολιτικών κινδύνων. Συν τοις άλλοις, οι συναλλασόμενοι μπορεί απλώς να κάνουν λάθος: η δολοφονία του Ισμαήλ Χανίγια λαμβάνει χώρα ενώ διατυπώνονται πραγματικοί φόβοι ότι το Ισραήλ και η υποστηριζόμενη από το Ιράν Χαμάς πρόκειται να οδηγηθούν σε πόλεμο. Αυτό θα μπορούσε να κατευθύνει την Τεχεράνη σε μια ευρύτερη σύγκρουση και αναμφισβήτητα να απειλήσει τα Στενά του Ορμούζ. Πέραν όλων των ανωτέρω, υπάρχει κι ένα πιο βασικό πρόβλημα.

Το να καταλάβουμε τι ακριβώς κάνουν και τι δεν περιμένουν οι επενδυτές είναι πιο περίπλοκο το 2024 από ό,τι παλιά. Αυτό συμβαίνει επειδή οι αλγοριθμικές συναλλαγές, που καθοδηγούνται από ηλεκτρονικούς υπολογιστές, αποτελούν πολύ μεγαλύτερο ποσοστό των καθημερινών πράξεων πετρελαίου, έως και σε ποσοστό 70%, σύμφωνα με έρευνα της TD Bank και της JPMorgan. Μεγάλο μέρος αυτού του ποσοστού είναι οι λεγόμενοι Commodity Trading Advisors (CTA), οι οποίοι ενδέχεται να πουλήσουν αυτόματα εάν, για παράδειγμα, η τιμή του κινούμενου μέσου όρου 20ημέρου για το αργό υπερβεί ένα συγκεκριμένο όριο.

Απογειώνεται ο τουρισμός λόγω του φθηνού γιεν στην Ιαπωνία

Την ίδια στιγμή, Βαλένθια και Βενετία παίρνουν νέα μέτρα για τον υπερτουρισμό

Την ώρα που οι δημοφιλέστεροι τουριστικοί προορισμοί της Ευρώπης καταβάλλουν προσπάθειες για να αντιμετωπίσουν τις δυσάρεστες παρενέργειες του υπερβολικού τουρισμού, όλο και περισσότεροι τουρίστες από την Ασία επισκέπτονται τη μακρινή και εξωτική Ιαπωνία. Ανάμεσα στα κίνητρά τους, όμως, συγκαταλέγονται και ορισμένα που δεν έχουν σχέση με το τουριστικό ενδιαφέρον της χώρας. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του Reuters, καθοριστική στην αύξηση των τουριστών στην Ιαπωνία έχει σταθεί η νοτιμνηση του γιεν, που μέσα στον Ιούλιο είχε φτάσει στα χαμηλότερα επίπεδα των τελευταίων 38 ετών. Το φθινό νόμισμα της Ιαπωνίας, όμως, καθιστά προσιτά τα είδη πολυτελείας των ακριβότερων εταιρειών και οι τουρίστες αγοράζουν μαζικά πολλά από αυτά, προκαλώντας δυσφορία στους οικους ειδών πολυτελείας.

Στην Κίνα μια τσάντα Louis Vuitton κοστίζει 2.050 δολ., αλλά στην Ιαπωνία μόνον 1.875 δολ. Ο οικος ειδών πολυτελείας Richemont κατέγραψε αύξηση πωλήσεων 60% στην Ιαπωνία. Οπως αναφέρει το Reuters, ορισμένοι Κινέζοι αναβάλλουν την αγορά ειδών πολυτελείας που τους ενδιαφέρουν για όταν θα μεταβούν στην Ιαπωνία, από όπου θα τα αγοράσουν σαφώς φθηνότερα. Αυτό σημαίνει, όμως, μείωση των κερδών για τους μεγάλους οικους ειδών πολυτελείας, καθώς οι ιαπωνικές επιχειρήσεις δεν μπορούν να αυξήσουν τις τιμές ώστε να αντανακλούν την αξία του ιαπωνικού νομίσματος. Και στο μεταξύ η Ιαπωνία συγκεντρώνει έσοδα από την αύξηση των τουριστών που έχουν ήδη δαπανήσει 54,74 δισ. δολ. φέτος, προσφέροντας στην ιαπωνική οικονομία μια πλούσια πηγή τόνωσης. Ο αριθμός των επισκεπτών της αυξάνεται και τον Ιούνιο έφθασε τις 3,1 εκατ. αφίξεις, πλησιάζοντας το προ της πανδημίας ρεκόρ των 3,2 εκατ. τουριστών.

Την ίδια στιγμή οι παραδοσιακά δημοφιλείς τουριστικοί προορισμοί στην Ευρώπη, οι πόλεις της Ισπανίας και της Ιταλίας πρωτίστως, εξακολουθούν να μάχονται με τα κακώς κείμενα του τουρισμού. Η Βαλένθια επιχειρεί να πατάξει

Η Βενετία επέβαλε χθες ανώτατο όριο μελών των τουριστικών γκρουπ τα 25 άτομα, σε μια προσπάθεια να περιορίσει τις μαζικές εισροές επισκεπτών που τα τελευταία χρόνια τείνουν να προσλάβουν χροιά εισβολής.

Τα έσοδα από τον τουρισμό στην ιαπωνική οικονομία έχουν φέτος αγγίξει ήδη τα 54,74 δισ. δολ.

όσες βραχυχρόνιες ενοικιάσεις κατοικιών γίνονται μέσω Airbnb ή άλλων παρεμφερών πλατφόρμας, αλλά χωρίς να έχει διασφαλιστεί τη σχετική άδεια που συνεπάγεται και τα ανάλογα φορολογικά έσοδα. Για τον σκοπό αυτό οι τοπικές αρχές απειλούν τους ιδιοκτήτες των διαμερισμάτων με πρόστιμα που φτάνουν έως και τα 600.000 ευρώ. Η πρωτοβουλία της Βαλένθια εντάσσεται στην ευρύτερη προσπάθεια

των ισπανικών πόλεων να βάλουν φρένο στις παρενέργειες του υπερβολικού τουρισμού και ειδικότερα στις βραχυχρόνιες ενοικιάσεις κατοικιών, που έχουν οδηγήσει σε στεγαστική κρίση τις ευρωπαϊκές μητροπόλεις, αλλά ακόμη και πολλές πόλεις των ΗΠΑ. Δεν φτάνει, πάντως, στην αποφασιστικότητα της Βαρκελώνης, που έχει από τον περασμένο μήνα ανακοινώσει ότι από το 2028 απαγορεύονται οι ενοικιάσεις κατοικιών στους τουρίστες δυσχερτώντας τους ιδιοκτήτες 10.000 κατοικιών και διαμερισμάτων που βρίσκονται εγγεγραμμένοι στην Airbnb και σε παρεμφερείς πλατφόρμες και προσφέρουν δυσανάλογα μεγάλα κέρδη.

Εξάλλου, η Βενετία επέβαλε χθες ανώτατο όριο μελών των τουριστικών γκρουπ τα 25

άτομα, σε μια προσπάθεια να περιορίσει τις μαζικές εισροές επισκεπτών, που τα τελευταία χρόνια τείνουν να προσλάβουν χροιά εισβολής. Οι αρχές της πόλης έχουν ήδη απαγορεύσει στα κρουαζιερόπλοια να αγκυροβολούν σε σημεία κοντά στο κέντρο της και παράλληλα απαγορεύουν εφεξής στους αρχηγούς των γκρουπ και τους ξεναγούς τη χρήση μεγαφώνων. Οπως έχουν τονίσει, ζητούμενο είναι να διασφαλίσουν την ήρεμη ζωή των κατοίκων, όπως και το δικαίωμά τους να κυκλοφορούν ελεύθερα και άνετα στους δρόμους της πόλης στην οποία ζουν. Προκειμένου να επιτύχουν τον στόχο τους απειλούν τους παραβάτες με πρόστιμα κυμαινόμενα από 25 έως 500 ευρώ.

REUTERS, FINANCIAL TIMES

Συνεχίζεται η συρρίκνωση της σουηδικής οικονομίας

Η οικονομία της Σουηδίας συρρικνώθηκε σε ποσοστό που είχε να καταγραφεί πάνω από έξι τρίμηνα, καθώς το υψηλό κόστος δανεισμού συνεχίζει να επιβαρύνει τις δαπάνες και τις επενδύσεις σε τομείς όπως η κατασκευή κατοικιών.

Το τρίμηνο που ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο το ΑΕΠ της χώρας μειώθηκε κατά 0,8% σε τριμηνιαία βάση, σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία που δημοσίευσε η Στατιστική Υπηρεσία της Σουηδίας τη Δευτέρα. Η μέση πρόβλεψη σε έρευνα του Bloomberg ήταν ότι το ΑΕΠ θα παραμείνει αμετάβλητο σε σχέση με τους τρεις προηγούμενους μήνες.

Η πτώση ακολούθησε μια ισχυρότερη της πρόβλεψης ανάπτυξη κατά 0,7% το πρώτο τρίμηνο και ήταν η μεγαλύτερη από το τελευταίο τρίμηνο του 2022. Η στατιστική υπηρεσία δεν παρέχει λεπτομέρειες σχετικά με το ποιο παράγοντες επηρέασαν την ανάπτυξη στο τρίμηνο, αλλά τα στοιχεία για τις λιανικές πωλήσεις του Ιουνίου, που

δημοσιεύθηκαν επίσης τη Δευτέρα, δείχνουν ότι η κατανάλωση των νοικοκυριών μειώθηκε σε σχέση με το πρώτο τρίμηνο. Η κεντρική τράπεζα της Σουηδίας έγινε τον Μάιο μία από τις πρώτες στον ανεπτυγμένο κόσμο που άρχισαν να μειώνουν

Το β' τρίμηνο, το ΑΕΠ της χώρας μειώθηκε κατά 0,8%, σημειώνοντας τη μεγαλύτερη πτώση από τα τέλη του 2022.

τα επιτόκια μετά την πανδημία. Η χαλάρωση αναμένεται να συνεχιστεί με ταχύτερο ρυθμό το δεύτερο εξάμηνο, καθώς οι αξιωματικοί έχουν δηλώσει ότι θα μπορούσαν να μειώσουν το κόστος δανεισμού έως και 75 μονάδες βάσης πριν από το τέλος του έτους.

«Υπάρχουν λίγοι λόγοι για τη

Riksbank να κρατήσει το πόδι στο φρένο», δήλωσε ο Torbjörn Isaksson, επικεφαλής αναλυτής της Nordea Bank Abp, σε σχόλιο του σχετικά με τον δείκτη του ΑΕΠ.

Ο ίδιος αναμένει ότι η Riksbank θα μειώσει το κόστος δανεισμού στη συνεδρίασή της τον επόμενο μήνα, ενώ θα ακολουθήσουν ακόμη τρεις μειώσεις που θα οδηγήσουν το επιτόκιο αναφοράς στο 2,75% μέχρι το τέλος του έτους.

Η εξέλιξη αυτή θα ανακούφιζε τους καταναλωτές που έχουν περιορίσει τις δαπάνες τους, καθώς και τις κατασκευαστικές εταιρείες που σχεδόν σταμάτησαν να χτίζουν σπίτια διότι η ζήτηση εξασθένησε και το κόστος εκτινάχθηκε.

Μετά από ενδείξεις ανάκαμψης, ένας δείκτης έναρξης κατασκευής κατοικιών από τον πάροχο δεδομένων Byggbankta εξασθένησε και πάλι τους τελευταίους μήνες, δείχνοντας ότι η εκκολαπτόμενη ανάκαμψη στις κατασκευές κατοικιών παραμένει εύθραυστη.

Η κεντρική τράπεζα της Σουηδίας έγινε τον Μάιο μία από τις πρώτες στον ανεπτυγμένο κόσμο που άρχισαν να μειώνουν τα επιτόκια μετά την πανδημία. Η χαλάρωση αναμένεται να συνεχιστεί με ταχύτερο ρυθμό το δεύτερο εξάμηνο του έτους.

Περιζήτητες οι πολυτελείς κατοικίες στην Αθήνα

Οι τιμές τους κατά τη διάρκεια του α' εξαμήνου κατέγραψαν την 4η μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ 30 πόλεων παγκοσμίως

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Την **τέταρτη** μεγαλύτερη αύξηση μεταξύ 30 πόλεων παγκοσμίως σημείωσαν κατά τη διάρκεια του φετινού πρώτου εξαμήνου οι τιμές των πολυτελών κατοικιών στην Αθήνα, με βάση σχετική έρευνα της Savills, βρετανικής εταιρείας παροχής υπηρεσιών συμβούλων ακινήτων. Συγκεκριμένα, ο ρυθμός της ανόδου διαμορφώθηκε σε 3,5% και ήταν ο τέταρτος υψηλότερος, πίσω μόνο από τη Λισσαβόνα (4,5%), το Αμστερνταμ και τη Μαδρίτη. Μάλιστα, είναι χαρακτηριστικό ότι κατά μέσον όρο οι τιμές των πολυτελών κατοικιών και στις 30 πόλεις δεν ξεπέρασε το 0,8%, δείγμα της ισχυρής δυναμικής που έχει αναπτυχθεί τόσο στην αγορά της Αθήνας όσο και σε άλλες πόλεις της νότιας Ευρώπης.

Εκτός από τις τιμές πώλησης, σημαντική αύξηση καταγράφεται

Σημαντική ενίσχυση καταγράφεται και στις τιμές ενοικίασης, με άνοδο 4,6%.

Ο ρυθμός ανόδου των τιμών των πολυτελών κατοικιών στην Αθήνα διαμορφώθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο στο 3,5%.

και στις τιμές ενοικίασης κατά το πρώτο εξάμηνο. Στην κορυφή των πόλεων με τις μεγαλύτερες αυξήσεις βρίσκεται και πάλι η Λισσαβόνα με άνοδο κατά 7,5%, ενώ ακολουθούν κατά σειρά το Ντουμπάι και η Μπανγκόκ. Στην Αθήνα οι τιμές ενοικίασης πολυτελών κατοικιών σημειώνουν αύξηση κατά 4,6%. Μάλιστα, συνολικά στις 30 πόλεις του δείκτη τιμών της Savills, οι τιμές των ενοικίων σημείωσαν μέση άνοδο κατά 2,2%. Σύμφωνα με την ανάλυση της Savills, ο κύ-

ριος λόγος των αυξήσεων τόσο στις τιμές πώλησης όσο και στις τιμές ενοικίασης είναι η σημαντική εισροή ξένων επενδυτών και αγοραστών.

Ειδικά όμως στην περίπτωση της Αθήνας και γενικότερα της Ελλάδας, φέτος έχει αρχίσει να παρατηρείται και μια σημαντική αύξηση της ζήτησης και από Έλληνες. Σε πρόσφατη έρευνα της Greece Sotheby's International Realty, η ζήτηση από την εγχώρια αγορά πολυτελών κατοικιών κατά

το φετινό πρώτο εξάμηνο σημείωσε αύξηση κατά 67% σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Μάλιστα, οι Έλληνες ενδιαφερόμενοι αγοραστής αποτέλεσαν τη δεύτερη μεγαλύτερη ομάδα επενδυτών, πίσω μόνο από την αγορά των ΗΠΑ, όπου όμως η ζήτηση δεν σημείωσε ιδιαίτερη μεταβολή σε σχέση με πέρυσι. Στην τρίτη θέση από πλευράς ζήτησης βρέθηκαν οι αγοραστής από το Ηνωμένο Βασίλειο, με την αύξηση να διαμορφώνεται

σε 24%. Στην τέταρτη θέση βρέθηκε η γαλλική αγορά, παραμένοντας στα ίδια επίπεδα ζήτησης με το πρώτο εξάμηνο του 2023. Στον αντίποδα, η ζήτηση από τη γερμανική αγορά σημείωσε σημαντική κάμψη της τάξεως του 23% λόγω της μεγάλης κρίσης που ταλανίζει την αγορά του real estate στη χώρα εδώ και μία διετία, με ιστορικά χαμηλούς δείκτες καταναλωτικής διάθεσης. Συνολικά, η φετινή ζήτηση ήταν 11% υψηλότερη από το αντίστοιχο διάστημα

του προηγούμενου έτους.

Ωστόσο, πολύ μεγαλύτερη ήταν η αξία των πωλήσεων φέτος, καθώς άγγιξε το 90% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα με την έρευνα, η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη «φυσική προσαρμογή των πωλητών σε ρεαλιστικότερες αποτιμήσεις του χαρτοφυλακίου τους, ενώ σηματοδοτούν και μια μερική επιστροφή στην κανονικότητα σε σχέση με τα προηγούμενα δύο χρόνια, περίοδο κατά την οποία οι αγοραστής ήταν αρκετά διστα-

κτικοί εν μέσω ευρύτερης γεωπολιτικής και μακροοικονομικής αβεβαιότητας». Σημαντικό ρόλο στη βελτίωση των προσδοκιών των αγοραστών διαδραμάτισε η θεαματική υποχώρηση των πληθωριστικών πιέσεων, καθώς οι βασικές αγορές, όπως οι ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ευρωπαϊκή Ένωση, κατάφεραν να τιθασεύσουν τον πληθωρισμό, ο οποίος έφτασε για πρώτη φορά σε υψηλά 30 ετών προκλώνοντας παγκόσμια ανησυχία.

Σύμφωνα με τον κ. Σάββα Σαββαΐδη, πρόεδρο και διευθύνοντα σύμβουλο της Greece Sotheby's International Realty, «βλέποντας μέσα από μια μακροπρόθεσμη οπτική τα μεγέθη των δύο πρώτων τριμήνων, είδαμε τους ιδιοκτήτες πωλητές ακινήτων να αναπροσαρμόζουν τις τιμές πώλησης σε ρεαλιστικότερες θέσεις και να είναι περισσότερο ευέλικτοι στις διαπραγματεύσεις πώλησης. Για πρώτη φορά έπειτα από πολύ καιρό βλέπουμε τόσο υψηλό ποσοστό μετατροπής υποδείξεων σε πωλήσεις και αυτό οφείλεται ξεκάθαρα στο ότι οι αγοραστής αφενός έχουν διάθεση για αγορά και ταυτόχρονα είναι σε θέση να κλείνουν συμφωνίες αγοράς σε λογικές τιμές».

Παράλληλα, ο κ. Σαββαΐδης επισημαίνει και το γεγονός ότι η αγοραστική διάθεση στον χώρο των εξοχικών κατοικιών πολυτελείας είναι ιδιαίτερα ευμετάβλητη. Σημαντικό ποσοστό των αγορών αυτών είναι παρορμητικές, η δε χώρα μας, έχοντας μόλις το 3,5% μερίδιου αγορών στη Μεσόγειο σε αυτή την κατηγορία, απέχει μακράν από το να θεωρείται εδραϊμένος προορισμός των ανθρώπων πολύ υψηλής οικονομικής επιφάνειας (Ultra High Net Worth Individuals).

Στην Καστοριά αγοράζεις 100 τ.μ. και στην Αθήνα ένα... δωμάτιο

Στη Βόρεια Ελλάδα οι 12 από τις 16 φθηνές περιοχές για αγορά ακινήτου

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

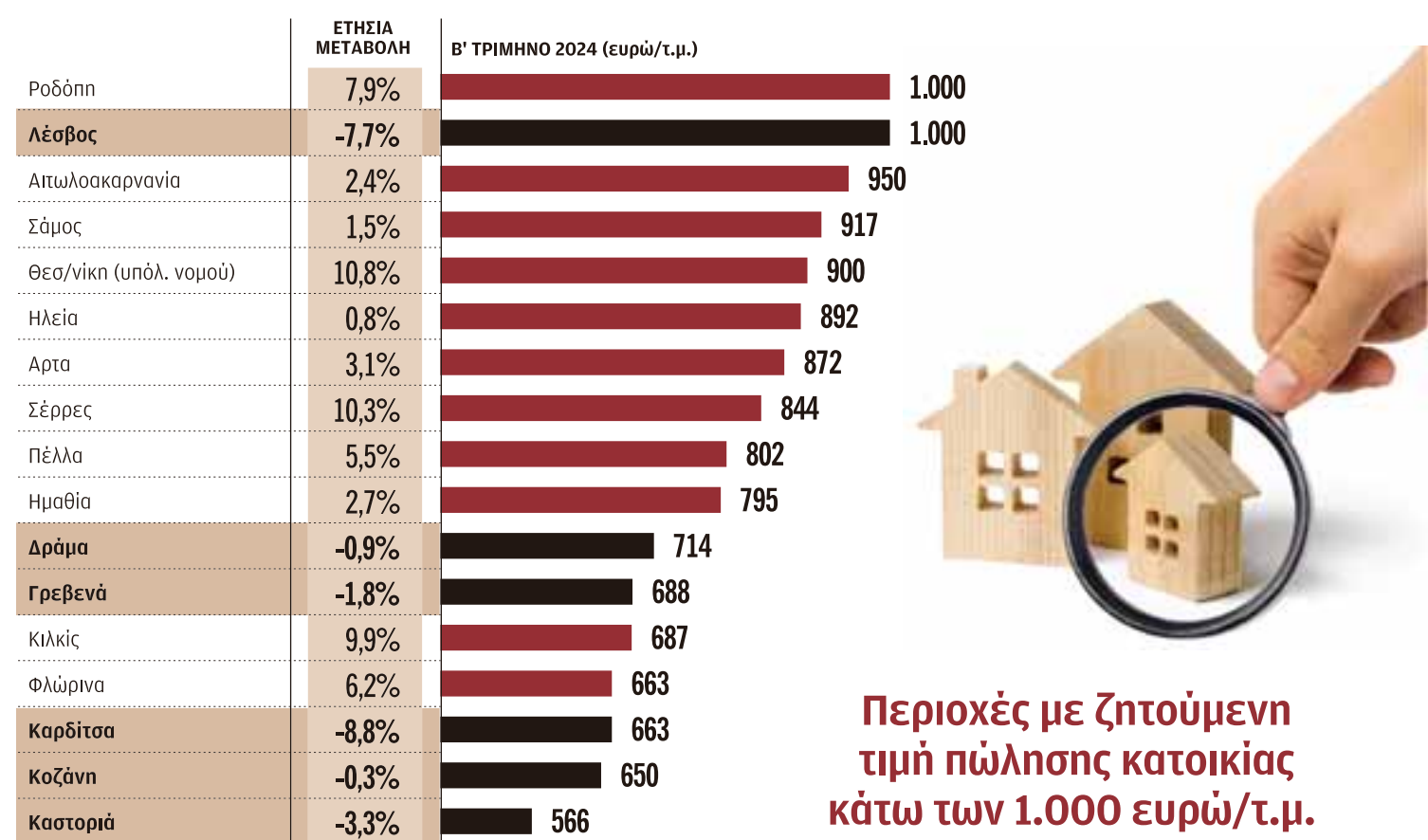
Στο **ένα** τέταρτο της τιμής μιας κατοικίας στο κέντρο της Αθήνας πωλούνται οι κατοικίες στην Καστοριά, στη φθηνότερη πόλη της χώρας για απόκτηση ακινήτου. Συγκρίνοντας τις ζητούμενες τιμές σε διάφορες περιοχές της χώρας γίνεται σαφές ότι η ακρίβεια έχει πληξει κυρίως τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα και τις τουριστικές περιοχές, και πολύ λιγότερο άλλες πόλεις, ιδίως στη Βόρεια Ελλάδα, όπου είναι πολύ εύκολο να αποκτήσει κανείς κατοικία με κόστος χαμηλότερο των 1.000 ευρώ/τ.μ.

Συγκεκριμένα, στην πόλη της Καστοριάς η μέση ζητούμενη τιμή κατά το φετινό δεύτερο τρίμηνο του έτους υποχώρησε κατά 3,3% σε μόλις 566 ευρώ/τ.μ., τη στιγμή που σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία του δείκτη τιμών SPI του Spritogatos στο κέντρο της Αθήνας, την ίδια περίοδο, η μέση τιμή άγγιξε τα 2.120 ευρώ/τ.μ., σημειώνοντας ετήσια άνοδο κατά 12,4%. Έτσι, για να αποκτήσει κανείς 100 τ.μ. στην Καστοριά χρειάζεται 56.500 ευρώ κατά μέσον όρο, ενώ

στην Αθήνα με τα ίδια χρήματα αγοράζει κάτι παραπάνω από ένα υπνοδωμάτιο, καθώς απαιτούνται 212.000 ευρώ συνολικά.

Αντίστοιχα χαμηλές τιμές παρατηρούνται και σε πολλές ακόμη περιοχές της περιφέρειας, όπως η Κοζάνη (650 ευρώ/τ.μ.), η Καρδίτσα και η Φλώρινα (663 ευρώ/τ.μ.), το Κιλκίς (687 ευρώ/τ.μ.), τα Γρεβενά (688 ευρώ/τ.μ.) και η Δράμα (714 ευρώ/τ.μ.). Όπως διαπιστώνει κανείς, από τις 16 περιοχές της χώρας όπου είναι εφικτή η αγορά κατοικίας με ένα ποσό χαμηλότερο των 1.000 ευρώ/τ.μ., οι 12 βρίσκονται στη Βόρεια Ελλάδα, δείγμα της αναντιστοιχίας με την υπόλοιπη χώρα, όπου οι τιμές είναι συχνά διπλάσιες ή ακόμη και τριπλάσιες.

Πρόκειται για μια εντελώς διαφορετική πραγματικότητα, η οποία αποτυπώνει και την οικονομική ανισότητα μεταξύ διαφόρων περιοχών της χώρας, κάτι που ασφαλώς εξηγεί και τη συγκέντρωση της δραστηριότητας και των επενδύσεων σε πολύ συγκεκριμένα σημεία, κυρίως στα δύο μεγάλα αστικά κέντρα και στις περιοχές που συγκεντρώνουν μεγάλη τουριστική

Περιοχές με ζητούμενη τιμή πώλησης κατοικίας κάτω των 1.000 ευρώ/τ.μ.

Τα στοιχεία αποτυπώνουν και την οικονομική ανισότητα μεταξύ των διαφόρων περιοχών της χώρας.

ζήτηση. Αλλωστε, όπως τονίζουν φορείς της αγοράς ακινήτων, σε μεγάλο βαθμό οι αξίες των κατοικιών αντανακλούν την οικονομική ανάπτυξη της εκάστοτε περιοχής.

Με βάση τα στοιχεία των δεικτών τιμών της Τράπεζας της Ελλάδος, οι τιμές των κατοικιών στην περιφέρεια έχουν μείνει σημαντικά τα τελευταία χρόνια, αλλά

αυτό έχει γίνει με πολύ πιο χαμηλό ρυθμό σε σχέση με τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Συγκεκριμένα, στην Αττική η αύξηση από το 2017 μέχρι και το φετινό πρώτο τρίμηνο αγγίζει το 85%, με αποτέλεσμα οι αξίες να είναι πλέον κατά 2,4% υψηλότερες από το προηγούμενο απόγειό τους, το 2008. Αντίστοιχα, στη Θεσσαλονίκη η αύξηση διαμορφώνεται σε 72%, με τις τιμές να υπολείπονται πλέον κατά μόλις 4,1% του επιπέδου στο οποίο είχαν βρεθεί το 2008.

Στον αντίποδα, στις άλλες μεγάλες πόλεις της χώρας η αύξηση των τιμών από το 2017 μέχρι και το φετινό πρώτο τρίμηνο δεν ξεπερνάει το 48,5%, ενώ στην υπό-

λοιπη χώρα (περιλαμβάνονται και τουριστικές περιοχές) η άνοδος των τιμών αγγίζει το 48%. Έτσι απέχουν ακόμη σημαντικά από το υψηλό του 2008, με τις τιμές στις άλλες μεγάλες πόλεις να είναι κατά 11% χαμηλότερες, ενώ στην υπόλοιπη χώρα το αντίστοιχο ποσοστό διαμορφώνεται σε 11,4%.

Από την άλλη πλευρά φαίνεται πως αυτή η ανισορροπία έχει αρχίσει να μετριάζεται, καθώς κατά το πρώτο τρίμηνο οι τιμές πώλησης κατοικιών αυξήθηκαν με ταχύτερο ρυθμό σε σχέση με την Αττική και τη Θεσσαλονίκη. Συγκεκριμένα, στην Αττική η μέση ετήσια αύξηση των τιμών διαμορφώθηκε σε 9,4%, τη στιγμή που κατά το ίδιο διάστημα η αύξηση στις άλλες μεγάλες

πόλεις άγγιξε το 10,3% και στην υπόλοιπη χώρα το 12,1%. Πρόκειται για την πρώτη περίσταση τα τελευταία χρόνια κατά την οποία οι τιμές φαίνεται να αυξάνονται με ταχύτερο ρυθμό στην περιφέρεια συγκριτικά με τα δύο μεγάλα αστικά κέντρα.

Όσον αφορά το 2023, σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία της ΤτΕ, η αύξηση των τιμών σε πανελλαδικό επίπεδο άγγιξε το 13,8%, έναντι αύξησης 11,9% το 2022. Οι τιμές των παλαιών διαμερισμάτων ενισχύθηκαν κατά 14,5%, έναντι αύξησης 11,6% το 2022, ενώ τα νεόδμητα διαμερίσματα σημείωσαν μέση ετήσια αύξηση κατά 12,7%, έναντι αύξησης 12,5% το 2022.

ΚΥΡΙΑΚΗ 4 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2024

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ Τέχνες & γράμματα

«Υπάρχει συναισθηματική αξία σίγουρα, αλλά κυρίως δίνω βαρύτητα στον τρόπο που με εμπνέουν» και προσθέτει πως το σπίτι της στην Αγία Τριάδα είναι ακόμα γεμάτο αντικείμενα, αλλά «αυτά τα αντικείμενα με ενέπνευσαν, απλώς μου αρέσουν σαν φόρμα, σαν σχήμα, σαν χρώμα...».

Η νέα ζωή της μνήμης των πραγμάτων

Η Τούλα Λιασή συγχρονίζει την ιστορία στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρνακας και μιλάει στην «Κ»

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Υπάρχουν άνθρωποι και ονόματα που έχουν ταυτιστεί με την ιστορία του κάθε τόπου, συνήθως μεγάλα και σπουδαία, ή τραγικά πρόσωπα της ιστορίας. Βέβαια, στον αντίποδα συναντάει κανείς και ονόματα που χωρίς να έχουν κάνει κάτι το μεγάλο, ή τουλάχιστον όπως το εννοούμε το σπουδαίο, η παρουσία τους έχει μείνει ανεξίτηλη, γραμμένη στο είναι του τόπου.

Μία τέτοια περίπτωση είναι και η οικογένεια Λιασή, από την Αγία Τριάδα Γαλαύσσας της Καρπασίας. Μία οικογένεια που έμεινε πάνω στον ρότσο της, ο Σάββας και η Μαρούλα Λιασή, έζησαν κοντά μισό αιώνα έχοντας τον τίτλο του «εγκλωβισμένων», δεμένοι πιστά με τον τόπο τους, τον τόπο που αναπαύονταν και ο γιος τους Γιαννάκης, που κάθικε στην Κλεψίτη της Κερύνειας.

Η κόρη της οικογένειας, η Τούλα Λιασή, φέρνει στο προσκήνιο την οικογένεια... αλλά με τρόπο τέτοιο, που τελικά φωτίζει όχι μόνο την οικογένειά της, αλλά και μια ολόκληρη εποχή και γενιές περασμένες. Η Τούλα Λιασή εκθέτει στη Δημοτική Πινακοθήκη Λάρνακας περισσότερα από 55 εικαστικά έργα (πίνακες, φωτογραφίες, βίντεο, και εγκαταστάσεις), σε επιμέλεια Ξένιου Συμεωνίδη, με τον τίτλο «Συγχρονίζοντας την Ιστορία».

Συνάντησα την κα Λιασή στην Πινακοθήκη ένα απόγευμα, λίγο πριν κλείσει η έκθεση, στον χώρο επικρατούσε η σιωπή, τα αντικείμενα σχεδόν ακουγόντουσαν να αφηγούνται την ιστορία τους, τα πάθη των ανθρώπων, τις χαρές τους και τα μικρά μα και τα σπουδαία της οικογένειας Λιασή, και ολόκληρης της Αγίας Τριάδας.

Τι ώθησε την Τούλα Λιασή να κάνει αυτή την έκθεση... μου λέει πως όταν πέθαναν οι γονείς της και άρχισε να καθαρίζει το σπίτι έβρισκε εκατοντάδες πράγματα: «έπρεπε πρώτα να τα κατηγοριοποιήσω, να τα εντάξω κάπου, να ξέρω τι έχουμε και μετά άρχισα να βλέπω τις αισθητικές τους αξίες. Με τούτα που θέλω κάτι να δημιουργήσω. Με τούτα τα αντικείμενα είναι σαν να χρησιμοποιώ, σαν ζωγράφος, χρώματα στην παλέτα μου. Αντί να πάσω το τάδε χρώμα με το πινέλο, πάνω τούτα τα αντικείμενα. Θέλω να αναδειχθούν οι αισθη-

τικές τους αξίες, το ένα επίπεδο είναι αυτό, και το άλλο να φανεί η ιστορία του σπιτιού μου, που έπαιξε σπουδαίο ρόλο όλα αυτά τα χρόνια που έζησαν οι γονείς μου εγκλωβισμένοι», μου λέει.

Και καθώς με την κα Λιασή διατρέχουμε τις αίθουσες της Πινακοθήκης και παρατηρώ τα εκθέματα, σκέφτομαι πως η έκθεσή της, με την επιμελητική αισθητική του Ξένιου, έχει ξεφύγει από το ειδικό, που είναι το σπίτι του Λιασή, και έχει περάσει στο συλλογικό, που είναι το σπίτι του καθένα και της καθεμιάς, το σπίτι το παλιό, της γιαγιάς...

Φαντάζομαι ότι αυτή ήταν μια καθαρτική στιγμή της λέω, ένα τέλος... συμφωνεί, λέγοντας μου πως έχει κάνει και άλλα πρότζεκτ και για τον πεσμό αδελφού της, και προσθέτω πως μοιάζει σαν να σηματοδοτεί ένα τέλος μιας ιστορίας... «Ναι, τέλος κάποιες ιστορίες, θέλω να βάλω μια τελεία σε τούτα που έγιναν, να δείξω τι έκαναν εκείνοι, αλλά και πώς τα ανασυνθέτω εγώ».

Αντικείμενα, όπως τα χρησιμοποιώ πετσέτακια ή τα σετόνια για την Τούλα Λιασή είναι εργαλεία δημιουργίας, αν κάποιο είναι πρωτογενώς ατέλειωτο τώρα κλείνει τον κύκλο του, μου

«Θέλω να αναδειχθούν οι αισθητικές τους αξίες, το ένα επίπεδο είναι αυτό, και το άλλο να φανεί η ιστορία του σπιτιού μου, που έπαιξε σπουδαίο ρόλο όλα αυτά τα χρόνια που έζησαν οι γονείς μου εγκλωβισμένοι», λέει η Τούλα Λιασή στην «Κ».

«Θέλω να βάλω μια τελεία σε τούτα που έγιναν, να δείξω τι έκαναν εκείνοι, αλλά και πώς τα ανασυνθέτω εγώ».

Με τούτα τα αντικείμενα είναι σαν να χρησιμοποιώ, σαν ζωγράφος, χρώματα στην παλέτα μου.

Κατασκευή με αλάτι.

λέει. Μα ακόμα και κάποιες παλιές καρέκλες, δημιούργησαν μια ιστορία: «ήταν έξω σπασμένες, όταν τις έβαλα κάτω από τη συκαμιά και άρχισαν να πέφτουν οι σκιές, μου άρεσαν οι σκιές». Αποτολμώ την ερώτηση αν τα έργα της σε αυτή την έκθεση έχουν κάποια συμβολική αξία... η κα Λιασή αμέσως μου λέει πως δεν της αρέσουν οι συμβολισμοί... «Υπάρχει συναισθηματική σίγουρα, αλλά κυρίως δίνω βαρύτητα στον τρόπο που με εμπνέουν» και προσθέτει πως το σπίτι της στην Αγία Τριάδα είναι ακόμα γεμάτο αντικείμενα, αλλά «αυτά τα αντικείμενα με ενέπνευσαν, απλώς μου αρέσουν σαν φόρμα, σαν σχήμα, σαν χρώμα». Η Λιασή κάνει έναν πολύτιμο για μένα διαχωρισμό μεταξύ εικαστικού εργαλείου και αντικειμένου συναισθηματικής αξίας... «As πούμε τα φουστανούκια της μάμας μου έχουν συναισθηματική αξία. Δεν τα έφερα τα ίδια, γιατί νομίζω ότι δεν πρέπει να παρουσιάσουμε τα ίδια τα πράγματα, πιο καλά το reflected αντικείμενο παρά τα ίδια», αποστασιοποίηση της λέω... «Μα πρέπει να την κάνεις γιατί δεν μπορείς να ξεπεράσεις την εικόνα που σου έχει δημιουργήσει το αντικείμενο... μετά πώς

θα δημιουργήσεις κάτι καινούργιο;» μου απαντά.

Η κα Λιασή με ξεναγεί και μου εξηγεί το κάθε έκθεμα, ένα προς ένα, με λεπτομέρειες, αλλά το σημαντικό στη δική μου θέαση των πραγμάτων τη δεδομένη στιγμή, είναι πως τίποτε στα έργα δεν κραυγάζει, δεν φωνάζει, έχουν όλα ανανοηματοδοθεί, αλλά δεν έχουν χάσει τίποτε από την αρχική τους υπόσταση, κάθε αντικείμενο είτε στο σύνολο ενός έργου, είτε μεμονωμένα, ψιθυρίζει την ιστορία του, και σε προκαλεί και σε προσκαλεί να το περιεργαστείς...

Βλέπω τα αντικείμενα και τον συγχρονισμό τους με το σήμερα, και ταυτόχρονα αντιλαμβάνομαι το διαφορετικό παρελθόν τους. Υπάρχει συναισθηματικό... Ρωτάω την κα Λιασή... «Υπάρχει, βέβαια και υπάρχει. Απλώς δεν αρχίζω από συναισθηματικούς λόγους... σίγουρα η αισθητική άποψη των πραγμάτων είναι ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία της έκθεσης, αλλά πώς θα ήταν δυνατόν να μην ενυπάρχει και το συναισθηματικό... «Είναι σαν ένα μεγάλο μνημόσυνο για όλη την οικογένεια...».

Τονίζω στην κα Λιασή πως η έκθεση δεν φωνάζει την ιστορία ούτε της οικογένειάς της ούτε και της Αγίας Τριάδας... «Το σπίτι μας ξέρει όλη την ιστορία των εγκλωβισμένων αυτά τα 45 χρόνια», όποιος ξέρει την ιστορία μπορεί να καταλάβει, αλλά αυτό θα έρθει από μόνο του» μου λέει και προσθέτει πως ο καθένας έχει τη δική του ανάγνωση. Δεν μπορώ να εκβιάσω τίποτε, ο θεατής κάνει το έργο δικό του με τον τρόπο που βλέπει ο ίδιος. Με τα βιώματά του, με τις σκέψεις του». Κλείνοντας την κουβέντα μας, τη ρωτώ τι θα ήθελε να μείνει από αυτή την έκθεση... «Να είμαι η άξια κόρη των γονιών μου» μου απαντάει «Οτι τους σεβάστηκα. Σεβάστηκα τον κόπον τους τόσα χρόνια... Να τα υφαντά της μάμας μου, οι ρίγες που με ενέπνευσαν για να δημιουργήσω τα δικά μου. Τούτα είναι τα μοντέρνα, τα έργα. Εκράτησα τις ρίγες που με βόλευσαν».

Πληροφορίες: «Συγχρονίζοντας την Ιστορία» της Τούλας Λιασή, σε επιμέλεια Ξένιου Συμεωνίδη, Δημοτική Πινακοθήκη Λάρνακας, Λεωφόρος Αθηνών, Πλατεία Ευρώπης, Λάρνακα.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

4.8 - 10.8.24

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
kouroupakisa@kathimerini.com.cy

ΕΚΘΕΣΗ

«ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ»

Το Κοινοτικό Συμβούλιο και ο Αθλητικός Πνευματικός Όμιλος Άλωνα φιλοξενούν εικαστική έκθεση αφιερωμένη στα πενήντα χρόνια από την τουρκική εισβολή στην Κύπρο. Η έκθεση με τίτλο «Δεν Ξεχνώ». Το παιδί και το βουνό, σε επιμέλεια της ιστορικού τέχνης, Μαρίας Παρίτη που παρουσιάζεται στην αίθουσα Ανδρέα Αργυρού. Ο τίτλος της έκθεσης παραπέμπει στις δύο ενότητες που τη συγκροτούν και που κατά την αντίληψη της επιμελήτριας δίνουν μορφή στο «Δεν Ξεχνώ», το σύνθημα που εδώ και πέντε δεκαετίες συλλογικά επαναλαμβάνουμε, δίχως κατ' ανάγκη να βιώνουμε ή να εννοούμε. Αίθουσα Ανδρέα Αργυρού, Άλωνα. Πληροφορίες τηλέφωνο 99380685.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο

Το Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο Λευκωσίας προσφέρει και το καλοκαίρι πολυσύνθετες, ξεχωριστές και δροσερές μουσειακές εμπειρίες με φόντο τη μακρά ιστορία της Λευκωσίας. Οι Συλλογές του Μουσείου με εκατοντάδες εκθέματα προσκαλούν το κοινό σε μοναδικές περιηγήσεις και το προκαλούν να ανακαλύψει κάθε φορά κάτι νέο για το παρελθόν της πρωτεύουσας. Αυτή μάλιστα την περίοδο είναι σε εξέλιξη το δεύτερο μέρος της έκθεσης «Τρεις Φωτογραφικές Διαδρομές, Λευκωσία: Ανθρώποι και Τόποι». Το δεύτερο μέρος της τριλογίας επικεντρώνεται κυρίως στο φωτογραφικό υλικό από τη δεκαετία του 1950 έως και τις αρχές του 1960. Η

πόλη έχει πια εξευρωπαϊστεί και έχει αρχίσει να υιοθετεί νέα πρότυπα, θέτοντας τις βάσεις για τη σύγχρονη εκδοχή της. Εκείνη την περίοδο τα ραγδαία πολιτικά γεγονότα φέρνουν αρκετούς φωτογράφους-ανταποκριτές στο νησί για να αποτυπώσουν με τον φακό τους τις εξελίξεις και τον κόσμο της Κύπρου στο πλαίσιο των πρωτόγνωρων αυτών αλλαγών. Η έκθεση θα παραμείνει ανοικτή έως τις 25 Αυγούστου. Λεβέντειο Δημοτικό Μουσείο, Ιπποκράτους 15-17, Λευκωσία. Ανοικτό: Τρίτη-Κυριακή 10:00-16:30. Κλείσιμό: Δευτέρες και επίσημες αργίες. Το Μουσείο θα παραμείνει κλειστό για το κοινό μόνο από τις 13 έως και τις 20 Αυγούστου 2024.

ΜΟΥΣΙΚΗ

«Γιώργος Κοτσώνης - η κληρονομιά της Αφροδίτης»

Με αφορμή τη συμπλήρωση 10 χρόνων από τον θάνατο του Κύπριου μουσικοσυνθέτη Γιώργου Κοτσώνη (1937-2014) η συναυλία «Γιώργος Κοτσώνης - η κληρονομιά της Αφροδίτης» αποτελεί ένα μοναδικό αφιέρωμα στη μνήμη του και παρουσιάζει το έργο του εφ' όλης της ύλης. Ο εξαιρετος μελοποιός και ιδρυτής και επί σειρά ετών διευθυντής του Τρίτου Προγράμματος του ΡΙΚ, έθεσε ανεξίτηλη σφραγίδα στο χώρο της μουσικής, του παραδοσιακού πολιτισμού και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς όπου με τις συνθέσεις του ύμνησε τους αγώνες και τις αγωνίες του κυπριακού λαού. Συνθέτης και τραγουδοποιός ο Γιώργος Καλογήρου. Συναυλίες: 4 Αυγούστου στο Κελλάκι, στις 8 Αυγούστου στον Κάτω Δρυ, στις 11 Αυγούστου στη Βυζακιά και στις 20 Αυγούστου στα Πέρα Ορεινής. Όλες οι παραστάσεις αρχίζουν στις 8:30 μ.μ.

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Η Εκάβη και η Νάντια δεν συναντήθηκαν

«...Κι όσο πιο πολύ περνάει ο καιρός, τόσο περισσότερο με εμπνέει το να τους παρατηρώ (σ.σ. τους ηθοποιούς), γιατί πιστεύω ότι το θέατρο χρησιμεύει στη ζωή μου περισσότερο απ' ό,τι η ζωή μου χρησιμεύει στο θέατρο», λέει ο Πορτογάλος σκηνοθέτης και καλλιτεχνικός διευθυντής του Φεστιβάλ της Αβινιόν Τιάγκο Ροντρίγκες. Και το κάνει πράξη. Γιατί στην παράσταση «Εκάβη, όχι Εκάβη», σε κείμενο δικό του, πρώτη συνεργασία του με την Κομεντί Φρανσέζ, που παρακολούθησα το περασμένο Σάββατο (27 Ιουλίου) στην Επίδαυρο, οι ηθοποιοί ήταν το έργο. Ο Ροντρίγκες, στη συνέντευξη του στο πρόγραμμα, περιγράφει τη συνήθειά του να παρατηρεί καθημερινά τις/τους ηθοποιούς με τους οποίους δουλεύει, τον τρόπο με τον οποίο έρχονται, παράλληλα με τις πρόβες, «αντιμέτωποι με προβλήματα της ιδιωτικής τους ζωής, στην οικογένεια, ως όντα πολιτικά, ως πολίτες».

Στη γυμνή ορχήστρα του αρχαίου θεάτρου, δεσπόζει ένα υπερμέγεθες ομοίωμα σκύλου, μοιάζει με ορεικάκινο, πάνω σε βάση από μπετόν. Ένα μεγάλο, επίμηκες, τραπέζι πρόβας, ο ολιγομελής θίασος, ντυμένος με μαύρα ρούχα, ετοιμάζεται για την πρεμιέρα της «Εκάβης» του Ευριπίδη. Η Νάντια, που υποδύεται τον ομώνυμο ρόλο, είναι, στην προσωπική ζωή της, μητέρα ενός αυτιστικού παιδιού, που κατοικείται στο κρατικό ίδρυμα το οποίο το φιλοξενεί. Με γενναϊότητα εμπλέκεται σε μια επίπονη δικαστική περιπέτεια για να τιμωρηθούν οι κακοποιτές και να αποδοθούν οι ευθύνες. Όπως και η πρωίδα που ερμηνεύει έτσι και η ίδια είναι μια μητέρα που αγωνίζεται για δικαιοσύνη.

Είναι, όμως, έτσι; Στα μάτια μας, τα δύο έργα δεν συναντήθηκαν –μόνον παρ' ολίγον και ακροθιγώς, κάποιες στιγμές– αλλά, παραδόξως, αυτό δεν μείωσε τη σημασία του θεάματος. Οι εξαιρετικά εκπαιδευμένοι ηθοποιοί της Κομεντί Φρανσέζ μπόρεσαν να συνεχίσουν και να γίνουν μια, φανταστική, γέφυρα σε αυτήν τη «βεβιασμένη» συνομιλία ανάμεσα στον αρχαίο και στον σύγχρονο κόσμο, ανάμεσα στο τραγικό και

ΣΙΝΕΜΑ

Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού

Το Διεθνές Φεστιβάλ Ντοκιμαντέρ Λεμεσού παρουσιάζει σε πρώτη παγκύπρια προβολή, περισσότερα από 20 ντοκιμαντέρ από την Κύπρο και τον κόσμο στη φετινή 19η έκδοσή του, που θα διεξαχθεί από την 1η μέχρι και τις 8 Αυγούστου, 2024 στο Ceronia Hall - Χαρουπόμυλος Λατίτη. Πολυβραβευμένες ταινίες από διακεκριμένους σκηνοθέτες αλλά και πρωτοεμφανιζόμενα ταλέντα συνθέτουν το φετινό πρόγραμμα προβολών. Με όχημα τη διεισδυτική ματιά των δημιουργών τους, τα φετινά ντοκιμαντέρ προτείνουν νέες κινηματογραφικές προσεγγίσεις και καταπιάνονται με επίκαιρες θεματικές που ενισχύ-

ουν τον δημόσιο διάλογο και προάγουν την κριτική σκέψη. Από την Κύπρο θα προβληθούν δύο μεσαίου μήκους ντοκιμαντέρ από την Έφη Σαββίδου - Camp Rourinara και Camps Vathy - Ζερνού και το Metavasis του Γιάννη Χρηστίδη. Παράλληλα, το Φεστιβάλ φιλοξενεί στις προβολές του δημιουργούς των ντοκιμαντέρ από την Κύπρο και το εξωτερικό, ανοίγει δημόσια τον διάλογο με τους σκηνοθέτες, και παρουσιάζει live μουσικές εμφανίσεις, DJ sets και υπαίθρια πάρτι με άκρως καλοκαιρινή διάθεση. Όλες οι ταινίες είναι για άτομα άνω των 18 ετών. Πληροφορίες τηλ. 99517910, www.filmfestival.com.cy

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

«Πολιορκία στην οδό Λιπέρτη»

Συνεχίζονται οι προβολές της Κινηματογραφικής Λέσχης Λάρνακας στην αυλή του Μουσείου Πιερίδη, στη Λάρνακα και αυτή τη Δευτέρα, με την ταινία του Σταύρου Παμπάλη «Πολιορκία στην οδό Λιπέρτη». Μια νεαρή οικογένεια προσπαθεί να επιβιώσει οικονομικά εν μέσω ανεργίας και εκπονήσεων. Ξαφνικά το σπίτι τους μετατρέπεται σε πεδίο μάχης, όπου τραπεζικό σύστημα, αστυνομία, ειρηνευτική δύναμη, κατοχικός στρατός, μια κυνική χρηματίστρια και ένας ανυποψίαστος ταξιτζής που θέλει να κόψει το κάπνισμα, έχουν όλοι έναν ρόλο να παίξουν. Δευτέρα 5 Αυγούστου, έναρξη προβολής ώρα 8:30 μ.μ. Μουσείο Πιερίδη, Ζήνωνος Κτιτίου 4, Λάρνακα. Πληροφορίες τηλέφωνο 99434793. Δεν επιτρέπεται η είσοδος σε άτομα κάτω των 18 ετών.

ΕΚΘΕΣΗ

Μεταμόρφωσις | Metamorphosis στο Almyra

Το Ξενοδοχείο Almyra σε συνεργασία με την isnotgallery, φιλοξενεί την ομαδική έκθεση σύγχρονης τέχνης «Μεταμόρφωσις | Metamorphosis», σε επιμέλεια Άντρου Ευσταθίου, από τις 27 Ιουλίου μέχρι και τις 2 Σεπτεμβρίου 2024, με στόχο την έμπρακτη και διαχρονική στήριξη της καλλιτεχνικής κοινότητας της Κύπρου. Η νέα ομαδική έκθεση της isnotgallery Contemporary με τίτλο «Μεταμόρφωσις | Metamorphosis» αφουγκράζεται και συνομιλεί με τους χώρους του εμβληματικού Ξενοδοχείου

Almyra Hotel στην Πάφο. Η έκθεση στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό της σχέσης της σύγχρονης τέχνης με ένα εμβληματικό αρχιτεκτόνημα όπως είναι το Ξενοδοχείο Almyra. Οι όγκοι, οι σικιές, τα φωτεινά παράθυρα και άλλα δομικά στοιχεία συνδυάζονται αρμονικά με μια σειρά νέων σχεδίων, γλυπτών, εικαστικών παρεμβάσεων και σύγχρονων δειγμάτων τέχνης, παιχνιδίζοντας το ένα με το άλλο. Συμμετέχουν οι καλλιτέχνες: Barnabe, Cacao Rocks, Θεανώ Γιαννέζη, Άντρος Ευσταθίου, Σταύ-

ρος Κίκας, Γιώργος Λάππας, Μαρτίλλα Μπιλίτσα, Χαρούλα Νικολαΐδου, Χριστίνα Παπαϊωάννου, Αντρέας Σκουφάρης, Κωνσταντίνος Στεφάνου, Πανίκος Τεμπριώτης, Αντώνης Τζαριρίδης, Έλενα Τσιγαρίδου, Σοφία Φωτιάδου. Ξενοδοχείο Almyra, Λευκωσία. Ώρες: 12, Πάφος.

ΜΟΝΟΚΑ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΛΑΚΑΣΑ

Οι Βάκχες εντός των τειχών μας

Τελικά ποιος είναι ο κόσμος μας; Από τι συντίθεται; Από την οικογένειά μας, τους φίλους, έστω τους οικείους γνωστούς που αποτελούν το δικό μας κουκούλι, προστατευτικό σε κάθε κακοτυχία και γιορταστικό σε κάθε χαρά; Το Διαδίκτυο έχει διαπεράσει τη ζωή μας. Από τη στιγμή που ανοίγουμε το κινητό τηλέφωνο αμέσως μετά με το πρωινό ξύπνημα ή το τάμπλετ στη δουλειά, διευρύνουμε τα όρια όσων μπορούν να εισβάλουν στις προσωπικές μας στιγμές, να τις επηρεάσουν, να τις διαπεράσουν, να τις χρωματίσουν. Και το κάνουμε με όλο και λιγότερες άμυνες.

Είμαστε πια ευάλωτοι στην εικόνα και τα κείμενα που περνούν από το μάτι κατά το σκρολόυσμα στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τα κάθε είδους πόρταλ. Ερμεία των διαθέσεων των άλλων, των εικόνων, των σκέψεων που εκείνοι επιλέγουν να μοιραστούν. Ακόμη κι αν το θέλουμε, η πράξη αποδεικνύει ότι είναι δύσκολο να ξεπεράσουμε τον εθισμό να κοιτάμε έξω στον κόσμο. Η κλειδαρότρυπα μάλλον είναι πια ένα σχήμα των παλιών καιρών, πλέον η θέαση γίνεται μέσα από μία πόρτα ανοικτή διάπλατα.

Οι «Βάκχες» του Ευριπίδη θέτουν το ζήτημα του ανοίγματος στο Άλλο, την ετερότητα, το καινούργιο. Ο Θά-

Ο Αργύρης Πανταζάρας στον ρόλο του Πενθέα στην τραγωδία του Ευριπίδη «Βάκχες», που παρουσιάστηκε στο Αρχαίο Θέατρο Επίδαυρο.

νος Παπακωνσταντίνου, που σκηνοθετεί φέτος τις «Βάκχες» σε παραγωγή του Εθνικού Θεάτρου, θέτει μια σειρά ερωτημάτων (στη Γιώτα Συκκά, στην «Κ» 21/7). Πώς αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος τον βομβαρδισμό πληροφοριών και εμπειριών που του δίνει το Διαδίκτυο, πώς τις μετουσιώνει σε βίωμα, πώς επηρεάζεται, πώς αλλάζει ο ίδιος μέσα από αυτές; Πώς ξηπνά μέσα μας και εξαπλώνεται η βία; Όπως επισημαίνει ο Παπακωνστα-

ντίνου, ο καταγλιγμός των εικόνων στο Διαδίκτυο, οι φυσικές καταστροφές, οι βόμβες, τα ακρωτηριασμένα σώματα και τα νεκρά παιδιά στα media, οι άψυχες selfies, οι ανεξέλεγκτες ροές δεδομένων και ανθρώπων έχουν γίνει μέρος της καθημερινότητάς μας. Δεν αντέχουμε πια την πνευματικότητα, επειδή ο μόνος θεός που μπορούμε να καταλάβουμε, περικλεισμένοι στην ατομικότητά μας, είναι ο θεός εκδικητής, ο θεός τιμωρός; Η ερώτηση του

Παπακωνσταντίνου υποδηλώνει την απάντηση την οποία επιβεβαιώνει η πραγματικότητα.

Ο εθισμός στη βία δεν αποδεικνύεται μόνο από την εξοικείωση σε αποκρουστικές εικόνες που μπορεί, όλο και ευκολότερα, να παρατηρεί το ανθρώπινο μυαλό. Εχουμε πάψει να κατανοούμε και να αποδεχόμαστε, προτιμάμε να διαμελίζουμε, να κατατροπώνουμε τον άλλον. Υπό το πρόσχημα της απόδοσης δικαιοσύνης, η κουλτούρα της ακύρωσης είναι από τα πιο χαρακτηριστικά φαινόμενα που έχουν διογκωθεί τα τελευταία χρόνια μέσω του Διαδικτύου, και αποδεικνύει βαριά μόλυνση στο σώμα της σύγχρονης κοινωνίας. Αποτελεί ευκρινές δείγμα της ευρύτατης κρίσης που ταλανίζει τη δυτική κουλτούρα και ταυτότητα, η οποία φέρεται να έχει δομηθεί πάνω στα θεμέλια της αποδοχής, της κατανόησης, της ορθής πολιτικής σκέψης και στάσης ζωής. Όπως συμβαίνει στις Βάκχες, οι σύγχρονοι θεοί για να επιβάλουν την ψευδαισθητική δικαιοσύνη, μετέρχονται τα μέσα των παλιών. Σαν ο κύκλος της βίας να μην μπορεί να σταματήσει ποτέ, απλώς αλλάζει τα όπλα του, όσο η τεχνολογία προχωράει και μπορεί να σπλιζεί όχι μόνο τους πόλους της εξουσίας, αλλά και τον καθένα μας προσωπικά.

Ήταν όμως μια πρόσκληση για συνομιλία πάνω σε θέματα της εποχής μας, ειλικρινής και επείγουσα.

στο αναπροσαρμοσμένο είδαλό του.

Ο τίτλος της παράστασης θα μπορούσε να ήταν και αναφορά στην έκφραση ενός αυτιστικού παιδιού, με λέξεις που λέει και την ίδια στιγμή αναρριεί. Από τις πιο υποβλητικές στιγμές είναι όταν η Νάντια/Εκάβη απευθύνεται στο κοίλον, κοιτώντας τους θεατές στα μάτια και προφέρει, βαδίζοντας αργά στην περιμετρο της ορχήστρας: φιλι/όχι φιλι, ρύζι/όχι ρύζι, ήλιος/όχι ήλιος, αγκαλιά/όχι αγκαλιά κ.ο.κ.

Στο τέλος και η γυναίκα/μητέρα και ο ρόλος «μεταμορφώνονται» σε μια «σκύλα με πορφυρά μάτια», στον σκύλο εκδικητή, που όμως δεν ετοιμάζεται να κατασπαράξει. Το αντίθετο· η ηθοποιός (Ελσα Λεπουάβρ, οφειλούμε να την αναφέρουμε) στέκει μπροστά από το γλυπτό του μολοσσού και γαβγίζει θρηνητικά. Υπόκωφα σχεδόν. Ο λυγμός είναι της συντριβής, τόσο του ανθρώπου όσο και του ζώου. «Μερικές φορές πιστεύουμε ότι ο πόνος μας είναι πρωτόγνωρος και μοναδικός, ότι κανείς δεν έχει υποφέρει τόσο πολύ όσο εμείς στην ιστορία της ανθρωπότητας. Όμως αρκεί να πάμε στο θέατρο». Η φράση του Τιάγκο Ροντρίγκες έχει ένα διαχρονικό αποτύπωμα. Αξιοποιεί το θέατρο σαν μεγεθυντικό φακό (το απέδειξε και στο «πολιτικό αναστοχαστικό πείραμα» «Η Καταρίνα και η ομορφιά να σκοτώνεις φασίστες», που είδαμε στη Στέγη) διακινδυνεύει έτσι τη στρέβλωση αλλά μπορεί να προσφέρει και την ανακάλυψη. Καμιά φορά κινείται ταυτόχρονα στα όρια και των δύο. Το προσωπικό δράμα της Νάντια και η ιστορία της Τρωαδίσσας βασίλισσας δεν «κουμπώνουν». Απομένει όμως το εγχείρημα και η ανησυχία του Πορτογάλου σκηνοθέτη να προσπαθήσει να αφηγηθεί επί σκηνής απλά, χωρίς μαλάματα και αιτάριατες «διακειμενικότητες», το βίωμα, την πραγματικότητα, μιας πολυκροπής υπόθεσης (συνέβη στην Ελβετία να κατοπίνηση παιδιών στο φάσμα του αυτισμού), με όχημα την ευάλωτη έννοια της δικαιοσύνης – και, κατ' επέκταση, της δημοκρατίας. Οχι Εκάβη. Οχι Ευριπίδης. Μια πρόσκληση για συνομιλία, όμως, πάνω σε θέματα της εποχής μας, ειλικρινής και επείγουσα.

«Αν δεν εξασκείσαι διαρκώς, πέφτεις»

Ο Λεωνίδας Καβάκος μιλάει εφ' όλης της ύλης στην «Κ» με αφορμή τη συμμετοχή του στο Samos Young Artists Festival

Συνέντευξη στην **ΞΕΝΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ**

Στο δελτίο Τύπου για τη 14η διοργάνωση του Samos Young Artists Festival, στο Αρχαίο Θέατρο Πυθαγορείου, αναφέρεται πως η τιμή διατηρείται στα 5 ευρώ ανά συναυλία. Ξεκινάω την κουβέντα με τον διεθνώς καταξιωμένο βιολιστή και φετινό προσκεκλημένο του φεστιβάλ, Λεωνίδα Καβάκο, ζητώντας του να σχολιάσει την απόφαση αυτή του Schwarz Foundation, ενός ιδιωτικού, μη κερδοσκοπικού οργανισμού που δίνει τη δυνατότητα στο ευρύ κοινό να παρακολουθήσει συναυλίες πολύ υψηλού επιπέδου με ιδιαίτερα χαμηλό εισιτήριο. Η απάντησή του με προσγειώνει απότομα. «Θέλουμε να καταστήσουμε την κλασική μουσική προσίτη σε όλους και το κάνουμε μειώνοντας το εισιτήριο; Παίρνεις έναν καφέ στο Κολωνάκι και τον πληρώνεις 5 ευρώ και πας να ακούσεις μια συναυλία για την οποία ο άλλος έχει αφιερώσει χρόνια σπουδών και το αντίτιμο είναι το ίδιο; Για αυτό ο κόσμος μπερδεύεται και δεν ξέρει τι έχει αξία και τι όχι».

Μου εξηγεί πως δεν θέλει να καταφερθεί κατά του φεστιβάλ, από τις ελάχιστες πρωτοβουλίες σε αυτήν τη χώρα που εξασφαλίζουν προβολή σε μουσικούς που έχουν επενδύσει αμέτρητες ώρες για την εξέλιξή τους, αλλά διαφωνεί με τη φιλοσοφία. «Ο,τι πληρώνεις, το εκτιμάς. Ο λαός λέει τα καλά μου τα παπούτσια, το καλό μου το σακάκι, αναφέρεται σε πράγματα που έχει πληρώσει, ενδοχομένως και στερηθεί για να τα αποκτήσει, και έχουν για τον καθένα μια αξία ειδική. Θα έπρεπε η πολιτεία να μεριμνά ώστε να ενθαρρύνονται χορηγίες και να μην αποκλείονται συγκεκρι-

μένες κατηγορίες πολιτών από ένα θεατρικό ή μουσικό δρώμενο. Αυτός είναι ο τρόπος και όχι να απαξιώνουμε την προσπάθεια κάποιων ανθρώπων που έχουν πασχίσει για να αποδώσουν σε αυτό το επίπεδο».

Επισημαίνει ακόμα πως οι τέχνες και η μουσική έχουν θεραπευτικό ρόλο, αλλά τείνουμε να το ξεχνάμε και έτσι αναζητούμε την εσωτερική μας αρμονία με άλλους τρόπους. «Πολλοί, για παράδειγμα, καταφεύγουν στη γιόγκα, είναι σαν η δική μας κουλτούρα να μην έχει λύσεις. Ο άλλος κάνει γιόγκα για να βρει ισορροπία και δεν μπορεί να τη βρει μέσα από τη μουσική ή το θέατρο. Η γιόγκα, βέβαια, θέλει εξάσκηση, συγκέντρωση, συνεχή ενασχόληση. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο θα έπρεπε να δούμε και τις τέχνες. Δεν λέω να μην ψάξεις αλλού, αλλά να ξέρεις και τι υπάρχει γύρω σου. Δυστυχώς, θεωρούμε ότι έχουμε προδεύσει, αλλά την πνευματική διαδικασία την έχουμε ναρκώσει. Είμαστε μια κοινωνία "καθυστερημένη"».

Ανάμεσα σε νέους

Τον ρωτώ πώς αισθάνεται που θα βρεθεί ανάμεσα σε νέους μουσικούς και αν θα ξιπνήσουν μηνύματα από το δικό του ξεκίνημα. «Συμμετέχω για να στηρίξω τον Τιμόθεο Γαβριηλίδη-Πιέτριν που διευθύνει το φεστιβάλ, δεν νομίζω πως η Ελλάδα είχε ποτέ τέτοιο τσελίστα, και θα έχει μια λαμπρή καριέρα μπροστά του. Την ηλικία τη βάζω σε δεύτερη μοίρα, σημασία έχει αυτό που κάνουμε πάνω στη σκηνή. Στη συναναστροφή φυσικά έρχονται μηνύματα, δεν είναι καθρεφτισμοί, υπάρχουν όμως κοινά σημεία με την πορεία κάποιων μουσικών και

«Για εμένα ο τρόπος που μαθαίνουμε ήταν πάντα ένα μεγάλο πρόβλημα», λέει ο Λεωνίδας Καβάκος.

εκεί θυμάσαι και την ανάλογη δική σου στιγμή».

Αναρωτιέμαι αν επιτρέπει ποτέ στον εαυτό του να μη μελετήσει για μία μέρα. «Το παίξιμο είναι μια λεπτή και πολύπλοκη διαδικασία, εάν δεν εξασκείσαι διαρκώς, πέφτεις. Από την άλλη,

η μελέτη δεν γίνεται μόνο με το όργανο, είναι και η σκέψη. Η δουλειά μας έχει και την "αθλητική" πλευρά της, υπάρχει όμως και η πνευματική εξάσκηση, αυτή που επιτυγχάνεται με το μυαλό, με το αυτί. Έχουμε ένα συγκεκριμένο κείμενο το οποίο πρέπει να αποδώσουμε, το οποίο έχει φανερό αλλά και κρυφές οδηγίες, χρειάζεται λοιπόν μια αποκωδικοποίηση, να δεις τι υπάρχει πίσω από τις νότες, τι μπορεί να σκεφτόταν ο συνθέτης, τα μοτίβα του, τις αρμονίες, τις ιδέες, τις φράσεις, γιατί είναι σαν να διαβάζεις ένα λογοτεχνικό κείμενο. Ναι μεν οι λέξεις έχουν τη σημασία τους, αλλά μπορεί να διαφέρει ο τρόπος που τις χρησιμοποιεί κάθε συγγραφέας». Ακούει άλλο είδος μουσικής; «Ακούω δημοτικά και τζαζ. Δεν αντέχω τον ηλεκτρονικό ήχο. Ολοι προσπαθούμε να τρώμε βιολογικά προϊόντα που παράγονται με φυσικές διαδικασίες. Τα θεωρούμε πιο υγιεινά. Γιατί δεν σκεφτόμαστε έτσι και για τη μουσική; Δεν εισπράττει μόνο το στόμα αλλά και το αυτί».

Σκέφτεται ποτέ τι πορεία θα είχε ακολουθήσει αν δεν είχε βρει

εκείνο το βιολί κάτω από το χριστουγεννιάτικο δέντρο στα πέντε του χρόνια; «Σίγουρα μπορεί κάποιος να πει πως για εμένα το βιολί ήταν μια φυσική επιλογή, ήταν μουσικοί και ο παππούς μου και ο πατέρας μου, όμως γνωρίζω περιπτώσεις ανθρώπων που είναι εξαιρετικοί στον τομέα τους χωρίς να υπάρχει κανένα οικογενειακό ερέθισμα».

Σχολιάζω πως το να έχεις πρώτο δάσκαλο τον πατέρα σου δοκιμάζει ακόμα περισσότερο μια σχέση έντονα ανταγωνιστική. «Ο γονιός είναι σχεδόν αδύνατον να είναι ο δάσκαλος ο οποίος θα καθορίσει την πορεία του παιδιού του. Η σχέση του γονιού με το παιδί είναι διαφορετική από αυτή του δασκάλου με τον μαθητή και έτσι πρέπει να είναι. Υπάρχουν τριβές που σίγουρα μπερδεύουν τον χαρακτήρα και τη σχέση και των δύο».

Εκείνος τι δάσκαλος πιστεύει ότι είναι; «Προσπαθώ να βοηθήσω τους μαθητές μου να βρουν τον εαυτό τους, να ανακαλύψουν ποιο είναι μέσα από τη μουσική. Το πιο σημαντικό είναι να κάνεις ό,τι σε γεμίζει, σου δίνει συναισθήματα, σου επιτρέπει να κατανοήσεις τον κόσμο, σε ολοκληρώνει. Γιατί διαφορετικά μπορεί να είσαι ο καλύτερος καλλιτέχνης, επιστήμονας, αλλά σαν άνθρωπος να είσαι αποκομμένος από την κοινωνία. Για εμένα αυτό είναι καταστροφικό. Όσο πιο νωρίς αρχίσει κανείς με ένα παιδί τόσο το καλύτερο, αλλά βέβαια τώρα οι διαδικασίες είναι "γενετικά μεταλλαγμένες", τα πάντα τα κάνουμε για τον σκοπό. Ο σκοπός δεν λείπει και να εκλείψει, αυτό που λείπει είναι η εκτίμηση στο μικρό βήμα. Εμάς μας ενδιαφέρουν μόνο τα μεγάλα άλματα».

Επιμένει πως η απαισιοδοξία για το μέλλον πηγάζει από το παρόν της παιδείας. «Για εμένα ο τρόπος που μαθαίνουμε ήταν πάντα ένα μεγάλο πρόβλημα. Στο σχολείο δεν σου εξηγεί ο άλλος γιατί πρέπει να ξέρεις Ιστορία. Δεν σου εξηγεί τι σε έχει φέρει σε αυτό το σημείο, πώς σε βλέπουν οι άλλοι. Η Ιστορία σου μαθαίνει τη θέση σου στον κόσμο. Δεν το μαθαίνουμε όμως έτσι, το μαθαίνουμε ως πληροφορίες που έχει επιλέξει κάποιος με μια σειρά. Το ίδιο και για τη χημεία, χημεία είναι το πώς συμβιώνεις με έναν άλλο άνθρωπο, δεν είναι το πώς γράφεται το μαγγάνιο. Για να μη μιλώ για τη σημασία που δίνουν στις τέχνες. Οι νέοι πρέπει να τα δουν αυτά μας και μιλάμε για φεστιβάλ νέων».

Θυμάται πως όταν πήγε στον πρώτο διαγωνισμό βιολιού, στα 18 του στο Ελσίνκι, η μητέρα του τον είχε καθησυχάσει πως έπρεπε να πάει για τη συμμετοχή, τη χαρά του αγωνίζεσθαι. «Ήταν και άλλες εποχές, δεκαετία του '80, όπου πήγαινες γνώριζες κάτι – δεν είναι όπως τώρα που πατάς το κουμπάκι–, πήγαινες εκεί για να νιώσεις την ατμόσφαιρα, πώς ήταν όταν έγραφε ο Σιμπέλιους μουσική, να δεις το τοπίο, να γνωρίσεις ανθρώπους. Ήταν μια διαφορετική προσέγγιση που αφαιρούσε το άγχος της νίκης από εμένα –η οποία τελικά ήρθε– και έδινε μια διαφορετική διάσταση στον λόγο για το οποίο ήμουν εκεί. Πήγα για την εμπειρία. Αυτό σήμερα λείπει από την παιδεία, για αυτό και παράγουμε δυστυχισμένους ανθρώπους».

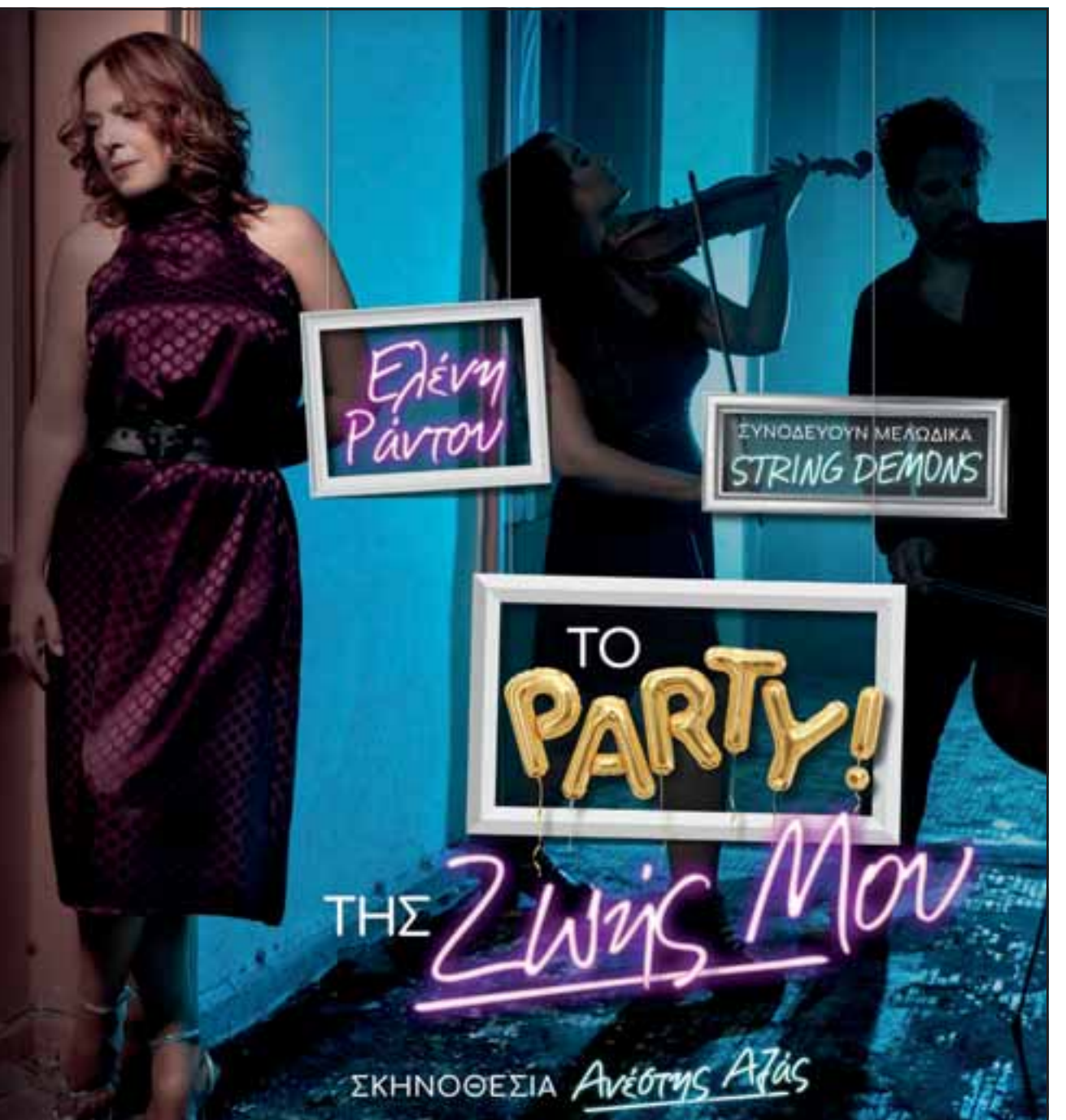
📍 Από 7 έως 13/8, Samos Young Artists Festival, www.schwarzfoundation.com.

Η **HELLENIC BANK**
ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ
ΓΕΓΟΝΟΣ
ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟ
ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ
20-21-22
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΠΑΤΤΙΧΕΙΟ
ΘΕΑΤΡΟ
ΛΕΜΕΣΟΥ
24-25-26
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ **Ανέτους Αζιάς**

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ: **Electroline**
είπα στο αίριο

ΧΟΡΗΓΟΙ: **cablenet**

ALAMBRA

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ: **Parex**

Pharma LEAD
αλφαμεγα

ΟΙ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΤΗΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΤΗΣ **UNICARS**
Dolina univ etatis

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

LOVE 100.7

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΚΥΠΡΟΥ

ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ: **ticketmaster**.cy

ACS

7777 7040

Εγκιβωτίζοντας το εκκρεμές της μνήμης

Στο εργαστήριο Πενταδάκτυλος 16 το δρώμενο «Cyprus Memory» από τον Β. Βασιλειάδη και τη Λάουρα Μέγκα

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Το γνωστό σύνθημα «Δεν ξεχνώ» ήταν η αφετηρία για την καλλιτεχνική παρέμβαση των καλλιτεχνών Λάουρα Μέγκα και Βασιίλη Βασιλειάδη, με τίτλο «Cyprus Memory», στο Εργαστήριο Πενταδάκτυλου 16, στην καρδιά της παλιάς πόλης της Λευκωσίας, στην ομώνυμη οδό, που διήρκεσε από τις 15 Ιουλίου έως τις 30 Ιουλίου. Η καλλιτεχνική αυτή πρόταση των δύο δημιουργών έχει στον πυρήνα της τη μνήμη, αυτή που χάνεται, αλλά και τη μνήμη που διατηρείται ή πασχίζει να μείνει ζωντανή μετά από το 1974.

Έχοντας στο μυαλό μου την έννοια της μνήμης και της αντίστροφης λέξης, της λήθης, συναντήθηκα στον χώρο με τους δύο καλλιτέχνες, τη Λάουρα Μέγκα από την Ιταλία και τον Βασιίλη Βασιλειάδη, αλλά και με την επιμελήτρια της έκθεσης Κιάρρα Ντονά νταλέ Ρόζε. Μετά την πρώτη ξενάγηση στον χώρο, ρώτησα τη Λάουρα Μέγκα πώς προέκυψε η ιδέα για αυτό το δρώμενο και γιατί θέλησε μία Ιταλίδα καλλιτέχνης να ασχοληθεί με την Κύπρο και δη το κυπριακό ζήτημα. Η κα Μέγκα μου λέει πως γνώρισε τον Βασιίλη Βασιλειάδη στην Μπιεννάλε της Λάρνακας 2023, όπου ο τελευταίος ήταν καλλιτεχνικός διευθυντής, «με κάλεσε στη Λευκωσία, για να δω την πόλη και να γνωρίσω και τους άλλους καλλιτέχνες. Εκείνες τις μέρες πέρασα το σημείο ελέγχου για να πάω στην άλλη πλευρά. Αργότερα σκέφτηκα ότι θέλω οπωσδήποτε να κάνω ένα έργο συνάντησης... Ήθελα να δουλέψω πάνω στην ιδέα της Πράσινης Γραμμής. Συζητήσαμε με τον Βασιίλη και μου μίλησε για τον γραφίστα [σ.σ. Νίκος Δήμου] που είχε εμπνεύσει το σύνθημα «Δεν ξεχνώ», και μου είπε ότι θα ήταν ωραίο να χρησιμοποιήσω τη λέξη «Θυμάμαι».

Να σου πω ότι δουλεύω πολύ με την τεχνική του οριζακίμ, η οποία έχει ένα πολύ απαλό άγγιγμα και μου επισημαίνει πως αυτό που θέλησαν να κάνουν με τον Βασιίλη ήταν κάτι το απαλό... αυτό που κάναμε με τους σάκους είναι πραγματικά μια ήπια παρέμβαση, δεν θέλαμε κάτι επιθετικό. Κέντησα τη λέξη «Remember» με κόκκινη βαμβακερή κλωστή στη μία πλευρά και στην άλλη τα λογότυπα μας και την ημερομηνία 20 Ιουλίου 1974, ημέρα της τουρκικής εισβολής. Μας ενδιέφερε αυτή η δουλειά, αφού φρέτος κλεί-

νουν 50 χρόνια από την τουρκική εισβολή» μου λέει. Η Λάουρα Μέγκα μου εξηγεί πώς στάθηκε το δρώμενο, το οποίο αποτελείται από σάκους με άμμο... οι οποίοι είχαν τοποθετηθεί εν παρατάξει, σχηματίζοντας μία νοητή Πράσινη Γραμμή... και σκέφτομαι πως θα μπορούσε να είναι και ο ίδιος ο Πενταδάκτυλος, που σχεδόν διατρέχει την Κύπρο από τη μία άκρη στην άλλη: «Γεμίσαμε τους σάκους με άμμο.

Ο σάκος στην ουσία είναι ο Κύπριος, ενώ η άμμος είναι η ανάμνηση που σιγά σιγά χάνεται...», και μου επισημαίνει η Λάουρα Μέγκα πως η μνήμη έχει το δικό της βάρος. «Κάθε Κύπριος έχει διαφορετικό βάρος μνήμης από

“

«Οι σάκοι διατηρούνται αεροστεγώς για να κρατηθεί τουλάχιστον η τελευταία ανάμνηση που έχει κάθε Κύπριος για τη χώρα του».

«Μία Ιταλίδα καλλιτέχνης συναντά έναν Κύπριο που φέρνουν στην επιφάνεια μία ιστορία, κάνει γνωστή μία ιστορία που στην Ιταλία, στην Ευρώπη γενικότερα, τείνουμε να ξεχνάμε».

τον άλλο, γι' αυτό και κάθε σάκος έχει διαφορετικό βάρος». Οι είκοσι σάκοι –και ο αριθμός έχει τη σημασία του– έχουν περάσει από τη διαδικασία του κενού αέρος και μου εξηγεί πως με αυτόν τον τρόπο θέλησε να συμβολίσει το πώς διαφυλάτουμε ό,τι έμεινε αυτό που ήταν η Κύπρος πριν, ένα θετικό μήνυμα, αλλά και να μην ξεχνάμε. «Διότι παρατήρησα ότι για πολλούς υπάρχει μια στάση παραιτήσης... φυσικά υπά-

Στον χώρο του Βασιίλη Βασιλειάδη στην οδό Πενταδάκτυλου στην παλιά πόλη της Λευκωσίας, «Πενταδάκτυλος 16» συνάντησα τους καλλιτέχνες, Λάουρα Μέγκα από την Ιταλία και Βασιίλη Βασιλειάδη, αλλά και με την επιμελήτρια της έκθεσης Κιάρρα Ντονά νταλέ Ρόζε.

Οι καλλιτέχνες παρατηρούν και εκφράζουν εικαστικά τω τρόπο ό,τι συμβαίνει γύρω τους... Αυτή η αίσθηση της φροντίδας, όπως φαίνεται απ' όλη τη συζήτηση που κάνουμε στο μυαλό μου διαμορφώνεται ως μια ιδέα ανάγκης να μην περάσει τίποτε στη λήθη.

κουν και αυτοί που έχουν ακόμα ανοικτές πληγές. Το μήνυμά είναι θετικό, υπάρχει πάντα η ελπίδα μιας πιθανής αλλαγής. Η ανάμνηση του πώς ήταν η Κύπρος πριν, του τι είναι τώρα, τι συνέβη... Οι σάκοι διατηρούνται αεροστεγώς για να κρατηθεί τουλάχιστον η τελευταία ανάμνηση που έχει κάθε Κύπριος για τη χώρα του.

Σε αυτό το σημείο παρεμβαίνει στη συζήτηση και ο Βασιίλης Βασιλειάδης, ο οποίος προσθέτει:

Είκοσι σάκοι με άμμο με κεντημένη τη λέξη Remember "Remember" με κόκκινη βαμβακερή κλωστή στη μία πλευρά και στην άλλη τα λογότυπα του Β. Βασιλειάδη και της Λάουρα Μέγκα και την ημερομηνία 20 Ιουλίου 1974, ημέρα της τουρκικής εισβολής, μοιάζει ως παρηγορητική ή ανάγκη, αλλά όχι προσαγή.

«Αντιμετωπίζουμε τους σάκους με μια νοσοκομειακή φροντίδα, όταν τους φτιάχναμε είχαμε την αίσθηση ότι είχαμε ενώπιόν μας έναν ασθενή, τον οποίο θέλαμε να τον φροντίσουμε, χωρίς να είμαστε γιατροί.

Για παράδειγμα δεν προσπαθήσαμε να ράψουμε τον σάκο, αν είχε τρύπες, ή να συμπληρώσουμε άμμο αν είχε φύγει μια μικρή ποσότητα...», οι καλλιτέχνες παρατηρούν και εκφράζουν εικαστι-

κά τω τρόπο ό,τι συμβαίνει γύρω τους... Αυτή η αίσθηση της φροντίδας, όπως φαίνεται απ' όλη τη συζήτηση που κάνουμε στο μυαλό μου διαμορφώνεται ως μια ιδέα ανάγκης να μην περάσει τίποτε στη λήθη, αλλά και η παραδοχή ότι οι καλλιτέχνες δεν είναι γιατροί, με θεραπευτικά πρωτόκολλα... Σημαντικό στοιχείο της καλλιτεχνικής δράσης ήταν πως σε κάποιους από τους σάκους είχε κεντηθεί με φωσφορίζουσα

πράσινη κλωστή η λέξη «Θυμάμαι» και το βράδυ της 20ής Ιουλίου στον εκθεσιακό χώρο ήταν η μόνη πηγή φωτός.

Η λήθη της μνήμης

Από κοντά παρακολουθεί τη συζήτησή μας και η Κιάρρα Ντονά νταλέ Ρόζε, η οποία μου λέει πως ήταν μια υπέροχη εμπειρία να επιμεληθεί τη δουλειά του Βασιίλη και της Λάουρα, δύο καλλιτεχνών που γνωρίζει εδώ και καιρό, όπως μου λέει: «Πρόκειται για δύο καλλιτέχνες που είναι πολύ διαφορετικοί μεταξύ τους ως προς τη δουλειά τους και ως προς το τι κάνουν.

Η Λάουρα συνεχίζει την τέχνη του κεντήματος, που είναι μια ευγενής τέχνη, είναι μια τέχνη του παρελθόντος, μάς θυμίζει κατά κάποιο τρόπο την Πινελόπη. Αντίθετα, ο Βασιίλης είναι περισσότερο ένας καλλιτέχνης που πηγαίνει προς τον μινιμαλισμό, τη σύνθεση. Και αυτή η ένωση, που είναι πολύ ενδιαφέρουσα, μία Ιταλίδα καλλιτέχνης συναντά έναν Κύπριο που φέρνουν στην επιφάνεια μία ιστορία, κάνει γνωστή μία ιστορία που στην Ιταλία, στην Ευρώπη γενικότερα, τείνουμε να ξεχνάμε, αλλά και δεν υπάρχει και η περιέργεια να την ανακαλύψουμε» και συνεχίζει εξηγώντας μου πως μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου είναι σαν να ξεχάστηκε η ιδέα μιας Ευρώπης, που ήταν θύμα βιαιότητας. «Υπήρχε μόνο η πρώην Γιουγκοσλαβία με τη Βοσνία και τη Ερζεγοβίνη, αλλά και αυτή την έχουμε ξεχάσει και έχουμε μείνει σε ό,τι τα Μέσα μεταδίδουν... τα οποία έχουν μεγάλο ρόλο στο να ξεχνάμε, στη λήθη της μνήμης...» Στην πραγματικότητα, κατά τη γνώμη μου, αυτή η έκθεση θα έπρεπε να έχει και έναν δεύτερο κύκλο που είναι η «απογύμνωση της μνήμης».

Ο τίτλος της έκθεσης, η λέξη που επελέγη, δεν είναι τυχαίος

Η κα Ντονά νταλέ Ρόζε μου επισημαίνει, καθώς περιεργαζόμαστε τους σάκους, πως ο τίτλος της έκθεσης, η λέξη που επελέγη δεν είναι τυχαία «το έργο είναι η λέξη, ακριβώς η λέξη» μου τονίζει. «Η λέξη που κουβαλά μέσα της τραύμα, πόνο και τη ζωή πολλών ανθρώπων, που πέθαναν απ' όλες τις πλευρές, αλλά και ανθρώπων που είναι ζωντανοί και που δεν θέλουν να ξεχάσουν, δεν μπορούν να ξεχάσουν» και συνεχίζει «Και η ένωση αυτών των δύο καλλιτεχνών, η τέχνη του κεντήματος, άρα η τέχνη της υπομονής, αλλά και κατά μία έννοια της παράδοσης, μέσω μιας τεχνικής που παραδό-

«Οι δύο καλλιτέχνες θέλουν με κάποιο τρόπο να μπλοκάρουν τον χρόνο. Αφαιρώντας λοιπόν το οξυγόνο είναι σαν να της εξασφαλίζουν την αιωνιότητα».

θήκαν από γενιά σε γενιά κρύβει τη μνήμη, την παράδοση. Αυτά τα δύο πράγματα μαζί λοιπόν, με μια πράξη πολύ συμβολική αλλά γεμάτη και πολύ πυκνή, είναι εξαιρετικά συνδεδεμένη με τη γη της Κύπρου, που είναι

«Και η ένωση αυτών των δύο καλλιτεχνών, η τέχνη του κεντήματος, άρα η τέχνη της υπομονής, αλλά και κατά μία έννοια της παράδοσης, μέσω μιας τεχνικής που παραδόθηκαν από γενιά σε γενιά κρύβει τη μνήμη, την παράδοση.

γη όλων των Κυπρίων, όλων των αιώνων, όλων των εποχών, ανεξαρτήτως από το καπέλο που η Ελλάδα, η Τουρκία, η Βενετία, η Γαλλία, οι Άγγλοι της έχουν φορέσει. Το όνομά της δεν έχει αλλάξει ποτέ».

Καταλήγει η επιμελήτρια: «Οι δύο καλλιτέχνες θέλουν με κάποιο τρόπο να μπλοκάρουν τον χρόνο. Αφαιρώντας λοιπόν το οξυγόνο είναι σαν να της εξασφαλίζουν την αιωνιότητα», τονίζοντας μου πως και η χρήση του πλαστικού, κάτι τι ιδιαίτερο και για δύο καλλιτέχνες, αφού δεν το έχουν ποτέ χρησιμοποιήσει προηγουμένως, σε αυτή την περίπτωση έχει θετική χρήση, σχε-

δόν αναγέννησης, «γιατί αφαιρεί το οξυγόνο, άρα αφαιρεί το κακό της λήθης, του κακού της ελαφρότητας, της επιπολαιότητας, των ανθρώπων που λένε ότι πρέπει να το ξεχάσεις, πρέπει να το ξεπεράσεις...». Φεύγοντας από το εργαστήριο του Βασιίλη Βασιλειάδη σκέφτομαι πώς είναι δυνατόν να ξεχάσει κάποιος; Καταλήγω πως είναι προσωπική υπόθεση η μνήμη. Αυτό που καταλαβαίνω, βλέποντας τους αεροστεγούς κλεισμένους σάκους, είναι πως θα ήταν πολλαπλώς χρήσιμο να θυμάσταν, ώστε να είμαστε σε εγρήγορση για το πώς θα αντιμετωπίσουμε την επόμενη πρόκληση.

Είναι ξενόφερτος ο κομμουνισμός;

Ιστορίες ανθρώπων, όχι συνεδρίων και διασπάσεων

ΚΩΣΤΗΣ ΚΑΡΠΟΖΗΛΟΣ
Ελληνικός κομμουνισμός.
Μια διεθνική ιστορία (1912-1974)
επιμ. Στρατής Μπουρνάζος
εκδ. Αντίποδες, 2024, σελ. 700

Του **ΑΝΤΩΝΗ ΛΙΑΚΟΥ**

«Οι ιδέες σας είναι ξενόφερτες», μου είχε πει ο πρόεδρος του έκτακτου στρατοδικείου της Θεσσαλονίκης το 1970. «Ξέρεις τι σημαίνει μεσογειακός λαός; Κι αν δεν σας αρέσει εδώ, να φύγετε». Δεν θα απολογούμουν αμυντικά τότε, αν είχα διαβάσει το βιβλίο του Κωστή Καρπόζηλου για τον Ελληνικό Κομμουνισμό (Αντίποδες 2024). Γιατί αυτό που επιχειρεί είναι μια τεράστια αντιστροφή. Δεν είναι ψόγος ότι ο κομμουνισμός –και γενικότερα η Αριστερά– είναι ξενόφερτος. Σε μια εποχή που εκθειάζεται η εξωστρέφεια έναντι της εσωστρέφειας, πρέπει να παραδεχτούμε πως το κατεχόχην εξωστρεφές ρεύμα της ελληνικής ιστορίας είναι το κομμουνιστικό.

Το βιβλίο αυτό είναι μια ιστορία του κομμουνιστικού αιώνα, αν μπορούμε να ονομάσουμε έτσι την εποχή από το 1917 έως το 1989, μια εποχή που το κομμουνιστικό κίνημα και ο φόβος που προκαλούσε, διαμόρφωσαν σε μεγάλο βαθμό τις εξελίξεις. Και παρακολουθεί αυτόν τον αιώνα, με τα προηγούμενα και τα επόμενα, όχι στην Ελλάδα, αλλά με αναφορά την Ελλάδα.

Η υπόθεσή του είναι διατυπωμένη με μεγάλη σαφήνεια: Ο ελληνικός σοσιαλισμός, και στη συνέ-

Το βιβλίο του Κωστή Καρπόζηλου είναι μια ιστορία του «κομμουνιστικού αιώνα» (1917-1989).

χεια ο κομμουνισμός, προέρχεται από ανθρώπους που βρίσκονταν πάντοτε στα όρια της ελληνικής επικράτειας, που ανήκαν στις μειονότητες, ζούσαν σε παροικίες και ήταν μετανάστες ή εξόριστοι. Μια μεγάλη κατηγορία ανθρώπων για ένα έθνος το οποίο δεν κατοικούσε μόνο εντός των ορίων του. Από αυτούς τους ανθρώπους αναπτύχθηκε και εξελίχθηκε το σοσιαλιστικό κίνημα, όχι ως αντίγραφο ή κακέκτυπο, αλλά μέσα σε μια ιδιαίτερη διεθνή κοινότητα με παγκόσμιες διαστάσεις, η οποία ανατέλλει, μεσουρανά και δύει μέσα σ' αυτόν τον αιώνα.

Η μέθοδος του συγγραφέα είναι επίσης σαφής. Όχι μια ιστορία ιδεών, όχι μια ιστορία οργανώσεων και θεσμών, ούτε μια ιστορία συνεδρίων, ολομελειών και διασπά-

σεων, αλλά μια ιστορία ανθρώπων. Κι όχι ηγετών, αλλά ανθρώπων που είχαν να αντιμετωπίσουν τις περιπέτειες της εποχής τους, τα μεγάλα διλήμματα και αντιδρούσαν αναλόγως.

Η ιστοριογραφία –η διεθνής ιστοριογραφία με την οποία συντονίζεται το βιβλίο αυτό– διέτρεξε μια καμπύλη από την εξιστόρηση των μεγάλων προσωπικοτήτων, στην εξιστόρηση των κοινωνικών, οικονομικών και θεσμικών δομών, για να καταλήξει στην εξιστόρηση της εμπειρίας των απλών ανθρώπων, στον τρόπο που βίωναν, νοηματοδούσαν και αντιδρούσαν στις ιστορικές μεταβολές. Πώς μπορείς όμως να συνδυάσεις μια ιστορία ενός αιώνα με την ιστορία των βιωμάτων;

Υπάρχουν δύο τρόποι εξιστόρησης, με όρους αντλημένους από τη σημειολογία. Ο «συνταγματικός» και ο «παραδειγματικός». Ο πρώτος περιγράφει την ακολουθία των γεγονότων. Ο δεύτερος επιχειρεί μια επιλογή σημείων που θέλει να αναδείξει, και των οποίων η ανάλυση μπορεί να είναι αντιπροσωπευτικότερη από μια ενδελεχή γραμμική εξιστόρηση. Αυτόν τον τρόπο της παραδειγματικής γραφής επιλέγει ο Καρπόζηλος. Π.χ. κεντρικό κεφάλαιο σε οποιαδήποτε «συνταγματική» ιστορία θα ήταν η Αντίσταση, τα Δεκεμβριανά και ο Εμφύλιος. Αντ' αυτού επιλέγει ένα πολύ μικρότερο και έκκεντρο γεγονός όπως ήταν η εξέγερση των πληρωμάτων του στόλου στη Μέση Ανατο-

Λεωφόρος Αλεξάνδρας, Δεκέμβριος 1945. Μεγάλη συγκέντρωση του ΕΑΜ για την Αμνηστία.

λή. Αναλύοντας αυτό το γεγονός έχει την ευκαιρία να αναδείξει τη διασταύρωση των βασικών γραμμών, τη μετάβαση από τη σύγκρουση Αξονα - Συμμάχων στη βασική σύγκρουση που προοιωνίζεται τον εμφύλιο πόλεμο. Με παρόμοιο τρόπο γίνεται και η επιλογή των θεμάτων.

Το πρώτο είναι ο Εβραϊκός Σοσιαλισμός. Δεν δείχνει μόνο την προέλευση των πρώτων σοσιαλιστών, αλλά και τα διλήμματα που αντιμετώπισαν: Με τον Βενιζέλο και το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα του ή εναντίον του; Υπάλληλη θέση στη μια από τις παρατάξεις του Εθνικού Δικασμού, ή απέναντι συνολικά;

Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά τον προσφυγικό κομμουνισμό, κι εδώ αναδεικνύει τον χώρο της Μαύρης Θάλασσας συνολικά, ως οικοσυστήματος, αλλά και ως μιας δραματικής στιγμής στην οποία διασταυρώνονται και συγκλίνουν προσφυγικά ρεύματα. Αυτοί οι παρείσακτοι επαναστάτες από την Ανατολή γίνονται οι πρωταγωνιστές του μεσοπολεμικού κομμουνισμού.

Στρατός πρακτόρων

Το τρίτο κεφάλαιο αφορά τους Έλληνες κομμουνιστές στη Σοβιετική Ένωση. Η φοιτητική τους διεθνής κομμουνιστική σχολή είχε σκοπό να δημιουργήσει ένα κομμουνιστικό στελεχικό προσωπικό που θα μπορούσε να δράσει οπουδήποτε στον κόσμο. Η ομογενοποίηση αυτού του κόσμου, η πειθαρχία, η τεχνονομία της παρανομίας και της εξέγερσης ήταν η απόλυτη προτεραιότητα.

Για το τέταρτο κεφάλαιο, Πόλεμος και Επανάσταση, ήδη μιλήσαμε. Το επόμενο, πέμπτο κεφάλαιο, αφορά τον απτμένο κομμουνιστικό λαό, τους πολιτικούς πρόσφυγες στη Σοβιετική Ένωση και στην Ανατολική Ευρώπη. Μία από τις καλύτερες μικροϊστορίες εδώ είναι εκείνη στην οποία η Αύρα Παρτσάλιδου γράφει και ξαναγράφει την προσωπική της ιστορία, αναθεωρώντας την κάθε φορά, αντιμετώπιση με ένα ανακριτικό κόμμα-κράτος.

Τέλος, το έκτο κεφάλαιο αφορά την τελευταία φάση, με αφετηρία την κρίση στο κομμουνιστικό κίνημα που προκαλεί η δικτατορία

του 1967, η εισβολή στην Τσεχοσλοβακία και η αποδιάρθρωση του ενιαίου επαναστατικού κέντρου μέσα από τις διασπάσεις του διεθνούς κομμουνιστικού στρατοπέδου. Οι επαφές με τη δυτική Αριστερά των αυτοεξόριστων στο Παρίσι και των μεταναστών στη δυτική Ευρώπη και το τρίγωνο ανάμεσα στην Ελλάδα, στις ανατολικές χώρες και στη δυτική Ευρώπη δίνει το περίγραμμα των αλλαγών μέσα από τις οποίες ανέκυψε η μεταπολιτευτική Αριστερά.

Εκείνο που απασχολεί σε όλη αυτή τη διαδρομή τον συγγραφέα είναι η σχέση κομμουνισμού και έθνους. Ξεκινάει από άκρως συγκρουσιακή, στη συνέχεια το έθνος απορρίπτει τους κομμουνιστές αλλά οι ίδιοι διεκδικούν τον πατριωτισμό τους, και καταλήγει στην αμοιβαία αναγνώριση στο πλαίσιο ενός άτυπου, αλλά ισχυρού μεταπολιτευτικού συμβολαίου (με την αναγνώριση της Εθνικής Αντίστασης το 1982). Μπορεί βέβαια η ιστορία να διαβαστεί και ως ειρωνεία: Το έθνος νικάει τον διεθνισμό, την εποχή που το ίδιο υποκύπτει στην παγκοσμιοποίηση.

**22nd PAFOS
APHRODITE
FESTIVAL
CYPRUS**

GIUSEPPE VERDI

La Traviata

ΠΑΡΑΓΩΓΗ | PRESENTED BY

**TBILISI
OPERA AND BALLET
STATE THEATRE**

**ΚΡΑΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ
ΟΠΕΡΑΣ ΚΑΙ ΜΠΑΛΕΤΟΥ
ΤΙΦΛΙΔΑΣ**

ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ | WITH THE PARTICIPATION OF

Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου
Cyprus Symphony Orchestra

ΘΕΣΜΙΚΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ - FOUNDING SPONSOR

ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
DEPUTY MINISTRY
OF CULTURE

6, 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ | SEPTEMBER 2024
Πλατεία Κάστρου - Πάφος | Castle Square - Pafos
7.30 μ.μ. | 19:30 h

Τιμές Εισιτηρίων | Ticket Prices
SECTION A: €90 - SECTION B: €80 - SECTION C: €70
SECTION D: €60 - SECTION E: €50 - SECTION F: €35

Μέγας Χορηγός
Major Sponsor

Χορηγός
Sponsor

Τράπεζα Κύπρου

Χορηγός Επικοινωνίας
Media Sponsor

Φιλοξενία
Hospitality

Πληροφορίες - Εισιτήρια
Information - Tickets

ΜΑΤΙΕΣ
ΣΤΟΝ
ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΟΝΤΡΕΑΛ

Δάσκαλοι της Φλάνδρας

Στο Μουσείο Καλών Τεχνών, η μεγάλη έκθεση με έργα Φλαμανδών ζωγράφων είναι το καλλιτεχνικό γεγονός του καλοκαιριού (έως 20 Οκτωβρίου). Με τίτλο «Αγιοι, αμαρτωλοί, εραστές και τρελοί: 300 χρόνια φλαμανδικής ζωγραφικής», η έκθεση συγκεντρώνει έργα μεγάλων δασκάλων (Ρούμπενς, Βαν Ντάικ, Μέμλινγκ κ.ά.) προερχόμενα όλα από τη συλλογή του Ιδρύματος Φοίβος (Phoebus). Στη φωτογραφία, έργο του Γιόκοπ Γιόρντενς (1593-1678).

ΚΑΝ

Ζοζεφίν Μπέικερ

Ηρωίδα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, εκτός από χορεύτρια, πολύπλευρη καλλιτέχνης και ακτιβίστρια, η Ζοζεφίν Μπέικερ (1906-1975) είναι το θέμα μεγάλης έκθεσης στην Καν της Γαλλίας. Στο μεγάλο Αββαείο του Σεντ-Ετιέν, η έκθεση συμπίπτει με τα 80 χρόνια από την απελευθέρωση της πόλης. Η Μπέικερ είχε ενεργό ρόλο στη γαλλική Αντίσταση. Η έκθεση βασίζεται σε όλα τα φωτογραφικά αφιερώματα του περιοδικού Paris-Match.

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ

Εκθεση Βαν Γκογκ

Ανακοινώνονται διαρκώς οι νέες εκθέσεις του φθινοπώρου. Στην Εθνική Πινακοθήκη της Ουάσιγκτον ετοιμάζεται νέα μεγάλη έκθεση, η οποία θα εγκαινιαστεί στις 14 Σεπτεμβρίου με τίτλο «Βαν Γκογκ: Ποιπές και εραστές» (έως 19 Ιανουαρίου 2025). Θα συγκεντρωθούν τα πιο δημοφιλή έργα του ζωγράφου, που ανήκουν σε διάφορες συλλογές και μουσεία του κόσμου, και θα παρουσιαστούν μαζί με τα μοναδικά και λιγότερο προβλεπόμενα σχέδιά του.

ΛΟΝΔΙΝΟ

Το ομοίωμα του δημάρχου

Ο δήμαρχος του Λονδίνου Σαντίκ Καν είχε την εμπειρία να αποκαλύψει το κέρινο ομοίωμά του, που εκτίθεται πλέον στο Μουσείο Τισό. Πρόκειται για απόδοση τιμών λόγω της πρόσφατης επανεκλογής του. Το πρόσωπο είναι από κέρι ενώ το υπόλοιπο σώμα από φάμπεργκλας και ρητίνη. Είναι ντυμένος με το κοστούμι που φορούσε όταν εξελέγη για πρώτη φορά δήμαρχος του Λονδίνου το 2016. Το πρόσωπο του ομοιώματος σμιλεύτηκε στο κέρι.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Γιαγιά Κουσάμα

Τον Σεπτέμβριο θα κυκλοφορήσει ένας τόμος για τη Γιαγιά Κουσάμα στη σειρά τέχνης της γκαλερί David Zwirner στη Νέα Υόρκη. Έμφαση δίνεται στην πρόσφατη δουλειά της που παρουσιάστηκε στην γκαλερί. «Όλη μου η ζωή είναι ζωγραφισμένη εδώ», λέει η ίδια. «Κάθε μέρα, όλες τις μέρες. Ποτέ δεν θα σταματήσω να αφιερώνω τη ζωή μου στην αγάπη για την οικογένειά μου». Τα έργα υπογράφουν ο Ρόμπερτ Σλίφκιν και η Λιν Ζελβάνσκι.

Με κρεμαστούς κήπους θα είναι η νέα μορφή του πύργου της HSBC στο Λονδίνο.

Από το Μιλένιουμ στον 21ο αιώνα,
ο πύργος της HSBC στο Λονδίνο

Η μεγάλη συζήτηση διεθνώς για την επιβίωση της αρχιτεκτονικής παρακαταθήκης του 20ού αιώνα στον 21ο ανανεώνεται διαρκώς με εξαγγελίες νέων παρεμβάσεων σε κτίρια-ορόσημα. Ο πύργος της HSBC στο Λονδίνο, στο Canary Wharf, αρχιτεκτονικό έργο των Foster+Partners, αποπερατώθηκε μόλις το 2002 και πλέον είναι ένα από τα πιο πολυσυζητημένα ζητήματα επανάχρησής και επανασχεδιασμού στην επιχειρηματική κτηματαγορά του Λονδίνου. Το κτίριο ανήκει σε εταιρεία από το Κατάρ και το μέλλον του με νέες χρήσεις ζητεί να λάβει πλέον υπόψη του και το θέμα της κλιματικής αλλαγής, της ανθεκτικότητας και της βιωσιμότητας. Σε όλα αυτά, αν προσθέσουμε και το θέμα της νέας αισθητικής.

Τα κτίρια του Μιλένιουμ, από το γύρισμα του 20ού προς τον 21ο αιώνα, θεωρούνται ως ένα βαθμό τεχνολογικά ξεπερασμένα. Καθώς είναι κατασκευές πρόσφατες, προσφέρονται για επανασχεδιασμό με μεγαλύτερη άνεση και ελευθερία. Το κτίριο, αν και φέρει την υπογραφή των Foster+Partners, θα αλλάξει καθώς οι νέοι ιδιοκτήτες προκρίνουν αρχιτεκτονικό διαγωνισμό για τη μετατροπή του ουρανοξύστη, ύψους 200 μέτρων, σε σύγχρονους χώρους εργασίας, εκπαιδευ-

σης, ψυχαγωγίας και πολιτισμού.

Τον διαγωνισμό κέρδισε το αρχιτεκτονικό γραφείο Kohn Pedersen Fox (KPF), που προκρίνει έναν τολμηρό επανασχεδιασμό του πύργου των Foster+Partners, σπάζοντας τον μονολιθικό όγκο του, σκάβοντας βαθιά και μεγάλα ανοίγματα στη σιλουέτα του, που φέρνουν το φως μέσα στο εσωτερικό γεννώντας κήπους καθ' ύψος. Αυτή η καινοτομία απηχεί την εφαρμογή μιας νέας αντίληψης για τους πολυσυλλεκτικούς πύργους των πόλεων που, για να επιβιώσουν χωρίς να καταστρέφουν τις πόλεις, πρέπει να επανεφεύρουν τρόπους βιωσιμότητας.

Η ομορφιά των κρεμαστών κήπων είναι μια διάσταση όχι αμελητέα, μια και αυτοί δημιουργούνται εις βάρος ωφέλιμων τετραγωνικών μέτρων. Όπως λένε οι αρχιτέκτονες KPF, θεωρούν πολύ σημαντική τη μετακίνηση από έναν πύργο μιας χρήσεως (γραφεία) σε έναν πύργο ποικίλων χρήσεων. Αυτή, άλλωστε, είναι και η διεθνής τάση για αναζωογόνηση των πόλεων, πολλές από τις οποίες είχαν υποφέρει στη διάρκεια του περασμένου αιώνα με ζώνες χρήσεως, πολιτισμού, κατοικίας, εστίασης, τουρισμού, πολιτισμού και ψυχαγωγίας είναι μια λύση βιώσιμη.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Ένα ελληνικό ορατόριο αφιερωμένο στον Απόστολο Παύλο

Ο συνθέτης Πέτρος Πετρίδης (1892-1977), γεννημένος και μεγαλωμένος στη Νιγδη του Πόρου στην Καπαδοκία, έχει την τιμητική του, καθώς η περιώνυμη Νaxos ηχογράφησε για πρώτη φορά παγκοσμίως το ορατόριο «Άγιος Παύλος» (1950), την Συμφωνία υπ' αριθμ. 1 σε σολ ελάσσονα, την επονομαζόμενη «Ελληνική» (1926-30), και τους «Κλέφτικους χορούς» (1922) σε ένα διπλό άλμπουμ.

Ο Πετρίδης φοίτησε στη Ροβέρτειο Σχολή της Κωνσταντινούπολης, το 1911 πήγε για σπουδές Νομικής στο Παρίσι, αλλά με την έκρηξη των Βαλκανικών Πολέμων επέστρεψε και κατατάχθηκε σε εθελοντικά. Ελαβε μέρος στην πολύμηνη μάχη του Μπιζανίου και τραυματίστηκε στη μάχη της Αετοράχης. Καθώς γνώριζε άπταιστα τουρκικά, ήταν ο επίσημος μεταφραστής του Ελληνικού Στρατού κατά την παράδοση του Μπιζανίου.

«Η δραματική του ένταση είναι ελληνική, βυζαντινή, είναι όμως και δυτική. Η μία παράδοση δεν “καπελώνει” την άλλη, αλλά συμπορεύονται αρμονικά».

Το 1914 εγκαταλείπει τη Νομική και αφοσιώνεται στη μουσική. Το 1922 παρουσιάζει τους «Κλέφτικους χορούς» του και λίγα χρόνια μετά την πρώτη του συμφωνία, η οποία, παραδόξως, χαρακτηρίζεται από μίαν απρόσμενη μουσική ωριμότητα, όπως γράφει ο Φιδετζής.

Το ορατόριο ήταν μια ανάθεση από την επιτροπή εορτασμών για τη 19η εκατονταετηρίδα της επίσκεψης του Απόστολου Παύλου στην Αθήνα. Ο Πετρίδης έγραψε το λιμπρέτο (βασισμένο σε απο-

Από τη Νaxos κυκλοφορούν για πρώτη φορά παγκοσμίως το ορατόριο «Άγιος Παύλος», η Συμφωνία υπ' αριθμ. 1 σε σολ ελάσσονα και οι «Κλέφτικοι χοροί» του Πέτρου Πετρίδη σε ένα διπλό άλμπουμ.

σπάσματα από τις Πράξεις Αποστόλων) μέσα σε τρεις μήνες και τη μουσική μέσα σε δεκατρείς εβδομάδες.

Μέσα από αυτό το έργο, αναδεικνύεται ένας πολυπρισματικός Έλληνας συνθέτης που μπόλιασε ευρηματικά τη δυτική με τη βυζαντινή μουσική παράδοση. «Δεν ήξερα ότι είχαν γραφεί τόσα θρησκευτικά ορατόρια από σημαντικούς Έλληνες συνθέτες», σχολιάζει ο κύριος Γκρι, «το μαθαίνω από το σημείωμα του Βύρωνα Φιδετζή – απ' το οποίο μαθαίνω επίσης ότι τα έργα αυτά παιζόνταν σπάνια. Δεν είναι τυχαίο ότι και ο “Άγιος Παύλος” του Πετρίδη, παρότι έκανε πρεμιέρα στο Ηρώδειο από την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών τον Ιούνιο του 1951, με τον ίδιο τον συνθέτη στο πόντιο, τώρα είναι η πρώτη φορά που ηχογραφείται».

Τη Συμφωνική Ορχήστρα και τη Χορωδία της Βουλγαρικής Εθνικής Ραδιοφωνίας διευθύνει ο Έλληνας αρχιμουσικός Βύρων

Φιδετζής (ο οποίος επεξεργάστηκε όλα τα έργα από τις πρωτότυπες χειρόγραφες παρτιτούρες, ενώ υπογράφει και το πολύ κατατοπιστικό κείμενο που συνοδεύει το διπλό αυτό άλμπουμ). Τον πλαισιώνουν εξαιρετικοί σολίστ: Μάρθα Αράπη, Σοφία Κουανίδου (υψίφωνες), Ινές Ζίκου (μεσόφωνες), Γιάννης Χριστόπουλος, Άγγελος Σίμος, Δημήτρης Σίγαλος (τενόροι), Δημήτρης Τηλιακός (βαρύτονος), Χριστόφορος Σταμπόγλης, Παντελής Ψύχας (βαθύφωνοι).

«Είναι έργο θαυμάσιο», λέει ο κύριος Γκρι. «Παραδοσιακό ως προς την τονικότητά του αλλά με μια εννοχρήστωση εμπνευσμένη, η δε βυζαντινή δραματική του ένταση συμπορεύεται αρμονικά με τον δυτικό τρόπο. Και συγκινεί ιδιαίτερα ο ελληνικός λόγος, δεμένος εξαιρετικά με τα μουσικά σχήματα που δοκιμάζει ο Πετρίδης. Η πιο ευχάριστη, μουσικά, έκπληξη του αφόρητου αυτού καλοκαιριού».

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗ

Σώζοντας τον πατέρα

Τον Ιανουάριο του 1979, πέθανε αναπάντεχα ο πατέρας του Πολ Οστερ. Τρία χρόνια αργότερα, το 1982, ο γιος θα μιλήσει για τον πατέρα του ή, ίσως, θα μιλήσει στον πατέρα του, στο καθοριστικό για τη συγγραφική του εξέλιξη βιβλίο «The Invention of Solitude» («Η επινόηση της μοναξιάς», Μεταίχιμο, 2022). Για τον επίσης ξαφνικό θάνατο της μάνας του θα γράψει στο «Ημερολόγιο του χειμώνα», όπου και αρκετές αναφορές ξανά στον πατέρα (Μεταίχιμο, 2021). Δεν ξεμπλέκει εύκολα με τους γονείς σου.

Η «Επινόηση της μοναξιάς» χωρίζεται σε δύο μέρη, όχι στενά συνδεδεμένα μεταξύ τους. Το πρώτο μέρος, όπου ο λόγος για τον πατέρα, φέρει τον τίτλο «Πορτρέτο ενός αόρατου ανθρώπου». Αυτό ακριβώς ήταν για τον Οστερ ο πατέρας του, ένας αόρατος άνθρωπος, διαρκώς απών, φυσικά (καθώς δούλευε ασταμάτητα) και συναισθηματικά, ένας άνθρωπος που αδυνατούσε να επικοινωνήσει και να συνδεθεί με τους δικούς του, τη γυναίκα και τα παιδιά του. Ισόβιος εργένης, που ποτέ δεν υπήρξε παντρεμένος (σ. 29). Ένας βαθιά μοναχικός άνθρωπος, όχι με την έννοια ότι δεν είχε φίλους, αλλά «με την έννοια της απόσυρσης. Με την έννοια να μη χρειάζεται να γνωρίσει τον εαυτό του, να μη χρειάζεται να δει τον εαυτό του να τον γνωρίζει κάποιος άλλος» (σ. 28). Μετά τον θάνατό του, ο γιος θα ανακαλύψει με ανακούφιση ότι ο πατέρας του υπήρξε με τους άλλους φιλόδοξος και γενναίος.

«Κλειδί» της κατανόησης

Τώρα που ο πατέρας έχει πεθάνει και δεν μπορείς πια να τον ζητήσεις τίποτε και δεν μπορείς να απαντήσεις σε καμιά απορία σου, είναι η ώρα να τον κατανοήσεις, όσο –ελάχιστα– μπορείς να κατανοήσεις έναν άνθρωπο, ακόμη και αν πρόκειται ή μάλλον κυρίως όταν πρόκειται για τον πατέρα σου. Ένα γεγονός που ήρθε τυχαία στο φως το 1970 θα γίνει το κλειδί στην απόπειρα κατανόησης –αποτυχημένη πάντα– αυτού του αόρατου πα-

Το 1982, ο Πολ Οστερ στο βιβλίο του «Η επινόηση της μοναξιάς» «μίλησε» στον –διαρκώς απόντα– πατέρα του, τρία χρόνια μετά τον θάνατό του.

«Μακάρι να είχε ζήσει περισσότερο, για να προλάβαινε να δει πόσο καλά τα κατάφερα, παρά το τόσο ταραχώδες ξεκίνημά μου», έχει πει ο Πολ Οστερ.

τέρα. Πώς να μην είναι κλεισμένος στον εαυτό του ο Σάμουελ Οστερ, όταν έζησε όλη τη ζωή του, από επτά χρόνων μέχρι τον θάνατό του, περιφρουρώντας ένα φρικτό μυστικό, τον φόνο του πατέρα του από την ίδια του τη μάνα; Και τα πέντε αδέρφια ενώθηκαν άρρηκτα μεταξύ τους γύρω από αυτό το μυστικό και συγκρότησαν μια κλειστή ομάδα (clan), σε διαρκή μετακίνηση, υπό την αδιαμφισβήτητη αρχηγία μιας τρελής φόνισσας. Πώς να ανοίξεις σε άνθρωπο μετά από κάτι τέτοιο, όταν διαρκώς κρύβεις και κρύβεσαι, όταν δεν θέλεις να ξέρει κανένας ποιος είσαι, ούτε κι εσύ ο ίδιος θέλεις να το ξέρεις;

Δεν μπορείς να μιλήσεις για

τον πατέρα σου όσο ζει. Δεν είναι όμως μόνον ο θάνατός του που έκανε ικανό τον Οστερ να μιλήσει γι' αυτόν, αλλά και η γέννηση του δικού του γιου δύο χρόνια νωρίτερα, το 1977, γεγονός που θα τον οδηγήσει να κατανοήσει «την πλήρη διάσταση της ίδιας του της πατρότητας: η ζωή του παιδιού είχε γι' αυτόν μεγαλύτερη σημασία από τη δική του» (σ. 160-161). Η δική του πατρότητα ακριβώς θα τον βοηθήσει να νιώσει τον πόνο του πατέρα του για την αρρώστια της κόρης του και θα τον λυτρώσει από κάθε δικαιολογημένη πικρία για την απουσία του: «Ωστόσο, κάτω απ' όλα αυτά, εγώ ήξερα πως υπέφερε. Μερικές φορές στο τηλεφώνω, όταν κουβεντιάζαμε για την αδελφή μου, μπορούσα ν' ακούσω τη φωνή του να σπάζει ελαφρά, σαν να προσπαθούσε να πνίξει έναν λυγμό. Σε αντίθεση με οτιδήποτε άλλο συνάντησε στη ζωή του, τελικά η αρρώστια της αδελφής μου τον συγκίνησε, μόνο και μόνο όμως για να του αφήσει μια αίσθηση απόλυτης αδυναμίας. Για έναν γονιό δεν υπάρχει μεγαλύτερη θλίψη από αυτή την αδυναμία. Οφείλεις να

την αποδεχτείς, ακόμα κι αν δεν μπορείς. Και όσο περισσότερο την αποδέχεσαι, τόσο μεγαλώνει η απόγνωσή σου. Η απόγνωσή του έγινε μεγάλη» (σ. 44). Σε αυτόν τον πατέρα που συντρίφτηκε κάτω από το βάρος ενός ασήκωτου μυστικού, ο γιος δεν θα αποκαλύψει ποτέ ότι είχε μάθει το μυστικό του! «Ο πατέρας μου με είχε προστατέψει με τη σιωπή του όταν ήμουν μικρός και τώρα που είχε γεράσει ήμουν αποφασισμένος να κάνω κι εγώ το ίδιο γι' αυτόν» («Αιματοβαμμένο έθνος», Μεταίχιμο 2024, σ. 20). Πράξη καλοσύνης!

Ο Οστερ γράφοντας για τον πατέρα του τον έσωσε μέσα του. «Ο γιος σώζει τον πατέρα. Αυτό θα πρέπει να το φανταστούμε σε όλο του το βάθος από την προοπτική του αγοριού. Και θα πρέπει να το φανταστούμε σε όλο του το βάθος και στο μυαλό του πατέρα που υπήρξε κάποτε παιδί, γιος του δικού του πατέρα δηλαδή. Puer aeternus. Ο γιος σώζει τον πατέρα» (σ. 195-196, βλ. και σ. 118).

Δεν θέλω να θεωρηθεί από τα παραπάνω ότι δεν υπάρχουν πατέρες (και μάνες) που το μόνο που τους αξίζει είναι τα παιδιά τους να τους σβήσουν από τη ζωή τους με τον πιο απόλυτο τρόπο, μα χωρίς μίσος – γιατί το μίσος σε κρατάει δεμένο.

Η ελληνική έκδοση του 2022 συνοδεύεται από τη συζήτηση του συγγραφέα με τη Δανά καθηγήτρια I. B. Siegmundfeldt. Σε μια απάντησή του ο Οστερ της λέει: «Μακάρι να είχε ζήσει περισσότερο, για να προλάβαινε να δει πόσο καλά τα κατάφερα, παρά το τόσο ταραχώδες ξεκίνημά μου», και εκείνη τον ρωτάει: «Θα θέλατε να είχε δει ο πατέρας σας την επιτυχία σας;» και ο Οστερ απαντάει μονολολεκτικά: «Φυσικά» (σ. 274). Και ποιος δεν θα το ήθελε!

Μία δεκαετία σχεδόν μετά την «Επινόηση της μοναξιάς», ο Φίλιπ Ροθ θα εκδώσει την έξοχη «Πατρική κληρονομιά» (1991, Πόλις 2012) για τον δικό του πατέρα. Αναρωτιέμαι μέχρι πότε στον κόσμο που διαμορφώνουμε οι γιοι θα είναι σε θέση να γράφουν συγκινητικά βιβλία για τον πατέρα τους.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΒΛΑΣΣΗ ΤΡΕΧΛΗ

Ο Βλάσσης Χ. Τρεχλής είναι φανατικός αναγνώστης και συγγραφέας πέντε βιβλίων. Το πιο πρόσφατο είναι το «Εγώ, η Ευρώπη» που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Αρμός.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον κλαρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Με αφορμή το «Εγώ, η Ευρώπη», στο οποίο αναφέρομαι στον Μπετόβεν, με ενδιαφέρει η μουσική, οπότε έχω πλάι μου και διαβάζω το βιβλίο του Πατρίκ Μπαρμπίε, «Η καθημερινή ζωή στην όπερα τον καιρό του Ροσίνι και του Μπαλζάκ» (εκδόσεις Δημ. Ν. Παπαδήμα).

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα κάτι στην ανάγνωση ενός βιβλίου; Έμαθα ότι η απόσταση ανάμεσα στη λογοτεχνία και στη ζωή είναι μερικές φορές μικρότερη απ' όσο νομίζουμε.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά; Διάβασα του Αλέξανδρου Δουμά, «Ο κόμης Μοντεχρίστος», που το ήξερα μόνο από την παιδική διασκευή και από τις πολλές κινηματογραφικές του μεταφορές, αφού μέχρι πρόσφατα δεν είχε μεταφραστεί στα ελληνικά το πλήρες κείμενο.

Περιγράψτε την ιδανική αναγνωστική συνθήκη;

Στο γραφείο μου, να βλέπω από την μπαλκονόπορτα μια φύση οργιώδη και να ακούω πολύ δυνατά έργα της κλασικής μουσικής που

αγαπώ.

Υπάρχουν βιβλία για τα οποία να νιώθετε ενοχές που σας άρεσαν; Θεωρώ ότι δεν υπάρχει λόγος να νιώσω ενοχές επειδή κάποιο βιβλίο μου άρεσε. Μπορεί να μην ταξινομείται στον Κανόνα, μπορεί κάποιος να το λατρεύουν κι άλλοι να το απορρίπτουν. Δεν χρειάζεται να συμμορφώνομαι με τις απόψεις των άλλων. Διεκδικώ το δικαίωμα να αποφασίζω ελεύθερα – και, γιατί όχι; – υποκειμενικά ποιο βιβλίο απολαμβάνω.

Τι είναι αυτό που σας συγκινεί περισσότερο σε ένα βιβλίο;

Φυσικά το θέμα του, αλλά πιο πολύ ο τρόπος που αυτό γίνεται λογοτεχνική αφήγηση: ο τρόπος που δομείται και οι λέξεις που το επενδύουν.

Ποιο είναι το επόμενο βιβλίο που θα διαβάσετε;

Θα ξαναδιαβάσω. Του Χέρμαν Μέλβιλ, «Μόμπι Ντικ» στην καταπληκτική μετάφραση του Αθ. Χριστοδουλού (εκδόσεις Gutenberg).

Τι μηνύματα μεταδίδει το βιβλίο σας «Εγώ, η Ευρώπη» στον αναγνώστη;

Του θυμίζω ένα παρελθόν που μοιράζεται με άλλους, το οποίο περιλαμβάνει κουλτούρα και πολιτισμό και το οποίο παραμένει συστατικό στοιχείο της ταυτότητας του παρά τις αλλαγές και τις αλλοιώσεις που έχει υποστεί.

Περιγράψτε μου τον χαρακτήρα της Ευρώπης Αρμιάνη.

Η νεαρή Ευρώπη ξεκινάει την περιπέτειά της στον κόσμο με όπλα της αρετές που της έχουν μεταδοθεί από έναν πατέρα με στοργικό και ανήσυχο πνεύμα. Η συνάντησή της με τον Φάουστ, τον δάσκαλό της, αλλά και με ένα σωρό άλλους ανθρώπους στη Βιέννη, θα εμπλουτίσει την εμπειρία της, θα την κάνει δίκαιη, δυνατή, γενναία. Ετοιμη να σώσει όσους αγαπά και να σωθεί η ίδια από το κακό που παραμονεύει.

Εμπειρία:

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΣΚΑΡΑΚΗ

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Σμυρναϊκά

ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Είναι μια θάλασσα
εκδ. Ικαρος, σελ. 80

Σκεδόν όλα τα πεζά της συλλογής βρέχονται από τη θάλασσα της Σμύρνης, αλλά η Μικρασιατική Καταστροφή υποφώσκει σαν αχνό φλοίσβισμα. Στο πρώτο διήγημα ο Φοίβος πηγαίνει στη Σμύρνη για επιχειρηματικούς λόγους, όμως εκεί ξαναβρίσκει τον τόπο της παιδικής του ηλικίας. Θυμάται τους περιπάτους στην προκουμαία υπό την επίβλεψη της παιδαγωγού του της κυρίας Ευτυχίας, που του έλεγε όμορφα παραμύθια. Άλλοτε του τραγουδούσε. «Στα τραγούδια της ανακάτευε μελωδίες τόπιες με τραγούδια κιώτικα». Η Ιωάννα που ζούσε στο ελληνικό προξενείο του μίλησε για την καταστροφή, του είπε για τις ψυχές των πνιγμένων που στέναζαν κάτω από το νερό. Στο τελευταίο διήγημα η Ιωάννα ξαναβρίσκει τον Φοίβο σε ένα γυροκομείο της Αθήνας, σε μια επίσημη που στην κυρία Ευτυχία. Οι δυο τους θα ζήσουν έναν ευτυχισμένο έρωτα.

Στο τρίτο από τα οκτώ διηγήματα η Ιωάννα πηγαίνει στη Σάμο για να συντρέξει τους πρόσφυγες. Αυτή η πρωτόγνωρη εμπειρία, η βίωση ενός ανεί-

πωτου δράματος, τη μεταρσιώνει. Αποφασίζει να αφοσιωθεί στη φιλανθρωπία. Κάποια στιγμή παρευρίσκεται στη γιορτή που γίνονται σε ένα γυροκομείο και ανάμεσα στους τροφίμιους αναγνωρίζει την κυρία Ευτυχία. Λέει στους μουσικούς να παίξουν ένα γνώριμο της τραγούδι, ένα κιώτικο που τους τραγουδούσε παλιά, σε εκείνη και τον Φοίβο, στην προκουμαία της Σμύρνης.

Στον πεζόδρομο της Αρεοπαγίτου η Ελσα γοητεύεται από το τραγούδι ενός τυφλού μουσικού, που τραγουδούσε για μια θάλασσα. Εμοιαζε να αρμενίζει ολομόναχος στο δικό του πέλαγος. Η Ελσα θυμήθηκε τη θάλασσα της Σμύρνης κάτω από το παράθυρό της, «μια θάλασσα βρόμικη, οργισμένη, μια δυσσομία ανθρώπινου πόνου κυνόταν ολόγυρα στον παραμικρό κυματισμό της». Σύμφωνα άρχισε να συνοδεύει τον άντρα στο μοναδικό του τραγούδι, καταδυόμενη και εκεί-

νη «στα βάθη της πλατιάς θάλασσάς του». Μια άλλη γυναίκα κυοφορεί στη μνήμη της την αγνώστη μελωδία ενός σπουδαίου συνθέτη. Είχε πρωτακούσει τη σύνθεσή του ρωμαϊκό θέατρο της Εφέσου και έκτοτε η μελωδία στοιχείωσε το μυαλό της. Σπούδασε στο Ωδείο της Σμύρνης ώστε να καταφέρει κάποια να μεταγράψει σε παρτιτούρα τις νοερές νότες.

Η Ιφιγένεια Θεοδώρου βάζει τους ήρωές της να πλέουν στη θάλασσα, εκείνη τη μια θάλασσα που διαρρέει δύο αντικριστές όχθες. Δεν διεκτραγουδίζει σπουδαίες συμφορές. Την ενδιαφέρουν οι υποδόριοι πλούς, τα ψυχικά αρμενίσματα, που ενίοτε ξεσπούν σε αιφνίδιες φουρμύλες. Η χαμηλότονη γραφή της υποδηλώνει συναισθηματική εκλέπτυνση. Ολα στα σελίδες εκτυλίσσονται στη χαμηλότερη δυνατή ένταση, αργόκινητα και αθόρυβα, υπόκωφα και πνιχτά. Ωστόσο, κάποιες φορές η θεματι-

κή την παρασύρει σε μελοδραματικές εκτροπές και συγκινησιακά κλισέ. Ενδεικτική η αμφιθυμία ενός Τούρκου για τη «γαλάζια πατρίδα» του, που ένιωθε τη ζωή «σχισμένο πανί», από τη μια μπλε και από την άλλη κόκκινη. «Λέξεις και ήχοι, μουσικές και τραγούδια, ανακατεμένες νερομπογιές, χρώματα το ένα μέσα στο άλλο. Μουντζούρα ή τέχνη».

Μια φορτισμένη άλως περισφίγγει και την Πολυξένη από την Πόλη, που φυσικά πήξε εκλεκτές συνταγές. Η Πολιτισσα «μαγειρεύει για τους θεούς, για τον Χριστό και τον Αλλάχ». Καθώς ο αφηγητής την παρατηρεί να τοποθετεί κυκλικά στον πάτο της κασαρόλας ντολιμάδες, συλλογίζεται θλιμμένος πως όλοι οι κύκλοι βαθμιαία στενεύουν, «όπως ο κύκλος της ζωής, σφίγγει και λιγοστεύει, κλείνει ολοένα και χάνονται οι άνθρωποι».

Μπορεί η Θεοδώρου να μη δοκιμάζεται σε τρικυμιώδη νερά, αλλά κάρη στη φροντισμένη γραφή της αποσπά από τη νηνεμία όμορφες θάλασσογραφίες. Η γλώσσα της φέρει μια παλιολογική ποιότητα, που ταιριάζει στη νοσταλγική ατμόσφαιρα των ιστοριών της. Οι μελαγχολικοί απόηχοι μπλέκουν αρμονικά με τις μελωδίες της μνήμης.

ΨΗΦΙΑΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
από τη Read LIBRARY

Ιστορίες από τα παιδιά του Δημ. Σχολείου Μάμμαρι
Ψηφιακή έκδοση
Read Library

Η Read Library, στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής της ευθύνης, για δεύτερη συνεχή χρονιά πραγματοποιεί επισκέψεις σε βιβλιοθήκες και σχολεία, προσφέροντας δωρεάν δράσεις δημιουργικής γραφής και ανάγνωσης. Βασικός σκοπός των δράσεων αυτών είναι η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας και του λογοτεχνικού γραμματισμού σε μαθητές κάθε ηλικίας, σε γονείς, γενικότερα σε ενήλικες και σε άτομα τρίτης ηλικίας αλλά και σε εμποδιζόμενες ομάδες. Μέσω αυτών των δράσεων, παράλληλα προσφέρεται η γνώση ή η ενημέρωση για το ψηφιακό βιβλίο. Δίνεται έμφαση στον ρόλο της βιβλιοθήκης όσον αφορά την ανάπτυξη δεξιοτήτων ανάγνωσης και έρευνας. Η υλοποίηση προγραμμάτων που αναπτύσσουν τη δημιουργική έκφραση και την εξωστρέφεια σε μια βιβλιοθήκη η οποία είναι πάντα ανοικτή και φιλόξενη, με άμεση και εύκολη πρόσβαση, αφενός προάγει την καλή ψυχική υγεία και αφετέρου ενδυναμώνει αναγνώστες για να μπορούν να επιλέγουν, να εκφράζουν άποψη, να έχουν φωνή, να είναι ικανοί ώστε να διαμορφώνουν οι ίδιοι τη γνώμη και την κρίση τους. Οι δράσεις της Read Library έχουν παιγνιώδη και διασκεδαστική μορφή. Είναι ευέλικτες και ευπροσάρμοστες σε κάθε επίπεδο ή ιδιαιτερότητα μπορεί να έχει η ομάδα που απευθύνεται κάθε φορά. Κατά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων χρησιμοποιήσαμε διάφορες τεχνικές δημιουργικής γραφής για να ενεργοποιήσουμε την έμπνευση και την έκφραση των παιδιών. Όπως, το διώνυμο του Τζάνι Ροντάρι, για το οποίο χρησιμοποιήσαμε λέξεις για τις δύο λίστες, που προέκυψαν από ένα παιχνίδι γρίφων.

Βρείτε δωρεάν το ψηφιακό βιβλίο των παιδιών του Δημοτικού Σχολείου Μάμμαρι στη εφαρμογή Read Library. Επισκεφθείτε τον ιστότοπο Read-Library.com για πληροφορίες και περισσότερα βιβλία.

Ανδρονίκη Λασιθιωτάκη
lasithiotakisa@sppmedia.com

Αλλάξε ο τρόπος που ακούμε μουσική

Από το πικάπ φτιάσαμε στο Spotify και από τους «κύκλους τραγουδιών» στα νάιλον βίντεο κλιπ των «απόλυτων σιταρ»

ΤΕΧΝΕΣ
ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ

Του ΦΩΤΗ ΑΠΕΡΓΗ

Το 1960, ο αδυσώπητος πολιτικός δικασμός, η φτώχεια και η μετανάστευση ταλάνιζαν την ελληνική κοινωνία. Και όμως, τον Οκτώβριο εκείνης της χρονιάς, πλήθος μουσικόφιλων πλημμύρισε την εστία των Κρητών φοιτητών για να παρακολουθήσει τη συζήτηση με θέμα ποιος «Επιτάφιος» (αυτός σε ενορχήστρωση Χατζιδάκι με τη Μούσχουρη ή εκείνος σε ενορχήστρωση Χιώτη με τον Μπιθικότση) ταίριαζε καλύτερα στην ολόδροση μουσική του Θεοδωράκη και τη σπαρτακτική ποίηση του Ρίτσου. Είχε σημασία: Στον «Επιτάφιο» συναντήθηκαν για πρώτη φορά η λαϊκή παράδοση και η λόγια δημιουργία, ο αστικός κόσμος και η αριστερή διεκδίκηση. Αυτό υπήρξε το έργο που σηματοδότησε τη γέννηση του έντεχνου λαϊκού τραγουδιού.

Μαζί με την κοινωνία, η επταετία της δικτατορίας μαγείρεσε και το ελληνικό τραγούδι με ρηχότητα και νεοφιλοσοφία. Και όμως: Λίγο πριν και λίγο μετά τη Μεταπολίτευση, παλαιοί και νέοι δημιουργοί μας πρόσφεραν πλήθος από νέους ανθούς που οφείλουμε στη σπορά

του '60. Μέσα σε μόλις μία δεκαετία, κυκλοφόρησαν δίσκοι που αγαπήθηκαν και αναδείχθηκαν ιστορικοί. «Ο Μεγάλος Ερωτικός» (Μάνος Χατζιδάκις, 1972), «Βρώμικο ψωμί» (Διονύσης Σαββόπουλος, 1972), «Στην Ανατολή» (Μίκης Θεοδωράκης, 1974), «Το Μεγάλο μας τσίρκο» (Σταύρος Ξαρχάκος, 1974), «Μετανάστες» (Γιάννης Μαρκόπουλος, 1974), «Τα τραγούδια μας» (Μάνος Λοΐζος, 1976), «Η εκδίκηση της γυφτιάς» (Νίκος Ξυδάκης, 1978), «Ο Σταυρός του Νότου» (Θάνος Μικρούτσικος, 1979), «Φατμέ» (Νίκος Πορτοκάλογλου, 1981) και πόσοι ακόμη.

Συνθέτες διαφορετικών γενεών εκφράζονταν τότε με κύκλους τραγουδιών με μουσική και στιχουργική ενότητα, καθώς και με κοινωνικές αιχμές, που συχνά δημιουργούσαν στις παρέες τη διάθεση να ανταμώνουν σε κάποιο σπίτι για να τους ακούν μαζί. Κάθε τόσο, καινούργια ορχήστρα αναδείκνυαν ταλαντούχους νέους καλλιτέχνες. Μόνον ο Χατζιδάκις, μεταξύ 1975 και 1991, δημιούργησε το πρόγραμμα του Τρίτου, το περιοδικό «Τέταρτο», τους Αγώνες Τραγουδιού της Κέρκυρας και της Καλαμάτας, τον Μουσικό Αυγούστο του Ηρακλείου και τον «Σερίο».

Στο τέλος της δεκαετίας του '70, η αναβίωση του παλιού λαϊκού μέσ' από τις νεανικές κομπανίες εξέφρασε και την πολιτική ευφο-

ρία της εποχής. «Η εκδίκηση της γυφτιάς» και «Τα τραγούδια της Χαρούλας» μάς πρόσφεραν τον ευφάνταστο, ανατρεπτικό λόγο του Μανώλη Ρασούλη. Στις αρχές της δεκαετίας του '80, νέοι τραγουδοποιοί, όπως οι Φατμέ και οι αδελφοί Κατσιμίχα, μελοποίησαν με ηλεκτρικό ήχο τον βιωματικό

«Είναι πλάνη ότι στη δεκαετία του '60 κυριαρχούσε το καλό τραγούδι. Η διαφορά είναι ότι το τότε ελαφρό τραγούδι γνώριζε ποια ήταν η θέση του. Ενώ το σημερινό αντίστοιχο του καταχράται δίχως όρια όποιους ρόλους μπορεί».

ΜΑΝΟΣ ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΣ

τους στίχο. Μια δεύτερη ομάδα ομοτέχνων τους, με τον Σωκράτη Μάλαμα, τον Θανάση Παπακωνσταντίνου κ.ά., κέρδισε τη δική της θέση στο ελληνικό τραγούδι της δεκαετίας του '90. Η ρίμα του θυμού, το λούου μπαπ και το χιπ χοπ πήραν σειρά και συνεχίζονται μέχρι σήμερα με μεγάλη δημοφιλία ανάμεσα στους νέους.

Ωστόσο, τις τελευταίες δεκαετίες λιγότεψαν απογοητευτικά οι νέοι κύκλοι τραγουδιών. Τα επιδεικτικά βίντεο κλιπ πρόσφεραν αφειδώς τηλεοπτικό χρόνο στα ιδιωτικά κανάλια, που είχαν αρχίσει να μεταλλάσσουν υστερόβουλα τη μαζική κουλτούρα της ελληνικής κοινωνίας. Σε μια συνέντευξη μας το 1991, ο Χατζιδάκις μου είχε πει πως, όταν αποκαλύφθηκε το ρεμπέτικο, «αρχικά, το πανίσχυρο τότε ελαφρό το πολέμησε. Όμως, έπειτα οικειοποιήθηκε το ντύσιμό του. Ετσι δημιουργήθηκε το λεγόμενο “ελαφρολαϊκό”, αυτό το θλιβερό κατασκευάσμα που έχει φτάσει ως τις μέρες μας, οπότε και κυριαρχεί».

«Ζούμε την εισβολή του Τίποτα», θα συμπέρανε την ίδια εποχή ο Πορτοκάλογλου. Βεβαίως, συνέχισαν να καταγράφονται νέες εκδοχές μουσικής ψυχαγωγίας. Π.χ. η παρέα Κραουνάκη - Νικολακοπούλου - Πρωτοψάλτη - Βουτινά - Παντελίδου θα αποδείκνυε με τη «Λεωφόρο» ότι ένα ψυχαγωγικό πρόγραμμα μπορούσε να αποτελέσει καλλιτεχνική πρόταση και ταυτόχρονα να έχει καρδιά. Εξω καρδιά.

«Λαϊκοποίηση»

Ενα νέο «κατασκευάσμα, όμως, έχει φτάσει έως τις μέρες μας, οπότε και κυριαρχεί». Ο καινούργιος συνδυασμός αφορά πλέον το ελαφρολαϊκό και την ποπ. Η λαϊκοποίηση

εξυπηρετεί καθημερινές, πολύωρες μαζικές ανάγκες. Ανατρέχω ξανά στον Χατζιδάκι: «Είναι πλάνη ότι στη δεκαετία του '60 κυριαρχούσε το καλό τραγούδι», μου είχε επιστημονήσει. «Η διαφορά είναι ότι το τότε ελαφρό τραγούδι γνώριζε ποια ήταν η θέση του. Ενώ το σημερινό αντίστοιχο του καταχράται δίχως όρια όποιους ρόλους μπορεί». Και σε άλλη στιγμή: «Η έννοια της λαϊκότητας στην εποχή μας έχει διαστραφεί επικίνδυνα. Λαϊκό θεωρείται σήμερα ό,τι δεν προέρχεται από τον λαό, αλλά τον κολακεύει τόσο, ώστε να το καταναλώσει».

Πιο οργανωμένη από ποτέ, η λαϊκοποίηση χρησιμεύει ως ρεπερτόριο για αρκετούς ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς, για τις πίστες, για τα τηλεοπτικά ριάλιτι, για τις εμβριθείς συζητήσεις στα πρωινάδικα και, βέβαια, για να κολακεύει μεγάλο μέρος του κοινού που δεν έχει άλλα ερεθίσματα.

Τι είναι αυτό ωστόσο που κατέστησε αυτό το είδος διασκέδασης τόσο ισχυρό σε μια κοινωνία που, λίγα χρόνια πριν, εναγκαλιζόταν ένα γνήσιο, ζωογόνο, βιωματικό τραγούδι με βαθιά καταγωγή στη συλλογική της μνήμη; Και παράλληλα, τι είναι αυτό που αλλοίωσε τόσο πολύ το νόημα που δίνουμε στην πολιτική, στον δημόσιο λόγο, στη μαζική κουλτούρα; Ίσως, μεταξύ άλλων, είναι το παγκόσμιο

ξεθώριασμα της ιδεολογίας που συνήγαγε μεγάλο μέρος αυτής της κοινωνίας και εκφραζόταν με αυτό το τραγούδι. Οι κυνικές διαψεύσεις εντός της χώρας μας βοήθησαν στη συνέχεια να επικρατήσει το λάιφσταϊλ όχι μόνον ως διασκέδαση, αλλά και ως ιδεολογία. Το πιο ανήσυχο τραγούδι, που δεν έχασε το σφρίγος του στα χρόνια της στυγνής ανελευθερίας, άρχισε να κλωμάζει σ' εκείνα της αγοραίας ελευθεριότητας. «Το Διογένης Παλλάς έρχεται σαν επιστέγασμα, σαν ένα αίτημα μιας κοινωνίας που το γεμίζει, ενώ το Μέγαρο της Μουσικής είναι ένα όνειρο εκείνων που το κατασκεύασαν και διόλου καθολικό αίτημα του τόπου», με προσεγίωνε ο Χατζιδάκις. Υμνητικές συνεντεύξεις από τους νεόκοπους «απόλυτους σιταρ» έπαιρναν πα και ορισμένοι πολιτικοί συντάκτες. Οι ώρες της ιδιωτικής τηλεόρασης ποτέ δεν είναι αρκετές όταν πρόκειται για την προβολή του αγοραίου τραγουδιού. Μεγάλο μέρος του κοινού έχει την ανάγκη μιας ευδαιμονικής μεταμπίεσης. Από τις αφίσες έως το Instagram, το photoshop είναι το καινούργιο μακιγιάζ.

Από την άλλη, καλλιτέχνες όπως ο Μάλαμας, ο Θανάσης Παπακωνσταντίνου, ο Γιάννης Αγγελάκας αποφεύγουν τα ΜΜΕ. Και όμως, εξακολουθούν να γεμίζουν στάδια με νέους.

Ο Μάνος Χατζιδάκις στο στούντιο μαζί με τους στενούς συνεργάτες του, τον βοηθό του Τάσο Καρακατσάνη, τον ηχομητή Γιάννη Σμυρναίο και τους ερμηνευτές του έργου του «Οι μπαλάντες της οδού Αθηνάς» (πίσω σειρά, από αριστερά) Ηλία Λιούγκο, Ελλη Πασπαλά, Νένα Βενετσάνου, Βασίλη Λέκκα. «Το Διογένης Παλλάς έρχεται σαν επιστέγασμα, σαν ένα αίτημα μιας κοινωνίας που το γεμίζει, ενώ το Μέγαρο της Μουσικής είναι ένα όνειρο εκείνων που το κατασκεύασαν και διόλου καθολικό αίτημα του τόπου», έλεγε ο Χατζιδάκις.

Η διαδικτυακή ακρόαση έχει επηρεάσει και τον τρόπο παραγωγής

Είναι ενδιαφέρον ότι η τεχνολογία εξελίχθηκε παράλληλα με τις συνήθειες του κοινού. Τόσο συστηματικά, ώστε συμβάλλει πλέον και στη διαμόρφωσή τους. Όταν ακόμη κυκλοφορούσαν πολλά concept album, η τεχνολογία του πικάπ μάς αποθάρρυνε από το να διακόψουμε την τελετουργία της ακρόασης (συχνά επρόκειτο όντως για τελετουργία). Τα cd player μας εξοικείωσαν με μια διαφορετική, συνεχώς διακοπόμενη διαδικασία. Το Ίντερνετ ενίσχυσε την έξη στη δειγματοληπτική ακρόαση. Ενώ το Spotify την αξιοποίησε στατιστικά. Σύμφωνα με έρευνα, το 35% των ακροατών του μετά τα πρώτα 30 δευτερόλεπτα περνάει στο επόμενο τραγούδι. Και στο 24% ακροούν μόλις πέντε δευτερόλεπτα, πριν το εγκαταλείψουν.

Η διαδικτυακή κατανάλωση της μουσικής επηρεάζει και την παραγωγή της. Σχεδόν κάθε μουσικός. Καθώς το νεανικό κοινό της

πλατφόρμας κλασικού ρεπερτορίου Idagio προτιμά το μπαρόκ, μερικές ιστορικές δισκογραφικές εταιρείες άρχισαν να σπριζούν και εκείνες αυτό το μουσικό είδος, ώστε να ανανεώσουν το «περιεχόμενο» (το content, σύμφωνα με τη διαδεδομένη κενολογία του μάρκετινγκ). Το content που διαθέτει η Idagio στο κοινό.

Ειδικά στον χώρο του ελληνικού τραγουδιού, ελάχιστοι νέοι δίσκοι εκδίδονται. Κυρίως ακούμε μεμονωμένα τραγούδια μέσω του Ίντερνετ. Η διάρκεια τους έχει τυποποιηθεί. Πόσο καιρό έχετε ν' ακούσετε (σε ελληνικό και ξένο ρεπερτόριο) ένα μικρό έπος όπως το «Stairway to Heaven», το «Bohemian Rhapsody», αλλά και το «Φάνης» και το «Μακρὺ ζεϊμπέκο για τον Νίκο»;

Πρόκειται, ασφαλώς, για σπάνια, εξαιρετικά τραγούδια. Όμως, δεν έμειναν στο περιθώριο. Εκφράζουν πάντοτε μια εποχή όπου η δημιουργία και η λατρευτική

αποδοχή της μουσικής καθρέφτιζαν ανεπιφύλακτα και ενθαρρυντικά, ό,τι ήμασταν, θαυμάζαμε ή προσδοκούσαμε.

Σήμερα, ο καθένας μας διαθέτει από μίαν άυλη δισκοθήκη της ψηφιακής μας ανυπομονησίας. Νομίζουμε ότι ακούμε πολλά μουσικά, αλλά στην πραγματικότητα ακούμε πολλά από την ίδια σε άτολμες παραλλαγές.

Οι εξαιρέσεις

Ευτυχώς, υπάρχουν εξαιρέσεις: Σύμφωνα με τη Media Inspector, το πρώτο πεντάμηνο του 2024, το Δεύτερο Πρόγραμμα της EPT μετέδωσε 8.452 διαφορετικά τραγούδια. Δηλαδή, από έξι έως είκοσι φορές περισσότερα απ' όσα μετέδωσαν ιδιωτικοί σταθμοί με επίσης ελληνικό ρεπερτόριο.

Τα κοινωνικά δίκτυα δεν απουσιάζουν από την αδιάκοπη εναλλαγή καταναλωτικών ερεθισμάτων. Όλο και περισσότεροι συμμετέχουν σε αυτό που ο Φοί-

βος Δεληβοριάς εύστοχα χαρακτηρίζει «αυτοσελεμπριτοποίηση». Στο TikTok θεωρούν ότι «κοινό» έλκεται από τραγούδια που είναι γεμάτα από αυτοπεποίθηση, ενδυνάμωση, ηχητικά μοναδικά και χορευτικά». Εύκολα μπορεί κανείς να αναλύσει ποια κομμάτια έχουν καλή απόδοση κάθε εβδομάδα, βάσει του αριθμού των βίντεο στα οποία αυτά ακούγονται. Πολλοί φιλόδοξοι νέοι μουσικοί σπεύδουν να τα μιμηθούν.

Καθώς όλα αλλάζουν, δεν θα μπορούσαν να εξαιρεθούν οι μουσικές πηγές. Σύμφωνα με έρευνες της Ευρωπαϊκής Ραδιοτηλεοπτικής Ένωσης (EBU), οι Ευρωπαίοι πολίτες αφιερώνουν σχεδόν 60 λεπτά λιγότερα στην ακρόαση ραδιοφώνων σε σχέση με το 2003. Προτιμούν τα smartphones. Αντίθετα, η ακρόαση των πλατφορμών music streaming αυξάνεται. Σε έρευνα που διεξήγαγε η Διεθνής Ομοσπονδία της Φωνογραφικής Βιομηχανίας (IFPI) το καλοκαίρι

του 2022 σε 18 αγορές, πάνω από το 50% των χρηστών του Διαδικτύου ηλικίας 16-64 ετών άκουγε μουσική από πλατφόρμες σαν το Spotify, το Apple Music κ.ά.

Ζούμε λοιπόν σε ένα μουσικό περιβάλλον οργανωμένο με καταναλωτικά κριτήρια; Δεν υπάρχει κάτι ξεχωριστό, κάτι μεγάλο στο οποίο καλλιτέχνες και κοινό να κατατείνουν, όπως αμέσως μετά τη Μεταπολίτευση; Και δεν μπορούμε πα να περιμένουμε δημιουργικά απρόοπτα; Ακόμη και αν όλα τα προηγούμενα αληθεύουν, το τελευταίο σίγουρα δεν αληθεύει, και αυτό είναι ένα αισιόδοξο μήνυμα σε μια γιορτινή επέτειο όπως τα 50 χρόνια δημοκρατίας.

Σημειώστε προσωπικότητες ανάμεσα στους νέους δημιουργούς δεν έχουν φανεί. Ακόμη και τις τελευταίες δεκαετίες, ωστόσο, αρκετά τραγούδια συνεχίζουν να καταγράφουν με οξυδέρκεια και ευαισθησία τον τρόπο που αλλάζουμε. Ανανεώνουν έτσι τη

συλλογική μας μνήμη απέναντι στην επελαύνουσα συλλογική μας αμνησία.

Σε μια συζήτησή μας το 2012, ο Θεοδωράκης υποστήριξε ότι «στις δεκαετίες του '80 και του '90 συντελέστηκε η “κατεδάφιση” που μετέλλαξε ριζικά τον ελληνικό λαό. Χάθηκε το ήθος, υποβαθμίστηκε το μορφωτικό μας επίπεδο, εκμηδενίστηκε η πολιτιστική μας αγωγή». Για να προσθέσει, όμως: «Παρ' ολ' αυτά, οι Έλληνες πάντα κάτι συνθέτουν».

Πολλοί νέοι καλλιτέχνες δεν παύουν να δοκιμάζονται με ταλέντο, επιμονή και κούραση, δίχως τις προκαταλήψεις των παλιών. «Ο νέος Χατζιδάκις μπορεί να είναι ένα παιδί που δουλεύει κούριερ», με είχε αφηρημένα κάποτε ο Αλκίνοος Ιωαννίδης. «Οφείλουμε να τον ανακαλύψουμε».

Ο κ. Φώτης Απεργής είναι δημοσιογράφος, διευθυντής των μουσικών σταθμών της EPT.

Ο ιδανικός κατάσκοπος πριν από τον Μποντ

Ο συγγραφέας οδηγεί στον κόσμο των μυστικών υπηρεσιών τον αναγνώστη, τον Φλέμινγκ, τον Τσάντλερ, τον Λε Καρέ...

ΣΟΜΕΡΣΕΤ ΜΟΜ

Άσεντεν ή ο Βρετανός πράκτορας
μτφρ.: Μαρία Λαϊνά - Μάνια Μεζίτη
εκδ. Πατάκη, 2024, σελ. 390

Τον ΓΙΩΡΓΟΥ ΒΕΗ

Γραμμένο από επαγγελματία κατάσκοπο και ταυτοχρόνως δόκιμο παραγωγό λόγου, εκδόθηκε πρώτη φορά στην αγγλική γλώσσα πριν από ενενήντα έξι χρόνια. Το μυθιστόρημα αυτό εξακολουθεί να συναρπάζει τους αναγνώστες και μάλιστα διεθνώς. Τώρα και στα ελληνικά. Μάλιστα σε άρτια μετάφραση. Συγκρατώ ότι έχει θεωρηθεί προ πολλού από τους κριτικούς των New York Times ότι συνιστά «το πλέον πιστικό λογοτεχνικό βιβλίο για την κατασκοπεία». Παραμένει άλλωστε σταθερός δείκτης υψηλής υφολογικής ποιότητας στον χώρο της συγκεκριμένης ειδολογικής απόκλισης. Σημειώνω ότι ο Άλφρεντ Χίτσκοκ σκηνοθέτησε την ταινία «Μυστικός πράκτωρ», το 1936, βασισμένη στο παρόν έργο. Ενώ συγγραφείς όπως ο Ιαν Φλέμινγκ (1908-1964), ο Τζον Λε Καρέ (1931-2020), ο Γκράχαμ Γκριν (1904-1991) και ο Ρέιμοντ Τσάντλερ (1888-1959) έχουν αφομοιώσει ευεργετικά τα μάθημα του «Άσεντεν».

Ο Σόμερσετ Μομ (1874-1965) επινοεί στην προκειμένη περίπτωση την ύλη της εξιστορήσεως, χωρίς να παύει την ίδια στιγμή να ανασκευάζει, να διε-

μνεύει, να προεκτείνει και να αξιοποιεί κατά το δοκούν, πτυχές, δομές και όψεις της εξ αντικειμένου δεδομένης πραγματικότητας. Επικρατεί η γραμμική, μια όντως ασθματική ανάπτυξη. Οι διάλογοι είναι ενδεικτικοί της συστηματικής ανθρωπολογικής μελέτης των χαρακτήρων, η οποία σαφώς προηγήθηκε στο εσωτερικό του συγγραφικού σύμπαντος. Τα δε επιμέρους κεφάλαια θα μπορούσαν κάλλιστα να αποτελέσουν αυτοτελείς αφηγηματικές μονάδες. Επισημαίνω ότι η συνθετική επάρκεια και η

«Το πλέον πιστικό λογοτεχνικό βιβλίο για την κατασκοπεία», σύμφωνα με τους κριτικούς των New York Times.

όλη τυπική ευρωστία της λεκτικής μηχανής, όπου η ειρωνεία και ο δημιουργικός σαρκασμός δεν λείπουν, υποστηρίζουν ενεργά την πρόσφορη διαχείριση των σημειώντων. Η απρόσκοπτη απόλαυση του μυθιστορήματος δικαιώνει στην πράξη των απαιτητικών εφαρμογών την πρωταρχική λογοτεχνική πρόθεση.

Ο Άσεντεν, ένας Βρετανός θεατρικός συγγραφέας, στρατολογείται, χωρίς εξαντλητικές διατυπώσεις, στη Βρετανική Υπηρεσία Πληροφοριών, ενώ

Ο Σόμερσετ Μομ ήξερε καλά τον κόσμο των σκιών και αυτό είναι διακριτό σε κάθε σελίδα του βιβλίου, που κυκλοφόρησε το 1927.

μαίνεται ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος. Αναφέρεται τακτικά σε έναν υψηλά ιστάμενο στην ιεραρχία, φλεγματικό, πολύπειρο και μνησικακό αξιωματούχο, γνωστό με το αρχικό «Ρ». Ο Άσεντεν δεν χάνει ευκαιρία να αποδοκιμάζει ορισμένες εμμονές και εξόφθαλμες, ενοχλητικές προκαταλήψεις του εμφανώς δύστροπου αφεντικού του. Ο σεβασμός του όμως στην, ως εκ των πραγμάτων, επιβεβλημέ-

νη αποστολή της ενδελεχούς κατασκοπείας παραμένει αμείωτος. Οι αποστολές ποικίλλουν. Από τη Γενεύη στο Λονδίνο και στη Λυών, από τη Ρώμη στη Νάπολη, από το Βλαδιβοστόκ στην Πετρούπολη, οι τόποι δεν είναι τίποτε άλλο παρά τα προσχήματα της ευθύβολης αυτής γραφής. Η ίδια δεν θέλει να κρύψει τα αίτια και αιτιατά της: έτσι, το όνειρο μιας ενδεχόμενης αυτοβιογραφίας του Σόμερσετ Μομ διαχέεται

Ο Άλφρεντ Χίτσκοκ σκηνοθέτησε την ταινία «Μυστικός πράκτωρ», το 1936, βασισμένη στο βιβλίο του Μομ.

με υποδειγματικό διηγητικό τακτ στις σελίδες του βιβλίου. Ο,τι δηλαδή εντοπίζεται σε έναν δεύτερο βαθμό πρόσληψης.

Αντλώντας διαρκώς πληροφορίες προς όφελος της πατρίδας του, ο ψυχραιμνος, αρχετυπικά διορατικός Άσεντεν θα βρεθεί αντιμέτωπος διαδοχικά τόσο με τις αστυνομικές αρχές διαφόρων κρατών, όσο και με πράκτορες και αδίστακτους λεγομένους συνδέσμους, οι οποίοι προωθούν, συνήθως μέχρις εσχάτων, τα συμφέροντα κρατών που αντιτίθενται στα σχέδια των Αγγλων και βεβαίως των συμμάχων τους σε εκείνα τα εξαιρετικά κρίσιμα χρόνια. Παράθετω ενδεικτικά στιγμιότυπα από τα δρώμενα για τις ανάγκες

της εποπτικής στιγμής: «...δίπλα στη λίμνη, τα μόνα πρόσωπα που έβλεπες ήταν οι σοβαροί Έλβετοι που έπαιρναν την ουδετερότητά τους και την έβγαζαν βόλτα όπως θα έβγαζαν το κυνηγόςκυλό τους» και «με την πάροδο του χρόνου μπορείς, ευτυχώς, ν' αφηφίσεις τον τρόπο και τη σκλαβιά του έρωτα, ωστόσο η ηλικία από μόνη της αδυνατεί να σε απελευθερώσει απ' τον ζυγό της ματαιοδοξίας. Ο χρόνος μπορεί να μετριάσει το βάσανο του έρωτα, αλλά μόνο ο θάνατος ανακουφίζει το μαρτύριο της πληγωμένης ματαιοδοξίας. Ο έρωτας είναι απλός και δεν υπεκφεύγει, η ματαιοδοξία σ' εξαπατά μ' εκατοντάδες μεταμφιέσεις».

Το τέλος της διακυβέρνησης εκείνου του μοιραίου δικηγόρου ονόματι Αλεξάντρ Φιόντοροβιτς Κέρενσκι και η άνοδος το 1917 των μπολσεβίκων στην εξουσία, με την επιμελέστατη καθοδήγηση του Λένιν και του Τρότσκι, συνιστά και την τελευταία πράξη του δράματος. Φθάνοντας τότε ακριβώς στη Ρωσία, ο ακατάληπτος ήρωας του Σόμερσετ Μομ προσπαθεί να εξασφαλίσει τη μη σύμπτωση της Ρωσίας με τη Γερμανία. Η Ιστορία είναι το φιλόξενο, το όντως ευρύχωρο σπίτι του Άσεντεν. Το κατοικεί με απόλυτη γνώση της παροδικότητας των πάντων. Εξ ου και η λατρεία, την οποία αποδίδει με υποδειγματικό μάλιστα σθένος στις ποιότητες της κάθε καταλυτικής στιγμής.

mydeejay.com.cy

DEE JAY
93.5
RADIO

“Lick me like a Lollipop”
LIL WAYNE & STATIC MAJOR

Για τον άπληρο
και τον οριζισφό

30 χρόνια

ΚΑΝΑΛΙ 6

106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy info@kanali6.com.cy 25 820500

Romas Katsoris

Βγάζοντας τη γλώσσα στο σύστημα

Μια απίστευτη, αληθινή ιστορία λίγο πριν από την επανένωση της Γερμανίας

Δύο προς ένα ★★★
ΚΩΜΩΔΙΑ (2023), 116'
Σκηνοθεσία: Νάτια Μπρούκκορστ
Ερμηνείες: Σάντρα Χούλερ, Μαξ Ρίμελτ

Του ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ

Ένα γλυκόπικρο φιλμ, που μας θυμίζει σε μεγάλο βαθμό το εξαιρετικά επιτυχημένο «Goodbye Lenin», έρχεται αυτή την εβδομάδα στα θερινά σινεμά. Οπως στην ταινία του Βόλφγκανγκ Μπέγκερ, έτσι κι εδώ ταξιδεύουμε πίσω στο 1990 και συγκεκριμένα στους τελευταίους μήνες ύπαρξης της Λαοκρατικής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Εκείνο το καλοκαίρι οι κάτοικοι της χώρας έχουν μόλις παραδώσει τα παλιά τους, άχρηστα οσονούπω, χρήματα σε αντάλλαγμα για τα μάρκα της Δύσης. Η Μάρεν, ο Ρόμπερτ και ο Φόλκερ, ωστόσο, ανακαλύπτουν τεράστιους σωρούς χαρτονομισμάτων στα έγκυρα μιας παλιάς σήραγγας και γρήγορα συλλαμβάνουν ένα ιδιοφυές σχέδιο: με τη βοήθεια φίλων και γειτόνων ξεκινούν αθρόες αγορές διαφόρων αγαθών από τη Δύση, βγάζοντας έτσι τη γλώσσα στον επελαύνοντα... καπιταλισμό.

Η έμπειρη κινηματογραφίστρια Νάτια Μπρούκκορστ διασκευάζει ελεύθερα μια σχεδόν απίστευτη αλλά αληθινή ιστορία, από αυτές που παίρνουν σάρκα και οστά σε εποχές όπου εδραιωμένες σταθερές καταρρέουν, ενώ άλλες ανυψώνονται. Αυτό είναι άλλωστε και το κλίμα που περνάει στην ταινία της, η οποία εκτυλίσσεται κατακαλόκαιρο, με τα φωτεινά χρώματα να κυριαρχούν και τον λαμπερό ήλιο να σηματοδοτεί (!) μια καινούργια μέρα στην ιστορία της ενωμένης πια χώρας. Όλα αυτά εμείς τα παρακολουθούμε μέσα

από την ιδιότυπη ιστορία ενός ερωτικού - φιλικού τριγώνου: της Μάρεν και του Ρόμπερτ, παντρεμένου ζευγαριού, αλλά και του Φόλκερ, παλιού τους φίλου και πρώην εραστή της Μάρεν, την οποία και οι δύο άνδρες λατρεύουν. Στους ρόλους των τριών πρωταγωνιστών συναντάμε πολύ καλούς σύγχρονους Γερμανούς ηθοποιούς (Μαξ Ρίμελτ, Ρόναλντ Ζέρφελντ), προεξάρχουσας της υποψήφιας για

Το φιλμ αποτυπώνει την αίσθηση του τέλους και της ματαιώσης, μαζί με εκείνη της ελπίδας και του ενθουσιασμού.

Όσκαρ Σάντρα Χούλερ από την «Ανατομία μιας πτώσης».

Πίσω όμως σε αυτή την αίσθηση του τέλους και της ματαιώσης, μαζί με εκείνη της ελπίδας και του ενθουσιασμού που διαποτίζει ολόκληρο το φιλμ και την εποχή στην οποία αναφέρεται: «Ήταν λίγο καστικά τότε, αλλά συχνά με θετικό τρόπο. Πολλά πράγματα ήταν παράλογα, οι παλιοί κανόνες δεν ίσχυαν πλέον, οι νέοι δεν είχαν έρθει ακόμα. Υπήρχαν επίσης πολλές ελπίδες, οι οποίες αργότερα διαψεύστηκαν, πολλοί φόβοι, αλλά και πολλές ευκαιρίες. Γνώρισα πολλούς ανθρώπους που μου είπαν ότι ήταν η καλύτερη περίοδος της ζωής τους. Ήθελα η ταινία να μεταφέρει αυτό το "καλοκαιρινό" συναίσθημα, αυτή την ατμόσφαιρα ελαφρότητας και ευκαιριών. Το 1990 ήταν μια απίστευτη χρονιά, μια χρονιά περιπέτειας», παρατηρεί από την πλευρά της η Γερμανίδα σκηνοθέτις.

Οι πρωταγωνιστές της ταινίας «Δύο προς ένα» μεταφέρουν τα χρήματα που έχουν ανακαλύψει. Το φιλμ προσφέρει ένα «ταξίδι» στη Γερμανία του 1990.

HOME CINEMA

«Απόδραση» στην Κύπρο και αδελφοί Νταρντέν

Ο Χάρι Κόνικ Τζ., είναι ο μεσήλικος ροκ σταρ που αλλάζει τη ζωή του στην ταινία «Μπρος γκρεμός».

Η ιστορία δύο παιδιών πρωταγωνιστεί στο φιλμ των αδελφών Νταρντέν «Τόρι και Λοκίτα».

Μπρος γκρεμός ★★★
ΚΟΜΕΝΤΙ (2024), 93'
Σκηνοθεσία: Στελάνια Κληρή
Ερμηνείες: Χάρι Κόνικ Τζ., Αγνή Σκοτ

Ένα από τα πιο δημοφιλή και «καλοκαιρινά» φιλμ, που έφτασε πρόσφατα στην πλατφόρμα του Netflix, έρχεται από την Κύπρο για να μας αφηγηθεί μια ανάλαφρη ιστορία αγάπης. Επειτα από μια αποτυχημένη προσπάθεια επιστροφής στο προσκήνιο, ο μεσήλικας ροκ σταρ Τζον Ολμαν (Χάρι Κόνικ Τζ.) αποφασίζει να τα παρατήσει και να αποσυρθεί στο Νησί της Αφροδίτης. Εκεί ωστόσο θα διαπιστώσει γρήγορα ότι το νέο του σπίτι, στην άκρη ενός γκρεμού, έχει αποκτήσει μια μακάβρια φήμη, ενώ ταυτόχρονα ένας παλιός του έρωτας θα μπει ξανά στη ζωή του για να την αναστατώσει.

Η Κύπρια κινηματογραφίστρια Στελάνια Κληρή υπογράφει σενάριο και σκηνοθεσία σε μια μάλλον τυπική ρομαντική κομεντί με μπόλικη μουσική, η οποία αποκτά ξεχωριστό ενδιαφέρον (και) λόγω του γεγονότος

ότι οι πρωταγωνιστές δεν βρίσκονται ακριβώς στην πρώτη τους νύχτη.

Εχοντας καθέναν πίσω το δικό του παρελθόν, αλλά και έναν έστω μακρινό, κοινό δεσμό από παλιά, ο Τζον και η Σία (Αγνή Σκοτ) θα προσπαθήσουν να κάνουν μια καινούργια αρχή. Φυσικά, όπως συμβαίνει σε αυτές τις περιπτώσεις, στον δρόμο τους θα εμφανιστούν διάφορες αναποδιές, πάντα με φόντο τα όμορφα καλοκαιρινά τοπία της Κύπρου.

Τόρι και Λοκίτα ★★★
ΔΡΑΜΑ (2022)
Σκηνοθεσία: Ζαν-Πιερ και Λικ Νταρντέν
Ερμηνείες: Πάμπλο Σιλς, Ζολί Μπουντου

Από την πλατφόρμα της Cosmote TV επιλέγουμε το πιο πρόσφατο φιλμ των αδελφών Νταρντέν. Οι πάντα κοινωνικά ευαίσθητοι Βέλγοι κινηματογραφιστές παρουσιάζουν εδώ μια απλούστατη αλλά γεμάτη ανθρωπιά ταινία, που ασχολείται με το ευ-

ρύτερο θέμα του μεταναστευτικού. Πρωταγωνιστές είναι δύο παιδιά, ένας δεκάχρονος και μια έφηβη, τα οποία ταξίδεψαν ασυνόδευτα από την Αφρική μέχρι το Βέλγιο, προσδοκώντας να χτίσουν εκεί μια καλύτερη ζωή. Η σκληρή καθημερινότητα, το κυνήγι των «χαρτιών» και η δουλειά σαν «βαποράκια» είναι μερικά από όσα παρακολουθούμε, μέχρι που η Λοκίτα θα βρεθεί σε δύσκολη θέση και ο Τόρι θα σπεύσει δίχως δεύτερη σκέψη σε βοήθεια.

Εχοντας να τα βάλουν περίπου με όλο τον κόσμο, τα δύο ανήλικα μαθαίνουν να βασιζονται μόνο ο ένας στον άλλο. Ο φιλικός δεσμός που αναπτύσσουν, ανεξήγητος εν μέρει στους υπόλοιπους, είναι βαθύς και ισχυρός, τόσο που θα ρισκάρουν δίχως δεύτερη σκέψη προκειμένου να τον διατηρήσουν. Το ίδιο το φιλμ των Νταρντέν, οι οποίοι κινηματογραφούν και μοντάρουν ταχύτατα, παίρνει διαστάσεις αγωνιώδους θρίλερ, ιδίως προς το τέλος, δίχως πάντως να ξεφεύγει από τον ανθρωπιστικό χαρακτήρα του.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

Του ΝΙΚΟΥ Α. ΔΟΝΤΑ

Η σπάνια εμφάνιση του Κωνσταντίνου Καρύδη στην Αθήνα

Αρκετά ιδιαίτερη ήταν η συναυλία που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα «Χρήστος Δ. Λαμπράκης» στις 20 Απριλίου. Σε μια από τις σπάνιες εμφανίσεις του στην Αθήνα, ο αρχιμουσικός Κωνσταντίνος Καρύδης διύθυσε την Ορχήστρα Δωματίου της Ευρώπης σε ένα ιδιότυπο πρόγραμμα. Καθένα από τα δύο μέρη της βραδιάς περιλάμβανε από ένα μείζον έργο του Μπετόβεν: στο πρώτο μισό κυριάρχησε το Τέταρτο Κοντσέρτο για πιάνο με σολίστ τον Καναδό Γιαν Λισέτσκι, ενώ στο δεύτερο μισό το κεντρικό έργο ήταν η Τέταρτη Συμφωνία του Γερμανού συνθέτη.

Των δύο αυτών συνθέσεων προτάχθηκαν έργα τα οποία στην πράξη λειτουργήσαν ως «εισαγωγές». Στο πρώτο μισό ακούστηκε αρχικά το «Πρελούδιο στη μνήμη του Σοστακόβιτς», ένα έργο για δύο βιολιά του Αλφρεντ Σνίτικε. Ακολούθησαν, χωρίς παύση, πρώτα το «Αντάτζιο για ορχήστρα εγχόρδων» από την καντάτα «Πέρσες» του Περικλή Κούκου, ο οποίος υπήρξε δάσκαλος του Καρύδη και, στη συνέχεια, τα

«Δύο κομμάτια για οκτέτο εγχόρδων» του Σοστακόβιτς, σε μεταγραφή του ίδιου του Καρύδη. Η μουσική περνούσε χωρίς ανάσα από το ένα έργο στο άλλο, μην επιτρέποντας στον ακροατή να εκτιμήσει καθένα από αυτά ξεχωριστά. Υποθέτει κανείς ότι πρόθεση του αρχιμουσικού ήταν από τις τρεις αυτές πολύ διαφορετικές συνθέσεις να δημιουργήσει ένα εισαγωγικό περιβάλλον, μια ατμόσφαιρα πριν από το έργο του Μπετόβεν. Αντιστοίχως, μετά το διάλειμμα ακούστη-

Καθένα από τα δύο μέρη της βραδιάς περιλάμβανε από ένα μείζον έργο του Μπετόβεν.

κε ένα από τα «Τρία σύντομα κομμάτια» του Τσαρλς Αϊβς, ο «Ύμνος». Χωρίς ανάσα ακολούθησε η Τέταρτη Συμφωνία του Μπετόβεν. Ενδεχομένως άδικο για τον Αϊβς, ο οποίος υποβιβάστηκε σε εισαγωγή του Μπε-

Νευρώδης και έντονα δραματικός υπήρξε ο Καναδός Γιαν Λισέτσκι στο Τέταρτο Κοντσέρτο για πιάνο του Μπετόβεν.

τόβεν, αλλά άδικο και για τον Μπετόβεν, του οποίου το έργο κρίθηκε ότι είχε ανάγκη εκτενέστερης εισαγωγής.

Στο πρώτο μέρος, μετά το Κοντσέρτο, ο αρχιμουσικός θέλησε να ελέγξει ακόμα και τον

αυθορμητισμό του πιανίστα. Έτσι, αντί να του επιτραπεί κάποιο δικής του επιλογής σύντομο εκτός προγράμματος έργο, το πρόγραμμα προέβλεπε γι' αυτόν το Τρίτο Πρελούδιο του Σοστακόβιτς, το οποίο λειτούρ-

γησε ως «ανκόρ». Στο δεύτερο μέρος, τη Συμφωνία ακολούθησαν οι «Πέντε ελληνικοί χοροί για ορχήστρα εγχόρδων» του Νίκου Σκαλκώτα.

Όλα αυτά θα μπορούσαν να λειτουργήσουν έως και αποτρε-

πτικά, εάν δεν υποστηρίζονταν από το ξεχωριστό ταλέντο του Κωνσταντίνου Καρύδη. Ιδιαίτερα στα πολυπαιγμένα έργα του Μπετόβεν, ο Έλληνας αρχιμουσικός έδωσε ξεχωριστή δύναμη και ορμή μέσα από σβέλτες και καλά υπολογισμένες ταχύτητες, οι οποίες αναδείκνυαν το πάθος της μουσικής. Η προσοχή σε διάφορες λεπτομέρειες εμπλούτιζε τη διαμόρφωση των φράσεων και ανανέωσε το ενδιαφέρον για τη γνώριμη μουσική. Οι πολύ καλές συνεισφορές των ξύλινων πνευστών ολοκλήρωσαν τη θετική εικόνα.

Νευρώδης και έντονα δραματικός υπήρξε ο Λισέτσκι στο Κοντσέρτο. Βοήθησε και η υποδειγματική δεξιότητά του, η οποία διασφάλιζε την καθαρότητα ακόμα και στα εδάφια με την πιο πυκνή γραφή. Ευχάριστη ήταν, τέλος, η προσεγγισμένη απόδοση των «Χορών» του Σκαλκώτα, όπως ευχάριστο είναι ότι ο αρχιμουσικός παρουσίασε δύο ελληνικά έργα στο πρόγραμμά του, δηλώνοντας την ταυτότητά του και υποστηρίζοντας επί ίσοις όροις την ελληνική μουσική. Δεν συμβαίνει συχνά.

Μια «αλογόμυγα» στη Σίλικον Βάλει

Η Κάρα Σουίσερ, η πιο διάσημη δημοσιογράφος του τεχνολογικού ρεπορτάζ, αποδομεί την ελίτ της καινοτομίας

KARA SWISHER

Burn Book, A tech love story
Εκδ.: Piatkus, 2024, σελ.: 305

Του ΜΑΝΩΛΗ ΑΝΔΡΙΩΤΑΚΗ

Απ' την αυγή κιόλας της τεχνολογικής επανάστασης, στις ΗΠΑ και πιο συγκεκριμένα εκεί που κτυπάει εδώ και δεκαετίες η καρδιά της καινοτομίας, στη Σίλικον Βάλει, η ύπαρξη του σταρ επιχειρηματία της τεχνολογίας δημιούργησε την ανάγκη της γέννησης του σταρ δημοσιογράφου της τεχνολογίας. Στην αρχή οι δημοσιογράφοι που κάλυπταν τις τεχνολογικές εξελίξεις δεν ήταν πολλοί. Γιατί να ασχοληθεί κανείς με παιδιά που ξημεροβραδιάζονταν σε γκαράζ για να φτιάξουν λογισμικά και υλισμικά; Το γεγονός αυτό έδωσε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στους αυτόπτες μάρτυρες της ανάδυσης της ψηφιακής εποχής. Πολλοί απορροφήθηκαν απ' τη βιομηχανία κι άλλοι έχασαν τον προσανατολισμό τους μέσα στον λαβύρινθο των δρόμων που ανοίγονταν.

Η Κάρα Σουίσερ παρέμεινε σταθερή. Έχει ταχθεί στη δημοσιογραφία εδώ και 40 χρόνια και συνεχίζει. Ξεκίνησε την καριέρα της απ' τη Washington Post στα τέλη της δεκαετίας του '80 και στη συνέχεια στα τέλη του '90 πήγε στη Wall Street Journal. Ειδικεύτηκε στην τεχνολογία, μετακόμισε στη Σίλικον Βάλει και παρακολούθησε όλη τη διαδρομή της ψηφιακής επανάστασης. Είδε μπροστά στα μάτια της να σκάει η φούσκα των dot.com, γνώρισε τους πρωτοπόρους και τα ιερά τέρατα της βιομηχανίας, έγινε μια απ' τις πλέον διάσημες καταγραφείς της γέννησης της νέας εποχής. Πρόσφατα κυκλοφόρησε την αυτοβιογραφία της, με τον τίτλο Burn Book, A tech love story, όπου αφηγείται όσα έζησε στο ρεπορτάζ της διακεκαυμένης ζωής. Στο εξώφυλλο του βιβλίου ποζάρει η ίδια, με τα γυαλιά ηλίου που έχουν γίνει σήμα κατατεθέν της. Στη θέση των φακών, όμως, βρίσκονται φλόγες, ευθεία αναφορά στο «καυτό» ρεπορτάζ της.

Η Κάρα Σουίσερ στέκεται επίσημα στον ρόλο που της έχει αποδώσει η ζωή. Τα οφέλη και τα προνόμια που της επιδραφεί το ρεπορτάζ είναι άφθονα. Αλλά η Σουίσερ δεν θαμπώνεται ούτε

Η Πινακίδα με το σύμβολο του απείρου στην έδρα της Meta, στο Μένλο Παρκ της Καλιφόρνιας. Η Σουίσερ κατά το παρελθόν είχε απορρίψει επαγγελματική πρόταση από το Facebook. «Δεν πειράζει, αντί να έχω έναν πακτωλό χρημάτων, σήμερα μπορώ να λέω: "Fuck your metaverse, Μαρκ. Just fuck it!"», γράφει στο βιβλίο της.

Μοιράζει απλόχερα τεκμηριωμένες (για εκείνη) προσβολές, αποκαλεί τον Τραμπ φασίστα και τον Αλεξ Τζόουνς «έναν απ' τους χειρότερους ανθρώπους στο Διαδίκτυο (και τον κόσμο)».

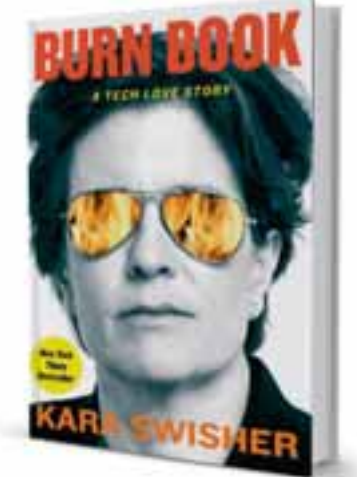
απ' τον πλούτο ούτε απ' τη φήμη των νέων αυτοκρατόρων. Δεν διστάζει να πει ελεύθερα τη γνώμη της, αδιαφορώντας για τις συνέπειες. Η δουλειά της δεν είναι να γίνεται αρεστή στους δισεκατομμυριούχους. Κάνει ρεπορτάζ, βγάζει ειδήσεις και δεν ξεχνάει ότι η δουλειά της είναι να ελέγχει αυτούς τους ανθρώπους, όχι να τους καίσει ούτε να τους υπηρετεί. Ο ρόλος της είναι να θέτει ενδοχλητικά ερωτήματα.

Γεννήθηκε το 1962. Σε ηλικία 5 ετών χάνει ξαφνικά τον πατέ-

ρα της, ο οποίος ήταν μόλις 35. Το γεγονός την καθορίζει όσο τίποτα άλλο και της διδάσκει ότι η ζωή είναι σύντομη, ότι δεν έχει «χρόνο για χάσιμο», όπως γράφει. Κάνει σπουδές δημοσιογραφίας και πάει δουλειά ως ασκούμενη στην Post. Τυχαία αρχίζει να παρακολουθεί τα τεχνολογικά ζητήματα και σταδιακά καθιερώνεται στον χώρο. Όταν έρχεται για πρώτη φορά σ' επαφή με τον Ιντερνετ, νιώθει ότι έχει κτυπήσει φλέβα χρυσού. Γνωρίζεται με τον Γουόλτ Μόσμπεργκ, βετε-

ράνο δημοσιογράφο της Σίλικον Βάλει και ξεκινούν μια σειρά συνεντεύσεων, το All Things Digital, το οποίο γνωρίζει μεγάλη επιτυχία, με το πρώτο κιόλας συνέδριο να αποκομίζει κέρδη ύψους ενός εκατομμυρίου δολαρίων.

Οι συνεντεύξεις του διδύμου αποκτούν θρυλικό χαρακτήρα. Στις κόκκινες καρέκλες της σκηνής τους κάθονται όλοι ανεξαιρέτως οι παίκτες της τεχνολογικής σκηνής των ΗΠΑ. Και η Σουίσερ δεν απαρνείται ούτε στιγμή την ελευθεροστομία της. «Είχαμε

Η Κάρα Σουίσερ ποζάρει στο εξώφυλλο της αυτοβιογραφίας της, με τα γυαλιά ηλίου που έχουν γίνει σήμα κατατεθέν της. Στη θέση των φακών, όμως, βρίσκονται φλόγες, ευθεία αναφορά στο «καυτό» ρεπορτάζ της.

αυστηρούς κανόνες για να προστατεύσουμε τη δημοσιογραφική μας ακεραιότητα. Δεν πληρώναμε τους ομιλητές ούτε τα οδοιπορικά τους. Δεν δίναμε από πριν τις ερωτήσεις ούτε χαριζόμασταν σε κανέναν. Δεν απολογούμασταν σε σπόνσορες όταν τους εκνευρίζαμε ούτε τους παρείχαμε προνομιακή μεταχείριση. Κανείς δεν μπορούσε να κρυφτεί στη σκηνή μας ούτε καν εμείς. Ως αποτέλεσμα, τα συνέδριά μας κέρδισαν γρήγορα τη φήμη του μέρους όπου θα πήγαινες να αποδείξεις την αξία σου ως ηγέτης της τεχνολογίας».

Στην αυτοβιογραφία της δικαιώνει τη φήμη της βιτριολικής. Μοιράζει απλόχερα τις –τεκμηριωμένες για εκείνη– προσβολές της σε πρόσωπα, που είτε της φέρθηκαν άσχημα μέσα στις δεκαετίες του ρεπορτάζ είτε εκείνη κρίνει ότι είναι σκάρτοι άνθρωποι. Αποκαλεί τον Ντόναλντ Τραμπ φασίστα, «το μεγαλύτερο τρολ στα σόσιαλ μίντια» και τον Αλεξ Τζόουνς «έναν απ' τους χειρότερους ανθρώπους στο Διαδίκτυο (και τον κόσμο)». Επιτίθεται σε πασίγνωστους ανθρώπους της τεχνολογίας, σε τεράστιους επενδυτές, χωρίς να νοιάζεται για την ισχύ τους. Τους βλέπει όλους χωρίς δέος. «Γνώριστε τους γονείς των ισχυρών», λέει συμβουλευόντας τους νεότερους συναδέλφους, αυτοί τα αποκαλύπτουν όλα.

«Μικρομέγαλοι» και «ψεύτες» οι δισεκατομμυριούχοι της τεχνολογίας

Η Σουίσερ αποδομεί τον λαμπρό κόσμο της τεχνολογίας. Μας αφήνει να δούμε τι γίνεται στα παρασκήνια, χωρίς να φοβάται η ίδια να εκτεθεί, και με κάθε ευκαιρία αναφέρεται στη λεσβιακή της ταυτότητα. Ξεγγυώνει έναν κόσμο δύναμης και απληστίας, κι έχει την έπαρση του ανθρώπου που γνωρίζει ότι βρίσκεται στο κέντρο των εξελίξεων. Συνομιλεί με νυν και πρώην προέδρους της χώρας, ειςχωρεί σε δωμάτια που λαμβάνονται αποφάσεις, της ανοίγονται άνθρωποι που ασκούν υπέρμετρη εξουσία. Κι εκεί που βλέπει κατάχρηση, δεν διστάζει να μιλήσει. Ουσιαστικά, αντιμιλάει στην εξουσία. «Ήμουν αποφασισμένη να δείξω στους ανθρώπους όχι πώς δούλευε το ρολόι, αλλά τι ώρα ήταν», γράφει. «Το βιβλίο αυτό είναι για μένα και την τεχνολογία, για μια σχέση που ξεκίνησε σαν μια γλυκερή ιστορία αγάπης αλλά κατέληξε με τον χρόνο να γίνει πικρή», προσθέτει.

Ανελέτητη κριτική

Βέβαια, το βιβλίο αυτό ασχολείται κυρίως με άνδρες –γιατί άνδρες είναι κυρίως– και πιο συγκεκριμένα μ' εκείνους που έκτισαν τη βιομηχανία της τεχνολογίας. Η Σουίσερ ασκεί ανελέτητη κρι-

τική ειδικά στις εταιρείες των social media. Αποκαλεί μικρομέγαλους (man-boys) και ψεύτες τους περισσότερους δισεκατομμυριούχους της Σίλικον Βάλει, συνειδητοποιώντας πόσο σοβαρή είναι η ανωριμότητα και η επιπολαιότητά τους. «Πολύ συχνά», γράφει, «οι εφευρέτες παρουσιάζονται ως ήρωες. Αποσιωπούμε τα λάθη τους στην αφήγησή μας.

«Δεν έχω δει άλλη ομάδα ισχυρών και πλουσιών ανθρώπων να βλέπουν τους εαυτούς τους τόσο έντονα ως θύματα», γράφει, φωτογραφίζοντας μεταξύ άλλων και τον Έλον Μασκ.

Οι περισσότεροι έχουν υποστεί σοβαρές βλάβες, συνήθως χωρίς στη ζωή τους. Πολλοί απ' αυτούς γίνονται αλαζόνες μασκαρεύοντας μια βαθιά αυτολύπηση και θυμό. Δεν έχω δει άλλη ομάδα ισχυρών και πλουσιών ανθρώπων να βλέπουν τους εαυτούς τους τόσο έντονα ως θύματα», γράφει η

Σουίσερ, φωτογραφίζοντας μεταξύ άλλων και τον Έλον Μασκ. Σε κάποια φάση λέει ότι τους χαρακτηρίζει η γελοσιότητα. Και φτάνει στο σημείο να φωνάζει το πρώην αφεντικό της, τον Ρούπερτ Μέρντοκ, «θείο Σατανά».

Το βιβλίο είναι εσκεμμένα πικάντικο και γεμάτο ερεθιστικές λεπτομέρειες. Αυτή είναι η περσόνα που έχει οικοδομήσει μέσα στα χρόνια η Σουίσερ. Μια ενδοχλητική αλογόμυγα στη Σίλικον Βάλει. Ο Τζεφ Μπέζος ασχολήθηκε με το εμπόριο των βιβλίων στην Amazon, όχι γιατί αγαπούσε το διάβασμα, αλλά γιατί αυτό ήταν το προϊόν που μπορούσε να διακινηθεί ευκολότερα. Ο Τράβις Κάλανικ, ο ιδρυτής της Uber, ενσαρκώνει το «ασχημότερο πρόσωπο της τεχνολογίας». Οι εφευρέτες και τα στελέχη αγνοούν τα ζητήματα ασφάλειας όχι γιατί είναι απαραίτητα απαίσιμα, αλλά γιατί δεν έχουν νιώσει ανασφάλεια ούτε μια μέρα στη ζωή τους. Η δημοσιογράφος ισχυρίζεται ότι δεν ήταν «fanboy» του Στιβ Τζομπς, αλλά τιτλοφορεί το κεφάλαιο για εκείνον «Χρυσός Θεός». Ο θαυμασμός της για εκείνον γίνεται έκδηλος όταν τον συναντά προς το τέλος της ζωής του. Για τον Μπιλ Γκέιτς δεν τρέφει μεν τα ίδια αισθήματα,

αλλά δεν τον κοσμεί με επίθετα. Είναι περήφανη που κατόρθωσε να τοποθετήσει το διδύμο Τζομπς και Γκέιτς, που αλληλομισούνταν, στην ίδια σκηνή για μια συνέντευξη η οποία έμελλε να μείνει στην Ιστορία.

Για ορισμένα πρόσωπα, ωστόσο, δεν δείχνει τόσο τακτ. Το κεφάλαιο για τον Μαρκ Ζούκερμπεργκ του Facebook τιτλοφορείται «ο πιο επικίνδυνος άνθρωπος». Η Σουίσερ πιστεύει ότι ο Μαρκ είναι πολύ λίγος για τη δύναμη που έχει στα χέρια του. Ήταν η πρώτη που του πήρε μεγάλη δημόσια συνέντευξη. Πρόκειται για την περίφημη σκηνή που ο Ζούκερμπεργκ ιδρώνει και βγάζει την μπλουζά του. Η δημοσιογράφος διηγείται ένα περιστατικό όπου της προσφέρεται δουλειά στο Facebook κι εκείνη την απορρίπτει γιατί πιστεύει ότι τα social media δεν ενδιαφέρονται για τη δημοσιογραφία. Αν δεχόταν όμως, θα μπορούσε κάποια μέρα να αγοράσει ένα αεροπλάνο, όπως της είπε κυνικά ένα στέλεχος του Facebook. «Δεν πειράζει, αντί να έχω ένα πακτωλό χρημάτων, σήμερα μπορώ να λέω: "Fuck your metaverse, Μαρκ. Just fuck it!"». Κάποια στιγμή τη βρίζει ο Έλον Μασκ, κι εκείνη δεν διστάζει να

τον αποκαλέσει έναν «ολοφάνερα καλασμένο άνθρωπο».

«Κασσάνδρα»

Στο τέλος του βιβλίου, η Σουίσερ βαθμολογεί τους ανθρώπους της τεχνολογίας με μια δική της μονάδα μέτρησης. Για να είναι δίκαιη, αναφέρεται και σ' εκείνους που συμπαθεί. Την έχουν χαρακτηρίσει Κασσάνδρα, αλλά

Το κεφάλαιο για τον Μαρκ Ζούκερμπεργκ του Facebook τιτλοφορείται «ο πιο επικίνδυνος άνθρωπος» – Η Σουίσερ πιστεύει ότι ο Μαρκ είναι πολύ λίγος για τη δύναμη που έχει στα χέρια του.

δεν φαίνεται να προσβάλλεται απ' τον χαρακτηρισμό, γιατί ξέρει από Ιστορία. Η βιομηχανία της τεχνολογίας ξεκίνησε με ρομαντικά ιδανικά, και κατέληξε σ' αυτό το χάος. Η Σουίσερ ήταν εκεί για να καταγράψει αυτή την τρομακτική πορεία. Τώρα, η δημοσιογράφος νιώθει δικαιωμένη, γιατί όσοι

έχουν μάτια βλέπουν τα κοινωνικά προβλήματα που έχουν προκαλέσει οι ανώριμοι δισεκατομμυριούχοι: παραπληροφόρηση, πόλωση, εθισμός, χειραγώγηση, είναι μερικές μόνο απ' τις «ακούσιες συνέπειες» της δράσης τους. «Όλη μου η καριέρα αναλώθηκε στο να στέκομαι ανέναντι από ισχυρούς ανθρώπους», γράφει η Σουίσερ. Στις δημοκρατίες, πάντοτε πρέπει να υπάρχουν άνθρωποι σαν κι αυτήν, για να κάνουν τις άβολες ερωτήσεις, και να «τσιμπούν» τα ισχυρά άλογα. Το τι καταφέρνουν, μπορεί να μην είναι ορατό σε όλους. «Πρέπει να δράσουμε», μας παροτρύνει η δημοσιογράφος παραβιάζοντας το όριο μεταξύ ακτιβισμού και δημοσιογραφίας, και «να κοιτάτε πάντα πάνω», θυμίζοντας την ταινία «Μην κοιτάτε πάνω». Η Σουίσερ είναι ένα γνήσιο προϊόν μιας κουλτούρας που κυριαρχεί στον πλανήτη, χωρίς κανέναν αντίπαλο. Είναι μια παρρησιαστής, με την έννοια που δίνει στη λέξη ο Μισέλ Φουκό. Αντιφατική, αλλά αυθεντική. Πιθανώς τα τελευταία λόγια του Τζομπς, όπως τα αναφέρει η Σουίσερ, να συμπυκνώνουν το αίσθημα που βιώνει ο αναγνώστης σε κάποια σημεία της αυτοβιογραφίας της: «Ω, γουάου, ω, γουάου».

LIMASSOL

BLU MARINE

EUROPE'S NEW RIVIERA

Invest in the centre of everything

LIMASSOL
MARINA
2 minutes

MARINA
BEACH
2 minutes

DUBAI WORLD
CRUISE TERMINAL
5 minutes

INTERNATIONAL
BUSINESS QUARTERS
5 minutes

INTERNATIONAL
SCHOOLS / UNIVERSITIES
5 minutes

CITY OF DREAMS
CASINO RESORT
10 minutes

SHOPPING
MALL
10 minutes

GOLF
RESORT
10 minutes

FOR SALE LUXURY 1-6 BEDROOM SEAFRONT APARTMENTS
Prices from €748,000+vat

SINCE 1960

Leptos Group

+357 97 875 616

info@limassolblumarine.com

www.limassolblumarine.com